UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Šamlot

Výkon soudních smírů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dita Frintová, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 3. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 381 746 znaků včetně mezer.

Jan Šamlot

V Praze dne 30. 3. 2022

Na tomto místě bych velice rád poděkoval paní JUDr. Ditě Frintové, Ph.D., za její odborné vedení, trpělivost, cenné rady a pomoc, kterou mi poskytla při zpracovávání této diplomové práce.

Obsah

Úvod 7
I. Soudní smír jako institut 11
I.1. Povaha soudního smíru 11
I.1.1. Hmotněprávní rovina smíru 11
I.1.2. Procesní rovina smíru 17
I.2. Historie a vývoj institutu soudního smíru 18
I.2.1. Římské právo 18
I.2.2. Obecný soudní řád 19
I.2.3. Civilní řád soudní 20
I.2.4. OSŘ 1950 23
I.2.5. Vývoj ustanovení OSŘ týkající se smíru 23
II. Pozitivněprávní vymezení soudního smíru v českém právu 26
II.1. Právní úprava v Občanském soudním řádu 26
II.1.1. Prétorský smír uzavřený ve smírčím řízení 26
II.1.2. Smír uzavřený během řízení 30
II.1.3. Poučovací povinnost soudu dle § 99 odst. 1 OSŘ 31
II.1.4. Neschválení smíru pro rozpor s právními předpisy 32
II.1.5. Podmíněný smír 34
II.1.6. Smír uzavřený mimo soudní řízení 34
II.1.7. Opravné prostředky 35
II.1.8. Soudní poplatky 44
II.2. Srovnání s jinými smíry a obdobnými instrumenty v českém právu 45
II.2.1. Dohoda o předmětu řízení 45
II.2.2. Smír uzavřený v rozhodčím řízení 47
II.3. Věcný záměr Civilního řádu soudního 47
II.4. ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure 49
III. Uznání soudního smíru 51
III.1. Obecná východiska uznání rozhodnutí 51
III.1.1. Teorie definující uznání rozhodnutí 52
III.1.2. Účinky soudního rozhodnutí 54
III.2. Právní úprava uznání rozhodnutí 55
III.2.1. Právo EU 55
III.2.2. Právní úprava dle některých multilaterálních mezinárodních smluv 64
III.2.3. Úprava uznání dle ZMPS 66
III.2.4. Vzájemná interakce § 18 ZMPS a práva EU či mezinárodní smlouvy 73

IV. Prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*) 76
IV.1. Porovnání *exequatur* s uznáním rozhodnutí 76
IV.2. Právní úprava *exequatur* v jednotlivých právních pramenech 77
IV.2.1. Nařízení Brusel I 77
IV.2.2. Nařízení Brusel I bis 79
IV.2.3. Bruselská úmluva 80
IV.2.4. Luganská úmluva II 80
IV.2.5. Zákon o mezinárodním právu soukromém 81
V. Výkon soudního smíru 83
V.1. Výkon soudního smíru v českém právním řádu 83
V.1.1. Výkon soudního smíru dle OSŘ 84
V.1.2. Výkon cizího soudního smíru dle OSŘ 97
V.1.3. Výkon soudního smíru v exekučním řízení 98
V.1.4. Smíry schválené rozhodčími komisemi 99
V.2. Výkon soudního smíru v kontextu práva EU 100
V.2.1. Právní úprava dle nařízení Brusel I 100
V.2.2. Právní úprava dle nařízení Brusel I bis 102
V.2.3. Nařízení o evropském exekučním titulu 109
V.2.4. Nařízení o drobných nárocích 110
V.2.5. Právní úprava dle Bruselské úmluvy 111
V.2.6. Právní úprava dle Luganské úmluvy II 112
V.2.7. Právní úprava v ZMPS 113
VI. Výkon soudního smíru v přeshraničním kontextu vůči třetím státům 114
VI.1. Obecná východiska 114
VI.2. Úprava ve vybraných bilaterálních mezinárodních smlouvách, kterými je ČR vázána 114
VI.2.1. Společná východiska 114
VI.2.2. Albánská republika 116
VI.2.3. Korejská lidově demokratická republika 123
VI.2.4. Kubánská republika 124
VI.2.5. Republika Uzbekistán 127
VI.2.6. Ruská federace 129
VI.2.7. Tuniská republika 130
VI.2.8. Mongolsko 131
Závěr 132
Seznam zkratek 136
Seznam použitých zdrojů 139

Abstrakt 169
Klíčová slova 170
Abstract 171
Keywords 172

Úvod

Účelem soudního řízení je mimo jiného a zjednodušeně vyjádřeno vyřešit určitou vzniknuvší skutkovou a právní situaci, která je předmětem sporu mezi stranami. S ohledem na účel této práce jsou zcela opomíjena zvláštní a jiná řízení a na mysli se má účel soudního řízení v civilní sporné agendě. Obecně však platí, že každá forma dohody je vždy lepší než autoritativní rozhodnutí soudu. Z této myšlenky vychází i institut soudního smíru.

Soudní smír si lze v obecné rovině představit jako dohodu stran, kterou následně schvaluje soud, čímž tuto „povýší“ do kvalifikovanější podoby, resp. do kvalifikované formy co do účinků takového smíru. Zdálo by se tak, že soudní smír tvoří ideální řešení každého sporu a měl by se využívat v co největší míře. Praxe však ukazuje, že k uzavření smíru a tím i ukončení soudního sporu touto cestou v tuzemsku dochází toliko v jednotkách procent z celkového rozsahu sporné civilní agendy.[1] Ačkoli lze tedy soudní smír považovat za účinný nástroj pro zefektivnění a urychlení poskytování soudní ochrany, je jeho využívání velice nízké, a to nikoli pouze v ČR, nýbrž i v zahraničí.

Autor přisuzuje tuto skutečnost dvěma důvodům. V první řadě je samozřejmě hlavním východiskem soudního smíru nalezení názorové shody stran na mezi nimi existující předmět sporu či některý z jeho aspektů, což je pro strany často nereálné, nepředstavitelné a nepřípustné. V řadě druhé lze však dle autora částečně vinu hledat rovněž v odborné právní veřejnosti, která se soudním smírem nezabývá tak často a detailně, jak by si zasluhoval. Kromě toho není výjimkou, že právní služba (právní poradci) stran nemá dostatečné znalosti především ve skutkové oblasti konkrétního sporu (předmět sporu), o to méně pak ohledně možnosti posouzení ekonomických a jiných dopadů toho, bude-li nezbytné řešit spor cestou autoritativního rozhodnutí po celém projednání sporu, tj. většinou rozsudkem. S důvodem spočívajícím v nevyužívání tohoto institutu zřejmě není možné prostřednictvím akademické práce pomoci, přičemž mnohdy jsou důvody nevyužívání tohoto institutu vysoce přesahující právo a právní praxi, nikoli výjimečně jde o

[1] Blíže viz MYSLIL, Stanislav. Málo smírů v majetkových sporech. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 11-12, s. 30 a násl. Zde autor uvádí k roku 2000 úspěšné použití soudního smíru pouze v 1, 58 % případů. Srov. též např. Rozhodování českých soudů o diskriminačních sporech 2015-2019. Výzkum veřejného ochránce práv 2020. Sp. zn.: 61/2019/DIS/JF, č. j.: KVOP-40830/2020. [online]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/dokument/rozhodovani_ceskych_soudu_o_diskriminacnich_sporech_2015_2019/2020-vyzkum_judikatura-dis.pdf> [cit. 22-03-05], která v různých oblastech diskriminačních sporů uvádí uzavření smíru v 7–8 % případů.

důvody sociologické, sociopolitické a jiné. Avšak právě s ohledem na důvod druhý se autor touto prací snaží zvýšit povědomí o soudním smíru, a to se zaměřením zejména na jeho vykonatelnost a výkon. Konkrétně oblast výkonu soudního smíru, která má nutně rovněž přeshraniční souvislosti, je dle názoru autora v tuzemské i zahraniční literatuře spíše přehlížena a ve svém důsledku výkladovou praxí a doktrinálně zanedbávána. Lze sice konstatovat základní pensum informací poskytovaných v odborných pramenech s ohledem na výkon v rámci EU, mimo tuto oblast lze však odborná zpracování předmětné problematiky nalézt jen výjimečně, spíše vůbec. S tím rovněž souvisí to, že zatímco v EU je úprava uznání a výkonu soudního smíru (nikoli obsáhle) unifikována, jsou jediným podkladem pro uznání a výkon v v právním styku mimo EU pouze jednotlivé bilaterální mezinárodní smlouvy uzavřené přímo s konkrétním státem, nejčastěji ve formě smlouvy o právní pomoci, případně některé mnohostranné mezinárodní smlouvy jako Luganská úmluva či Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti. Problémem mnohostranných mezinárodních smluv v této oblasti však je malé množství signatářských zemí, čímž úpravu nijak globálně nekodifikují.

S ohledem na výše uvedené se tak tato práce v první řadě zaměřuje na soudní smír jako institut a jeho historická východiska a dále popisuje současnou právní úpravu a upozorňuje na problémy s ní spojené. Hlavní část je však zaměřena na samotný výkon soudního smíru. V dnešním globalizovaném světě totiž nelze myslet pouze na to, že je nutné obdržet rozhodnutí soudu, nýbrž je nutno pomýšlet rovněž na možnosti jeho výkonu v odlišných jurisdikcích. Z tohoto důvodu práce nejen upozorňuje na problémy spojené s výkonem soudního smíru v České republice, tj. vnitrostátním postupem. Zabývá se rovněž možností výkonu soudního smíru v nadnárodním přesahu, a to v rámci EU, dle vybraných mnohostranných smluv a rovněž postupem dle některých bilaterálních mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána.

S ohledem na uvedené si autor za hlavní cíle této práce klade rozšíření povědomí o soudním smíru, stejně tak však kriticky zhodnotit současnou právní úpravu a tuto dát případně do kontextu plánované novelizace civilního procesního práva na základě analýzy textu Věcného záměru. Práce by tak měla popsat soudní smír s ohledem na jeho hmotněprávní i procesní východiska, stejně tak jako na jeho historický vývoj. Dále by práce měla objasnit výkon soudního smíru, a to dle vnitrostátní právní úpravy, stejně tak jako v přeshraničním kontextu. S ohledem na správné uchopení přeshraničního výkonu by však práce měla rovněž stručně definovat pojmy uznání a vykonatelnost a tyto dát do kontextu projednávané problematiky.

Samostatně se chce práce v rámci jedné z kapitol zabývat možností výkonu soudního smíru vůči třetím státům, které nebude možné subsumovat pod režim práva EU či mnohostranné mezinárodní smlouvy. Práce si na tomto místě bude klást za cíl analýzu vybraných bilaterálních mezinárodních smluv, které výkon soudních smírů upravují. Práce by se měla pokusit na příkladech ukázat, že ne vždy lze předpokládat shodné chápání pojmu „soudní smír" různými právními řády, stejně tak jako je zapotřebí brát v potaz dobu, kdy došlo k uzavření oné mezinárodní smlouvy.

Práce má však v každé ze jmenovaných oblastí spíše ambice upozorňovat na vybrané problémy a tyto analyzovat, namísto pouhé deskripce jednotlivých procesů. Zejména z hlediska výkonu soudního smíru, jakožto hlavní části této práce, má autor v úmyslu poukazovat na rozdíly mezi výkonem soudního smíru a rozhodnutí a na problematické aspekty této úpravy, namísto popisu jednotlivých fází vykonávacího řízení, ve kterých se výkon soudního smíru shoduje s obecným postupem soudu při výkonu rozhodnutí.

Za účelem dosažení vymezených cílů použije práce v první řadě metodu deskripce, a to zejména za účelem popsání historického vývoje institutu soudního smíru. Metoda deskripce však bude využita i v jednotlivých kapitolách za účelem vymezení základních východisek a popisu stavu *de lege lata*, čímž se zajistí základ pro možnost hlubší analýzy.

V rámci řešení konkrétních problematických aspektů v jednltivých kapitolách se užije hlavně metody dedukční, kde se pro otázky praxí nevyřešené autor pokusí analogií k obecným závěrům dovodit závěry konkrétně dopadající na soudní smír. Dedukční metodu lze tak předpokládat zejména v kapitole posuzující jednotlivé bilaterální mezinárodní smlouvy, a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že k tomuto tématu lze jen výjimečně najít nějaké dřívější odborné zpracování. Autor tedy bude dedukční metodou dovozovat, jak režim pro výkon soudního smíru dle jednotlivých smluv funguje, když se z obecných východisek pokusí dosáhnout konkrétních závěrů. Zejména v této kapitole lze však očekávat, ačkoli zřejmě v menší míře, rovněž proces opačný za užití metody indukce, kde se na základě konkrétně zjištěných okolností pro jednotlivé státy bude předpokládat určité východisko i pro celek. Kupříkladu autor očekává nalezení určité informace pro některý ze států bývalého SSSR, čímž se pokusí postupovat obdobně vůči jiným státům bývalého „sovětského bloku". V tomto smyslu však induktivní postup bude sloužit spíše k nápomoci při rozhodování v rámci rešerše, které mezinárodní smlouvy dále analyzovat a na které jejich aspekty, jejichž přítomnost se bude lépe předpokládat, se zaměřit. Naopak však nebude pomocí induktivního postupu zřejmě dovozen konkrétní právní závěr.

Za účelem dosažení stanovených cílů autor užije rovněž metody výkladu právních norem, a to jak standardní, tak nadstandardní. Ze standardních metod interpretace lze předpokládat zejména výklad jazykový, a to při výchozím výkladu právní úpravy. Pro otázky dosud neřešené, případně v těch místech, kde se autor s názory dovozenými odbornou literaturou či rozhodovací praxí nebude ztotožňovat, lze však naopak očekávat silné postavení nadstandardních metod výkladu, a to zejména výkladu teleologického. Opomenuto však nebude výkladů historického a místy rovněž komparativního, a to zejména v kontextu přeshraničního výkonu soudního smíru.

I. Soudní smír jako institut

I.1. Povaha soudního smíru

Soudní smír je právní institut obsahující současně hmotněprávní i procesní aspekty, a proto je svou povahou na pomezí práva hmotného a procesního.[2] Myšlenkou soudního smíru je umožnit stranám vyřešit svůj spor vzájemným konsensem o právech a povinnostech každé ze stran, čímž je uzavřen smír jako takový, a tento konsensus zároveň „povýšit" do roviny vykonatelného právního titulu, čímž se ze smíru stává soudní smír.[3/4] Obě roviny je však zapotřebí striktně rozlišovat. Ačkoli totiž samotné vyhotovení smíru představuje toliko jeden dokument, jeho jednotlivé aspekty podléhají jinému režimu právě v závislosti na jejich povaze.[5]

I.1.1. Hmotněprávní rovina smíru

Smír ve své hmotněprávní rovině představuje zejména dohodu stran o sporném nebo pochybném právu.[6] Tímto definičně odpovídá narovnání upravenému v ustanovení § 1903 OZ, dle kterého lze nahradit[7] dosavadní závazek závazkem novým právě ujednáním stran o právech a povinnostech sporných či pochybných. To, co je sporné či pochybné právo, přitom podléhá pouze subjektivnímu hodnocení pohledem stran.[8] K narovnání tedy může dojít i v situaci objektivně zcela nesporné, neboť je dostačující, že ji za spornou či pochybnou považují strany.[9]

---

[2] HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář*. I. díl. Panorama, 1985, s. 453, nebo SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. *Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 492. Některé zdroje však považují smír za čistě hmotněprávní dohodu, viz ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanské právo procesní*. Panorama Praha, 1989 s. 129.

[3] Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (cit.): „[*P*]*rojednání sporu není jedinou formou, kterou soud poskytuje ochranu porušeným a ohroženým právům. Tento účel sledují i předběžná řízení, která patří mezi preventivní formy ochrany právních vztahů.*" Převzato z HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář*. I. díl. Panorama, 1985, s. 315.

[4] Pro účely této práce se pojmem „smír" rozumí toliko uzavření předmětné dohody mezi stranami, tedy smíru. Pojmem „soudní smír" se následně má na mysli smír schválený soudem, a to ať už v důsledku nalézacího řízení, či smírčího řízení. O tom viz blíže v následující kapitole.

[5] K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1056/2020.

[6] DVOŘÁK, Bohumil. § 67 [Smírčí řízení; mediační dohoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 237.

[7] Užití termínu „nahradit" literatura kritizuje, neboť tento termín dostatečně nezohledňuje to, že narovnání je představitelné i kupříkladu u závazku, který platně nevznikl. Viz DVOŘÁK, Bohumil. § 1903 [Úprava práv a povinností ujednáním]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 820.

[8] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1720/2019.

[9] DVOŘÁK, Bohumil. § 1903 [Úprava práv a povinností ujednáním]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 820.

Z dikce § 1903 OZ vyplývá, že narovnání nepředstavuje změnu dosavadního závazku, nýbrž vznik závazku zcela nového, který původní nahrazuje.[10] Toto platí nepochybně poté i pro smír. Z pohledu práv a povinností stran je tedy od uzavření smíru rozhodující pouze znění smíru, nikoli původní (nahrazený) právní poměr. V návaznosti na to poté pro smír v jeho hmotněprávní rovině platí rovněž hmotněprávní pravidla. To znamená, že hmotněprávní účinky nastávají již uzavřením smíru (dohody), nezávisle na tom, zda právní úprava vyžaduje pro nabytí povahy soudního smíru rovněž jeho schválení soudem či jiný procesní úkon. Rovněž případný omyl při uzavírání smíru podléhá z důvodu hmotněprávního režimu ustanovení § 1904 OZ, které řeší otázku omylu při narovnání.[11]

Je však zapotřebí podotknout, že výše uvedený závěr o okamžiku nástupu hmotněprávních účinků soudního smíru není nesporný. Část literatury totiž zastává názor odlišný, když dovozuje, že následky hmotněprávní i procesní nastávají u smíru ve stejnou chvíli, a to až schválením smíru soudem.[12] S tímto názorem se však autor práce neztotožňuje právě proto, že hmotněprávní aspekty smíru musí být podřízeny pravidlům stanoveným hmotným právem, zatímco pouze stránka procesní podléhá pravidlům práva procesního. Je-li východiskem presumpce, že hmotněprávní rovina smíru je narovnáním, není důvod, proč by účinky vstupu stran do takového závazku měly být „odloženy" do doby schválení znění smíru soudem. Právě proto, že se smíru přiznává povaha smíšená, musí být zohledněn i dualismus právní úpravy na smír dopadající. Právní úprava nikde o výjimce z hmotněprávních postupů pro soudní smír nehovoří a z žádného ustanovení ani není možné tuto dovozovat.[13]

Zajímavou otázkou, která se klade ohledně narovnání, čímž dopadá rovněž na problematiku smíru, je, zda lze narovnání uzavřít o závazku, o kterém již pravomocně rozhodl soud. Východiskem kombinace autonomie vůle stran a dispoziční zásady stranám nelze bránit v tom, aby si svá

[10] Srov. PETR, Jiří. Narovnání uzavřené jedním ze solidárně zavázaných dlužníků. *Právní rozhledy*, 2022, č. 3, s. 98-101, BEJČEK, Josef. Narovnání. *Bulletin advokacie*, 2004, č. 4, s. 17-27, nebo BEJČEK, Josef. O proměnlivosti a zastupitelnosti započtení, uznání a narovnání. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 15-16, s. 515.
[11] DVOŘÁK, Bohumil. § 67 [Smírčí řízení; mediační dohoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 237.
[12] Viz SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. *Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 492.
[13] Shodně DVOŘÁK, Bohumil. § 67 [Smírčí řízení; mediační dohoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 237. Srov. též VANČUROVÁ, K. – JANEK, K. Komentář k § 99. In: JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019 s. 122 (cit.): „[*T*]*ato jejich dohoda vychází sice z hmotného práva, kromě hmotněprávních důsledků má však, je-li soudem schválena, významné účinky procesní, shodné s účinky pravomocného rozsudku.*"

vzájemná práva a povinnosti urovnaly dle jejich shodné svobodné vůle. Proto lze dle autora práce souhlasit s názorem, že ačkoli soud o vzájemném sporu stran deklaratorně rozhodne (v případě smíru usnesením o jeho schválení), nebrání toto dalšímu nakládání stran s obsahem práv a povinností.[14] Analogicky s narovnáním tak i pro smír lze vyslovit to, že po jeho pravomocném schválení soudem stranám nic nebrání v tom, aby ve smíru obsažený právní poměr měnily dle své libosti. Zároveň je představitelné, že ačkoli již dojde k narovnání, jehož promítnutí do smíru a následná aprobace soudem současné spory vyřeší, může dojít k jiným sporům, které svůj základ naleznou v již „narovnaném" právním poměru. Nelze tedy v takové situaci stranám odepřít možnost dalšího smírného řešení sporu. Proto i spor vzniknuvší ze soudem schváleného smíru lze vyřešit opět soudním smírem.

Smír však nemusí být ve své hmotněprávní rovině pouze narovnáním. Lze si představit rovněž situaci, kdy znění smíru změní obsah dosavadního závazku namísto jeho nahrazení závazkem zcela novým. V takovém případě by dohoda odpovídala ustanovení § 1902 OZ a byla svým charakterem novací. Ostatně i literatura se jednoznačně shoduje na tom, že hmotněprávní rovinu smíru může představovat „cokoli", co je schopno tuto roli plnit.[15] Avšak právě důležitost dodatku, že vybraný právní institut musí být svou povahou z praktického hlediska schopen hmotněprávní „funkci" smíru zastávat, lze demonstrovat na problematice novace.

Je všeobecně známo a zastává se dělení novace na privativní a kumulativní.[16] Je-li východiskem současná právní úprava novace obsažená v ustanovení § 1902 OZ, pak privativní novaci upravuje věta první tohoto ustanovení, která hovoří o změně obsahu závazku tak, že se dosavadní závazek ruší a nahrazuje se novým. Podstatu kumulativní novace poté vystihuje věta druhá tohoto ustanovení, když konstrukcí vyvratitelné právní domněnky stanoví, že pokud dosavadní závazek vedle nového může obstát, má se za to, že nedošlo k jeho zrušení. Privativní novace tedy spočívá v dohodě o změně obsahu závazku tím, že se původní závazek ruší a vzniká nový. Kumulativní novace pak spočívá v modifikaci určitých aspektů za současného trvání původního závazku.

---

[14] Viz DVOŘÁK, Bohumil. § 1903 [Úprava práv a povinností ujednáním]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 821.

[15] DRÁPAL, L. Komentář k § 99. In: DRÁPAL, L. – BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 642. Srov. též např. stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR – kolegium ze dne 11. 11. 1986, sp. zn. Cpj 44/86.

[16] DVOŘÁK, Bohumil. § 1902 [Novace]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 813 a násl. Srov. HANDLAR, Jiří. K pojmům privativní a kumulativní novace. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2006, roč. 14, č. 2, s. 151-121, nebo HANDLAR, Jiří. K problematice rozlišování dohod působících změnu a zánik závazku. *Právní rozhledy*, 2007, č. 23, s. 841-848.

Z hlediska hmotněprávních předpokladů soudního smíru je však důležité odlišit privativní novaci a narovnání. Na první pohled mají oba instituty obdobné cíle, jimiž jsou uzavření konsensu o zrušení původního závazku a jeho nahrazení závazkem novým. Fundamentálním rozdílem však je to, že v případě narovnání strany ujednáním upravují mezi nimi pochybná či sporná práva a povinnosti.[17] Dále lze za odlišnost označit to, že privativní novace nutně předpokládá existující závazek, zatímco narovnání nikoli.[18] Pro účely dalšího výkladu se nezohledňuje druhý z uvedených rozdílů, neboť tento dopadá na specifické otázky neplatnosti či neexistence původního závazku a pro účely zde rozebírané problematiky nemá velkou relevanci. Pozornost se však nyní zaměří na první z odlišných znaků, a to nutnost pochybnosti či spornosti.

Již bylo řečeno, že hmotněprávní funkci smíru může plnit jakýkoli právní institut, který je toho schopen, tj. kupříkladu narovnání, novace, uznání dluhu apod. Privativní novace však představuje institut specifický. Teprve v následující kapitole se popisují pozitivněprávní ustanovení týkající se smíru v českém právním řádu. Již na tomto místě lze však bez hlubší elaborace problematiky vyjít z předpokladu, že podmínkou pro to, aby smír mohl být vůbec před soudem schvalován, či se alespoň v rámci procesu o toto, ač neúspěšně, soud mohl pokoušet, je nutným předpokladem existence řízení. Pojmem „řízení“ se přitom má pro účely tohoto výkladu na mysli jednak řízení ve smyslu samém, tak i řízení ve smyslu řízení smírčího. Je logické a zároveň imanentní zahájení jakéhokoli procesu, že je zapotřebí toto řízení zahajovat s určitým právním zájmem, pokud chce být účastník v řízení úspěšný.[19] Tato nutnost právního zájmu předpokládá že existuje určitá spornost či pochybnost mezi stranami, která právní zájem založí. Na požadavku právního zájmu je přitom nutno trvat i v případě, že by návrh na zahájení smírčího řízení byl dán společně oběma stranami. I zde by právní zájem existoval, a to v tom smyslu, že na vyřešení sporu mezi nimi mají zájem obě strany. Pokud by se právní zájem striktně nevyžadoval, stal by se v případě smíru soud pouhým úřadem či obdobou notáře, jenž by přiznával vykonatelnost titulu, aniž by byl jakýkoli prvotní důvod, proč se strany na soud obracejí z jeho samotné podstaty, kterou je řešení sporů.

Je-li tedy pro samotný smír nutným předpokladem spor mezi stranami, lze dojít k závěru, že hmotněprávní rovinu smíru nemůže tvořit privativní novace. To přitom neznamená, že je takový

---

[17] Srov. FIALA, Josef a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 179.
[18] TOMANČÁKOVÁ, Blanka. Komentář k § 585. In: ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek § 488-880*. Linde Praha, a.s., 2008, s. 1706.
[19] Dlužno zdůraznit, že právní zájem není podmínkou zahájení, nýbrž právě úspěšnosti řízení. Viz např. WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 138.

postup explicitně zakázán, nýbrž poukazuje se toliko na faktickou nemožnost takového postupu. Pokud by se totiž strany pokusily o privativní novaci, subsumoval by se takový „pokus“ z důvodu existence sporu či pochybnosti nutně pod narovnání. Těžko se tak lze ztotožnit s některými soudními rozhodnutími, které ve výčtu možných hmotněprávních podkladů smíru uvádějí právě privativní novaci.[20]

Nejednoznačnou otázkou je, zda se pro narovnání, a přeneseně tak rovněž pro smír, vyžaduje, aby jím došlo k ústupku vzájemnému, tj. od obou stran závazku, či zda je dostatečné, pokud k ústupku dojde pouze z jedné strany. V literatuře se lze setkat s názorem, že lpění na vzájemnosti ústupku již dnes není na místě, neboť takový přístup vyplýval z minulých právních úprav, které již za současného legislativního stavu aplikovat nelze.[21] Nutno podotknout, že k tomuto závěru dochází i rozhodovací praxe. Nejvyšší soud v této souvislosti vyslovil (cit.): „[*S*]*porné otázky jsou zpravidla řešeny formou vzájemných ústupků. Není však vyloučeno, že účastníci po vyjasnění sporných stanovisek v dohodě potvrdí či podrobněji vymezí svá dosavadní práva a povinnosti, narovnáním tedy nemusí vždy dojít k faktické změně rozsahu vzájemných práv a povinností účastníků*.“[22] Naproti tomu opačný názor uvádí, že s takovými závěry nelze souhlasit, neboť pokud ustupuje pouze jedna strana, jedná se definičně o jiné právní jednání – uznání dluhu či prominutí dluhu.[23] Tento názor dovozuje, že bylo-li by pouze jednostranné ustoupení označeno za narovnání, znamenalo by to zastření skutečné povahy právního jednání dle § 555 OZ.[24] Autor práce má však za to, že není třeba oba pohledy považovat za navzájem se vylučující a lze najít i prostor pro jejich propojení. Klíčová je přitom otázka významu onoho *ústupku*. Tento termín nemá svou legální ani doktrínou vytvořenou definici, a proto je vhodné krátké zamyšlení nad tím, co je jeho obsahem.

Chápal-li by se ústupek v jeho absolutním významu, bylo by lze dovozovat, že již samotná vzájemná jednání a snahy o urovnání sporného či pochybného práva nebo povinnosti nutně určitou

[20] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 33 Cdo 4406/2009 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1056/2020. Ani v jednom z uvedených rozhodnutí přitom není uvedena jakákoli argumentace, která by použitelnost dohody o privativní novaci odůvodňovala.
[21] Viz HANDLAR, Jiří. Komentář k § 1903. In: PRAŽÁK, Z. – FIALA, J. – HANDLAR, J. a kol. *Závazky z právních jednání podle občanského zákoníku. Komentář k § 1721 – 2893 OZ.* Praha: Leges, 2017, s. 370.
[22] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4913/2009. Viz též usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 32 Odo 643/2003.
[23] DVOŘÁK, Bohumil. § 1903 [Úprava práv a povinností ujednáním]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 821.
[24] DVOŘÁK, Bohumil. § 1903 [Úprava práv a povinností ujednáním]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 821. Na tomto místě se zároveň autor vyslovuje k tomu, že ani dohodu stran o zrušení sporného či pochybného závazku dle § 1981 OZ není možné považovat za narovnání, neboť nezakládá nový závazek.

míru ústupku vyžadují. V takto „extremizovaném“ významu pojem jistě chápat nelze, neboť poté by za ústupek šla označit téměř veškerá právně relevantní aktivita stran. Meritum pojmu v tomto smyslu zřejmě vyjadřuje hlavně to, zda se jedná od strany vstupující do dvoustranného právního jednání o *polevení* ze svého práva, či dokonce nároku, ve smyslu kvantitativním. Vychází-li se z kvantitativního pojetí ústupku, lze jistě souhlasit, že jestliže někdo z původní finanční výše svého práva ustoupí kupříkladu na poloviční částku, je zapotřebí striktně odlišovat, zda takové právní jednání, ač může působit na první pohled jako narovnání, neodpovídá spíše částečnému prominutí dluhu dle § 1995 a násl. OZ.[25] V takové situaci skutečně nelze hovořit o neomezených limitech institutu narovnání pouze z podstaty existence pochybného či sporného práva nebo povinnosti a právní jednání musí být důsledně posouzeno dle svého obsahu.

Ne každé právo či povinnost má však povahu schopnou kvantifikace. Lze si představit, že jedna strana ustoupí z některých svých původních požadavků, stejně tak je možné práva jedné strany rozšířit. Zde je naopak zřejmě možné dojít k závěru, že i ve výsledku jednostranný ústupek může definiční požadavky narovnání splnit, neboť naopak nenaplní předpoklady subsumpce pod jiný právní institut. Vyloučit takovou situaci z institutu narovnání jen z důvodu absence poznatelného ústupku jedné strany, a případně označit takové právní jednání za inominátní, by přitom bylo postupem velmi rigorózním. Stejně tak by důrazným lpěním na oboustrannosti ústupku bylo těžké posoudit praktické situace, kdy strany závazkem vytvoří zcela novou konstrukci svých vzájemných práv a povinností, ve kterých někde oproti původnímu závazku „ztratí“, v jiných oblastech však naopak své právní postavení posílí. Je zřejmé, že i zde by se mělo uplatnit narovnání namísto například složitého postupu porovnávání původního rozsahu práv a povinností s rozsahem novým za účelem zjištění, zda náhodou celek nepředstavuje ve výsledku ústupek pouze jedné ze stran.

Autor tedy zastává názor, že oba výše uvedené směry je třeba chápat ve své vzájemné interakci. Zatímco je nepřípustné, aby narovnání vytvořilo „sběrnou kategorii“ pojímající veškerá právní jednání stran o pochybných a sporných právech či povinnostech, čímž se klade důraz na posuzování právního jednání dle jeho skutečného obsahu, nelze naopak vždy trvat na nutnosti ústupku z obou stran. Jistě totiž existuje množina případů, která definičně neodpovídá jinému institutu a současně nutně představuje narovnání, ačkoli nebude shledán ústupek oboustranný.

[25] Shodný argument platí i pro situaci opačnou, která by ve svém důsledku znamenala částečné uznání dluhu dle § 2053 OZ.

Tato problematika je v případě smíru poněkud menší relevance, neboť výsledek konkrétního posouzení toho, o jaký institut se ve svém důsledku jedná, nijak neovlivní smír samotný, když jeho hmotněprávní rovinou může být kterýkoli z těchto institutů. Bylo-li by však třeba konkrétně vykládat hmotněprávní rovinu smíru, může být přesné určení podstatné.

I.1.2. Procesní rovina smíru

Bez procesních aspektů by smír tvořil pouze dohodu, která by sice měla schopnost spor mezi stranami vyřešit, avšak toliko mimosoudním postupem. Zároveň dohoda jako taková nutně nepožívá aspektů, jako jsou právní moc či vykonatelnost. Proto má smír nutně i procesní povahu. Do procesní roviny lze řadit shodnou vůli stran ukončit řízení určitým způsobem, kterým je schválení smíru soudem, a dosáhnout přiznání dalších procesních aspektů vyvěrajících z toho, že usnesení o schválení smíru má účinky pravomocného rozsudku.[26] Zejména tedy dvě klíčové vlastnosti, právní moc a vykonatelnost, spadají do roviny procesní. Veškeré tyto prvky by se v případě vzniknuvšího problému posuzovaly dle procesních pravidel, nikoli pravidel hmotněprávních.

Pro procesní důsledky je nepochybné, že tyto nabývají na účinnosti nikoli již konsensem stran, nýbrž určitým procesním úkonem. Tím se má na mysli za pozitivní právní úpravy OSŘ schválení soudem. Není to však jediná varianta daného projevu. Setkat se lze kupříkladu toliko i s pouhou protokolací smíru.[27]

Smír je odrazem dispoziční zásady prostupující veškeré aspekty současné podoby civilního řízení. Dispoziční zásada se zde plně formuje tím, že smírem strany nejen že například narovnávají či *novují* předešle existující hmotněprávní poměr, nýbrž v rovině procesní nakládají rovněž se samotným předmětem řízení. Lze-li obsah dispoziční zásady vyjádřit jako (cit.): „*... oprávnění stran nakládat (disponovat) se svými subjektivními právy (předmětem sporu) i procesními prostředky poskytnutými zákonem k ochraně těchto práv*[,]“[28] je podstata smíru jejím dokonalým

[26] Ačkoli v českém právním řádu jsou právní moc a vykonatelnost navázány na usnesení o schválení smíru, lze se setkat i s přístupem, že vykonatelností je nadán samotný soudní smír, neboť soud jej neschvaluje a nevydává tak zvláštní usnesení. Srov. například bod 460 Věcného záměru, který hovoří pouze o zapsání uzavřeného smíru do protokolu.

[27] Kupříkladu švýcarská úprava pracuje pouze s uzavřením smíru mezi stranami před soudem nebo předložením smíru soudu za účelem zanesení do protokolu. Viz čl. 73 odst. 1 švýcarského federálního zákona o občanském soudním řízení, ze dne 4. prosince 1947, ve znění účinném k 1. květnu 2013 (*Loi fédérale de procédure civile fédérale du 4 décembre 1947 (Etat le 1er mai 2013)*). V německém znění dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1948/485_473_421/de [cit. 2021-12-15].

[28] HRDLIČKA, Jindřich. Dispoziční zásada v novém občanském soudním řádu. *Právník*, 1965, roč. 104, č. 1, s. 133.

projevem. Kombinuje prvky hmotněprávní a procesní, čímž stranám sporu umožňuje jedním právním jednáním upravit a rozhodnout o dalším postupu v obou těchto oblastech.[29]

Vzájemné spojení hmotněprávních a procesních aspektů má své nepochybné výhody a je zcela v souladu s vývojem právní úpravy přisuzující stále větší význam autonomii vůle a dispoziční zásadě. Zároveň však takové hybridní pojetí přináší i svá úskalí, kterým se pozornost věnuje v následujících kapitolách.

I.2. Historie a vývoj institutu soudního smíru

Pro správné pochopení soudního smíru a veškerých jeho aspektů je nezbytné učinit exkurz rovněž do historie. Soudní smír, resp. alespoň jeho určité počátky, lze přitom trasovat až do římského práva.[30]

I.2.1. Římské právo

Římské právo znalo institut *transactio*, který by bylo možné dnešní terminologií překládat jako smír.[31] Svou podstatou se jednalo o neformální dohodu stran uzavíranou za účelem zabránění vzniku možnému budoucímu sporu či za účelem skončení sporu již započatého.[32] Nikterak se přitom nepředpokládalo schvalování takové dohody soudem. Po uzavření této dohody měla dle justiniánského práva oprávněná strana aktivní legitimaci pro podání tzv. *actio praescriptis verbis* za účelem domožení se plnění protistrany.[33]

Výše popsaným významem však lze dovodit i to, že výraz *transactio* představoval pouze hmotněprávní rovinu a odpovídal by tak spíše dnešnímu pojmu narovnání, které sice obsahuje hmotněprávní aspekty smíru, smírem však v žádném případě není.[34] Klade se tak otázka, zda

---

[29] Srov. NESROVNAL, Václav. Dispozičná zásada občianského súdneho konania, *Právnické štúdie*, Slovenská akadémia vied, 1969, roč. XVII, č. 1, s. 85 (cit.): „*No práve historičnosť pojmu dispozičnej zásady,* (…) *a že sa jej problematika pohybuje na hraniciach hmotného a procesného práva, lebo obsahuje dôležitý prvok ich vzájomného vzťahu, prípadne tento vzťah ako jeden zo spojovacích článkov sprostredkuje* (…)."

[30] K procesu v římském právu, jeho kořenům a jiným souvislostem včetně právní antropologie viz ZÁLIŠ, Pavel. Původ bipartity legisakčního řízení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2021, č. 1, s. 55-85.

[31] Viz překlad výraz *transactio* v KÁBRT, J. – KUCHARSKÝ, P – SCHAMS, R. – VRÁNEK, Č. – WITTICHOVÁ, D. – ZELINKA, V. Latinsko/český slovník. *LEDA*, Praha, 2000, s. 528 (cit.): „*projednávání, prostředkování (na soudě); smír (soudní).*"

[32] Viz REBRO, K. BLAHO, P. Rímske právo, Tretie, doplnené vydanie. Bratislava – Trnava, 2003, s. 386.

[33] Viz REBRO, K. BLAHO, P. Rímske právo, Tretie, doplnené vydanie. Bratislava – Trnava, 2003, s. 386.

[34] Viz ARNDTS, Carl Ludwig. *Učební kniha Pandekt. I-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 162 (II. díl), ve kterém se ohledně významu slova *transactio* hovoří jako o narovnání (cit.): „*Narovnání, transactio, jest smlouva,*

transactio pojímat jako smír pohledem na jeho hmotněprávní konotace, či zda tento výraz překládat pouze jako narovnání. Možné jsou však jistě oba přístupy.

Transactio se ve smyslu hmotněprávní dohody v poklasickém období řadilo mezi reálné nepojmenované kontrakty. Následkem porušení této dohody se strana stávala nečestnou (*infamis*).[35] Souhrnně lze završit, že ačkoli výraz *transactio* ve svém významu směřoval do roviny hmotněprávní, přesto jej lze považovat za zárodek dnešní podoby smíru, a to i s ohledem na skutečnost, že některé zdroje dnes *transactio* překládají dle konkrétních souvislostí také právě jako smír.[36] Zároveň některé dnešní právní řády přejímají římskoprávní konstrukt, když vůbec nerozlišují mezi „smírem" a „narovnáním". Kupříkladu německá úprava pracuje s termínem „*Vergleich*" jednak ve významu narovnání,[37] jednak ve významu smíru.[38]

I.2.2. Obecný soudní řád

Pro vývoj občanského soudního řízení v českých zemích, a přeneseně rovněž pro smír, byla z hlediska vývoje významná i úprava obsažená v Obecném soudním řádu. Za jeden z hlavních důsledků tohoto předpisu se považuje v první řadě (cit.): „… *překonání zbytků středověkého procesního práva* (…)."[39] Kromě toho však Obecný soudní řád zavedl některé podstatné prvky moderního civilního procesu, zejména zásadu dispoziční.[40] Procesní postup tím byl „svěřen" ve vysoké míře do rukou stran. Právě rozvoj a upevnění dispoziční zásady je aspekt předznamenávající možnost uplatnění[41] a pozdějšího vývoje soudního smíru do dnešní podoby, když smír ve smyslu dohody stran představuje naplnění a praktické provedení této zásady.

---

kterou obě strany slevují něco ze svých skutečných neb domnělých práv proto, aby pochybnost právního nároku byla odstraněna."

[35] SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. 2 vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 202. Z hlediska hmotněprávního významu *transactio* se v právu klasickém místo tohoto pojmu užívalo výrazu *stipulatio*, a pokud byla taková dohoda neformální, řadila se mezi inominátní kontrakty, viz SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. 2 vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 167.

[36] Viz KÁBRT, J. – KUCHARSKÝ, P. – SCHAMS, R. – VRÁNEK, Č. – WITTICHOVÁ, D. – ZELINKA, V. *Latinsko/český slovník*. LEDA, 2016, s. 528. Srov. též KLANG, Miloš. *Malá encyklopedie latiny v právu*. Linde Praha, a.s. 5. doplněné vydání, 2006, s. 170.

[37] Viz § 779 BGB.

[38] Viz § 278 ZPO.

[39] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 54.

[40] KNOLL, V. – JÁNOŠÍKOVÁ, P. Kodifikace a vývoj občanského práva procesního v 18. a 19. století [Res: A Developpement of the Codification of the Civil Procedure in 19th century]. In: TAUCHEN, Jaromír. *Soubor publikovaných příspěvků k historii soukromého práva*. The European Society for History of Law, KEY Publishing, s.r.o., CD, 2010, s. 16.

[41] SCHELLE, Karel. Vývoj civilního procesu. In: SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. Eurolex Bohemia, 2006, s. 55.

I.2.3. Civilní řád soudní

Velmi podrobné legislativní zakotvení soudního smíru, jakož i smírčího řízení, poskytoval CŘS. Základní úprava byla obsažena v ustanoveních § 204 a násl. CŘS. Konkrétně ustanovení § 204 alinea prima CŘS stanovila, že soud se může pokusit v průběhu ústního jednání o *smírné vyřízení sporu neb o dosažení smíru o jednotlivých sporných článcích*, a to jednak z moci úřední, jednak na návrh některé ze stran. Obsahem soudního smíru mohlo být v souladu s ustanovením § 205 věta první CŘS *uznání právního poměru nebo převzetí závazku k plnění, snášení nebo opominutí*, *učiněno závislým na vykonání smluvené přísahy*. Přísaha, jejímž předmětem mohly být pouze sporné skutečnosti,[42] představovala možnost sjednání smíru pod podmínkou. Ujednání stran totiž mohlo stanovit smír závislý právě na vykonání smluvené přísahy. Pokud přísaha následně vykonána nebyla, byl smír zmařen a soud následně pokračoval v řízení.[43]

Za zajímavé lze ovšem považovat, že ustanovení § 204 odst. 1 věta druhá CŘS nehovořilo o možnosti schválení smíru soudem, nýbrž o jeho protokolaci.[44] Lze to pokládat za nuanci, která co do důsledku pro strany z důvodu vykonatelnosti takto uzavřeného smíru nehrála větší roli, avšak z hlediska odrazu toho, jak zákonodárce chápe institut smíru, se jeví tato konstrukce jako velmi vhodná. Odráží totiž korektnější chápání soudního smíru, než je tomu dnes. Smír představuje dohodu stran, na základě které soud pozná, že již není zapotřebí dalšího vedení sporu, neboť tento dopadl smírně, tj. jakousi formou *příměří* mezi stranami. Není tak účelné, aby pohledem autonomie vůle stran bylo do této zasahováno tím, že je zapotřebí vyjádření jejich vůle ještě „schválit" veřejnou mocí. S přihlédnutím k době, ve které byl současný OSŘ schválen a pro jaké účely bylo zákonodárství tvořeno, se nelze divit, že zákonodárce i v případě smíru chtěl mít jistotu, že bude existovat možnost státní kontroly nad jednáním stran.[45] Dnes je ovšem takovéto východisko nepřípustné, a proto i v této souvislosti se kupříkladu Věcný záměr vrací k původnímu pojetí zdůrazňující a plně respektující volnost stran.[46]

---

[42] Viz § 205 věta druhá CŘS. Blíže viz OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 324.

[43] Viz HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy prvé stolice*. Třetí, opravené a doplněné vydání. 1932, převzato z HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010, s. 416.

[44] Viz § 204 odst. 1 věta druhá CŘS (cit.): „[*D*]*osáhne-li se smíru, budiž na návrh zapsán jeho obsah do jednacího protokolu*."

[45] I z tohoto důvodu bylo ostatně v § 40 OSŘ 1950 uvedeno jako důvod pro neschválení smíru soudem vedle *příčí-li se zákonu* rovněž příčení se obecnému zájmu. Neurčitost tohoto pojmu umožňovala výklad dle momentální potřeby. K tomu blíže viz NOVÝ, Zdeněk. Občanské právo procesní. In: BOBEK, M. – MOLEK, P. – ŠIMÍČEK, V. (eds.). *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita: Brno, 2009, str. 513-552. Dostupné z: <https://www.komunistickepravo.cz>, s. 523.

[46] Viz odůvodnění bodu 191 Věcného záměru.

Protokolace měla svůj vysoký význam, neboť (cit.): „[*K*]*dyby byl smír pouze ústně uzavřen před soudem, anebo třeba i písemně, avšak nebyl pojat do soudního protokolu, nýbrž vyhotoven na př. ve zvláštní listině, kterou strany vezmou s sebou a soukromě uschovají, není to soudní smír*.“[47] Za zajímavé lze považovat literaturou poskytnuté dovozování toho, zda je smír platný při jeho zaznamenání do protokolu, který však strany nepodepíší. I bez podpisu bylo možno smír považovat za platný pod podmínkou, že protokol byl uznán správným, neboť podepsání netvořilo zákonnou podmínku smíru.[48] Zaznamenávání do protokolu nenastalo naopak v situaci, kdy se stranám smírného řešení docílit nepodařilo, neboť neúspěšné provedení pokusu o smír protokolaci nepodléhalo.[49] Strany si v případě uzavření smíru a jeho zaznamenání do protokolu mohly následně v souladu s ustanovením § 206 CŘS na vlastní náklady vyhotovení protokolu o smíru nebo jednacího protokolu obsahujícího smír vyžádat.

Pouze pro úplnost lze zároveň dodat, že výše zmíněnou vykonatelnost zaprotokolovaného smíru je zde zapotřebí chápat jako vykonatelnou dohodu soudem zaprotokolovanou, nikoli vykonatelné rozhodnutí soudu. Nejedná se tedy o stejnou situaci jako v současné úpravě OSŘ, ve které má soudem schválený smír v souladu s ustanovením § 99 OSŘ účinky pravomocného rozsudku.[50]

Ustanovení § 204 odst. 1 CŘS stanovilo, že soud se *může* pokusit při ústním jednání o smírné vyřešení sporu. Pojmově se tedy jednalo o uzavření smíru v průběhu řízení. V porovnání s dikcí § 99 odst. 1 věta druhá OSŘ, že soud o smír mezi účastníky *usiluje*, se jeví, že minulá právní úprava kladla na povinnost soudu se o uzavření smíru snažit menší váhu. Dle citovaného ustanovení měl soud možnost se o uzavření pokusit, avšak nikterak nebyl nucen o jeho uzavření přímo usilovat.[51] Klade se otázka, která z těchto formulací je vhodnější. Lze však konstatovat, že ačkoli se

[47] Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 1. 1921, sp. zn. Rv II 302/20, publikováno ve Vážný 882 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), III/1921. Blíže k protokolaci a rovněž nutnosti podpisu stran v protokolu viz např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 1. 1940, sp. zn. Rv I 1211/39, publikováno ve Vážný 17566 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), XXII/1940.

[48] HARTMANN, Antonín. *Civilní řád soudní ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými. Část II.* Nakladatel Václav Kraus, 1898, s. 353. Výjimku z tohoto pravidla představovaly soudy burzovní, kde byl podpis nutný. Tamtéž.

[49] Viz *à contrario* § 204 odst. 1 věta druhá CŘS. Srov. též HARTMANN, Antonín. *Civilní řád soudní ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými. Část II.* Nakladatel Václav Kraus, 1898, s. 353.

[50] Viz NĚMCOVÁ, Drahomíra. Analogie v civilním právu v kontextu smírčího řízení. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2018, č. 2, s. 197-218, pozn. p. č. 44.

[51] Výjimkou byly v tomto směru manželské spory, viz HARTMANN, Antonín. *Civilní řád soudní ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými. Část II.* Nakladatel Václav Kraus, 1898, s. 352 (cit.): „[*S*]*oud může se o smír pokusiti v každém období sporu, není však k tomu povinen pod sankcí zmatečnosti řízení. Jedině ve sporech manželských má soud povinnosť, hleděti spor smírem odstraniti.*“

všeobecně uznává, že každý smír je lepší než rozsudek, neměla by snaha soudu smíru dosáhnout překročit únosné limity a dojít do situace, kdy se bude soud snažit za každou cenu stranám „vnutit" dohodu pouze proto, že to má pro ně představovat lepší řešení. Žel s takovou situací se v praxi lze vskutku setkat, a to nikoli výjimečně v takových případech, kdy soud v podstatě nutí strany k jednání o smíru i v případech, kdy tyto o něj zájem nemají a smír zjevně není možný. Rovněž nikoli výjimečně je pak důsledkem jen oddalování projednání a rozhodnutí sporu ve věci samé. Předchozí úprava tento aspekt zřejmě uchopila poněkud lépe a vyplýval z ní větší důraz na autonomii stran, kdy pokud soud viděl, že smír by byl v konkrétní situaci bezpředmětný, mohl se od pokusu o něj zcela oprostit.[52] Na druhou stranu při korektním výkladu úpravy současné lze dojít k obdobným závěrům, neboť soud musí o smír sice usilovat, neměl by přesto ony přípustné limity překročit. Skutečnost však svědčí o opaku.

Již v CŘS bylo možné pozorovat rozdíl mezi prétorským smírem a smírem v průběhu řízení, neboť ustanovení § 433 CŘS nabízelo možnost pokusit se uzavřít smír ještě před podáním žaloby. Dle tohoto ustanovení měla osoba zamýšlející podat žalobu oprávnění podat nejprve u okresního soudu odpůrcova bydliště návrh, aby byl odpůrce *obeslán k pokusu o smír*. Toto spojení bylo nutno chápat tak, že soud zaslal dotyčné osobě předmětný návrh na uzavření smíru, přičemž následně došlo k vedení smírčího řízení. Je zde tedy patrná podobnost s právní úpravou smírčího řízení v současném OSŘ, neboť § 67 OSŘ konkrétně dává oprávnění navrhnout u soudu, aby tento provedl pokus o smír.

Náklady řízení při uzavření smíru řešil § 47 CŘS, dle kterého náklady smíru *jest pokládati, nebylo-li umluveno nic jiného, za vzájemně zrušené*, přičemž totéž platilo i o nákladech *právní rozepře vyřízené smírem* za podmínky, že náhrada těchto nákladů již nebyla uložena některé straně sporu (§ 47 alinea prima věta druhá CŘS). Pokud se však uzavření smíru nepodařilo, byl závazek k náhradě nákladů závislý na rozhodnutí ve věci hlavní (§ 47 alinea secunda CŘS).
Okrajově je v rámci této úpravy možno zmínit i ustanovení § 31 CŘS, které stanovilo, že procesní plná moc (plná moc k vedení rozepře) udělená advokátu zmocňovala tohoto mimo jiné i k uzavírání smíru o předmětu právní rozepře (§ 31 bod 2 CŘS).

[52] Viz HORA, Václav. Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy prvé stolice. Třetí, opravené a doplněné vydání. 1932, převzato z HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010, s. 417 (cit.): „[*S*]*oud nemá zákonné povinnosti pokusiti se o smír, ačkoli to ovšem učiní povždy, má-li důvodnou naději, že by se spor dal smírem odkliditi.*"

I.2.4. OSŘ 1950

Diferenciaci na smír prétorský a smír uzavřený v průběhu řízení obsahoval i OSŘ 1950, který byl platný od 23. 11. 1950 a k jehož zrušení došlo k 01. 04. 1964 derogačním ustanovením § 375 OSŘ. Ustanovení § 40 OSŘ 1950 hovořilo o soudním smíru před zahájením řízení, přičemž systematicky bylo toto zařazeno do Hlavy čtvrté zákona, tj. pod „Řízení před soudem prvé stolice“. Úprava byla přitom omezena na toto jediné ustanovení a zákon tak obsahoval legislativní řešení značně stručnější, než je tomu dnes v rámci právního zakotvení smírčího řízení, ač ani toto není nikterak komplexní.

Na základě systematického zařazení lze pozorovat, že OSŘ 1950 nepovažoval možnost schválení smíru před začátkem řízení za samostatné vedení řízení smírčího jakožto řízení předběžného, přičemž v ustanovení § 40 se OSŘ omezoval toliko na konstatování, že u právních poměrů, u kterých to připouští jejich povaha, *lze se schválením soudce uspořádat soudním smírem před zahájením řízení u kteréhokoli okresního soudu*, přičemž smír soudce neschválí, *příčí-li se zákonu nebo obecnému zájmu*. Jak bylo již výše zmíněno, právě obecný zájem jakožto posuzovaný aspekt měl za cíl možnost větší státní kontroly nad jinak dispozičními jednáními účastníků. Ze stejného důvodu i tato úprava, stejně jako současné znění OSŘ, opustila v CŘS zastávaný princip pouhého protokolování smíru ve prospěch jeho schvalování soudem.

Právní úprava OSŘ 1950 znala pochopitelně rovněž soudní smír uzavřený v průběhu řízení, jak vyplývá z ustanovení § 75–76 OSŘ 1950. Dle této úpravy soud totožně s dikcí současnou smír schvaloval, a to připouštěla-li to povaha věci. Vedle příčení se projevu účastníka zákonu byl jako důvod neschválení smíru opět, jako v případě smíru prétorského, uveden obecný zájem. Vzájemná interakce rozporu se zákonem a obecným zájmem byla tehdejší rozhodovací praxí vykládána následovně (cit.): „[*S*]*mír se příčí zákonu tehdy, je-li v rozporu s donucujícími předpisy zákona, jimiž jsou stanovena zásadní pravidla socialistického soužití. Jinak nechce zákon omezovat účastníky víc, než vyžaduje obecný zájem.*“[53]

I.2.5. Vývoj ustanovení OSŘ týkající se smíru

Historickým pohledem je vhodné rovněž krátké shrnutí vývoje právní úpravy smíru v současně platném OSŘ. První významná novela[54] přinesla z hlediska soudního smíru zásadní změnu

[53] Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 9. 1953, sp. zn. Cz 281/51, publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu svazek 10, ročník 1953, pod publikačním číslem 159/1953.
[54] Novela byla učiněna zákonem č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

spočívající v zavedení lhůty pro podání žaloby o neplatnost smíru dle § 99 odst. 3 OSŘ. Na první pohled logicky vypadající novelizace jdoucí s principem *vigilantibus iura scripta sunt* je však v praxi schopna způsobit spíše potíže. Samotné zavedení časově omezené možnosti využití žaloby problematické není. Stává se však součástí celkového problému tohoto institutu, jak je o něm pojednáno níže v souvislosti s neplatností smíru, který je pro usnesení o schválení smíru podkladem. Tato novela měla ještě jeden dopad do oblasti soudního smíru, o kterém hovoří její bod 17. Tímto bylo jako nepřípustné stanoveno odvolání proti usnesení o schválení smíru. To lze hodnotit pozitivně, neboť připustit řádný opravný prostředek vůči usnesení, které nutně představuje výsledek konsensu stran, by bylo zbytečným prodlužováním soudního řízení a šlo by proti samotné logice institutu soudního smíru.

Nutný důsledek listopadových událostí roku 1989 promítl do právní úpravy soudního smíru zákon č. 519/1991 Sb.[55] Tento zákon v bodu 53 stanovil vypuštění slov „*nebo zájmem společnosti*“ v ustanovení § 99 odst. 2 OSŘ hovořícím o případech, kdy soud neschválí smír. Možnost neschválit smír v případě jeho rozporu se zájmem společnosti byla logickým odrazem socialistického státního zřízení, jejíž zachování by bylo nesmyslné. Od účinnosti této novely k dnešnímu dni je tak ponechán jediný důvod pro neschválení smíru soudem, kterým je jeho rozpor s právními předpisy.

Za zvláštní lze považovat novelu učiněnou zákonem č. 59/2005 Sb.,[56] konkrétně bodem 11 tohoto zákona. Touto novelou totiž došlo k přidání věty druhé k ustanovení § 99 odst. 1 OSŘ. Došlo k zavedení zvláštní poučovací povinnosti, o které se blíže hovoří v následující kapitole, na základě které při pokusu o smír má předseda senátu s účastníky probrat věc, upozornit je na rozhodovací praxi a stanoviska v dané oblasti a doporučit jim smírné řešení sporu. Ačkoli novela mohla být vypracovávána s dobrou myšlenkou, obdržela kritiku. V první řadě lze upozornit na to, že taková koncepce představuje návrat do doby, kdy se vyžadovala od soudu více pečovatelská role, zatímco s porevolučním vývojem sporných řízení vůbec nekoresponduje.[57] V druhé řadě byla kritika vedena na nejasnost rozsahu poučovací povinnosti soudu v návaznosti na ustanovení § 5 OSŘ.[58] Ve třetí řadě publikované názory vhodně vystihují paradox touto novelou v minulosti způsobený,

[55] Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.
[56] Zákon č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
[57] WINTEROVÁ, Alena. Máme vůbec nějakou koncepci? (Nad dvěma ustanoveními poslední novely občanského soudního řádu). *Právní rozhledy*, 2005, č. 4, s. II.
[58] WINTEROVÁ, Alena. Máme vůbec nějakou koncepci? (Nad dvěma ustanoveními poslední novely občanského soudního řádu). *Právní rozhledy*, 2005, č. 4, s. II.

když uvádějí (cit.): „*... nové ustanovení se týká výlučně sporného řízení (protože jen tam lze uzavřít soudní smír jako procesní úkon s účinky rozsudku). V nesporném řízení (v němž by pečovatelská role soudu byla vzhledem k jiným principů, toto řízení ovládajícím přece jen případnější) se neuplatní.*“[59] Tento koncept i přes svou problematičnost zůstává v zákoně dodnes.

Zatím poslední novelizace s přímými dopady do právní úpravy soudního smíru byla provedena zákonem o mediaci.[60] Promítnutí normativního zakotvení mediace v českém právu lze shledat ve dvou ustanoveních hovořících o soudním smíru. Prvně se jedná o ustanovení § 67 OSŘ, kde v důsledku zákona o mediaci došlo k přidání druhého odstavce, kterým se dosáhlo zajímavého propojení mediační dohody a smírčího řízení. Nejdéle do 30 dnů od zahájení smírčího řízení může totiž soud rozhodnout o tom, že schvaluje mediační dohodu a pro účely dalšího postupu tak na mediační dohodu lze hledět jako na smír mezi stranami. Druhým důsledkem přijetí zákona o mediaci s dopady pro soudní smír je dále úprava § 99 odst. 1 OSŘ, dle které předseda senátu, je-li to vhodné, upozorní účastníky na možnost využití mediace. Jedná se o logické propojení smíru a mediační dohody, které ve svém důsledku může mít pozitivní dopady z hlediska zatraktivnění institutu smíru.

[59] WINTEROVÁ, Alena. Máme vůbec nějakou koncepci? (Nad dvěma ustanoveními poslední novely občanského soudního řádu). *Právní rozhledy*, 2005, č. 4, s. II. Srov. též HROMÁK, P. – HROMADA, M. Výzva k vyjádření podle § 114b OSŘ v soudní praxi a několik poznámek k připravované novelizaci občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2005, č. 3, s. 92-95.
[60] Viz § 30 bod 1 a 2 zákona o mediaci.

II. Pozitivněprávní vymezení soudního smíru v českém právu

II.1. Právní úprava v Občanském soudním řádu

Právní úprava soudního smíru je obsažena v OSŘ. Pro způsob schválení smíru stanoví tento zákon dvojí režim. Soudní smír může představovat jednak smír uzavřený ve smírčím řízení dle § 67 a násl. OSŘ, jednak se může jednat o smír uzavřený v průběhu nalézacího řízení.[61] Ač se svým primárním cílem shodují, tj. oba slouží k tomu, aby dovedly strany ke smírnému vyřešení sporu, vykazuje každý z těchto smírů svá specifika.

II.1.1. Prétorský smír uzavřený ve smírčím řízení

Podstata prétorského smíru tkví v tom, že místo toho, aby byl smír uzavírán a schvalován soudem v průběhu nalézacího řízení samotného, je schvalován v průběhu tzv. smírčího řízení dle § 67–69 OSŘ.[62] Hlavním cílem tohoto řízení je tak nalézacímu řízení zcela předejít a nahradit ho uzavřením a schválením smíru.[63] Smírčí řízení lze rozdělit do tří hlavních etap, a to podání návrhu na provedení pokusu o smír, uzavření smíru a schválení smíru soudem.[64]

Dle § 67 OSŘ lze navrhnout soudu, aby provedl pokus o smír (smírčí řízení), jestliže to připouští povaha věci. Tímto se má na mysli, že spor musí být povahou věci způsobilý k vypořádání pomocí smíru, tj. musí se jednat o taková práva a povinnosti, se kterými mohou subjekty dle hmotného práva disponovat. Zároveň musí být ve věci dána pravomoc soudu dle § 7 OSŘ. Lze tak uvažovat v první řadě o věcech, o kterých soudy jednají na základě žaloby na plnění. Dále se aprobuje rovněž uzavření smíru ve věcech, o kterých by soudy rozhodovaly na základě žaloby o určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není v kontextu § 80 OSŘ; u tohoto druhu sporů však je pro posouzení možnosti uzavřít smír rozhodné, zda hmotné právo pro danou situaci připouští uzavřít o věci dohodu účastníků.[65] Pokud tato možnost dána je, je logicky dána možnost uzavřít o věci smír. V opačném případě by uzavření takového smíru možné nebylo. Naopak smírčí řízení není

[61] Pro účely této práce se pod pojmem „soudní smír“ má na mysli smír, který je schválený soudem. Soudním smírem tak může být při splnění požadovaných podmínek jak smír prétorský, tak smír uzavřený v průběhu (nalézacího) řízení.
[62] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges. 2018, s. 319.
[63] DVOŘÁK, Bohumil. § 67 [Smírčí řízení; mediační dohoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 235.
[64] WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Linde Praha a.s., 2002, s. 342.
[65] Viz LEVÝ, Jiří. § 67 [Příslušnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 360 a násl.

z povahy věci přípustné v otázkách statusových,[66] v řízeních, které lze zahájit i bez návrhu, a dále ve věcech, kdy hmotné právo vylučuje úpravu poměrů dispozitivním jednáním účastníků.[67]

Návrh na zahájení smírčího řízení lze podat u kteréhokoli soudu, který by byl věcně příslušný k rozhodování věci.[68] Místní příslušnost není relevantní. Na návrh jsou z formálního hlediska kladeny stejné požadavky jako na jakékoli jiné podání v souladu s ustanovením § 42 odst. 4 OSŘ. Navzdory obecné zásadě bezformálnosti procesních úkonů účastníka vyjádřené v ustanovení § 41 odst. 1 OSŘ[69] jsou tudíž u podání vyžadovány minimální formální požadavky, tj. nutnost vymezení, kterému soudu je podání určeno, kdo jej činí, které věci se týká a co se podáním sleduje. Tento návrh zároveň musí být podepsán a datován.

Pro průběh smírčího řízení je důležitá možnost analogické aplikace ustanovení jiných částí než části druhé OSŘ, zejména poté jeho části třetí. Vrchní soud v Praze k této otázce v minulosti judikoval, že ustanovení části třetí OSŘ se ve smírčím řízení aplikují jen tehdy, vyplývá-li to z části druhé OSŘ, případně je tak výslovně stanoveno v části třetí OSŘ.[70] Kromě nutnosti výslovné aprobace zákonem pro takový postup argumentoval Vrchní soud rovněž teleologickým výkladem, na základě kterého dovozuje účel smírčího řízení. Tím je snaha o co nejstručnější právní úpravu, která zajistí nižší formálnost celého procesu a umožní soudu se v relativně krátkém úseku o uzavření smíru mezi stranami pokusit. Rozhodovací praxe zároveň k možnosti analogie v civilním právu procesním obecně stanoví, že je tato (cit.): „*... v zásadě nežádoucí, nicméně v určitých mimořádných případech logických nedostatků zákonné úpravy může představovat takové řešení procesní situace, jež je konformní jak s ústavním pořádkem, tak i účelem zákona …*“.[71]

Autor této práce však souhlasí s názorem, že pro zodpovězení otázek částí druhou nevyřešených je s ohledem na účel smírčího řízení nutno přiměřeně aplikovat ustanovení části třetí.[72] Účelem

---

[66] Viz HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář*. I. díl. Panorama, 1985, s. 316.
[67] DVOŘÁK, Bohumil. § 67 [Smírčí řízení; mediační dohoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 236. Shodně též např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 30 Cdo 641/2005.
[68] Pokud by věcně příslušný k projednání věci byl soud krajský, může dle § 67 odst. 1 věta druhá OSŘ provést smírčí řízení a schválení smíru i kterýkoli okresní soud.
[69] Viz ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 119.
[70] Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2020, sp. zn. 14 Cmo 379/2019. Myšlenkově tak toto rozhodnutí navázalo a potvrdilo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 6. 1965, sp. zn. 5 Cz 31/66, ve kterém Nejvyšší soud dovodil nemožnost aplikace § 103 OSŘ ve smírčím řízení.
[71] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3097/2010.
[72] Shodně NĚMCOVÁ, Drahomíra. Analogie v civilním právu v kontextu smírčího řízení. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2018, č. 2, s. 197-218.

stručné úpravy smírčího řízení je totiž důraz na nižší formálnost tohoto procesu. Na základě argumentace o (ne)přípustnosti analogie v procesním právu ovšem nelze vyslovit obecný názor, že žádné ustanovení části třetí se nikdy nemůže ve smírčím řízení aplikovat pouze proto, že takto výslovně nestanoví zákon. Rozhodovací praxi, která takto stanoví, je totiž nutné vnímat pouze pohledem konkrétní rozhodované věci. Je jen logické, že soud kupříkladu nepřipustil analogickou aplikaci § 107a OSŘ, která hovoří o singulární sukcesi. Posuzováním pouze tohoto ustanovení je samozřejmé, že by bylo na místě singulární sukcesi ve smírčím řízení připustit pouze, pokud by to bylo výslovně stanoveno, neboť singulární sukcese sama o sobě nekoresponduje s povahou smírčího řízení. Naopak bude nezbytné připustit aplikaci některých ustanovení právě proto, že pokud by měl soud ve smírčím řízení vycházet pouze z ustanovení § 67 – 69 OSŘ (s dodatečnou aplikací § 99 OSŘ), vznikl by pro něj široký prostor pro uplatňování libovůle. Ustanovení části třetí tedy budou na smírčí řízení přiměřeně použitelná, pokud se to nepříčí institutu smírčího řízení a jejich použití neodporuje účelu a podstatě tohoto řízení.

Proto je nutno ve smyslu obsahových náležitostí návrhu na zahájení smírčího řízení přiměřeně zohlednit i náležitosti stanovené pro samotnou žalobu. Kromě obecných náležitostí tak návrh na smírčí řízení musí (cit.): „… *přiměřeně obsahovat i náležitosti žaloby podle § 79 odst. 1, tj. musí obsahovat označení účastníků smírčího řízení, vylíčení rozhodujících skutečností (údaj, na jakém základě se navrhovatel nároku domáhá) a čeho se navrhovatel v soudním smíru domáhá*.“[73] Formulaci *čeho se navrhovatel v soudním smíru domáhá* nutno rozumět tak, že součástí návrhu musí být odpovídající petit vymezující smír samotný. Dovozeno je rovněž to, že je zapotřebí předložení příslušných listin, o které se nárok opírá a na základě kterých bude soudu umožněno vyhovět dikci § 69 ve spojení s ustanovením § 99 odst. 2 věta první OSŘ, tj. posoudit soulad smíru s právními předpisy.[74] Naopak z podstaty věci není nutné navrhovat důkazy. Smírčí řízení je řízením neformálním, při kterém se dokazování neprovádí, neboť soudce nezjišťuje s ohledem na ustanovení § 69 ve spojení s ustanovením § 99 OSŘ skutkový stav věci.[75]

Ač se pro účely podání vychází přiměřeně z ustanovení o náležitostech žaloby, nejedná se o shodný právní konstrukt se stejnými právními účinky, ba naopak. S podáním návrhu na smírčí řízení, na rozdíl od žaloby, tj. návrhu na zahájení řízení, totiž nejsou spojeny hmotněprávní ani

[73] Viz LEVÝ, Jiří. § 67 [Příslušnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 361.

[74] Viz JIRSA, J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 437. Shodně též např. NĚMCOVÁ, Drahomíra. Analogie v civilním právu v kontextu smírčího řízení. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2018, č. 2, s. 197-218.

[75] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges. 2018, s. 320-321.

procesněprávní účinky,[76] a to právě s ohledem na to, že podáním tohoto návrhu nedochází k zahájení řízení ve věci samé.[77] Zřejmě i proto, že se zahájením smírčího řízení nejsou spojeny stejné důsledky jako se žalobou, nevymezuje zákon přesný okamžik zahájení smírčího řízení.[78]

Nižší formálnost celého procesu vyplývající ze strohé právní úpravy smírčího řízení konkrétně zdůrazňuje ustanovení § 68 odst. 2 OSŘ, které stanoví, že soud nemůže žádným způsobem pro účely smírčího řízení vynucovat součinnost či přítomnost účastníků. Právní úprava tedy vybočuje od „klasické" autoritativní a silné role soudu a zdůrazňuje právě nutnost volního rozhodnutí stran o tom, že chtějí smírčí řízení podstoupit a smír uzavřít. Roli soudce si lze ve smírčím řízení představit jako nezúčastněného třetího, který však z povahy věci má vůči stranám plnit spíše roli pomocnou a podpůrnou, mají-li o takový přístup na základě dobrovolnosti celého řízení zájem. Důraz na vůli stran při uzavírání smíru je přeneseně zdůrazněn rovněž v ustanovení § 41b OSŘ, ze kterého vyplývá, že soud přihlíží ke smíru uzavřenému do protokolu až ve chvíli, kdy byl podepsán účastníky smíru.

Zákon pro smírčí řízení předpokládá dle § 67 odst. 2 OSŘ možnost schválení mediační dohody uzavřené dle zákona o mediaci.[79] Takto schválená dohoda koncepčně odpovídá tomu, co je účelem smírčího řízení, a lze tedy hodnotit kladně, že zákonodárce zde přímo provázanost smírčího řízení s mediací předpokládá, a to zavedením účinků mediační dohodě.[80] Právě smírčí řízení je totiž způsob, jak lze dosáhnout vykonatelnosti mediační dohody.[81]

Ostatně celý proces mediace je z hlediska dobrovolnosti obdobný smírčímu řízení, neboť mediátor by neměl být ve věci aktivní natolik, aby strany přímo vedl k řešení jejich konfliktu, nýbrž by měl pouze stranám poskytovat veškerou potřebnou součinnost, aby se těmto podařilo dosáhnout konsensu, jehož výsledkem je mediační dohoda.[82] Tyto prvky vykazuje i postavení soudce ve

---

[76] Viz usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 2. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 144/97.
[77] Viz LEVÝ, Jiří. § 67 [Příslušnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 361.
[78] HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář. I. díl*. Panorama, 1985, s. 316.
[79] Blíže k mediaci viz DOLEŽALOVÁ, M. – LEYNSEELE, P. V. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, č. 12, s. 419-429.
[80] SVATOŠ, M. – HORÁČEK, T. Komentář k § 31. In: HORÁČEK, T. – SVATOŠ, M. – OLÍK, M. *Zákon o mediaci. Komentář*. Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 244. Srov. HOLÁ, L. – URBANOVÁ, M. a kol. *Právní a sociální aspekty mediace v České republice.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 40.
[81] HOLÁ, L. – URBANOVÁ, M. a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 21.
[82] GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory. Podle stavu k 1. 1. 2014.* Praha: Leges, 2014, s. 13. Srov. též VEJSADA, D. – HERMANOVÁ, M. Využití mediace v pracovněprávních sporech. Práce a mzda, 2017, č. 10, s. 14 a násl.

smírčím řízení, které je z hlediska této umírněnosti méně rázné povahy, než je role soudu při usilování o smír v řízení nalézacím.

Soudu je pro schválení mediační dohody stanovena zákonná lhůta 30 dnů. Takovou lhůtu lze považovat za dostatečnou, neboť soud v této fázi rozhoduje o schválení mediační dohody, která je již výsledkem celého procesu mediace. Smírčí řízení jako takové by tedy mělo proběhnout rychle.

Smírčí řízení se končí úspěšným uzavřením a schválením smíru či mediační dohody. Zároveň je ovšem smírčí řízení skončeno ve chvíli, kdy se účastníci v průběhu řízení na podobě smíru nedohodnou a ve snaze o nalezení konsensu již nechtějí pokračovat dále. Z tohoto aspektu opět vyplývá dodržení principu dobrovolnosti v tomto řízení. Cílem smírčího řízení není dojít za každou cenu k závaznému rozhodnutí, nýbrž toto může rovněž skončit „bezvýsledně" z toho důvodu, že i přes snahu a přičinění soudu není možné sjednat smír takový, se kterým by obě strany souhlasily.

II.1.2. Smír uzavřený během řízení

Oproti prétorskému smíru umožňuje § 99 OSŘ rovněž uzavření smíru během řízení. První odstavec tohoto ustanovení přímo uvádí, že *připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem*, přičemž v druhém odstavci se poté stanoví, že *soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje*. Tato dvě ustanovení je třeba chápat ve vzájemné kombinaci, neboť zatímco první z nich hovoří samostatně o možnosti skončit řízení soudním smírem, je to právě následující informace o rozhodování soudu o schválení, která definuje, proč lze tento konstrukt označit jako soudní smír uzavřený během řízení. Na rozdíl od smíru prétorského, kde je úkolem soudu „pouze" posoudit v rámci smírčího řízení možnost schválit smír na návrh strany a ke konstrukci obsahu smíru stranám dopomoci, představuje smír uzavřený za řízení úspěšný výsledek plnění povinnosti soudu, který má o smír mezi účastníky v průběhu řízení usilovat.[83] Právě proto je poté možné, aby nalézací řízení bylo tímto způsobem skončeno. Je přitom vidno, že ukončení sporu schválením smíru bude v praxi představovat mnohdy nejúčinnější vyřešení situace, neboť dohodou stran nezůstává „vítěz" ani „poražený", čímž lze rovněž lépe předpokládat i „podvolení" se rozhodnutí

[83] Viz § 99 odst. 1 věta druhá OSŘ. Toto ustanovení se dle § 69 odst. 3 OSŘ aplikuje rovněž na smírčí řízení, tudíž i u toho by bylo možno dovozovat, že soud má usilovat, aby se uzavření smíru podařilo. Zásadní rozdíl je však právě v již výše zmíněné dobrovolnosti smírčího řízení, které ono úsilí soudce bude limitovat.

soudu co do plnění povinností z rozhodnutí vyplývajících a tím zjednodušení procesní situace pro žalobce, jenž nebude nucen zahajovat následné vykonávací řízení.[84]

Odlišnost od smíru prétorského je kromě procesních diferenciací dána rovněž povahou a účelem. Zatímco smír uzavíraný v průběhu nalézacího řízení míří „jen" k ukončení sporu tou co možná nejefektivnější cestou, mají ustanovení zakotvující smír prétorský za cíl umožnit využití plné prevence tak, aby spor vůbec nevznikl.[85]

II.1.3. Poučovací povinnost soudu dle § 99 odst. 1 OSŘ

Od povinnosti soudce snažit se strany vést ke smírnému ukončení jejich sporu je poté odvislá i zvláštní poučovací povinnost soudu dle § 99 odst. 1 OSŘ. Zákon na tomto místě totiž přímo stanoví, že při pokusu o smír předseda senátu (samosoudce) věc s účastníky probere, doporučí možnost smíru, využití mediace či sociálního poradenství, avšak rovněž upozorní účastníky na *právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci*. Právě na posledně citovanou pasáž je obzvláště vhodné upozornit, neboť tato vytváří pro účely pokusu o smír zvláštní poučovací povinnost soudu. V obecné rovině má soud povinnost v souladu s ustanovením § 5 OSŘ poučit účastníky řízení o jejich procesních právech a povinnostech, čímž se má docílit zejména toho, aby postavení účastníků a jejich neúspěch ve věci nebyl způsoben pouze nedostatečnou znalostí procesních předpisů[86] a aby měl účastník možnost si včas uvědomit svá práva za účelem jejich realizace příslušným procesním úkonem, stejně tak jako své povinnosti vyplývající pro něj z procesní úpravy.[87] Souhrnně však ustanovení § 5 OSŘ hovoří pouze o poučovací povinnosti v procesní oblasti, nikoli hmotněprávní.[88] Právě v tom představuje původně zmíněná poučovací povinnost při

---

[84] Efektivnost a užitečnost soudního smíru tak stojí na všeobecně známé a odbornou literaturou často uváděné moudrosti, dle které *i ten nejhorší smír je lepší než dokonalý rozsudek*, viz JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 116.

[85] Zde se má na mysli spor ve smyslu procesněprávním. Je samozřejmě možné, ba dokonce lze téměř s jistotou předpokládat, že obecný spor ve smyslu rozkolu a problému mezi stranami existovat bude.

[86] Viz NOVÁ, Martina. Poučovací povinnost soudu v civilním řízení. In: *Právní prostor* [online]. 12. 12. 2018 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/poucovaci-povinnost-soudu-v-civilnim-rizeni>. Srov. též usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 6. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 671/10.

[87] Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 27. 6. 1996, sp. zn. 2 Cdon 661/96. Shodně též SVOBODA, Karel. § 5 [Obecná poučovací povinnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 6.

[88] Potvrzením budiž demonstrace vybraných ustanovení, u kterých je dána poučovací povinnost soudu a které jsou ustanoveními procesněprávní povahy, viz např. § 30 odst. 1 či § 43 odst. 1 OSŘ. Odborná literatura v této souvislosti rovněž hovoří o poučovací (manudukční) povinnosti formální či materiální a obecné či zvláštní. Blíže viz ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 167 a násl. Nejedná se však o výčet vyčerpávající, neboť jsou možná i další dělení – demonstrativně lze dále vymezit kupříkladu rozlišení

pokusu o smír týkající se povinnosti poučit o judikaturních závěrech zvláštnost, neboť již z citované části daného ustanovení je patrné, že tato míří do oblasti hmotněprávní.[89] Daná úprava, která byla začleněna do OSŘ novelou z roku 2005,[90] tak tímto při sjednávání smíru poněkud popírá limity obecné poučovací povinnosti dle § 5 OSŘ. Na druhou stranu se však i v literatuře objevují názory, že dané ustanovení poučovací povinnost soudu nepředstavuje, a proto soudce není povinen tohoto upozornění využít, nýbrž je může pouze použít při usilování o dosažení smíru ve věci.[91] S tímto názorem je dle názoru autora této práce možno polemizovat, alespoň co do jeho druhé části, a to zejména s přihlédnutím k jazykovému výkladu předmětného ustanovení. Předmětné ustanovení, stanoví, že předseda senátu účastníky *upozorní* na judikaturní závěry a právní úpravu, nikoli že tak učinit dle své vůle může.[92]

Souhrnně lze však mít za to, že začlenění tohoto ustanovení ve svém důsledku může zajistit lepší možnost sjednání smíru a případně vyšší frekvenci využití tohoto institutu. Ať již se tedy vychází ze závěrů, že se jedná o další část obligatorní poučovací povinnosti soudu, či pouze o diskreci, lze dané ustanovení hodnotit kladně.

II.1.4. Neschválení smíru pro rozpor s právními předpisy

Výkladové obtíže může činit rovněž § 99 odst. 2 OSŘ. V tomto ustanovení je vlastně formulována role soudu při schvalování smíru. Soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje, přičemž *neschválí jej, je-li v rozporu s právními předpisy*. Pouze z jazykového výkladu by se mohlo zdát, že soud neschválí žádný smír, který je v rozporu s právními předpisy, a to v jakémkoli rozsahu, tj. ať už by byl hmotným právem hodnocen jako zdánlivý, absolutně neplatný, nebo relativně neplatný.

---

poučovací povinnosti soudu při jednání či při jiném úkonu, k tomu viz např. BUREŠ, J. Komentář k § 5. In: DRÁPAL, L. – BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 11.

[89] Viz VRCHA, Pavel. Aplikace § 99 odst. 1 občanského soudního řádu. In: *Právní rádce* [online]. 22. 2. 2006 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-17891470-aplikace-99-odst-1-obcanskeho-soudniho-radu> (cit.): „*Naopak v této souvislosti můžeme bez jakýchkoliv pochybností hovořit o (znovu) zakotvení hmotněprávní poučovací povinnosti ze strany soudu. Soud totiž ve věcech, v nichž lze uzavřít smír (tedy ve sporném řízení), má za povinnost vést účastníky, aby takový smír uzavřeli*."

[90] Konkrétně se jedná o novelizaci zákonem č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[91] Viz DRÁPAL, L. Komentář k § 99. In: DRÁPAL, L. – BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 643 (cit.): „*Ustanovení § 99 odst. 1 věty druhé nepředstavuje poučovací povinnost soudu. Předseda senátu (samosoudce) proto není povinen uvedená opatření, včetně upozornění na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu, provést ke splnění své poučovací povinnosti, ale může je využít (jako součást argumentace) při svém usilování o to, aby řízení skončilo soudním smírem*." Konkrétnější vymezení toho, proč je tento názor autorem zastáván, však v dané publikaci již přiblížen není.

[92] V právním prostředí je přitom všeobecně známo, že pro uložení povinnosti právní předpisy nevyužívají tvary jako „musí upozornit" či „má povinnost upozornit", neboť je to právě tento způsob evokující svým zněním obecné konstatování, kterým jsou povinnosti v zákonných normách stanoveny. Srov. kupříkladu obecnou poučovací povinnost v § 5 OSŘ vyjádřenou slovy „*Soudy poskytují …*".

Rozpor s právními předpisy způsobující zdánlivost nečiní obtíže, neboť v takovém případě pojmově vůbec o právní jednání nejde. Nejasnost lze však spatřovat u absolutní i relativní neplatnosti.

Dle § 588 OZ přihlédne soud i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se (i) příčí dobrým mravům, anebo (ii) odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. Právě podmínka uvedená sub (ii) je v návaznosti na neschválení smíru komplikovaná, neboť absolutní neplatnost zde nenastává pouhým rozporem s právním předpisem, nýbrž je *cumulative* nutné rovněž narušení veřejného pořádku. Ustanovení OSŘ zde opomíjí, že nikoli každý rozpor se zákonem je příčinou absolutní neplatnosti. Autorem spatřovaný nedostatek dle jeho názoru vyplývá z nedostatečného zohlednění nové úpravy hmotného práva. Dané ustanovení OSŘ totiž pojmově vychází z úpravy absolutní neplatnosti podle občanskoprávní úpravy účinné do konce roku 2013, neboť OZ 1964 ve svém § 39 považoval za absolutně neplatné každé právní jednání (tehdejší terminologií právní úkon), které, mimo jiné, svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu. Výjimky, při kterých se jednalo o relativní neplatnost, stanovil § 40a OZ 1964.[93] Zákonodárce tak při novelizaci občanského zákoníku opomenul vyjasnit rovněž obsah § 99 odst. 2 OSŘ. Autor je toho názoru, že dané ustanovení je ve světle současné hmotněprávní úpravy absolutní neplatnosti nutno vykládat tak, že soud neschválí smír pouze tehdy, jde-li o rozpor s právními předpisy splňující požadavky § 588 OZ.[94] Pokud by byl připuštěn názor opačný, tj. že každý rozpor s právním předpisem musí vést k neschválení smíru soudem, jednalo by se o připuštění existence nových limitů pro posuzování neplatnosti, což v zákoně nemá oporu a zakládalo by prostor pro libovůli soudu.

Rovněž z hlediska relativní neplatnosti nelze konstatovat, že by každý rozpor se zákonem měl vést k neschválení smíru. V první řadě k relativní neplatnosti soud v souladu s ustanovením § 586 odst. 2 OZ ve spojení s § 588 OZ *à contrario* přihlíží pouze na návrh. Předloží-li strany ke schválení smír, u kterého soud identifikuje rozpor se zákonem způsobující toliko neplatnost relativní, nemělo by být automatické neschválení z důvodu této vady nadřazeno autonomii stran a projevu jejich vůle. Není vyloučeno, aby soud stranám objasnil, v čem spatřuje problém a pomohl jim deficit

[93] K tomu blíže ŠVESTKA, Jiří. § 40a [Relativní neplatnost právního úkonu]. In: ŠVESTKA, J. – SPÁČIL, J. – ŠKÁROVÁ, M. – HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 373 a násl.
[94] Zde ve smyslu toliko neplatnosti absolutní. Kromě toho rovněž smír neschválí, jedná-li se o právní jednání zdánlivé, jak již bylo vyloženo výše. K problematice relativní neplatnosti viz dále.

odstranit.[95] Nelze však v tomto případě aplikovat názor, že soud nesmí schválit protiprávní stav,[96] neboť jestliže se jedná toliko o vadu způsobující v případě dovolání se stranou neplatnost relativní, neměl by soud do rozhodnutí stran takovou dohodu uzavřít zasahovat, pokud již vyvinul snahu k tomu, aby stranám problém vysvětlil. Pojmově se totiž nejedná ze strany soudu o schválení protiprávního stavu, neboť relativní neplatnost vzniká až v důsledku dovolání se strany a rozhodnutí o neplatnosti. Do té doby se na takové jednání hledí jako na platné.

Souhrnně tedy § 99 odst. 2 OSŘ a zde uvedený rozpor s právními předpisy lze vyložit tak, že soud neschválí smír, jenž je v rozporu s právními předpisy, který má za následek zdánlivost nebo absolutní neplatnost.

II.1.5. Podmíněný smír

Přípustnou variantou je uzavření smíru tzv. podmíněného. Podmínkou se zde má na mysli absence odvolání smíru jednou ze stran v dohodnuté lhůtě.[97] Jinými slovy podmíněný smír je smír takový, u kterého strany vymezí lhůtu pro jeho odvolání. Teprve v případě, že ani jedna ze stran ve lhůtě odvolání smíru neučiní, nabude tento účinků. Takovýto konstrukt je přípustný i přes výslovný zákaz podmíněných úkonů dle § 41a odst. 2 OSŘ, neboť se jedná o jednu z dovozených výjimek z tohoto pravidla.[98] Pokud jedna ze stran ve vymezené lhůtě souhlas se smírem odvolá, soud bude pokračovat v řízení.[99]

II.1.6. Smír uzavřený mimo soudní řízení

Poslední možností je uzavření smíru „mimosoudního“. Tímto se má na mysli situace, kdy účastníci řízení uzavřou bez procedurálního přičinění soudu dohodu, na základě které si mezi sebou stanoví

---

[95] Ostatně tuto pomocnou roli soudu dovozuje i odborná literatura, která se sice nevyjadřuje konkrétně k postupu v případě neplatnosti předkládaného smíru, obdobné závěry však činí v případě zdánlivosti z důvodu nejasnosti a neurčitosti textace smíru. Viz JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 117 a násl.

[96] Viz např. JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 117.

[97] PODANÝ, Jan. § 41a [Obsah a účinky úkonů účastníků]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 190.

[98] Rozhodovací praxe připouští i další „zvláštní“ způsoby uzavření smíru, viz usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4759/2008 (cit.): „*… smírem lze upravit i vzájemná práva a povinnosti jeho účastníků, jež mají vzniknout teprve v budoucnosti, jež nejsou ještě dospělá, a popřípadě i ta, jež jsou závislá na splnění odkládací podmínky podle § 36 odst. 1, 2 obč. zák*.“ O jiné podmínce hovoří i PŘIDAL, Ondřej. Postup soudu po nařízení jednání. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 6, s. 41, Zde je zmíněna dohoda, že *žalobce vezme žalobu zpět s tím, že mu žalovaný zaplatí dlužnou částku nebo její část.*

[99] Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. 1. 1931, sp. zn. R II 471/30, publikováno ve Vážný 10429 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), XIII-a/1931.

podmínky vzájemného vyrovnání. V první řadě nejsou strany jakkoli limitovány, aby takto učinily samy a pouze na základě svého volného uvážení. V řadě druhé lze však i v této oblasti najít zákonem upravenou formu získání mimosoudního smíru. Takovýto mimosoudní smír může být získán kupříkladu úspěšným procesem mediace. Mediace představuje institut založený plně na dobrovolnosti stran, jehož výsledkem by v ideálním případě měla být dohoda stran (mediační dohoda), kterou může soud ve smírčím řízení schválit dle § 67 odst. 2 OSŘ. Plná dobrovolnost mediace není nijak narušena ani tehdy, pokud předseda senátu v již probíhajícím soudním řízení nařídí stranám první setkání s mediátorem dle § 100 odst. 2 OSŘ, jeví-li se to jako účelné a vhodné. Obligatorní povahy je totiž pouze první setkání s mediátorem, které si klade za cíl možnost obeznámit strany s principy a výhodami mediace, nikoli mediace samotná. Pro její podstoupení se tedy i v tomto případě vyžaduje souhlas obou stran.[100]

Vazba na soudní řízení ovšem stále existuje i u smírů mimosoudních. Uzavřou-li strany mezi sebou smír mimosoudně, může být přesto v jejich zájmu, aby došlo k jeho schválení soudem. V takovém případě pouze předloží soudu uzavřený smír, přičemž soud za splnění zákonných podmínek smír schválí, čímž se z něho stane smír soudní. V opačném případě, kdy strany uzavřou mimosoudní smír za již probíhajícího soudního řízení, lze naopak očekávat jako následek zpětvzetí žaloby v souladu s § 96 OSŘ. V tomto případě soud žádný smír neschvaluje a daná dohoda je v dispozici pouze účastníků. Pojmově se tedy nejedná o smír soudní, nýbrž o smírné vyřešení sporu mezi stranami. Oba tyto postupy lze hodnotit kladně, neboť jejich výsledkem je ukončení sporu za (pravděpodobné) spokojenosti obou stran.

II.1.7. Opravné prostředky

Nemožnost podání „běžných“ opravných prostředků

Schválený smír má dle § 99 odst. 3 OSŘ účinky pravomocného rozsudku. Přestože zákon spojuje usnesení o schválení smíru co do účinků s povahou pravomocného rozsudku, nelze proti němu podat odvolání, neboť dle § 202 odst. 1 písm. f) OSŘ odvolání není přípustné proti usnesení, jímž

[100] Blíže viz např. OLÍK, M. – COUFALOVÁ, L. Mediace jako nástroj k řešení sporů v obchodních vztazích. *Soukromé právo*, 2021, č. 6, s. 9 a násl. nebo SIGMUNDOVÁ, M. Využití mediace pro mimosoudní řešení konfliktů. *Rodinné listy*, 2021, č. 5, s. 29.

byl schválen smír. Na druhou stranu proti rozhodnutí soudu o neschválení smíru odvolání přípustné je.[101]

Zajímavou problematiku tvoří otázka přípustnosti odvolání proti usnesení o schválení smíru, kterým bylo však schváleno jako smír něco, co charakter smíru nemá. Důvodová zpráva k zákonu č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, jíž došlo k začlenění do úpravy OSŘ, mimo jiné, možnosti odvolání pouze proti usnesení o schválení smíru a tomu odpovídající úpravě § 99 odst. 3 OSŘ stanovením zákonné tříleté lhůty pro podání návrhu na zrušení usnesení o schválení smíru, totiž k novelizaci § 202 odst. 1 OSŘ stanoví (cit.):

> „*V případech, kdy soud rozhodl o tom, zda schvaluje smír* [sic!] *(§ 99 odst. 2), bude napříště se zřetelem ke zkušenostem praxe připuštěno odvoláni* [sic!] *jen proti usnesení, kterým bylo schválení smíru odepřeno. Jestliže soud smír schválil, je možnost podat návrh na zrušení usnesení o schválení smíru (§ 99 odst. 3) dostatečným prostředkem k uplatnění práv účastníka. Tato nová úprava však nedopadá na případy rozhodnutí, vyjadřující takové projevy účastníků, které charakter soudního smíru nemají.*“[102]

Došlo-li by tak ke schválení „smíru“ v situaci, kdy projevy účastníků k uzavření smíru nesměřovaly, nebrání to eventuálnímu podání odvolání, neboť se nemožnost podání odvolání pojmově vztahuje pouze na usnesení o schválení takového smíru, ke kterému skutečně v daném řízení došlo.[103]

Ve věci přípustnosti odvolání není nikterak vyloučeno, aby na základě předchozího žalobou zahájeného nalézacího řízení byl smír uzavřen až během řízení odvolacího, neboť dle § 211 OSŘ platí pro řízení u odvolacího soudu přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno jinak. Ustanovení § 99 OSŘ je tak možno aplikovat i v řízení odvolacím.[104] Tyto závěry již nelze použít pro řízení dovolací, kdy ustanovení § 243b OSŘ možnost aplikace § 99 OSŘ explicitně vylučuje. Uzavřít smír v dovolacím řízení tedy nelze.

---

[101] Viz *à contrario* § 202 odst. 1 písm. f) OSŘ. Shodně též ŠEBEK, Roman. § 202 [Nepřípustnost odvolání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 854.

[102] Převzato z Digitálního repozitáře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, dostupné na: https://www.psp.cz/eknih/1971fs/tisky/t0033_01.htm (poslední návštěva 02. 08. 2021).

[103] Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 28. 4. 1976, sp. zn. 1 Cz 48/76, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu číslo vydání (svazku) 9-10, ročník 1977, s. 547, pod pořadovým (publikačním) číslem 45/1977. Viz též ŠEBEK, Roman. § 202 [Nepřípustnost odvolání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 854.

[104] Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004.

Z nepřípustnosti odvolání, ani z jiných ustanovení, však nelze dovozovat, že by proto nemuselo usnesení o schválení smíru obsahovat odůvodnění s odkazem na § 169 odst. 2 OSŘ. Je sice pravdou, že toto usnesení zcela vyhovuje návrhu stran, kterému nikdo neodporoval, avšak povinnost soudu dostatečně odůvodnit své rozhodnutí smír schválit je nutno dovodit odkazem na § 99 odst. 2 OSŘ. Literatura přímo zdůrazňuje (cit.): „*V žádném případě nestačí odůvodnit usnesení o schválení smíru paušální větou, že smír není v rozporu s právními předpisy* (…)“.[105] Soud má tedy povinnost dostatečně vysvětlit v odůvodnění, na jakých základech byly splněny podmínky pro schválení smíru.

Žaloba o neplatnost smíru

V návaznosti na nepřípustnost odvolání jakožto opravného prostředku proti usnesení o schválení smíru zakotvuje § 99 odst. 3 OSŘ pro smír zvláštní, co do své povahy mimořádný, opravný prostředek, označovaný jako žaloba o neplatnost smíru.[106] Citované ustanovení pro tento opravný prostředek stanoví v podstatě dvě zákonné podmínky, a to:

a) smír je podle hmotného práva neplatný,
b) návrh na zrušení usnesení o schválení smíru (tj. žaloba o neplatnost smíru) je podán do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru.

Ad a)

První podmínkou pro přípustnost žaloby o neplatnost smíru je (domnělá) hmotněprávní neplatnost smíru. Tímto se má na mysli, že smír je

> „*…v rozporu s obecnými požadavky kladenými zákonem na náležitosti právních úkonů* [podle aktuální terminologie právních jednání] *nebo pomíjí-li náležitosti úkonů* [podle aktuální terminologie právních jednání]*, stanovené pro vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, případně je jinak v rozporu s kogentními ustanoveními hmotného práva nebo tato ustanovení obchází, resp. je v rozporu s dobrými mravy*“.[107]

---

[105] HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář. I. díl*. Panorama, 1985, s. 459.

[106] Toto odborné označení lze však chápat i pouze jako zkratku, neboť výrok případného pozdějšího vyhovujícího rozsudku *bude znít na zrušení usnesení o schválení smíru*, jak uvádí LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 409.

[107] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. 26 Cdo 2319/2019.
Obcházení smyslu smíru a rozpor s dobrými mravy představuje kupříkladu snaha o schválení smíru, kterým by se zasáhlo do právního postavení osoby stojící mimo řízení. Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 30 Cdo 510/2018, převzato z SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 27.

Přitom tato neplatnost je dána v době, kdy soud o smíru rozhodoval.[108] Z toho plyne, že na smír, který svou povahou odpovídá dohodě, dopadají ustanovení hmotného práva o neplatnosti právních jednání dle OZ, zejména ustanovení § 580 a násl. OZ.

Je-li žaloba důvodná, soud může v souladu s ustanovením § 99 OSŘ rozsudkem usnesení o schválení smíru zrušit. Právě takto zvolená dikce - *může zrušit* - obsažená v ustanovení § 99 odst. 3 věta druhá OSŘ však vyvolává otázky. V první řadě je nabíledni posoudit, zda zákonodárcem zvolený výraz vyjadřuje diskreci, či zda se jedná o povinnost soudu zrušit usnesení v případě, že skutečně rozpor s hmotným právem zjistí. Zde by se i přes jazykový výklad hovořící o *může* zřejmě mělo přiklonit názoru, že se jedná pouze o ne zcela vhodnou formulaci toho, co měl vyjadřovat imperativ, totiž že soud usnesení *zruší*. Odborná literatura k danému ustanovení uvádí, že soud žalobu zamítne, neshledá-li neplatnost smíru.[109] Naopak nijak nezmiňuje, že by soud měl možnost žalobu zamítnout i na základě vlastního uvážení v případě, že by neplatnost smíru skutečně shledal. Kromě toho je rovněž judikaturně dovozeno, že zákonné vyjádření určité pravomoci soudu použitím výrazu *může* není možno vykládat jako zakotvení libovůle soudu, nýbrž povinnost soudu daným způsobem konat, jsou-li splněny v daném ustanovení uvedené podmínky.[110] Je-li samotnou podstatou žaloby o neplatnost smíru tvrzení neplatnosti smíru dle hmotného práva, jsou podmínky pro zrušení splněny právě již tím, že soud neplatnost shledá. Závěr o diskreci je tak nutno vyloučit. Na druhou stranu v návaznosti na tuto otázku může problém vyvstat při posouzení toho, jak široká je ona neplatnost smíru podle hmotného práva, která tvoří podmínku pro následné mandatorní zrušení, a zda tedy každý rozpor s hmotným právem dává návrhu na zrušení dostatečnou důvodnost k tomu, aby soud usnesení zrušil. Dovozuje se, že se jedná o rozpor s normami kogentními, neboť vůči dispozitivním by pojmově nebylo porušením, upravily-li by si strany ve smíru práva a povinnosti odchylně od zákona. Otázkou ale zůstává, jak se posuzuje neplatnost absolutní a relativní dle pravidel obsažených v ustanovení § 574 a násl. OZ.

---

[108] Viz rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 12. 6. 1964, sp. zn. 5 Co 181/64, uveřejněný pod č. 56/1964 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, potvrzeno např. usnesením Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. 28 Cdo 1226/2003.

[109] Viz např. JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 120.

[110] Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 3. 6. 1924, sp. zn. čís. pres. 36/24, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 3928, s. 925 (cit.): „*Nehledíc k tomu, jest nauka i praxe za jedno v názoru, že výraz »může«, »lze« a pod. neznamená soudcovskou libovůli. Splněny-li zákonné podmínky soudcovské činnosti nebo soudcovského opatření nebo rozhodnutí, soudce zakročiti, opatření učiniti nebo rozhodnutí vydati musí, aniž mu dovoleno, činiti to závislým na dalších podmínkách, v zákoně nevyjádřených. Se slovem »může«, »mohou«, »lze« a pod. setkává se vykladač práva zejména v zákonech procesních a exekučních, aniž smí mu napadnouti, by z tohoto slova vyvozoval pro sebe právo, tvořiti další podmínky zákonem nevyjádřené.*“ Srov. též MRUZEK, Karel. Problematika výkladu „může“ v ustanovení § 153b odst. 1 OSŘ. *Právní rozhledy*, 2004, č. 4. s. 150.

Již výše byl zmíněn judikaturou dovozený názor ohledně podstaty hmotněprávní neplatnosti, kde je, mimo jiné možné důvody neplatnosti, uveden rovněž rozpor s kogentními normami či dobrými mravy.[111] Ne každý rozpor s kogentní normou je za současného legislativního stavu automaticky posuzován jako absolutní neplatnost. Z ustanovení § 588 OZ totiž vyplývá, že za absolutně neplatné se považuje jednání takové, které se zjevně příčí dobrým mravům nebo odporuje zákonu a k tomu současně zjevně narušuje veřejný pořádek. Došlo tak ke změně pojetí absolutní neplatnosti oproti předchozí hmotněprávní úpravě, neboť OZ 1964 ve svém § 39 pojímal absolutní neplatnost jako základní východisko při porušení zákona; přitom pro relativní neplatnost bylo nutné, aby dané právní jednání (dle dřívější terminologie právní úkon) vymezoval ve svém taxativním výčtu § 40a OZ 1964.[112] Proto při rozporu se zákonem „… *vedla právní úprava obsažená v § 39 ObčZ 1964 k mechanické aplikaci absolutní neplatnosti na případy jakéhokoli porušení zákona* (…)“.[113]

Bude-li rozebíraná část ustanovení § 99 OSŘ nazírána optikou předchozí hmotněprávní úpravy, nevyvolává situace otázek, neboť každý rozpor s hmotným právem vedl automaticky (až na výjimky) k závěru o absolutní neplatnosti a k důvodnosti usnesení zrušit. Na druhou stranu jestliže za současného vymezení rozpor se zákonem *ipso facto* neplatnost neznamená a je zapotřebí naplnění dalších podmínek, tj. aby právní jednání zároveň zjevně narušovalo veřejný pořádek pro závěr o absolutní neplatnosti, či aby závěr o neplatnosti vyžadoval smysl či účel zákona pro neplatnost relativní,[114] otevírá se při posuzování neplatnosti usnesení z důvodu rozporu s hmotněprávními předpisy prostor pro polemiku, zda skutečně každý návrh na zrušení založený v souladu s textací § 99 odst. 3 věta druhá OSŘ na rozporu s hmotným právem, bude-li tento rozpor shledán, povede k povinnosti soudu usnesení zrušit.

Dle názoru autora této práce poté sice zvolený text „může zrušit“ znamená i po rekodifikaci občanského hmotného práva povinnost usnesení zrušit, je-li návrh důvodný, neboť diskrece tímto

---

[111] Viz např. usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 12. 2008, sp. zn. III. ÚS 1703/08.
[112] K taxativní povaze ustanovení § 40a viz stanovisko Nejvyššího soudu SR ze dne 22. 5. 1985, sp. zn. Cpj 13/85. Shodně též HANDLAR, Jiří. § 586 [Relativní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654).* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2120, který ovšem navíc do výčtu doplňuje *i narovnání uzavřené v omylu tom, co je mezi stranami sporné nebo pochybné, pokud byl omyl vyvolán lstí*.
[113] Viz HANDLAR, Jiří. § 588 [Absolutní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2134.
[114] Jedná se o hlavní důvod relativní neplatnosti dle § 580 odst. 1 OZ. Právní řád však rovněž relativní neplatnost stanoví na mnoha místech konkrétně. K tomu viz HANDLAR, Jiří. § 586 [Relativní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2121.

soudu poskytnuta není. Naopak ovšem možnost zrušit bude založena na tom, že ač může být návrh na zrušení důvodný dle parametrů OSŘ, tj. smír byl uzavřen v rozporu s hmotným právem, soud bude muset v každém jednotlivém případě posoudit, zda onen rozpor znamená zároveň i oprávněnost závěru o jeho neplatnosti dle současné právní úpravy vztahující se k posuzování neplatnosti právních jednání. Autor tak na tomto místě vychází ze stejných závěrů, které již byly učiněny výše pro význam možnosti neschválit smír pro rozpor s právními předpisy, a pro účely významu hranic rozporu s hmotným právem odkazuje na tyto. S relativní neplatností je však současně spojen problém toho, zda se vůbec lze domáhat zrušení něčeho, s čím strana původně projevila vážný souhlas. Opět se zde naráží na konflikt minulé a současné hmotněprávní úpravy. Při analýze jednotlivých ustanovení, na která odkazoval § 40a OZ 1964, lze spatřovat, že žádné z nich neodkazuje na takovou problematiku, která by zasahovala i do možného schválení smírem. Obecně by tedy bylo možno konstatovat, že relativní neplatnost byla s právní úpravou v OSŘ souladná. Jinými slovy textace OSŘ dávala smysl, neboť podat žalobu o neplatnost smíru bylo pojmově možné pouze tehdy, jednalo-li se o absolutní neplatnost. Pohledem současné úpravy však v důsledku tohoto vzniká problém, neboť je zvláštní, že by se strana mohla z některého důvodu pro relativní neplatnost domáhat zrušení toho, s čím výslovně předtím projevila souhlas. Tímto pohledem lze dojít k závěru, že v případě, kdy by byla podána žaloba o neplatnost smíru z důvodu namítané relativní neplatnosti, soud by měl tuto meritorně projednat, avšak jestliže by nebyl dán zásadní důvod, měl by tuto zamítnout právě s ohledem na to, že bylo svobodnou vůlí oné strany být smírem v tomto znění vázanou.[115]

Zároveň je zapotřebí i zde vyloučit závěr opačný, tj. že je-li dán rozpor s hmotným právem, soud návrhu vyhoví automaticky vždy bez posuzování neplatnosti, neboť smír samotný si stále zachovává povahu právního jednání na pomezí hmotného a procesního práva, na které se co do (ne)platnosti mandatorně uplatňuje hmotněprávní úprava. Není tedy možné docházet k závěru, že by právní řád z důvodu onoho ustanovení týkajícího se smíru zakotvoval jakýsi „dvojí metr“, ve kterém by neplatnost smíru byla posuzována odlišně od jiných právních jednání.

[115] Zde lze odkázat na obdobný názor obsažený v rozsudku Okresního soudu Teplice ze dne 2. 6. 2021, č. j. 20 C 4/2021–102, ve kterém soud uvedl (cit.): „*Takový nedostatek právního jednání soud nemůže zhojit formalistickým (restriktivním) způsobem výkladu § 99 odst. 2 věta první o. s. ř., které by tím redukoval na pouhou formální správnost formulace povinnosti ve smyslu vykonatelnosti rozhodnutí. Obdobně by soud postupoval i v případě, že by navržený smír vzešel z protiprávního činu (v této souvislosti má soud na mysli zejména lichvu ve smyslu § 218 trestního zákoníku, případně jakékoliv jiné jednání s charakterem trestného činu, přestupku či jednání v rozporu s dobrými mravy). Naopak by soud z tohoto důvodu nemohl smír neschválit, pokud by trpěl toliko nedostatkem relativní neplatnosti (a žalovaná by se tak podpisem smíru ochrany z relativní neplatnosti svého právního jednání výslovně vzdala).*“

Ad b)

Zákon rovněž pro přípustnost žaloby o neplatnost smíru stanoví tříletou lhůtu. Publikované právní názory se neshodují na tom, zda se jedná o lhůtu hmotněprávní, či procesní.[116] Vzhledem k důsledkům každé z nich je na místě pokusit se o vyjasnění, které z těchto variant je zapotřebí se přiklonit.

Žaloba o neplatnost smíru nepředstavuje mimořádný opravný prostředek v pravém smyslu, nýbrž se pouze podobá institutům mimořádných opravných prostředků. Přesněji lze hovořit o *zvláštním prostředku nápravy*.[117] Je tomu tak proto, že touto žalobou se dotyčná osoba nedomáhá toho, aby bylo přezkoumáno určité rozhodnutí nižší instance instancí vyšší, prověřila se procesně správná aplikace právních předpisů a uskutečnění zjištění skutečností, na základě kterých soud svůj právní názor učinil, a prověřily se další aspekty opravňující podání opravných prostředků. Žalobou se dotyčný domáhá vydání rozsudku, který zruší usnesení o schválení smíru. Osoba tedy podáním této žaloby nevyužívá procesní možnosti nápravy, nýbrž uplatňuje své právo dožadovat se ve stanovené lhůtě rozhodnutí soudu. Uplatnění práva, nikoli využití poskytnutého procesního institutu, tedy evokuje hmotněprávní aspekty daného prostředku. Autor je tedy toho názoru, že lhůta je svou povahou hmotněprávní.[118] Proto je nutné, aby poslední den lhůty byla žaloba soudu již doručena. Není dostatečné, aby, jako je tomu při lhůtách procesní povahy, byla teprve podána doručujícímu subjektu.

Věcně legitimováni k podání žaloby jsou účastníci původního řízení,[119] tedy pouze účastníci schváleného smíru,[120] případně jejich nástupci.[121] Jednoznačné není, zda má aktivní věcnou legitimaci i třetí osoba v situaci, kdy byl (nesprávně) schválen smír, který představoval zneužití tohoto institutu za účelem zásahu do právního postavení třetí osoby. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi uvedl, že žalobu o neplatnost smíru může podat pouze účastník smíru, neboť pouze toho smír také zavazuje.[122] Část literatury však tento přístup považuje za příliš paušalizující

[116] Hmotněprávní povahu této lhůty uvádí např. ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 184. Názor o procesněprávní povaze lhůty uvádí např. WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 321.
[117] Tento pojem používá WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. 2. aktualizované a přepracované vydání*. Linde Praha a.s., 2002, s. 344.
[118] Viz např. SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 495.
[119] Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1899/2007.
[120] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2886/2008.
[121] SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 495.
[122] Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4452/2008.

a dovozuje, že pokud byl schválen smír obcházející smysl tohoto institutu, měla by být aktivně věcně legitimována i ona osoba, (cit.): „… *jestliže smír skutečně a negativně přímo ovlivnil její právní poměry*“.[123] S takovým názorem lze souhlasit. V přeneseném smyslu totiž v tuto chvíli nepředstavuje smír pouze dohodu zavazující strany, které jej podepsaly, nýbrž ovlivňuje i postavení osoby třetí. Není proto důvodu, proč by stejné právo domáhat se zrušení takového usnesení neměla mít právě i ta osoba, jejíž práva jsou uzavřeným smírem bezprostředně dotčena. Je však třeba pamatovat na to, že taková situace bude spíše výjimečná a z podstaty věci by k ní vůbec nemělo dojít, neboť návrh na schválení smíru, který se obsahově snaží obcházet smysl tohoto institutu, by měl být zamítnut a k jeho schválení by nemělo vůbec dojít.

Věcně příslušným soudem k podání žaloby o neplatnost smíru je soud, který projednával věc jako soud prvního stupně.[124] Místní příslušnost vycházející z ustanovení § 84 OSŘ však nemusí původně příslušnému soudu odpovídat. Tato se může změnit v důsledku podání žaloby o neplatnost smíru stranou v původním řízení v postavení žalovaného, protože místně příslušným je obecný soud žalovaného.[125]

Vyslovení neplatnosti smíru při zrušení usnesení o jeho schválení

Zruší-li rozsudkem soud usnesení o schválení smíru z důvodu jeho rozporu s hmotným právem, je další otázkou, zda tím rovněž vysloví neplatnost smíru jakožto právního jednání.

Literatura uvádí, že v žalobě je nutné (cit.): „… *především tvrdit hmotněprávní neplatnost soudního smíru, tedy neplatnost samotné dohody, nikoliv pouze neplatnost jejího schválení soudem*.“[126] Z toho logicky vyplývá, že podstatou podání žaloby je skutečně neplatnost smíru, nikoli „jen“ procesní nedostatky schvalovací procedury. Výrok soudu se ovšem omezuje na zrušení toliko usnesení, které smír schválilo.[127] Smíru samotného se tedy rozhodnutí nijak nedotýká, pokud nebude přímo v rámci jedné žaloby navrhováno, aby soud zrušil usnesení o schválení smíru a k tomu prohlásil smír za neplatný. V takovém případě by soud totiž vydal dva

---

[123] SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 30.
[124] JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 120.
[125] JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 120.
[126] JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 120.
[127] Viz kupříkladu názorný výrok soudu uvedený v JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 120. (cit.): „*Zrušuje se usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. října 2011, čj. 5 C 37/2010-32, jímž byl schválen smír účastníků o zrušení společného jmění manželů*.“

oddělené výroky – jeden zrušující usnesení, druhý deklarující neplatnost smíru. Pokud naopak žalobce žádá pouze zrušení usnesení o schválení smíru, jak ostatně předpokládá § 99 odst. 3 OSŘ, závěr bude jiný. K absolutní neplatnosti musí soud přihlížet z úřední povinnosti, nikoli pouze na návrh. Bez výslovné žádosti žalobce přesto nebude moci o případné neplatnosti smíru rozhodnout ve výrokové části a tuto tak vyjádří pouze v odůvodnění rozhodnutí, neboť je při svém rozhodování vázán žalobním petitem. Shledá-li soud žalobu důvodnou pro absolutní neplatnost smíru, bude výrok znít pouze na zrušení usnesení, nijak se však závazně nedotkne hmotněprávní platnosti smíru samotného.

V případě relativní neplatnosti lze opět v první řadě uvažovat nad tím, zda by soud měl vyhovět žalobě na zrušení usnesení o schválení smíru, i když je dodržena povinnost se relativní neplatnosti dovolat. Paradoxně by totiž v tu chvíli vyhověl návrhu na zrušení něčeho, s čím strana předtím výslovně a na základě své svobodné vůle souhlasila. V tomto případě by tedy měl soud zřejmě žalobu meritorně posoudit, avšak z tohoto důvodu ve výsledku zamítnout, nebudou-li dány důvody zvláštního zřetele. I kdyby však tyto důvody dány byly, z hlediska smíru se situace nezmění a opět dojde pouze ke zrušení usnesení o schválení smíru, nikoli o deklaraci neplatnosti smíru ve výrokové části rozhodnutí.

Vyjádřená možnost domáhat se žalobou o neplatnost smíru dle § 99 odst. 3 OSŘ rovněž vyslovení neplatnosti smíru samotného tvoří samostatný žalobní důvod a citované ustanovení ho nepředvídá. Je logické, že se žalobce může domáhat obojího v rámci jedné žaloby, není to však v žádném případě jeho povinností. Naopak, žaloba o neplatnost smíru míří sama pouze na zrušení usnesení o schválení smíru. Smír jakožto hmotněprávní dohoda stran o určitém způsobu narovnání vzájemných práv a povinností může být co do své neplatnosti napadnut kdykoli a není vázán tříletou lhůtou uvedenou v citovaném ustanovení. Je-li totiž řeč o namítání absolutní neplatnosti smíru, lze tuto namítat bez časového omezení kdykoli. Paradoxně by tak v praxi mohlo dojít k následující situaci. Účastník nepodá ve stanovené lhůtě žalobu o neplatnost smíru, čímž toto jeho právo prekluduje. Po uplynutí lhůty ovšem podá návrh na vyslovení absolutní neplatnosti smíru, který byl daným usnesením schválen. Pokud by soud takovému návrhu vyhověl a prohlásil právní jednání za absolutně neplatné, existovala by dvě protichůdná rozhodnutí, neboť jedno by schvalovalo smír, tudíž deklarovalo neshledání rozporu s právními předpisy, zatímco druhé by potvrzovalo, že smír je absolutně neplatný. Fatální důsledky tohoto teoretického příkladu by se projevily kupříkladu v rámci vykonávacího řízení, pro které je příznačná nemožnost přezkumu

exekučního titulu. Oprávněný by požadoval výkon na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, zatímco povinný by byl držitelem rozhodnutí zcela opačného.[128]

II.1.8. Soudní poplatky

Je vhodné pojednat krátce rovněž o soudních poplatcích, které proces návrhu na uzavření smíru provázejí. Dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) SoudP jsou poplatníky rovněž *účastníci smíru uzavřeného ve smírčím řízení*. Je zjevné, že se toto ustanovení týká pouze smíru prétorského. Zajímavé je, že při tomto druhu smíru vzniká dle § 4 odst. 1 písm. g) SoudP poplatková povinnost až poté, co je uložena povinnost poplatek zaplatit v souvislosti se schválením smíru. Poplatek se tedy nehradí za návrh, jak je obvyklé, nýbrž za schválený smír, kde v této souvislosti povinnost uloží soud.[129] Poplatková povinnost se dostaví ovšem pouze v případě, že je smírčí řízení skutečně skončeno právě schválením smíru ze strany soudu. Nedošlo-li by v řízení k tomuto závěru a soud by smír neschválil, navrhovatel poplatkovou povinností zatížen nebude.[130] Vzhledem k tomu, že tedy zahájení smírčího řízení není vázáno na úhradu soudního poplatku, je v případě schválení smíru soud povinen uvést do rozhodnutí rovněž výrok o uložení účastníkům řízení poplatek zaplatit. Takový výrok se přitom koncipuje jako solidární povinnost účastníků soudní poplatek zaplatit.[131] Solidárnost vyplývá z dikce § 2 odst. 1 písm. b) SoudP, který určuje za poplatníky „účastníky", nikoli tedy pouze navrhovatele či naopak. Poplatek je dle § 7 odst. 1 věta druhá SoudP splatný do tří dnů od právní moci rozhodnutí, kterým byl smír schválen, nestanoví-li rozhodnutí o schválení smíru splatnost delší.

Lze se zřejmě domnívat, že takto zvolená konstrukce poplatkové povinnosti v případě návrhu na uzavření smíru má za cíl zvýšit množství sporů smírem vyřešených. Do vysoké míry totiž zbavuje navrhovatele, za jiných okolností zatíženého poplatkovou povinností již při podání návrhu, tj. v době, kdy nemá reálnou představu o výsledku a úspěchu řízení, rizika spojeného s touto povinností, když mu tuto stanoví pouze pro případ pozitivního výsledku smírčího řízení. V tomto duchu je zřejmě volena i výše poplatku, když tato představuje:

- pro případ, že je předmětem (později schváleného) smíru peněžité plnění do částky 25 000

[128] Blíže je k této problematice pojednáno níže v rámci kapitol o výkonu soudního smíru.
[129] Viz Příloha SoudP – SAZEBNÍK POPLATKŮ, Položka 9 bod 3 (cit.): „*Za návrh na smírčí řízení se poplatek nevybírá*."
[130] Viz a contrario § 4 odst. 1 písm. g) SoudP ve spojení s Přílohou SoudP – SAZEBNÍK POPLATKŮ, Položka 9 bod 1.
[131] JIRSA, J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 431.

Kč včetně, pouze 500 Kč,

- v případě vyšší částky peněžitého plnění než 25 000 Kč 2 % z oné částky, avšak nejvíce 30 000 Kč,
- v ostatních případech 1 000 Kč.[132]

Na smír uzavřený během řízení se z logiky věci nevztahují výše uvedené výjimky, neboť pro zahájení nalézacího řízení, ve kterém bude poté smír případně uzavřen, platí obecná poplatková povinnost vztahující se na odpovídající návrh na zahájení řízení. Poplatková povinnost v takovém případě vzniká dle § 4 odst. 1 písm. a) SoudP již podáním žaloby. I v případě uzavření smíru v průběhu řízení však zákon myslí na zvýhodnění tohoto postupu před vedením řízení až do meritorního rozhodnutí. Dle § 10 odst. 7 SoudP totiž v případě uzavření smíru před rozhodnutím ve věci samé soud vrátí zaplacený poplatek snížený o 20 % (nejméně však o 1000 Kč). Ustanovení lze tedy chápat jako další institut motivující k tomu, aby strany zejména ve složitých sporech o vysoké částky upřednostnily dohodu před vedením sporu až do konečného meritorního rozhodnutí.

II.2. Srovnání s jinými smíry a obdobnými instrumenty v českém právu

II.2.1. Dohoda o předmětu řízení

Instrument podobný soudnímu smíru obsahuje ZŘS. Jedná se o tzv. dohodu o předmětu řízení. V první řadě je nutno zmínit, že i pro účely ZŘS a na základě tohoto zákona poté vedených řízení zákon logicky rovněž vyjadřuje, stejně jako OSŘ, které je ostatně dle § 1 odst. 3 a 4 ZŘS subsidiárně použitelné, že hlavním cílem veškerých soudních řízení (ač v tomto případě řízení povětšinou „nesporných“) je dovést tato ke smírnému řešení. Tuto myšlenku vyjadřuje ostatně i ustanovení § 9 ZŘS, dle kterého *Soud vede účastníky k nalezení smírného řešení. Za tím účelem je informuje o možnostech mimosoudního smírčího nebo mediačního jednání.*[133] Projevem této snahy o ideální řešení ve formě konsensu všech zúčastněných je právě dohoda o předmětu řízení

[132] Viz Příloha SoudP – SAZEBNÍK POPLATKŮ, Položka 9 bod 1.

[133] Ve větě druhé tohoto ustanovení lze zároveň opět spatřovat poučovací povinnost soudu, který má účastníky informovat o možnostech mimosoudního smírčího nebo mediačního jednání. Odborná literatura k tomuto dále doplňuje, že mimo uvedené poučovací povinnost *obnáší postupovat obdobně jako ve sporném řízení dle § 99 odst. 1 věty druhé OSŘ, zejména s účastníky probrat věc, upozornit je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci, seznámit je i s nálezovou judikaturou Ústavního soudu a podle okolností případu jim doporučit možnosti smírného řešení, které soud považuje podle okolností konkrétního případu za nejvhodnější.* Viz LEVÝ, Jiří. § 9 [Smírné řešení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 18.

předvídaná § 10 ZŘS. Literatura je toho názoru, že zavedení tohoto institutu představuje snahu o rozlišení smíru vyhrazeného pro účely sporného řízení a dohody o předmětu řízení pro účely řízení nesporných. Co do podstaty ovšem uznává, že obsahově je funkce obou institutů v podstatě shodná, s čímž lze souhlasit.[134] Z toho také vyplývá dovozovaná analogická aplikace § 99 odst. 1 OSŘ ohledně probrání věci s účastníky a upozornění na právní úpravu a rozhodovací praxi.[135] Stejně tak i zde platí závěr o tom, že uzavřít předmětnou dohodu je možné pouze v těch věcech, u kterých dohodu umožňuje hmotné právo.

Stane-li se dohoda o předmětu řízení mezi účastníky perfektní podepsáním protokolu účastníky, soud k ní přihlíží. Shodně jako u soudního smíru soud posuzuje její soulad s hmotným právem, přičemž si lze představit, že na rozdíl od smíru bude navíc z důvodu účelu a typu řízení vedených dle ZŘS soud posuzovat rovněž to, je-li dohoda v zájmu určitých osob. Takto tedy kupříkladu bude soud zkoumat skutkový stav věci, i přesto, že sepsal protokol o dohodě účastníků, v případě dohody o výživném nebo o styku s nezletilým dítětem.[136] V těchto zvláštních případech, kdy je dána nutnost zvýšené ochrany určitých zájmů, tak soud poté bude dohodu schvalovat ve formě rozsudku, zatímco v ostatních případech rozhodne usnesením.[137]

Skutečnost, že ZŘS obsahuje institut dohody o předmětu řízení, ovšem neznamená absolutní vyloučení možnosti uzavřít smír dle OSŘ v řízení upraveném ZŘS. Možnost uzavření a schválení smíru je totiž vázána na povahu konkrétního uplatněného nároku, nikoli obecně na povahu daného řízení. Pokud není výslovně možnost uzavření smíru vyloučena, je opět určující to, zda se o dané věci mohou účastníci dle ustanovení hmotného práva dohodnout.[138] Ačkoli tedy ZŘS obsahuje převážně úpravu takových řízení, u kterých bude z podstaty věci uzavření smíru vyloučeno, nelze toto paušalizovat a automaticky pro všechna tato řízení možnost smíru zavrhnout, neboť lze kupříkladu najít názory, že není důvod, proč by nemohlo skončit smírem řízení o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy dle § 299 ZŘS.[139]

---

[134] LEVÝ, Jiří. § 9 [Smírné řešení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 18.
[135] LEVÝ, Jiří. § 9 [Smírné řešení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 18.
[136] VANČUROVÁ, Kateřina. § 10 [Dohoda o předmětu řízení]. In: JIRSA, JAROMÍR A KOL. *Občanské soudní řízení: Soudcovský komentář. Kniha III. Zvláštní řízení soudní*. 3. vydání. Wolters Kluwer, 2019, s. 53.
[137] VANČUROVÁ, Kateřina. § 10 [Dohoda o předmětu řízení]. In: JIRSA, JAROMÍR A KOL. *Občanské soudní řízení: Soudcovský komentář. Kniha III. Zvláštní řízení soudní*. 3. vydání. Wolters Kluwer, 2019, s. 54.
[138] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013.
[139] SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 27.

II.2.2. Smír uzavřený v rozhodčím řízení

Vedle soudního řízení existuje možnost uzavřít smír rovněž v řízení rozhodčím. Takto stanoví § 24 odst. 2 ZRŘ, dle kterého lze na žádost stran uzavřít smír ve formě rozhodčího nálezu. Ač se jedná na první pohled typově o soudní smír,[140] lze oproti soudnímu smíru dle OSŘ spatřovat významné odlišnosti.

Hlavním rozdílem je skutečnost, že oproti nalézacímu řízení vedenému dle OSŘ v rozhodčím řízení soud neschvaluje usnesením smír, nýbrž do výroku rozhodčího nálezu přejímá v řízení učiněný smír stran, neboť rozhodci není zákonem dána pravomoc smír schválit. Tuto možnost svěřuje OSŘ výlučně soudu. Aplikace postupu podle OSŘ nepřichází v rozhodčím řízení v úvahu ani cestou přiměřeného použití OSŘ na základě § 30 ZRŘ. Dojde-li tedy během rozhodčího řízení k uzavření smíru mezi stranami, rozhodce tento přenese do výroku svého rozhodnutí.[141] Naopak i v rozhodčím řízení je možné uzavřít smír pouze o části předmětu řízení, případně jen o základu sporu.

Rovněž v rozhodčím řízení je možno uzavřít smír mimosoudní, na základě kterého poté mohou strany požádat rozhodce, aby řízení usnesením dle § 23 písm. b) ZRŘ zastavil.[142]

II.3. Věcný záměr Civilního řádu soudního

V českém právním prostředí se v poslední době čím dál více hovoří o nutnosti přijmout v oblasti civilního práva procesního novou právní úpravu. Za tímto účelem byl vytvořen Věcný záměr.[143] Vzhledem k tomu je vhodné, zmínit se krátce rovněž o právní úpravě soudního smíru předvídaném ve Věcném záměru za účelem posouzení úvah o dalším vývoji tuzemské úpravy v tomto směru.

---

[140] Autor si je vědom problematičnosti označení vzhledem k tomu, že rozhodčí soud *de iure* není považován za soud. Tohoto pojmu je přesto použito pro účely zjednodušení, neboť podobnost se soudním smírem lze spatřovat v uzavření daného smíru formou rozhodčího nálezu příslušným rozhodčím senátem, čímž pojmově odpovídá soudnímu smíru, jak je o tomto pojednáno výše. Pro tento typ smíru se však někdy používá označení „rozhodcovský smír“, viz BĚLOHLÁVEK, Alexander J. § 24 [Smírné vyřešení sporu]. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 903.

[141] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. § 24 [Smírné vyřešení sporu]. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 903.

[142] OLÍK, Miloš. § 24 [Smír] In: JANOUŠEK, M. – MAISNER, M. – MÁLEK, P. – OLÍK, M. – POKORNÝ, R. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. Wolters Kluwer, 2019, s. 131.

[143] Autor práce vychází z nejnovější dostupné verze tohoto záměru v době sepisování této části práce, tj. je čerpáno z dokumentu DOBROVOLNÁ, Eva. DVOŘÁK, Bohumil. LAVICKÝ, Petr. PULKRÁBEK, Zdeněk. WINTEROVÁ, Alena. Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze. 2020, dostupné na: https://www.justice.cz/documents/12681/2549255/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+C%C5%98S_fin%C3%A1ln%C3%AD+verze+druh%C3%A9ho+zn%C4%9Bn%C3%AD.pdf/07b8f62a-d63e-4106-baef-11c4c6d57926 (poslední návštěva 04. 10. 2021).

Věcný záměr řadí smírčí řízení do zvláštních způsobů řízení a pod řízení ve věci samé. V bodu 460 Věcného záměru se stanoví (cit.): „*Uzavřou-li strany smír, soud jej na návrh zapíše do protokolu. Neučiní tak, je-li smír podle hmotného práva zdánlivý nebo neplatný a k neplatnosti se má přihlížet i bez návrhu.* (…)“

V první řadě z tohoto ustanovení vyplývá náprava deficitu současné úpravy, o které bylo výše pojednáno. Schvalování smíru se má do budoucna nahradit jeho pouhou protokolací. Tato myšlenka vychází z nutného akcentu autonomie vůle stran a omezení zasahování soudní moci do autonomie tam, kde to není nutné. Současným pojetím postavení stran vůči soudu je tedy nadále neúnosné, aby bylo nutné souhlasný názor obou stran ohledně předmětu sporu dále soudem schvalovat. Je pravdou, že dle současné úpravy soud neschválí uzavřený smír pouze v případě, že je v rozporu s právními předpisy, prakticky by tedy libovůle soudu neměla být hrozbou. Přesto současná textace evokuje prvky minulé doby, čemuž je na místě zamezit. Právní úpravu zakotvující po vzoru CŘS protokolaci uzavřeného smíru namísto jeho schvalování lze tak hodnotit pozitivně.[144]

Bod 460 věta druhá Věcného záměru hovoří o tom, že soud uzavřený smír do protokolu nezapíše, jestliže je smír podle hmotného práva zdánlivý nebo neplatný a k neplatnosti se má přihlížet i bez návrhu. Tato věta řeší již výše zmíněný nedostatek současné právní úpravy, neboť volí oproti § 99 odst. 2 OSŘ vhodnější textaci. Stanoví se tu najisto neuzavření smíru v případě, že je nicotný či absolutně neplatný. Tato konstrukce je více souladná s platnými a účinnými předpisy práva hmotného, které hranici mezi nicotností a absolutní neplatností stanovují. Zároveň tím dochází k odstranění problému s neplatností relativní.

Z hlediska smíru uzavíraného během řízení lze za zajímavé označit plánované výslovné legislativní zakotvení tzv. podmíněného smíru v bodu 189 Věcného záměru. Tento druh smíru je praxí uznáván za možný, avšak taková varianta je teoreticky vzato v současnosti protichůdná

[144] Je nabíledni podotknout, že za současné úpravy dojde k návrhu smíru do protokolu při soudním rokování, přičemž návrh smíru se uvede v příloze protokolu o jednání, který podepisují obě strany a předseda senátu/samosoudce (viz SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 492). To však popisuje praktické provedení, tudíž to nelze ztotožňovat s textací Věcného záměru o protokolaci, neboť i v tomto případě je stále obsažen prvek „schválení“ soudem, namísto pouhého vzetí na vědomí vůle stran.

ustanovení § 41a odst. 2 OSŘ, které vylučuje úkony účastníka vázané na splnění podmínky. Vzhledem k výslovné aprobaci by se tato otázka postavila na jisto.

Věcný záměr rovněž mimo jiné zamýšlí opustit současnou koncepci žaloby o neplatnost smíru. Navrhovány jsou přitom dvě varianty. V rámci prvního řešení (bod 192 varianta 1 Věcného záměru) se zamýšlí vycházet z umožnění posoudit smír z hlediska hmotného práva v jiném řízení. Pokud by bylo rozsudkem shledáno, že smír je neplatný nebo zdánlivý, mohla by kterákoli ze stran ve lhůtě jednoho měsíce původně rozhodujícímu soudu navrhnout, aby pokračoval v řízení. Druhé řešení (bod 192 varianta 2 Věcného záměru) myšlenkově vychází ze současné koncepce, když dává stranám možnost podat do tří let od právní moci usnesení o skončení řízení žalobu za účelem zrušení právní moci smíru, je-li tento dle hmotného práva neplatný nebo zdánlivý. Jedná se tak o modifikaci vyplývající z toho, že dle Věcného návrhu již soud neschvaluje smír, nýbrž pouze tento zapíše do protokolu a řízení skončí. Dojde-li ke zrušení právní moci smíru, měla by opět kterákoli ze stran ve lhůtě jednoho měsíce možnost původně rozhodujícímu soudu navrhnout pokračování v řízení. Navrhovaná řešení jsou v porovnání se současnou žalobou o neplatnost smíru vhodnější, neboť v jejich koncepcích nebude možné hovořit o dvoukolejnosti, kde na jednu stranu dochází k rušení usnesení o schválení smíru, samotný smír však i přes shledaný nedostatek zůstává platný.

II.4. ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure

Je důležité rovněž poukázat na to, jak je institut soudního smíru nazírán na nadnárodní úrovni. Pro konkrétní představu je vhodné vycházet z aktuálního publikovaného dokumentu Model Rules.[145] Model Rules již v úvodu k soudnímu smíru poznamenává (cit.):

> „*… the court's role is not restricted to rendering a decision that gives effect to an agreement reached by the parties, but rather enables the court to actively participate in the process that seeks to assist the parties to reach a consensual resolution of their dispute*."[146]

Vhodně tak vystihuje, že pro naplnění představy soudního smíru v plné míře je zapotřebí tuto ideu chápat nejen jako oprávnění soudu schválit dohodu stran a tím ukončit řízení, nýbrž rovněž jako jeho aktivní roli a snahu o dosažení takové dohody. Samotná navrhovaná pravidla tuto myšlenku naplňují. Pravidlo č. 10 přímo ukládá soudu, že musí kdykoli během řízení uzavření smíru

[145] Nutno však upozornit, že tento dokument představuje pouze modelový zákon, tj. nejedná se o závaznou právní normu, nýbrž o jakýsi vzorový zákon, který mohou příslušné právní řády do své úpravy převzít.
[146] Model Rules, s. 19.

umožnit[147] a na tomto procesu se má podílet.[148] Zároveň má nařídit, bylo-li by to potřebné, aby se před soud strany osobně dostavily.[149] Osobní přítomnost účastníků může mít na úspěšnost uzavření smíru značný vliv, neboť při osobním jednání strany spíše ke smírnému řešení přistoupí. Tento postup lze českým soudům doporučit i z pohledu stávající právní úpravy. V ustanovení § 99 odst. 1 OSŘ je vyjádřena povinnost soudu usilovat o uzavření smíru a zvláštní poučovací povinnost za tímto účelem. Z tohoto přeneseně vyplývá i vhodnost případného předvolání stran za účelem osobního probrání veškerých aspektů věci.[150]

[147] Pravidlo č. 10 odst. 1 Model Rules.
[148] Pravidlo č. 10 odst. 3 Model Rules.
[149] Pravidlo č. 10 odst. 1 in fine Model Rules.
[150] Odborná literatura v tomto směru i zdůrazňuje, jak velký efekt může mít kupříkladu i projednání věci mimo soudní místnost přímo v kanceláři soudce apod. Blíže viz JIRSA, J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 430.

III. Uznání soudního smíru

III.1. Obecná východiska uznání rozhodnutí

Soudní rozhodnutí představuje výsostný akt svrchovanosti státu v rámci jeho vlastní jurisdikce.[151] Vzhledem k tomu, že každý stát je v pojetí mezinárodního práva rovným subjektem vůči státům ostatním, rozhodnutí vydané v jednom státu obvykle a co do podstaty nemůže mít samo o sobě jakékoli účinky ve státě druhém, tj. v jurisdikci odlišné.[152] Je-li zkoumání a případné připuštění pravomoci vlastních soudů materiálním projevem svrchovanosti každého státu, je současně projevem téže svrchovanosti i právo na odmítnutí účinků cizozemského soudního rozhodnutí, resp. jakéhokoli aktu veřejné moci cizího státu.[153] V první řadě totiž každý stát chce, a zároveň je jeho povinností, zajišťovat soudní moc a ochranu právům svými orgány na území tohoto státu a v rámci jejich územního působení (územní působení je v tomto ohledu kategorie odlišná od územní příslušnosti). Ve druhé řadě je zde ovšem možno narazit i na problém rozmanitosti právních řádů a nikoli výjimečně též kulturních protikladů, neboť co je po právu na území jednoho státu, nemusí aprobovat jiný právní řád. Postupnou globalizací však takový stav nebylo možno považovat za udržitelný, neboť zejména, nikoli však jen, v souvislosti s rozvojem přeshraničního a mezinárodního obchodu vznikaly rovněž přeshraniční spory. Totéž platí i pro řadu jiných oblastí. Logickým důsledkem šířící se migrace a volného, či oproti dřívějším obdobím výrazně zjednodušeného, pohybu osob napříč kontinenty, jakož i z celosvětového hlediska, je například snad až *exploze* rodinných poměrů a tedy i sporů v této oblasti s mezinárodním prvkem, jejichž řešení je mnohdy výrazně složitější než například ve smluvní závazkového oblasti, když právě rodinně-právní problematika je oblast, na kterou dopadá možnost volby práva a autonomie stran většinou ve výrazně menším rozsahu než právě u smluvních závazků. Logickým důsledkem migrace, jakož i výrazně zjednodušeného pohybu zboží, jde ruku v ruce s nárůstem smluvních

[151] Blíže k suverenitě státu a jeho svrchovanosti viz např. SHAW, Malcolm M. *International Law*. Cambridge University Press, 2008, s. 645 a násl., KACZOROWSKA, ALINA. *Public International Law*. 3rd ed. Routledge Cavendish, 2005, s. 95 a násl., nebo MALNCZUK, Peter. Akehurst's Modern Introduction to International Law. London: Routledge, 7th ed., 1997, s. 110. Viz též rozsudek Stálého dvoru mezinárodní spravedlnosti, ze dne 07. září 1927, ve věci *S. S. Lotus* (*Francie* v. *Turecko*), Series A, No. 10, bod 45.

[152] Viz BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Court Jurisdiction as an Expression of Sovereignty, and a State's Own Assessment of Court Jurisdiction as a Material Expression of State Sovereignty. In: BĚLOHLÁVEK, A. J. – ROZEHNALOVÁ, N. *Czech Yearbook of International Law*, 2019, s. 43 a násl. Srov. RYNGAERT, Cedric. *Concept of Jurisdiction in International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 9 a násl.

[153] Srov. RAYMOND, John M. Exercise of Concurrent International Jurisdiction: "Move with Circumspection Appropriate". *Boston College Industrial and Commercial Law Review*, 1967, roč. 8, č. 4, s. 673 a násl. Viz též CHILDRES, Donald E. Jurisdiction, Limits Under International Law. In: BASEDOW, J. *Encyclopedia of Private International Law*. Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1052 a násl., nebo BROWNLIE, Ian. *Principles of Public International Law*, Oxford: Oxford University Press, 7th ed., 2008, s. 299 a násl.

závazků i růst závazků mimosmluvních. Na tyto okolnosti bylo zapotřebí reagovat odpovídající právní ochranou, a to ve smyslu možnosti zakotvení účinků tuzemských soudních rozhodnutí v jiném státě. Právě v tomto kontextu je dle současného stavu nutno zásadně rozlišit dva instituty, totiž uznání rozhodnutí a výkon rozhodnutí. Tato problematika je přitom podstatná i z hlediska právní úpravy soudních smírů, neboť rovněž v případě smírů je nutno předpokládat jejich možné účinky a účinnost v přeshraničním rozměru.

III.1.1. Teorie definující uznání rozhodnutí

Pokud jde o definování pojmu *uznání rozhodnutí*, dochází ke střetu zejména dvou – zjevně základních – teorií, a to teorie rovnosti a teorie rozšíření účinků.[154]

Teorie rovnosti

Podle teorie rovnosti[155] se na základě uznání přiznávají cizímu rozhodnutí stejné účinky, jakých požívá obdobné rozhodnutí tuzemského původu. Rozsah účinků daného rozhodnutí je tedy navázán na právní řád místa, v němž se žádá uznání, neboť nabývá-li cizí rozhodnutí účinků shodných s rozhodnutím tuzemským, jsou jeho účinky nutně závislé na těch, které s sebou přináší tuzemské rozhodnutí.

Teorie rozšíření účinků

Teorie rozšíření účinků[156] pojímá uznání rozhodnutí odlišně od teorie rovnosti. Dle této teorie lze pojem uznání rozhodnutí definovat tak, že se jedná o (cit.): „… *rozšíření účinků cizího rozhodnutí na území druhého státu* (…)“.[157] Tomu je třeba rozumět tak, že se – dle této teorie – dané rozhodnutí jeho uznáním nepovažuje za „rovné“ s obdobným tuzemským rozhodnutím, nýbrž procesem uznání se danému cizímu rozhodnutí přiznávají v dožádaném státě stejné účinky, jaké má toto rozhodnutí v místě, kde bylo vydáno. Limitem těchto účinků je ovšem především veřejný pořádek státu uznání.[158]

---

[154] MALACKA, M. – RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. rozšířené vydání. Praha: Leges, 2021, s. 292.
[155] Dle zahraniční terminologie se tento přístup označuje jako „equalization of effects“.
[156] Dle zahraniční terminologie se tento přístup označuje jako „extension of effects“.
[157] MALACKA, M. – RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. rozšířené vydání. Praha: Leges, 2021, s. 292.
[158] HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461, s. 443. Zahraniční literatura hovoří o tom, že limitem této teorie je „public policy“. Autor práce pojem překládá v tomto kontextu jako veřejný pořádek, neboť je toho názoru, že danou situaci vystihuje nejlépe. Tomuto názoru svědčí i kupříkladu GARNER, Bryan A. *A Dictionary of Modern Legal Usage.* 2nd ed. Oxford University Press, 2001, s. 712, který k tomuto pojmu uvádí (cit.): „*The phrase refers*

Teorie maximálního a minimálního účinku

Výše zmíněné teorie nemusí nutně existovat samostatně bez vzájemného vlivu. Lze proto hovořit též o kombinovaném přístupu ve smyslu propojení těchto teorií. Při spojení účinků teorie rovnosti a teorie rozšíření účinků dochází k situaci, kdy by na základě uznání byly rozhodnutí přiznány účinky jednak rovnocenné těm, které požívá obdobné tuzemské rozhodnutí (prvek teorie rovnosti), avšak zároveň veškeré účinky, které rozhodnutí požívá v místě vydání rozhodnutí (prvek teorie rozšíření účinků). V praxi je možné, ba dokonce lze očekávat, že rozsah účinků bude v obou případech v důsledku podobnosti právních řádů rovnocenný. Přesto však nelze vyloučit, že v případě, kdy by se právo místa vydání rozhodnutí a právo místa, ve kterém se žádá o uznání, lišilo, představovala by tato kombinace zvýšení účinků přiznaných rozhodnutí v důsledku uznání.[159] Tuto teorii lze označit jako teorii maximálního účinku.[160]

Na druhé straně však může v důsledku vzájemného působení obou výchozích teorií dojít k limitaci účinků uznání rozhodnutí pouze na ty, které jsou shodné. Jinými slovy uznání rozhodnutí může mít účinky pouze takové, které vycházejí současně z právního řádu místa vydání rozhodnutí a místa, ve kterém se žádá o uznání, přičemž veškeré ostatní účinky přiznány nebudou.[161] Tato teorie se označuje jako teorie minimálního účinku.[162]

Pokus o rozlišení, která teorie je zastávána jakou právní úpravou v rámci uznání cizích rozhodnutí, je v této práci učiněn v části zabývající se českým právním prostředím a právem EU, případně s určitými přesahy do oblastí upravených mezinárodními smlouvami.

---

vaguely to matters regarded by the legislature or by the courts as being of fundamental concern to the state and the whole of society. (…) *„Public policy is a variable notion, depending on changing manners, morals and economic conditions.* (…)". Na druhé straně lze však nalézt i názory rozdílné, kde kupříkladu CHROMÁ, Marta. *Anglicko český právnický slovník*, LEDA, dotisk druhého, upraveného vydání, 2004, s. 244, uvádí jako překlad tohoto pojmu zásady slušnosti či zásady spolužití.

[159] HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461, s. 443.

[160] Jedná se o autorův překlad vycházející z pojmu „maximum-effect approach", viz HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461, s. 443.

[161] HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461, s. 443. Srov. však např. KENNETT, Wendy. *Cross Border Enforcement of Monetary Claims – Interplay of Brussels I a Regulation and National Rules. National Report: England and Wales*. University of Maribor, University Press, 2018, dostupné z: <https://www.pf.um.si/site/assets/files/3539/national_report_e_w.pdf> [cit. 22-02-04], s. 83, ve které se autor přiklání k názoru, že tuto problematiku není vhodné označovat za samostatnou teorii, neboť se jedná spíše o praktické vyjádření vykonatelnosti rozhodnutí ve státě původu.

[162] Jedná se o autorův překlad vycházející z pojmu „minimum-effect approach", viz HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461, s. 443.

III.1.2.Účinky soudního rozhodnutí

Výše stručně popsané teorie stanoví, za jakých podmínek rozhodnutí požívají kterých účinků. Je tedy na místě se v návaznosti na teoretické vymezení zabývat rovněž tím, jaké jsou vůbec účinky soudního rozhodnutí, o jejichž uznání se žádá.

Literatura v souvislosti s právním režimem EU, o kterém je pojednáno níže, uvádí, že přestože bude pohled na účinky soudního rozhodnutí jiný dle každého právního řádu, lze celistvě účinky, o jejichž uznání se žádá, rozlišit do dvou kategorií, a to do kategorie pozitivní a kategorie negativní.[163] Pozitivní rovinou se rozumí, že stát, resp. jeho orgán, uznává výrok soudu původu za závazný. Negativní rovinu poté tvoří překážka věci pravomocně rozhodnuté.[164] Pohledem procesněprávní teorie rozlišující účinky právní moci na formální a materiální lze spatřovat, že zmíněné pozitivní a negativní prvky tvoří obsah tzv. materiální právní moci, když tato hovoří o závaznosti jakožto o její pozitivní stránce a nezměnitelnosti jakožto její stránce negativní.[165] Teoreticky však v rámci posouzení účinků rozhodnutí, o které se žádá, lze doplnit i akceptaci formální právní moci, která vyjadřuje konečnost řešení určité otázky a je imanentně spjata s právní mocí materiální.[166] Lze si totiž jen stěží představit, že by bylo možné úspěšně žádat o uznání rozhodnutí, které není konečné.

Souhrnně však lze konstatovat, že nejdůležitějším účinkem, o který se při uznání žádá, je tedy uznání právní moci daného rozhodnutí (cit.): „*… zavazující strany ohledně výsledku, kterého bylo dosaženo v cizím státě*“.[167]

Od žádaných účinků se odvíjí pojem účinnosti, který je třeba od právní moci odlišit. Právní moc se nabývá dle předpisů vnitrostátního práva a definuje se jako vlastnost rozhodnutí, ve kterém *se*

---

[163] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 636.
[164] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 636.
[165] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, s. 287 a násl.
[166] ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 246. Viz též HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy prvé stolice*. Třetí, opravené a doplněné vydání. 1932, převzato z HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. Československé civilní právo procesní: I.-III. díl. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010, s. 413 (cit.): „*Právní moc materielní předpokládá vždy také právní moc formální; totéž platí i obráceně.*“
[167] MALACKA, M. – RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. rozšířené vydání. Praha: Leges, 2021, s. 292.

projevuje autorita soudního rozhodnutí.[168] Její jednotlivé složky byly popsány výše. Důležité však je, že se tato posuzuje dle příslušného právního řádu, tj. pohledem soudu, u kterého se žádá uznání, a který pro posouzení právní moci musí přihlížet k cizímu procesnímu předpisu,[169] ačkoli jinak při samotném uznání postupuje výlučně podle práva vlastního (*lex fori*). Oproti tomu účinnost, resp. přiznání účinnosti se definičně váže na to, ze kterého teoretického přístupu k uznání rozhodnutí se vychází. Příkladmo lze tak uvést, že dle literatury k ustanovení § 14 ZMPS se účinnost definuje tak, že cizímu rozhodnutí se přiznávají tytéž právní účinky, jako má pravomocné rozhodnutí tuzemského orgánu veřejné moci.[170] Vzájemný vztah těchto dvou pojmů spočívá v tom, že přiznání účinnosti předpokládá právní moc rozhodnutí, u kterého se o přiznání účinnosti žádá. Pokud by však některý právní řád institut právní moci neznal, což v zásadě není výjimečné, stačí, že má rozhodnutí v rámci tohoto právního řádu vydané stejné vlastnosti, které institut právní moci zahrnuje.[171] Řada právních řádů totiž operuje například s termínem *konečnosti* ve smyslu nezměnitelnosti rozhodnutí apod.

III.2. Právní úprava uznání rozhodnutí

III.2.1. Právo EU

Bylo-li výše zmíněno, že uznání a výkon představuje nutný proces vyvěrající z toho, že každý stát je považován za vlastního suveréna vykonávajícího kontrolu nad svým územím, je v rámci Evropské unie tento prvek v určité míře a v závislosti na konkrétní oblasti „popřen“ vzhledem ke snaze zakotvit ve všech možných aspektech působnosti Evropské unie režim „odbourávající“ hranice jednotlivých států. Jinak tomu není ani v případě uznání a výkonu rozhodnutí napříč členskými státy. Jestliže je cílem Evropské unie, aby mohly osoby, ať už fyzické nepodnikající kupříkladu v soukromých záležitostech, či právnické osoby, resp. podnikatelé zejména v souvislosti s jejich obchodními záležitostmi, využívat výhod společného trhu, je cílem celkové evropské integrace odstraňování veškerých překážek, které by byly schopny výhody vyplývající z „otevřenosti“ států Evropské unie vůči sobě navzájem popřít. Tento cíl proklamuje i Smlouva o

[168] ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 247. Viz též KINDL, M. – ŠÍMA, A. – DAVID, O. *Občanské právo procesní.* 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 228.
[169] KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno : Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, 376.
[170] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 106. Z této definice je tak jasná náklonnost k teorii rovnosti.
[171] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 106.

Evropské unii, která o sobě samé v ustanovení čl. 1 *alinea secunda* uvádí, že představuje (cit.): „*…novou etapu v procesu vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy …*“.[172] I v této souvislosti bylo tak pro soulad s všeobecným procesem nutné, aby překážky bránící procesu integrace byly postupně odstraňovány i na poli uznání a výkonu soudních rozhodnutí. Čím více totiž překračují hranice jednotlivých států veškerá právní jednání fyzických a právnických osob v oblasti hmotněprávní, tím více je zapotřebí, aby „ruku v ruce“ šla i následná možnost plynulého průběhu v procesním smyslu díky justiční spolupráci.

Za tímto účelem již přímo primární právo stanoví v čl. 67 odst. 4 SFEU (cit.): „*Unie usnadňuje přístup ke spravedlnosti, zejména zásadou vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských věcech.*“ V tomto ustanovení lze spatřovat jeden z cílů Evropské unie,[173] který v kombinaci zejména s ustanovením čl. 288 SFEU, zakotvujícím aplikační přednost pro nařízení, dává prostor pro sekundární normotvorbu ohledně konkrétních postupů uznání a výkonu rozhodnutí.

Z řečeného vyplynula v minulosti potřeba, aby v normotvorbě EU, konkrétně v novelizaci do té doby platného nařízení Brusel I, tj. v nařízení Brusel I bis, o které bude pojednáno detailně níže, došlo ke zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti, tzv. *exequatur*, neboť nezbytnost podstoupení tohoto procesu představovala pro strany nutné časové i finanční náklady.[174] V této souvislosti je ostatně vhodné poznamenat, že samotná *exequatur* podle nařízení Brusel I aplikovaného v důsledku přistoupení České republiky, v zásadě znamenala z pohledu českého práva jistý *krok zpět*.[175]

Před pojednáním o konkrétní úpravě EU je ovšem vhodné nejprve souhrnně analyzovat, jakému z výše vymezených teoretických úhlů pohledu na účinky uznání se přiklání právě právo EU, a to zejména z hlediska nařízení Brusel I bis a jemu předcházejícímu nařízení Brusel I, jakož i Bruselské úmluvy.

---

[172] Odborná literatura v této souvislosti hovoří o tzv. společensko-hospodářské integraci. Blíže viz KLÍMA, Karel et al. *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 579 s., s. 124 (cit.): „*Společensko-hospodářská integrace spočívá v tom, že materiální převody se uskutečňují přes hranice jednotlivých států, tedy zboží, pracovní síly, služby i informace a kapitál se pohybují bez překážek na společném trhu.*“

[173] MALACKA, M. – RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. rozšířené vydání. Praha: Leges, 2021, s. 293.

[174] Viz Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění), s. 3 (cit.): „*Řízení o uznání a výkonu soudního rozhodnutí v jiném členském státě (řízení o prohlášení vykonatelnosti, „exequatur“) představuje i nadále překážku pro volný pohyb rozhodnutí, která přináší zbytečné náklady a zpoždění pro dotčené účastníky, a odrazuje společnosti a občany od plného využívání vnitřního trhu.*“

[175] Srov. například BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. *Právní zpravodaj*, 2004, č. 5, s. 16-17.

Ze starší rozhodovací praxe vyplývalo, že se daná úprava kloní spíše k teorii rozšířeného účinku, neboť z ní bylo možno vysledovat interpretaci, že účinky rozhodnutí vydaného v jednom členském státě musí mít stejné účinky rovněž v členském státě jiném. Takto SD uvedl v jednom ze svých rozhodnutí při výkladu Bruselské úmluvy, že cizí rozhodnutí (cit.): „… *must in principle have the same effects in the state in which enforcement is sought as it does in the state in which judgment was given*.“[176] Důraz se tedy kladl na rozsah účinků dle tuzemského práva, které mají být shodné při navrhovaném uznání a výkonu v jiném členském státě. V pozdější rozhodovací praxi však došlo k posunu ve smyslu (cit.): „… *neexistuje žádný důvod k tomu, aby byla rozsudku při jeho výkonu přiznána práva, která mu v členském státě původu nepřísluší* (…)*, anebo účinky, které rozsudek téhož druhu vydaný přímo v členském státě, v němž se o uznání žádá, nevyvolává*.“[177] Zde lze vidět vyjádření určitých limitů jinak poněkud snad až *bezbřehé* teorii rozšíření účinků, neboť posledně citované rozhodnutí stanoví, že by bylo nedůvodné, aby rozhodnutí vyvolávalo účinky danému právnímu řádu výkonu neznámé. Lze si tak položit otázku, zda se toto vyjádření má chápat jako vyloučení teorie rozšíření účinků a automatická aplikace teorie rovnosti, či spíše, což se jeví jako přesnější, chápat vyjádření soudního orgánu jako náklonnost k teorii minimálních účinků, při které rozhodnutí může nabývat pouze těch účinků dle právního řádu původu, které jsou shodné s účinky předvídanými právním řádem státu, v němž se žádá uznání (či přeneseně pouze výkon při doktríně automatického uznávání rozhodnutí). Právě posledně citované rozhodnutí SD zdůrazňuje, že účinky by měly být v obou právních řádech stejné. Lze tudíž zřejmě dovozovat nemožnost situace opačné, kdy by se aplikovala teorie rovnosti v natolik čiré podobě, že by rozhodnutí v právním řádu uznání (výkonu) nabylo účinků, které sám původní právní řád, tj. právní řád státu, v němž bylo rozhodnutí vydáno, nezná. I zde se situace jeví spíše ve prospěch teorie minimálních účinků, ačkoli kupříkladu české právo pohledem ZMPS vyjadřuje, že uznáním rozumí to, že se cizímu rozhodnutí přiznávají účinky obdobného tuzemského rozhodnutí. Přesto se dovození teorie minimálních účinků či připuštění jejich vzájemného prolnutí případ od případu jeví přijatelnější oproti prohlášení aplikace čisté teorie rovnosti či čisté teorie rozšíření účinků.

Takto lze tedy zřejmě doktrínu vnímat i dnes, ačkoli celková otázka uznání na poli práva EU bude mírně upozaděna z důvodu automatického uznávání, jak je vyloženo dále. Čistá teorie rozšíření účinků nemůže obstát, a to jednak z důvodu judikatury SD, jednak i proto, že by tato mohla být

[176] Rozsudek SD, ze dne 4. února 1988, sp. zn. 145/86, ve věci *Horst Ludwig Martin Hoffmann* v. *Adelheid Krieg*, shrnutí, bod 1.
[177] Rozsudek SD, ze dne 28. dubna 2009, sp. zn. C-420/07, ve věci *Meletis Apostolides* v**.** *David Charles Orams a Linda Elizabeth Orams*, bod 66, převzato z MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 815, pozn. pod čarou 10.

popřena možnou výhradou veřejného pořádku toho kterého státu, kde se o uznání (výkon) žádá,[178] a to i přes restriktivní přístup EU k možné aplikaci takové výhrady.

Uznání dle nařízení Brusel I bis

Hovoří-li se o uznání a výkonu soudního smíru na úrovni Evropské unie, resp. z pohledu práva EU, představuje minimálně v soukromoprávní oblasti, resp. ve věcech občanských a obchodních, v současnosti základní úpravu nařízení Brusel I bis. Nařízení Brusel I bis bylo vytvořeno za účelem unifikace vybraných otázek mezinárodního práva procesního. Z hlediska své působnosti se přitom jedná o předpis obecný, který se uplatní buď ve vzájemné působnosti s jinými nařízeními (např. nařízení o evropském exekučním titulu), či samostatně v těch situacích, kdy nejsou splněny podmínky pro použití takových „zvláštních" úprav (jiných nařízení).[179] Samo nařízení Brusel I bis vymezuje svou působnost v ustanovení čl. 1 odst. 1, dle kterého se vztahuje na věci občanské a obchodní, a to bez ohledu na druh soudu (pozitivní vymezení). Tímto se staví najisto problematika toho, že v určitých situacích je možné, aby o věci občanské či obchodní povahy rozhodoval i soud, který sám nemá status soudu příslušného pro věci občanské a obchodní. I v takovém případě je na dané rozhodnutí, veřejnou listinu či smír nařízení Brusel I bis aplikovatelné a rozhodující je tak čistě povaha věci, nikoli status (věcná příslušnost) soudu, který o věci rozhodl.[180] V ustanovení čl. 1 odst. 1 věta druhá a čl. 1 odst. 2 nařízení Brusel I bis je poté obsažen negativní výčet těch oblastí, na které se nařízení výslovně nevztahuje. Mimo legislativní vymezení je však zapotřebí pro účely působnosti tohoto nařízení rovněž uvést, že nařízení Brusel I bis je, stejně jako další zde uváděné normy z oblasti mezinárodního práva soukromého, resp. procesního, použitelné pouze na právní poměry obsahující mezinárodní (přeshraniční) prvek.[181] Pro účely rozboru problematiky soudního

---

[178] WAUTELET, Patrick. Komentář k čl. 36, in MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 816.

[179] ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské* unie. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 169.

[180] K rozsahu pojmu „občanské a obchodní" viz ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 175 a násl., nebo ROGERSON, Pippa. Komentář k čl. 1, in MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 63 a násl., stejně tak jako rozhodovací praxi SD v těchto uvedenou. Autor však nepovažuje za stěžejní se zde rozsahem aplikace nařízení Brusel I bis v tomto ohledu zabývat detailně, neboť práce míří na soudní smíry, ve kterých je tato problematika do jisté míry vyřešena sama o sobě vzhledem k tomu, že možnost uzavření (a případně následné schválení) smíru je každým právním řádem již limitována podstatou toho, že se musí jednat o věc, ve které lze vůbec smír uzavřít, tj. je připuštěno, aby o dané věci strany uzavřely dohodu.

[181] A to i přesto, že takto výslovně samo nařízení Brusel I bis nestanoví. Odborná literatura k tomuto uvádí, že nutnost mezinárodního prvku je odvoditelná jednak z právního základu normy ve smyslu čl. 81 SFEU, jednak z literatury a rozhodovací praxe SD EU, viz ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské* unie. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 173.

smíru uzavřeného ve věcech občanských či obchodních a jeho uznání a výkonu v jiném členském státu je tak toto nařízení plně použitelné.

Soudním smírem se dle nařízení Brusel I bis má na mysli (cit.): „*smír, který schválil soud členského státu nebo který byl uzavřen před soudem členského státu v průběhu řízení*.“[182] Z pohledu definičního vymezení pak lze v této úpravě spatřovat odraz duality možnosti docílit smíru jednak schválením ze strany soudu, jak to zná kupříkladu české právo, jednak rovněž uzavřením takového smíru v řízení před soudem, avšak při absenci jeho schvalování (schválení) ze strany soudního orgánu. Tím došlo k nápravě oproti úpravě obsažené v nařízení Brusel I, která tento aspekt nezohledňovala a pouze stanovila, že za podmínek v tomto nařízení uvedených je vykonatelný (cit.): „*Smír, který byl schválen soudem v průběhu řízení a je vykonatelný v členském státě, v němž byl uzavřen* (…)“.[183] Nařízení Brusel I bis tak má v tomto ohledu výrazně širší věcný rozsah než jeho předchůdce (nařízení Brusel I). Na rozdíl od předchozí právní úpravy tak nařízení Brusel I bis již výslovně zohledňuje to, že napříč členskými státy EU nemusí dojít pouze ke schvalování smíru soudem, nýbrž rovněž k jeho uzavření před soudem, avšak bez formálního (autoritativního) schválení takového smíru. Pro účely konkrétního ujasnění dokonce v tomto nařízení již existuje pro pojem *soudní smír* přímo legální definice (čl. 2 písm. b) nařízení Brusel I bis), zatímco za účinnosti předchozí úpravy bylo nutné definici soudního smíru pouze dovozovat z čl. 58 [nařízení Brusel I], který se již zabýval přímo výkonem smíru.

Je však zapotřebí důsledně rozlišovat mezi smírem schváleným rozhodnutím soudu a rozhodnutím soudu *stricto sensu*. Hranice mezi těmito dvěma instituty a rovinami může být někdy velmi tenká, či dokonce v závislosti na použitelné *lex processus* i latentní, a proto se nařízení Brusel I bis snaží tyto instituty a roviny od sebe vzájemně odlišit právě tím, že zavedlo legální definici v ustanovení čl. 2, a to jednak pro pojem rozhodnutí (čl. 2 písm. a) nařízení Brusel I bis), jednak právě pro soudní smír (čl. 2 písm. b) nařízení Brusel I bis). K rozdílu a nutnosti odlišení se vyjádřil i generální advokát Gulmann ve věci *Solo Kleinmotoren*, když uvedl (cit.): „*there is the point that a settlement will typically not be afforded all the guarantees of a judgment and the authority of the law does not lie behind a court settlement as it does in the case of a court judgment*.“[184] Zdůrazňuje tedy smluvní povahu smíru a autonomii stran, kterou se smír zásadně odlišuje od soudního rozhodnutí

[182] Viz čl. 2 písm. b) nařízení Brusel I bis.
[183] Viz čl. 58 nařízení Brusel I.
[184] Stanovisko generálního advokáta Gulmann sp. zn. C-414/92, ze dne 2. června 1992, ve věci *Solo Kleinmotoren GmbH* v. *Emilio Boch*.

v meritu sporu.[185] Je však zapotřebí vnímat veškeré právní řády členských států vázaných nařízením Brusel I bis,[186] neboť ty mohou buď obsahovat instituty jiné, případně pod stejným či obdobným označením mít na mysli institut fungující na jiných principech. Pojetí koncipované nařízením Brusel I bis je tak nezbytné chápat v rámci jeho věcného rozsahu, z pohledu autonomního výkladu, kterému podléhá celé právo EU, jakož i z pohledu vztahu mezi nařízením Brusel I bis (práva EU) a práva (předpisů) členských států vnitrostátního původu. Zmíněné stanovisko generálního advokáta se tak zabývalo kupříkladu tím, pod jaký režim dle nařízení Brusel I bis (tj. zda pod *rozhodnutí*, či *soudní smír*) spadá tzv. *consent judgment*,[187] který se objevuje v některých právních řádech.[188] Rovněž u tohoto a obdobných institutů právní názory dovozují, že spadají pod termín rozhodnutí ve smyslu předmětné úpravy obsažené v nařízení Brusel I bis, ačkoli představují rozhodnutí opírající se o konsenzus stran.[189]

Zmíněné poznatky lze aplikovat na české právo vnitrostátního původu. Dle tuzemského právního řádu dochází ke schválení smíru formou usnesení soudu. To znamená, že účastník řízení pro účely dalšího postupu neoperuje s hmotněprávním titulem pro prosazení svého práva (listinou, v níž byl smír vyjádřen), nýbrž s rozhodnutím soudu, zde tedy ve formě usnesení. Přesto je takový smír definičně podřízen režimu soudního smíru, nikoli rozhodnutí, a to právě s ohledem na legální definici obsaženou v ustanovení čl. 2 písm. b) nařízení Brusel I bis. Zejména je to tedy povaha smíru, která je klíčová. Ačkoli se tedy jedná o rozhodnutí soudu, kterým se smír schvaluje, nelze ho považovat za rozhodnutí ve smyslu definice obsažené právě v ustanovení čl. 2 písm. a) nařízení Brusel I bis a je nutno aplikovat ustanovení pro soudní smír. Odkazem na citovaný názor generálního advokáta lze spatřovat jeho praktický důsledek, kdy právě v české úpravě dochází

---

[185] Viz rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) sp. zn. C-414/92, ze dne 2. června 1994, ve věci *Solo Kleinmotoren* v. *Emilio Boch*, bod 18 (cit.): „*Settlements in court are essentially contractual in that their terms depend first and foremost on the parties' intention*"

[186] Všechny členské státy s výjimkou Dánska.

[187] Zůstává přitom otázkou, jak tento výraz překládat. Jednoznačně však nelze tento institut s výrazem soudního smíru ztotožňovat, když soudní smír je v anglickém znění nařízení Brusel I bis označován jako *court settlement*. Pro vyjádření dosažení shody v řízení, na základě které se toto končí, používají terminologické – slovníkové - prameny též výraz *consent decree*. Viz např. HAIS, K. – HODEK, B. *Velký anglicko-český slovník. I. A-M*. LEDA ACADEMIA, 1997, s. 413. V britské angličtině však výrazu *consent degree* odpovídá *agreed verdict*, viz GARNER, Bryan A. *A Dictionary of Modern Legal Usage*. 2nd ed. Oxford University Press, 2001, s. 205. Je však patrné, jak tenká hranice se vytyčuje mezi tímto institutem a soudním smírem, když například podle českého práva je soudní smír nutně výsledkem soudního rozhodnutí. V každém individuálním případě je tedy pro posouzení zapotřebí důsledné analýzy zejména s ohledem na závěry uvedené ve stanovisku generálního advokáta Gulmanna.

[188] Jedná se kupříkladu o Belgii či Lucembursko. Viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 99. Podstata *consent judgment* spočívá v tom, že soud vydá meritorní rozhodnutí na základě společného návrhu stran. Srov. THE HARVARD LAW REVIEW ASSOCIATION. The Consent Judgment as an Instrument of Compromise and Settlement. *Harvard Law Review*, 1959, roč. 72, č. 7, s. 1314.

[189] Viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 987.

k promítnutí rozdílu mezi situací, kde soud autoritativně rozhoduje dle svého přesvědčení, a kde naopak schvaluje rozhodnutím vůli stran.

Rozlišování soudního smíru a rozhodnutí dle toho, jaké povahy rozhodnutí soudu je, tedy zda autoritativně rozhoduje, či pouze schvaluje dohodu stran, působí lépe než jiné objevující se metody. Lze se totiž setkat s názory, které pro účely rozlišení navrhují zaměřit se na to, zda výsledek takového procesu působí účinky *rei iudicatae*, případně diferenciaci dle toho, jakou formou soud rozhoduje.[190] Ani jeden z těchto přístupů však není zcela vhodný. Ačkoli je totiž možné, že v případě konkrétního právního řádu bude skutečně takové rozlišení fungovat, paušálně to zřejmě právě s ohledem na pluralitu právních řádů členských států a jejich předpisů vnitrostátního původu v rámci EU platit nemůže.

Definice soudního smíru dle nařízení Brusel I bis hovoří o smíru soudním. Pod tuto legální definici tudíž nespadají smíry mimosoudní. Naopak však nic nebrání tomu, aby pod tento pojem definičně spadala i mediační dohoda schválená soudem jako smír postupem dle § 67 odst. 2 OSŘ v tuzemském právu. Zároveň není rozdíl mezi tím, zda bylo smíru dosaženo ve smírčím řízení, či až v průběhu řízení nalézacího.

Ačkoli nařízení Brusel I bis soudní smír zná a s tímto pojmem explicitně pracuje, přičemž dbá na jeho odlišení od rozhodnutí, nijak se nevyjadřuje k možnosti uznání soudního smíru a strohá úprava v ustanoveních čl. 59 až 60 nařízení Brusel I bis se o uznání nikterak nezmiňuje. Článek 59 nařízení Brusel I bis stanoví, že soudní smír se vykonává za stejných podmínek jako veřejné listiny, přičemž na veřejné listiny se dle čl. 58 odst. 1 druhý pododstavec tohoto nařízení použijí některá ustanovení týkající se rozhodnutí. Toto ustanovení (čl. 59 nařízení Brusel I bis) však hovoří o použitelnosti ustanovení o veřejných listinách pouze pro výkon, když i odkaz obsažený v ustanovení čl. 58 odst. 1 druhý pododstavec nařízení Brusel I bis hovoří výlučně o úpravě výkonu, nikoli však uznání rozhodnutí. Nařízení Brusel I bis tak deklaruje, že soudní smíry v jeho režimu nepodléhají žádnému procesu uznání.

Nařízení Brusel I bis sice vychází ze stěžejní zásady automatického uznávání rozhodnutí bez nutnosti jakéhokoli uznávacího procesu, jak je tato obsažena v jeho čl. 36 odst. 1. Toto ustanovení se však opět vyjadřuje pouze k rozhodnutí, nikoli však k soudním smírům, tudíž není pro účely soudního smíru použitelné. Závěr je tedy takový, že soudní smíry se pod dikcí nařízení Brusel I

[190] ANZENBERGER, Phillip. The Cross-Border Enforcement of Court Settlements within Brussels Ia Regulation: From a European and an Austrian Perspective. *LeXonomica*, Journal of Law and Economics, 2020, roč. 12, č. 2, s. 153.

bis nemohou uznávat, neboť nepředstavují rozhodnutí. Klade se však otázka, co toto z praktického hlediska znamená a zda skutečně lze tento instrument v praxi plně využívat i bez jakékoli úpravy jeho uznání.

Literatura v tomto kontextu zmiňuje, že absence jakékoli zmínky o uznání soudního smíru je důsledkem toho, že soudní smíry nepředstavují věc pravomocně rozhodnutou, a tudíž nenavozují účinky *rei iudicatae*.[191] Tento závěr může být optikou jednotlivých právních úprav nepochybně různý. Lze však konstatovat, že v mezích českého práva je třeba na schválení smíru soudem nazírat jako na věc pravomocně skončenou, tudíž nabývající účinky *rei iudicatae*, a to zejména s ohledem na ustanovení § 99 odst. 3 OSŘ, dle kterého má schválený smír účinky pravomocného rozsudku.[192] V tomto ohledu pak není rozhodné, zda se hovoří o institutu „právní moci", či o jiných obdobných, ne nutně však plnohodnotných institutech, které aprobují předpisy a koncepce jiných států. Princip *rei iudicatae* je poté v tuzemském právu konkrétně zakotven v ustanovení § 159 odst. 4 OSŘ. Usnesení o schválení smíru tedy překážku věci pravomocně rozhodnuté v českém právním prostředí vytváří, z povahy věci se však tato překážka konstituuje pouze mezi účastníky řízení, tedy *inter partes* a nemá účinky *erga omnes*.[193,194]

Vzhledem k možnosti výkonu soudních smírů je tedy uznání jejich účinků v režimu nařízení Brusel I bis spíše implikované a dochází k němu automaticky, neboť si jen stěží lze představit vykonatelnost, aniž by byly (alespoň skrytě a bez dalšího) uznány účinky soudního smíru.[195] Čistě pojmově o uznání v případě soudního smíru v dikci Brusel I bis ovšem není možné hovořit a proces uznání soudního smíru tedy nikterak neprobíhá. Kapitola IV nařízení Brusel I bis sice o uznání

---

[191] Viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 988 (cit.): „*A court settlement as such is generally not attributed res iudicata effect. Nevertheless, the enforcement of a court settlement may implicitly be regarded as recognizing the contractually agreed status between parties*." Srov. STONE, Peter. *EU Private International Law. Harmonization of Laws.* Elgar European Law, 2006, s. 212 (cit.): „*Chapter IV recognizes the lack of conclusiveness by providing only for enforcement, and not mere recognition.*" Druhá z uvedených citací však hovoří o *conclusiveness*, což by spíše naznačovalo toliko konečnost rozhodnutí. Konečnost je přitom dle tuzemského práva jen jedním z účinků právní moci.

[192] Za účelem sjednocení se zahraniční právní úpravou se však ve Věcném záměru jako jedna z variant předkládá možnost právní moc u smíru zcela opustit a ponechat pouze jeho vykonatelnost. Viz odůvodnění bodu 191 Věcného záměru, s. 231.

[193] Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 20 Cdo 65/2008, usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. 22 Cdo 1232/2018 a na toto navazující usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. III. ÚS 2860/18.

[194] Pro účely této kapitoly se pouze poznamenává, že účinek *rei iudicatae* česká právní úprava u usnesení o schválení smíru předpokládá. Tato problematika je však v českém právním prostředí složitější a značně problematická, a proto je blíže rozebrána dále.

[195] K této problematice viz např. ANZENBERGER, Phillip. The Cross-Border Enforcement of Court Settlements within Brussels Ia Regulation: From a European and an Austrian Perspective. *LeXonomica*, Journal of Law and Economics, 2020, roč. 12, č. 2, s. 159.

hovoří, a to v čl. 58 odst. 2, který stanoví uznání pravosti veřejné listiny.[196] Uznání pravosti veřejné listiny však v žádném případě nelze ztotožňovat s uznáním soudních smírů. Podmínky pro uznání pravosti veřejné listiny dle naposled citovaného ustanovení nařízení Brusel I bis míří na zcela jinou problematiku, jíž se téma této práce netýká. Ani na základě toho, že se na soudní smíry použije úprava veřejných listin, totiž nehraje použití slova „uznání" v předmětném ustanovení žádnou roli. Dříve učiněný závěr o neexistenci úpravy o uznání, a to ať již soudních smírů, či veřejných listin, je tedy nadále platný, neboť zde je zapotřebí výraz chápat ve spojení „uznání její pravosti".[197]

Úprava odlišná od rozhodnutí má své opodstatnění. Legislativa v oblasti uznání a výkonu cizích rozhodnutí tíhne stále více ke zefektivnění celkového procesu, tj. k odbourávání překážek, které zbytečně ztěžují postavení oprávněného. Již samotný proces schválení soudního smíru vyplývá ze zcela odlišných principů, než je tomu u rozhodnutí soudu. Soudem schválený smír se opírá o souhlasný projev vůle stran a soud tak nerozhoduje autoritativně, nýbrž „pouze" schvaluje ujednání stran. Přezkum činí toliko v rovině souladu s právními předpisy. Proto je i samotná možnost užití opravných prostředků proti usnesení o schválení smíru třeba v českém právu značně omezená, jak o tomto bylo pojednáno výše. Toto se odráží jednak v rovině zrušení nutnosti vést uznávací řízení, jednak současně i v možnosti namítat důvody pro odepření uznání. Bylo by nelogické, kdyby ve chvíli, kdy má dojít k realizaci soudního smíru založeného na konsensu stran, mohla strana povinná namítat důvody pro odepření uznání či výkonu. Přesto však jeden odpírací důvod nařízení Brusel I bis v případě výkonu stanoví. Je jím zjevný rozpor s veřejným pořádkem v dožádaném státě dle čl. 58 odst. 1 věta druhá ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis. O tomto je však pojednáno v části zabývající se výkonem soudního smíru.

Legislativní konstrukce neobsahující ustanovení o uznání soudního smíru přitom není běžná. Kupříkladu komparací s nařízením Brusel II bis lze zjistit, že v posledně zmíněném nařízení je koncepce odlišná. Bude-li totiž pro účely této části k soudnímu smíru připodobněna dohoda stran dle čl. 46 nařízení Brusel II bis, lze pozorovat, že pro tyto je stanoveno uznávání a výkon za

[196] Viz čl. 57 odst. 3 nařízení Brusel I bis (cit.): „*Předložená listina musí splňovat podmínky nezbytné pro uznání její pravosti ve státě, v němž byla vydána.*"

[197] Tento závěr kromě jazykového rozlišení výrazu „uznání" a „uznání pravosti" potvrzuje i komparace s jinými jazykovými verzemi, z nichž zcela jasně vyplývá též koncepční rozlišení daných institutů. Kupříkladu anglická verze tak pro účely uznání obecně používá termín „recognition", zatímco pro účely čl. 58 odst. 2 nařízení Brusel I bis používá výraz „to establish its authenticity". Stejně tak verze německá, která pro uznání používá výraz „Anerkennung", zatímco v režimu čl. 58 odst. 2 nařízení Brusel I bis uvádí „… für ihre Beweiskraft erfüllen". Slovenská verze ve stejném smyslu rozlišuje mezi „uznáváním" a „preukázaním jej pravosti", italská „il riconoscimento" a „autenticità" apod. To, co z české verze nemusí být na první pohled patrné, tak jiné jazykové verze rozlišují zásadním způsobem.

stejných podmínek, jako je tomu v případě rozhodnutí. Přímo se tedy počítá s možností uznání tohoto instrumentu, který se obsahově blíží smírům, je-li v těchto věcech dle příslušného právního řádu státu připuštěn.[198]

Dále lze poukázat i na nařízení o výživném. Rovněž toto ve svém čl. 48 stanoví úpravu pro používání tohoto nařízení na soudní smíry a veřejné listiny. Zde se přímo uvádí, že soudní smíry, které jsou vykonatelné v členském státě původu, se uznávají a vykonávají v jiném členském státě dle podmínek stanovených tímto nařízením pro rozhodnutí. Souhrnně tedy i nařízení o výživném potvrzuje, že přemýšlet nad možností uznání soudního smíru by nemělo být nic neobvyklého.[199]
Na druhou stranu však, na podporu konstrukce, na níž spočívá nařízení Brusel I bis, stejně jako je tomu právě v nařízení Brusel I bis absentuje jakákoli úprava uznání soudního smíru i v nařízení o dědictví.

III.2.2. Právní úprava dle některých multilaterálních mezinárodních smluv

Zvláštní úprava může být v oblasti uznání stanovena rovněž mezinárodní smlouvou, a to jak multilaterální, tak bilaterální. Problematice bilaterálních smluv se z hlediska soudních smírů věnuje samostatná kapitola této práce, a to jak co do uznání, tak ohledně výkonu. Zde je tedy na místě zaměřit se na multilaterální úmluvy upravující problematiku soudních smírů.

Je však třeba dávat pozor na to, že mezinárodní smlouvy existují paralelně vedle výše popsané úpravy nařízení Brusel I bis. Vzájemný vztah jiných právních instrumentů a nařízení Brusel I bis stanoví nařízení Brusel I bis ve svém čl. 67 a násl. Jedná se přitom o konkrétní pravidla použitelná pouze pro nařízení Brusel I bis, nikoli však jako normativní zakotvení obecných principů aplikačních předností.

Za zásadní úmluvy v oblasti uznání a výkonu rozhodnutí lze z evropského hlediska zřejmě považovat Luganskou úmluvu II[200] a Bruselskou úmluvu. Je proto namístě vymezit zejména vztah nařízení Brusel I bis vůči těmto úmluvám a zároveň se zabývat tím, jak dané mezinárodní akty problematiku smíru pojímají.

---

[198] Srov. MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels II bis Regulation. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 382.
[199] Srov. též např. čl. 23a nařízení o drobných nárocích.
[200] Hovoří se o Luganské úmluvě II, neboť tato představuje „nástupce“ předchozí Luganské úmluvy z roku 1988.

Luganská úmluva II

Luganská úmluva II představuje mnohostrannou smlouvu, které se týká úprava obsažená v čl. 71 a 73 nařízení Brusel I bis.[201] Dle čl. 71 odst. 1 nařízení Brusel I bis nejsou nařízením dotčeny úmluvy upravující příslušnost, uznání či výkon ve zvláště vymezených věcech, jejichž stranami jsou členské státy. Ustanovení čl. 71 odst. 2 nařízení Brusel I bis zároveň stanoví, že se použijí ustanovení úmluvy o uznání a výkonu rozhodnutí ve zvláště vymezených věcech, jejichž smluvními stranami jsou jak členský stát původu, tak i dožádaný členský stát.[202] Dané ustanovení však *in fine* dodává, že je v každém případě možno použít ustanovení nařízení Brusel I bis o uznání a výkonu. Současně dle čl. 73 odst. 1 nařízení Brusel I bis (cit.): „...[nařízením]… *není dotčeno uplatňování Luganské úmluvy z roku 2007* [tj. Luganské úmluvy II – poznámka autora]". Souhrnně lze vztah nařízení Brusel I bis a Luganské úmluvy II definovat tak, že aplikace úmluvy není nařízením nijak ovlivněna.[203]

Důležitost Luganské úmluvy II tkví v tom, že zajišťuje uznání a výkon rozhodnutí vůči některým nečlenským státům EU, konkrétně ve Švýcarsku, Islandu a Norsku.[204] K tomu je ještě třeba doplnit důležitost pro účely uznání a výkonu vůči Dánsku, které sice je členem EU, avšak podléhá zvláštnímu režimu.[205]

Luganská úmluva II poskytuje definici soudního smíru ve svém čl. 58. Dle tohoto ustanovení se jedná o *smír, který byl schválen soudem v průběhu řízení*. Je vidět, že zde na rozdíl od nařízení Brusel I bis není definice rozšířena o doplnění ve formě smíru, který byl pouze uzavřen před soudem v průběhu řízení. Luganská úmluva II tak v tomto ohledu kopíruje (z historického hlediska vcelku logicky) režim Bruselské úmluvy a nařízení Brusel I, zatímco nařízení Brusel I bis v tomto ohledu již výrazně pokročilo. O této problematice bylo podrobně pojednáno již výše.

Luganská úmluva II pojmově s uznáváním soudního smíru nepočítá. Dle čl. 58 Luganské úmluvy II je smír vykonatelný za stejných podmínek jako veřejné listiny. Právní úprava veřejných listin

---

[201] ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 179.
[202] Srov. LAZIĆ, V. – STUIJ, S. (eds.). *Brussels Ibis Regulation – Changes and Challenges of the Renewed Prcedural Scheme*. Asser Press, 2017, s. 121 a násl.
[203] ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 179.
[204] KAPITÁN, Z. – BOHŮNOVÁ, P. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 233.
[205] Blíže viz PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 86 a 90.

obsažená v čl. 57 Luganské úmluvy II však rovněž o uznání nijak nehovoří a analogická aplikace ustanovení dopadajících na rozhodnutí dle této úmluvy podle čl. 57 odst. 1 a 4 na úpravu uznání rozhodnutí neodkazuje.

Bruselská úmluva

Vztah k Bruselské úmluvě vymezuje čl. 68 nařízení Brusel I bis. Nařízení Brusel I bis mezi členskými státy Bruselskou úmluvu nahrazuje, a to pouze vyjma případů, které spadají do *územní působnosti uvedené úmluvy*[206] a které z nařízení vylučuje čl. 355 SFEU. Nařízení Brusel I bis se tak plně ve shodě s nařízením Brusel I hlásí k nástupnictví po Bruselské úmluvě.[207]

Bruselská úmluva má v současnosti stále svůj význam, a to z důvodu použitelnosti pro ty členské státy, které jí jsou vázány, avšak současně nejsou vázány nařízením Brusel I bis (a rovněž Brusel I) dle čl. 355 SFEU.[208] Soudní smír v Bruselské úmluvě upravuje ustanovení čl. 58. Z hlediska imperfekce definice zde platí totéž, co bylo uvedeno k Luganské úmluvě II, tj. starší pojetí nezahrnující smíry uzavřené v průběhu řízení před soudem. Dle Bruselské úmluvy se rovněž na soudní smíry použijí ustanovení o veřejných listinách, tudíž ve shodě s nimi podléhají režimu *exequatur*. Pojmově se však nijak nepočítá s jejich uznáváním.

III.2.3.Úprava uznání dle ZMPS

Pojem cizího rozhodnutí

Ačkoli se tato práce tematicky zabývá soudním smírem, nikoli soudním rozhodnutím, je přesto pro účely dalšího výkladu podstatné definovat pojem cizí rozhodnutí, a to z důvodu definičního vymezení obsahu tohoto pojmu.

Cizí rozhodnutí české právo definuje v ustanovení § 14 ZMPS. Jeho pojetí je však široké a zahrnuje nikoli pouze rozhodnutí soudů, nýbrž i rozhodnutí úřadů cizího státu o právech a povinnostech, *o kterých by podle jejich soukromoprávní povahy rozhodovaly v České republice soudy*, a dále rovněž *cizí soudní smíry a cizí notářské a jiné veřejné listiny v těchto věcech*.[209]

---

[206] Viz čl. 68 nařízení Brusel I bis.
[207] ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 179.
[208] PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 90.
[209] Viz § 14 ZMPS.

S ohledem na téma této práce je tedy zřejmé, že pojem cizího rozhodnutí představuje zastřešující pojem mimo jiné i pro cizí soudní smíry. Další výklad ohledně cizího rozhodnutí tudíž platí i pro cizí soudní smír, nebude-li to z logiky věci odporovat povaze tohoto institutu.

Je důležité, že ustanovení § 14 ZMPS hovoří o rozhodnutích soukromoprávní povahy. Tímto odkazuje na ustanovení § 1 ZMPS, z něhož vyplývá, že se míní rozhodnutí ve věcech v tomto ustanovení uvedených.[210] Toto pojetí zahrnující rovněž rozhodnutí úřadů cizího státu právě v těchto věcech představuje rozšíření původního pojetí cizího rozhodnutí dle ustanovení § 63 ZMPSaP.[211] V definici minulé právní úpravy totiž zmínka o rozhodnutí úřadů zcela absentovala, což mohlo činit v praxi obtíže.[212]

Použitelnost této úpravy je však značně omezená. Úprava ZMPS se totiž v souladu s aplikační předností v českém právním řádu použije pouze tehdy, nestanoví-li něco jiného mezinárodní smlouva či právo Evropské unie.[213] Úpravu ZMPS je tak zapotřebí vnímat v kontextu nařízení EU a mezinárodních smluv, které mohou stanovovat pro uznání rozhodnutí odchylný režim. Úprava § 14 – 16 ZMPS se tedy použije pouze v těch případech, kdy se jedná o uznání a výkon rozhodnutí, které bylo vydané v nečlenském státě EU a se kterým zároveň Česká republika nemá uzavřenou mezinárodní smlouvu stanovící vlastní právní režim.[214] Oproti tomu následná ustanovení § 17 – 19 ZMPS se vztahují na zvláštní skupinu rozhodnutí, která podléhají režimu dle nařízení EU či mezinárodní smlouvy, avšak která zároveň podléhají prohlášení vykonatelnosti, tzv. *exequatur*.[215]

---

[210] KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 375.

[211] Na potřebu zpřesnění pojmu naráží i Důvodová zpráva k ZMPS, která ve zvláštní části k § 14 stanoví (cit.): „*Proti dosavadní úpravě, z níž se vychází, se upřesňuje pojem „cizí rozhodnutí" tak, že je jím i rozhodnutí úřadu cizího státu. Rozhodující je, že jde o rozhodnutí o právních poměrech, o nichž by podle jejich soukromoprávní povahy rozhodovaly v České republice soudy*." Viz Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém.

[212] Kupříkladu v oblasti slovenského právního řádu komentářová literatura popisuje nevhodnost textace tohoto ustanovení na příkladu soudního rozhodnutí sp. zn. Ur 69/1998, dle kterého kvůli výslovnému zakotvení pojmu „justiční orgán", kterým se nebrala v patrnost i možnost rozhodnutí úředním orgánem, byl Nejvyšší soud Slovenské republiky nucen zamítnout návrh na uznání cizího rozhodnutí o rozvodu manželství. Rozvod byl totiž učiněn dle japonského občanského zákoníku, který znal variantu rozvodu mimosoudní cestou na základě správního aktu (v tomto případě konkrétně vydáním listiny Potvrzení o akceptaci primátorem města Ichikawa). I z tohoto důvodu bylo na Slovensku předmětné ustanovení novelizováno (zákonem č. 589/2003 Z. z.), čímž došlo k odstranění pojmu „justiční" orgán. Převzato z LYSINA, P. – ŠTEFANKOVÁ, N. – ĎURIŠ, M. – ŠTEVČEK, M. *Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 338 a násl. Z české rozhodovací praxe viz v této souvislosti např. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 14. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 2281/2010.

[213] Viz § 2 ZMPS.

[214] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 104.

[215] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 104.

Již ustanovení § 14 ZMPS stanoví, že cizí rozhodnutí mají v České republice účinnost, (cit.): „… *jestliže nabyla podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a byla-li uznána českými orgány veřejné moci*.“ Tato konstrukce na první pohled navozuje dojem, že se ZMPS hlásí k teorii rozšíření účinků, neboť hovoří o tom, kdy má cizí rozhodnutí na území České republiky účinnost. Zde se jedná o konstrukci shodnou, jaká byla obsažena v ZMPSaP. Podrobnějším zkoumáním však teorie rozšíření účinků není tak jednoznačná. Je zajímavé, že kupříkladu dle stanoviska Nejvyššího soudu ČSSR,[216] které vycházelo z úpravy obsažené v ustanovení § 64 ZMPSaP, se uznáním rozhodnutí rozumí, že se „… *cizímu pravomocnému rozhodnutí přiznávají stejné právní účinky, jakoby* [sic!] *šlo o rozhodnutí československého orgánu*.“ Takto koncipované vysvětlení pojmu „uznání“ totiž přechází do teorie rovnosti a neodpovídá teorii rozšíření účinků, kterou navozuje na první pohled textace daného ustanovení. Tuto definici lze přitom nalézt i v některých aktuálních zdrojích.[217] Je proto zřejmě nutné souhlasit s tím, že ZMPS se z hlediska v českém prostředí zastávané definice uznání kloní k teorii rovnosti, a to kupříkladu i s ohledem na zvláštní úpravu pro uznání rozhodnutí v majetkových věcech dle § 16 odst. 1 ZMPS, dle které se k takovému rozhodnutí přihlédne, (cit.): „*jako by šlo o rozhodnutí českého orgánu veřejné moci*.“. To jasně svědčí ve prospěch teorie rovnosti.

Ustanovení § 14 ZMPS pozitivně vymezuje dvě podmínky pro možnost uznání a následného výkonu rozhodnutí. Těmi jsou nabytí právní moci dle potvrzení příslušného cizího orgánu a uznání českým orgánem.[218] Zároveň však zákon obsahuje i negativní podmínky pro uznání. Tyto představuje absence překážek uznání rozhodnutí stanovených v ustanovení § 15 odst. 1 ZMPS.[219] Pro účely vymezení možnosti uznání rozhodnutí v režimu ZMPS je důležité rozlišení, zda se jedná o rozhodnutí v majetkových věcech, nebo v jiných než majetkových věcech. Dle ustanovení § 16 ZMPS je totiž pro každou z těchto skupin rozhodnutí stanoven odchylný režim.

Uznání rozhodnutí ve věcech majetkových se dle § 16 odst. 1 ZMPS nevyslovuje zvláštním výrokem. K uznání tedy dochází tím, že se k rozhodnutí ze strany orgánu veřejné moci pouze přihlédne, jako by šlo o tuzemské rozhodnutí (slovy zákona *rozhodnutí českého orgánu veřejné moci*). Jedná se tak o zásadní zjednodušení celkového procesu uznání a výkonu, neboť pro uznání

[216] Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 8. 1987, sp. zn. Cpjf 27/86.
[217] Viz např. KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 375.
[218] KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 376.
[219] KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 376.

v těchto věcech není třeba vést zvláštní řízení. Toto však neznamená, že by byla protistraně odepřena ochrana ve formě možnosti namítat důvody pro odepření uznání. Pro tyto situace přímo § 16 odst. 1 ZMPS předvídá, že v případě námitky výhrady veřejného pořádku nebo jiného důvodu pro odepření uznání, ke kterým nemohlo být přihlédnuto bez dalšího,[220] dojde k přerušení řízení a určí se lhůta k zahájení tzv. zvláštního řízení dle § 16 odst. 4 ZMPS. Lhůta je určena pro účastníka řízení, neboť zvláštní řízení se zahajuje na návrh. Nedošlo-li by k podání tohoto návrhu, může si soud problematiku uznání rozhodnutí vyřešit sám jako předběžnou otázku, nebo naopak nemusí k uplatněným námitkám vůbec přihlédnout.[221] S takovým postupem ostatně počítá i Důvodová zpráva k ZMPS, když stanoví (cit.): „*Nebude-li ve stanovené lhůtě podán návrh zahajující toto řízení, bude věcí úvahy příslušného orgánu, jaké důsledky z toho vyvodí.*“[222]

Je-li návrh podán, soud ve zvláštním řízení rozhodne o uznání rozsudkem, přičemž nemusí ani nařizovat jednání.[223] Po vydání rozhodnutí ve zvláštním řízení pokračuje původní soud v řízení, přičemž je vázán rozhodnutím vydaným ve zvláštním řízení.[224]

Výše bylo zmíněno, že uznání, které se provádí pouhým přihlédnutím k danému rozhodnutím a nepodléhá samostatnému procesu, je ku prospěchu věci z důvodu zjednodušení procesu. I zde však lze spatřovat určitou nevýhodu tohoto postupu. Jestliže totiž dotyčný orgán veřejné moci k rozhodnutí pouze přihlédne, znamená to, že o tom sice nevydává zvláštní rozhodnutí, musí však uznání, a tedy i potvrzení, že nebyly shledány překážky tohoto postupu, rozvést v odůvodnění. Dle literatury má tak posouzení uznání uvedené v odůvodnění povahu posouzení předběžné otázky daným orgánem.[225] Závaznosti však nabývá toliko výroková část rozhodnutí, nikoli odůvodnění. To má v tomto konkrétním případě za následek to, že nedojde k vytvoření překážky věci pravomocně rozhodnuté. To znamená, že v případě, že by se tentýž postup prováděl z nějakého

[220] Jinými slovy se to týká těch jiných důvodů ve smyslu § 15 odst. 1 ZMPS, ke kterým nelze přihlížet z úřední povinnosti, viz DOBIÁŠ, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* Praha: Leges, 2013, s. 102.
[221] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 118.
[222] Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém.
[223] Viz § 16 odst. 4 ZMPS. V tomto ustanovení je rovněž stanovena příslušnost pro účely zvláštního řízení. Věcně příslušným je okresní soud, přičemž místní příslušnost je dána dle obecného soudu toho, kdo navrhuje uznání rozhodnutí. Není-li takového soudu, je jím soud, *v jehož obvodu nastala nebo může nastat skutečnost, pro kterou má uznání význam, pokud z ustanovení tohoto zákona nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.*
[224] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 117.
[225] VAŠKE, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 430, nebo BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 111. Viz též v této literatuře citované stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 8. 1987, sp. zn. Cpjf 27/86.

důvodu znovu ohledně téhož rozhodnutí, může být otázka posouzena rozdílně, než tomu bylo v prvém případě.

Jelikož účastník řízení může mít, právě zejména s ohledem na problematiku neexistence překážky *rei iudicatae*, zájem na uznání zvláštním rozhodnutím, stanoví § 16 odst. 3 ZMPS možnost, aby na návrh bylo uznáno i rozhodnutí, které se jinak uznává bez dalšího řízení. Tato konstrukce představuje reakci na znění § 16 ZMPS účinné do 31. 12. 2021, dle kterého nebylo jednoznačné, zda tohoto oprávnění může být využito pouze pro rozhodnutí ve věcech nemajetkových, u kterých zákon stanoví, že se uznávají bez dalšího řízení, či zda lze tento postup využít obecně i u rozhodnutí ve věcech majetkových.[226] Novelizací[227] byla tato otázka tedy vyřešena a ze současné právní konstrukce je zřejmé, že tento postup je plně využitelný i pro rozhodnutí ve věcech majetkových.[228] Tímto postupem soud uzná rozhodnutí a toto uvede ve výrokové části, čímž je vytvořena *res iudicata*.

Naopak ostatní cizí rozhodnutí, tj. ve věcech nemajetkové povahy, podléhají v souladu s ustanovením § 16 odst. 2 ZMPS automaticky režimu uznání podle zvláštního řízení dle § 16 odst. 4 ZMPS, nestanoví-li ZMPS jinak. Odlišná úprava je uvedena kupříkladu pro rozhodnutí ve věcech omezení a zbavení svéprávnosti a ve věcech opatrovnictví cizince dle § 38 ZMPS, rozhodnutí *ve věcech prohlášení cizince za mrtvého nebo za nezvěstného, která byla vydána soudy nebo úřady domovského státu cizince nebo státu, v němž měl cizinec naposled obvyklý pobyt* dle § 40 ZMPS či rozhodnutí *o zrušení, neplatnosti a neexistenci registrovaného partnerství nebo*

---

[226] Viz § 16 odst. 2 ZMPS ve znění účinném do 31. 12. 2021 (cit.): „*Cizí rozhodnutí v ostatních věcech se uznávají na základě zvláštního rozhodnutí, jestliže tento zákon nestanoví, že se cizí rozhodnutí uznávají bez dalšího řízení. I v případě, že se cizí rozhodnutí uznávají bez dalšího řízení, lze je na návrh uznat zvláštním rozhodnutím.* (…)“ Zde je vidno, že navázáním věty druhé tohoto ustanovení na výslovné pojednání o cizích rozhodnutí v ostatních věcech, tj. rozhodnutích nemajetkové povahy, ve větě první dochází k pochybnostem. Nyní je již právní úprava novelizována a situace je postavena najisto, avšak možnou aplikaci tohoto postupu rovněž na rozhodnutí v majetkových věcech již za tohoto znění odborná literatura dovozovala, viz BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 112.

[227] Novelizace byla provedena zákonem č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Účinnost stanovil čl. XII tohoto zákona na 1. ledna 2022.

[228] Viz Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (cit.): „*Nové uspořádání § 16 se navrhuje z toho důvodu, že dosavadní znění vedlo k pochybnostem, zda lze rozhodnutí v majetkových věcech uznat na základě zvláštního rozhodnutí podle odstavce 2.* (…) *Odborná literatura sice již z dosavadního znění vyvozovala, že možnost požádat o uznání ve zvláštním řízení se vztahuje i na majetkové věci (srov. Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014), je však vhodné postavit tuto otázku na jisto*.“

obdobného poměru vydaná ve státě, v němž bylo registrované partnerství nebo obdobný poměr uzavřeny, nebo která se v něm uznávají dle § 67 odst. 3 ZMPS.[229] Pro účely této práce však není podstatné, aby byla věnována rozhodnutím ve věcech nemajetkové povahy podrobnější pozornost, neboť smír, který je předmětem této práce, je povětšinou povahy majetkové.[230]

Majetková a nemajetková povaha rozhodnutí ve smyslu ZMPS

Pro účely správného posouzení, kterému uznávacímu režimu rozhodnutí podléhá, je nutné rozlišit, zda je rozhodnutí majetkové či nemajetkové povahy.[231] Odpověď přitom poskytuje zejména judikatura Nejvyššího soudu.

Dle usnesení Nejvyššího soudu ČR z roku 2008 jde o uplatnění majetkového práva tehdy, (cit.): „*… sleduje-li žalobce nebo jiný navrhovatel svým podáním zahájení řízení u soudu, jehož výsledek se týká (může dotýkat) jeho majetku.*“[232] Zároveň zde Nejvyšší soud zmiňuje, že pro účely tohoto posouzení není samo o sobě významné, jaký je předepsaný procesní způsob uplatnění daného práva u soudu. Pro posouzení, zda se výsledek týká, nebo alespoň může dotýkat majetku, je však nutné rovněž definovat pojem majetek. Tímto se dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR rozumějí (cit.): „*… jednak věci (movité i nemovité), jednak pohledávky a další práva a hodnoty ocenitelné penězi* (…).“[233]

Definici pojmu se však věnuje i literatura. Cizími rozhodnutími v majetkových věcech ve smyslu § 16 ZMPS lze rozumět (cit.): „*... rozhodnutí vydaná v řízeních, jejichž předmětem byly návrhy (žaloby) týkající se majetkových práv (práv k majetku). O uplatnění majetkového práva jde vždy, sleduje-li navrhovatel (žalobce) svým podáním zahájení řízení u soudu, popř. jiného orgánu, jehož výsledek se týká (může dotýkat) jeho majetku*“.[234] Zde se tedy jedná o návaznost na předešle uvedený závěr Nejvyššího soudu. Dále však kupříkladu v kontextu rozhodčího řízení je pro účely

[229] Výčet je toliko demonstrativní, taxativní výčet poskytuje odborná literatura – viz BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 110.

[230] Přesto však nelze vyloučit odlišný přístup k možnostem smíru v zahraničních právních řádech, tudíž zde učiněné zkrácené pojednání o rozhodnutí nemajetkové povahy se jeví jako vhodné.

[231] Srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Význam pojmu majetkové právo v občanskoprávních a hospodářských vztazích. *Právo a podnikání*, 2005, č. 12, s. 2-9.

[232] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 10. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3967/2007.

[233] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 Cdo 452/2014. Viz též např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2499/98, usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 939/2011, usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5258/2014, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 16. 1. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2047/2006.

[234] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 117.

arbitrability snaha o vymezení pojmu *majetkový spor*. Za tento se považují (cit.): „… *všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat, vše za předpokladu, že z hlediska hmotněprávního určení jde o spory nebo jiné právní věci, které ve smyslu § 7 odst. 1* [OSŘ – poznámka autora] *náleží do pravomoci soudu*.“[235] Souhrnně tak lze říci, že se jedná o všechny spory, „… *které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat.*“[236]

Pro účely § 16 ZMPS lze shrnout, že se jedná zejména o rozhodnutí, která ukládají (cit.): „… *peněžité nebo věcné plnění, vydání věci nebo projev vůle v tomto směru, rozhodnutí v dědických věcech, umoření listin nebo neplatnost usnesení orgánu obchodní společnosti*.“[237]

Uznání rozhodnutí dle zvláštních ustanovení § 17 a 18 ZMPS

Již výše bylo uvedeno, že celková tendence v oblasti uznávání cizích rozhodnutí tíhne k co největšímu omezení, ba dokonce úplnému vyloučení jakékoli uznávací procedury.[238] Pro soudní smíry je z důvodu jejich konsensuálních východisek právní úprava v některých případech o to striktnější a o jakékoli možnosti uznávací procedury v jejich případech nehovoří vůbec. Lze však spatřovat dvě roviny, ve kterých přesto v současnosti dochází k uznávací proceduře. Jednak jestliže tato není vyloučena, kupříkladu právě při nutnosti aplikace ZMPS pro neexistenci mezinárodní smlouvy či přímo použitelného právního předpisu EU, jednak je v určitých případech dáno uznání fakultativní, to znamená pouze na žádost.[239] Aby byla dodržena zásada rovnosti zbraní v řízení, umožňuje se naproti tomu druhé straně namítat důvody pro odepření uznání rozhodnutí či podat i samotný návrh na vydání rozhodnutí o nemožnosti uznání.

---

[235] POLEDNE, P. Komentář k § 106. In: DRÁPAL, L. – BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 706. Srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 113 a násl.

[236] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009. Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 11. 1995, sp. zn. 10 Cmo 414/95, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu (ostatní) ze dne 11. 7. 2007, sp. zn. 6 As 55/2006.

[237] VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 430.

[238] Typicky lze toto demonstrovat na čl. 36 dost. 1 nařízení Brusel I bis, dle kterého jsou rozhodnutí v rámci členských států uznávána bez nutnosti zvláštního řízení.

[239] V této souvislosti literatura rozlišuje tři způsoby uznání rozhodnutí, kterými jsou 1) uznání bez požadavku na zvláštní řízení, 2) rozhodnutí soudu v rámci vznesení otázky uznání jako otázky předběžné, 3) rozhodnutí soudu ve zvláštním řízení, jestliže je sporné, zda má dojít k uznání rozhodnutí. Viz JIRMANOVÁ, Miroslava. Komentář k ustanovení § 18, in PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 132.

Ustanovení § 17 a násl. ZMPS však obsahují zvláštní úpravu, díky které lze za určitých předpokladů žádat o uznání i v případě, kdy dle použitelného předpisu, tj. jiného než ZMPS, k uznání nedochází. Podmínkou pro aplikaci této úpravy dle § 17 ZMPS je, že se jedná o řízení, ve kterém se postupuje dle přímo použitelného předpisu EU či mezinárodní smlouvy, které vyžadují *exequatur*.[240] K uznání dochází v rámci zvláštního řízení podle § 18 ZMPS, které je pouze návrhové. Soud nemusí nařizovat jednání, přičemž rozhoduje rozsudkem o uznání.[241] Vzhledem k definici cizího rozhodnutí dle ZMPS a vzhledem k tomu, že zákonem není stanoveno jinak, je tato úprava plně použitelná i na soudní smíry.

Jednotlivé možnosti obrany povinného se však diferencují podle toho, jakému režimu proces uznání a výkonu podléhá. To znamená, že ačkoli ZMPS sám ve svém § 15 stanoví překážky uznání pravomocných cizích rozhodnutí, lze tyto aplikovat pouze tehdy, podléhá-li uznání právě ZMPS. Žádá-li se však o rozhodnutí o uznání v režimu § 18 ZMPS, lze vznášet pouze ty námitky, které předvídá nařízení či mezinárodní smlouva, kterou se řídí proces *exequatur* a následný výkon. Pro různost této úpravy je vhodné demonstrativně uvést některé možné režimy obrany povinného zde poskytnuté.

III.2.4. Vzájemná interakce § 18 ZMPS a práva EU či mezinárodní smlouvy

Nařízení o výživném

Zajímavou koncepci v tomto směru přináší nařízení o výživném. Je totiž nutné si uvědomit, že zde je zakotvena dvojkolejnost úpravy v závislosti na tom, zda je členský stát původu vázán Haagským protokolem, či nikoli. Pokud členský stát původu Haagským protokolem vázán je, nevyžaduje se dle čl. 17 odst. 1 nařízení o výživném pro uznání vedení zvláštního řízení a zároveň neexistuje možnost uznání napadnout. Zároveň však není v souladu s čl. 17 odst. 2 tohoto nařízení zapotřebí prohlášení vykonatelnosti, čímž tento režim nespadá pod možnost využít řízení dle § 18 ZMPS.

Naopak není-li členský stát původu Haagským protokolem vázán, podléhá postup čl. 23 a násl. nařízení o výživném. Zde rovněž k uznání v jiném členském státě dochází bez požadavku zvláštního řízení. Dle čl. 23 odst. 2 nařízení o výživném lze však navrhnout, pokud se uplatňuje

[240] Vyloučen je tedy tento postup zejména u nařízení Brusel I bis, neboť toto *exequatur*, jak bude níže vyloženo v rámci výkonu, nevyžaduje. Pro nesplnění podmínek § 17 ZMPS tak nelze § 18 ZMPS aplikovat.
[241] Viz § 18 ZMPS.

uznání jako hlavní věc v daném sporu, že má být rozhodnutí uznáno. V tomto případě nic nebrání postupu dle § 18 ZMPS, neboť rovněž podmínka *exequatur* je splněna dle čl. 26 nařízení o výživném. Žádat lze však pouze uznání, nikoli neuznání rozhodnutí.[242] V tomto režimu se aplikuje čl. 24 nařízení o výživném, který vymezuje důvody pro odmítnutí uznání.

Soudním smírem se dle čl. 2 odst. 1 bod 2) nařízení o výživném rozumí (cit.): „*smír ve věcech vyživovacích povinností, který schválil soud nebo který byl uzavřen v průběhu řízení před soudem*". Dle čl. 48 odst. 1 nařízení o výživném se soudní smíry vykonatelné v členském státě původu uznávají a vykonávají za stejných podmínek jako rozhodnutí, přičemž čl. 48 odst. 2 tohoto nařízení výslovně stanoví, že se ustanovení tohoto nařízení na soudní smíry použijí v případě potřeby. Zde popsaná úprava týkající se rozhodnutí je tak plně aplikovatelná i na soudní smíry.

Nařízení o dědictví

Pod možnost využití rozhodnutí dle § 18 ZMPS spadá případně i postup dle nařízení o dědictví. Rovněž nařízení o dědictví stanoví, že se pro uznání nepožaduje zvláštní řízení (čl. 39 odst. 1 nařízení o dědictví), avšak pro vykonatelnost se dle čl. 43 nařízení o dědictví požaduje *exequatur*. Důvody pro neuznání uvádí čl. 40 nařízení o dědictví, ovšem ani v režimu tohoto nařízení není možné, aby se povinný domáhal rozhodnutí o neuznání.[243]

Soudní smír nařízení o dědictví definuje v ustanovení čl. 3 odst. 1 písm. h), a to obdobně jako je tomu napříč jinými předpisy, pouze s modifikací zohledňující působnost nařízení ve věcech dědických.[244] Úprava čl. 61 nařízení o dědictví stanoví, že vykonatelný soudní smír se na návrh prohlásí za vykonatelný. Na rozdíl od nařízení Brusel I bis zde přetrvává nutnost *exequatur*, čímž však pojmově situace spadá pod možnost využití postupu dle § 18 ZMPS. Lze tak pozorovat zvláštní situaci, kdy ačkoli samotné nařízení o dědictví nepředpokládá použití jakýchkoli ustanovení o uznání pro účely soudního smíru, nic nebrání podání návrhu na vydání rozsudku o uznání dle § 18 ZMPS. Důvody pro neuznání by se v takové situaci měly analogicky řídit režimem čl. 40 nařízení o dědictví, který stanoví důvody pro neuznání rozhodnutí.[245]

---

[242] JIRMANOVÁ, Miroslava. Komentář k § 18, in PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 134.
[243] JIRMANOVÁ, Miroslava. Komentář k § 18, in PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 134.
[244] Viz čl. 3 odst. 1 písm. h) nařízení o dědictví (cit.): „*... smír v dědických věcech, který byl schválen soudem nebo který byl v průběhu řízení před soudem uzavřen;*"
[245] Obdobný postup lze nalézt v dikci nařízení Brusel I. K tomu viz DOBIÁŠ, Petr. Komentář k ustanovení § 18, in DOBIÁŠ, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Praha: Leges, 2013, s. 107.

Luganská úmluva II

Z čl. 57 odst. 1 věty první ve spojení s čl. 58 Luganské úmluvy II vyplývá, že soudní smír podléhá *exequatur*. Aplikace kterýchkoli ustanovení o uznání je však opomenuta, resp. není aplikovatelná. Ani v Luganské úmluvě II se tedy s uznáváním soudního smíru nikterak nepočítá. Na druhou stranu zde budou případně splněny podmínky pro aplikaci § 18 ZMPS.

IV. Prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*)

Mezičlánkem ve fázi uznáním rozhodnutí a jeho výkonem je tzv. *exequatur* neboli prohlášení vykonatelnosti. Podstata *exequatur* spočívá v tom, že v dožádaném státě bude rozhodnutí prohlášeno (potvrzeno) jako vykonatelné. Cizímu rozhodnutí se tím přizná status exekučního titulu.[246] Teprve po rozhodnutí, na základě kterého se cizí rozhodnutí považuje za vykonatelné, lze podat návrh na jeho výkon. V tomto ohledu je tak výraz „rozhodnutí" (ve smyslu rozhodnutí o vykonatelnosti) nutno chápat v nejširším smyslu s ohledem na diverzitu forem, v jakých k *exequatur* dochází. Při uvedeném vymezení pojmu *exequatur* si však nelze nevšimnout významné podobnosti s institutem uznání, kterému byla věnována pozornost dříve. Je tedy namístě vzájemné rozlišení těchto institutů.

IV.1. Porovnání *exequatur* s uznáním rozhodnutí

Vzájemný vztah *exequatur* a uznání nelze vymezit zcela jednoznačně. *Exequatur* jakožto právní institut se v českém právním řádu poprvé objevil v důsledku nutnosti sjednocení právního řádu s právem EU po přistoupení ČR k Unii.[247] Jak bude blíže popsáno níže, tehdy platné a účinné nařízení Brusel I (v roce 2004), stejně tak jako některé další předpisy EU, totiž tento proces předpokládaly.[248] Naopak nic takového ovšem nepředvídala tehdejší úprava obsažená v ZMPSaP, která pracovala toliko s rovinou uznání a výkonu, pročež bylo zapotřebí tuto vnitrostátní úpravu novelizovat. Z tohoto důvodu existuje názor, že z hlediska tradice českého mezinárodního práva soukromého lze na tento (tehdy nový) institut nazírat jako na *požadavek zvláštního řízení o uznání*.[249] Jiná literatura konstatuje, že prohlášení vykonatelnosti představuje proces, ve kterém se na žádost oprávněné osoby vydá rozhodnutí, kterým se prohlásí, že výkon je v daném státě přípustný.[250] Obecně lze tedy říci, že se jedná o zvláštní řízení, (cit.): „… *v rámci něhož je buď cizí rozhodnutí za vykonatelné prohlášeno, nebo je návrh na prohlášení vykonatelnosti zamítnut.*"[251]

---

[246] BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 165-171.
[247] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. *Právní zpravodaj*, 2004, s. 16.
[248] Viz Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.
[249] BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 165-171.
[250] BOHŮNOVÁ, P. – KAPITÁN, Z. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 228.
[251] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 125.

Vzájemný rozdíl lze spatřovat praktickým pohledem konkrétního rozhodnutí. Pokud se jedná o rozhodnutí, které je možné vykonat, může toto nejprve podléhat řízení o prohlášení vykonatelnosti, aby bylo závazně stanoveno, že je exekučním titulem, u kterého se lze později domáhat výkonu. Ačkoli lze předpokládat, že návrh na prohlášení vykonatelnosti a samotného výkonu jsou (v závislosti na právní úpravě) podány současně, tj. v rámci jednoho společného návrhu, může nastat i situace opačná, kdy oprávněný má zájem na tom, aby získal jistotu o vykonatelnosti. Návrh na výkon v takovém případě podá až později.

Na druhé straně však stojí rozhodnutí, jejichž výkon není z hlediska jejich petitu fakticky možný. Typicky jde o případy, kdy petit nezní na plnění. Prohlášení vykonatelnosti zde není možné, a proto se žádá toliko uznání. Jako příklad lze uvést rozhodnutí o neplatnosti právního jednání.[252] Jedná se ovšem o rozdíl spíše terminologického rázu, neboť zejména evropská úprava obsahující institut *exequatur* staví na uznání bez dalšího řízení, čímž oba instituty stojí spíše vedle sebe či z hlediska postupu v řízení „za sebou“. Nelze rovněž pominout, že i rozhodnutí, která neukládají povinnost k plnění, atribut vykonatelnosti dle § 171 odst. 2 OSŘ získávají, není-li stanoveno jinak.[253]

IV.2. Právní úprava *exequatur* v jednotlivých právních pramenech

IV.2.1. Nařízení Brusel I

Postup dle nařízení Brusel I vyžaduje pro možnost výkonu titulu prohlášení jeho vykonatelnosti.[254] Pro soudní smíry takto stanoví čl. 57 odst. 1 věta první ve spojení s ustanovením čl. 58 nařízení Brusel I, které vyjadřují, že se soudní smír prohlásí za vykonatelný dle ustanovení o prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí. Rovněž pro účely soudního smíru se tedy počítá s *exequatur*. Návrh se dle čl. 39 nařízení Brusel I podává u soudu nebo příslušného orgánu dle seznamu, který tvoří přílohu II nařízení Brusel I. Proti návrhu má povinný možnost obrany formou opravného prostředku dle čl. 43 nařízení Brusel I. Jediným důvodem, pro který odvolací soud zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti, je u soudního smíru zjevný rozpor s veřejným pořádkem. Taková textace ovšem vzbuzuje dojem, že zjevný rozpor s veřejným pořádkem není důvodem pro zamítnutí již v prvním stupni. Literatura z takového závěru skutečně vychází, když předmětné

[252] BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 165-171.
[253] Srov. stanovisko Nejvyšší soud ČSSR – kolegium ze dne 22. 1. 1985, sp. zn. Cpj 180/84 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1465/2014.
[254] Srov. HUDECOVÁ, L. – KRÁLÍČEK, J. Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis. *Právník*, 2015, roč. 154, č. 2, s. 145-163.

ustanovení komentuje takto (cit.): „*Enforcement of a settlement approved by a court cannot be denied at first instance on grounds of public order or other formal grounds. This can only be done in an appeal procedure.*“[255] Na první pohled působí překvapivě, že soud první instance je nucen prohlásit vykonatelnost něčemu, co je schopno ve svém důsledku působit v rozporu s veřejným pořádkem státu výkonu. Nejedná se však o lapsus, nýbrž o záměr normotvůrce.

Důvodem pro tuto úpravu není specifická povaha soudního smíru či veřejné listiny, neboť dle čl. 41 nařízení Brusel I se rovněž rozhodnutí prohlásí za vykonatelné, aniž by bylo přezkoumáváno z hlediska důvodů pro odepření uznání. Strana, proti níž se výkon navrhuje, přitom není v této fázi oprávněna ani činit jakákoli podání. Tato úprava má jiný cíl. Jejím účelem je totiž zabránit povinnému v pokusech ztěžovat či se zcela vyhýbat pozdějšímu výkonu tím, že by se od počátku zbavoval majetku a snažil se o jeho odklonění. Ustanovení čl. 41 nařízení Brusel I hovoří o předpokladu pro vykonatelnost, kterým je toliko splnění formálních předpokladů dle čl. 53. Dle čl. 41 nařízení Brusel I je rozhodnutí vykonatelné, aniž by bylo přezkoumáváno podle čl. 34 a 35, tj. z důvodů pro neuznání, mezi které spadá mimo jiné právě výhrada veřejného pořádku. V prvním stupni je tak úprava značně nakloněna oprávněnému, přičemž povinnému jsou zaručeny prostředky procesní obrany až ve chvíli, kdy je v prvním stupni rozhodnuto.[256]

Lze si položit otázku, zda je takový postup vhodný. Pro účely zodpovězení je zde zapotřebí posoudit střet dvou zájmů, kterými jsou zájem oprávněného na efektivní možnosti výkonu a zájem na dodržení práva na spravedlivý proces povinného, zde ve formě dodržení zásady rovnosti zbraní. Povinný je zcela očividně ve značné nevýhodě, když je mu v prvním stupni odepřena možnost výhradu veřejného pořádku namítat a ostatně i jakkoli jinak oponovat návrhu. Toto je jistě striktní úprava, kterou je však nutno vnímat ve světle účelu právní úpravy výkonu. Bylo by zřejmě nevhodné, aby za účelem formalistického dodržení rovnosti v každém stupni bylo popřeno uspokojení oprávněného proto, že povinný měl kvůli nevhodné konstrukci dostatek času na odklonění svého majetku.[257] Je-li funkčnost podání návrhu na výkon zajištěna pouze ve chvíli, kdy

[255] VÉKÁS, Lajos. Komentář k čl. 58. In: MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 806.
[256] Odborná literatura toto označuje jako „surprise effect“. Viz KERAMEUS, Konstantinos. Komentář k čl. 41. In: MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 760.
[257] Tuto právní úpravu lze přirovnat k problematice vydávání předběžných opatření. Zde je také zapotřebí onoho „překvapivého“ prvku, aby nemohla protistrana popřít účel předběžného opatření ještě předtím, než je vydáno. K této problematice a rovněž k otázce střetu práv oprávněného a povinného z předběžného opatření viz např. usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 3. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 2959/07, usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. III. ÚS 119/98, rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 9. 1994, sp. zn. 3 Cmo 143/94 nebo usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 36/07.

působí proti povinnému překvapivě, musí v této fázi rovnost zbraní „ustoupit“ a dát přednost efektivnosti úpravy. Tato konstrukce je přitom z pohledu práva na spravedlivý proces v pořádku právě proto, že prostředky procesní obrany jsou povinnému garantovány, ačkoli až v rámci odvolacího řízení. Nehledě na to, že předtím měl povinný dostatek prostředků obran zaručených i v rámci nalézacího řízení při projednávání merita věci, přičemž v případě soudního smíru navíc nutně souhlasil s výsledkem řízení.

Kromě zjevného rozporu s veřejným pořádkem lze, ačkoli to není stanoveno výslovně, samozřejmě namítat kupříkladu i to, že „dokument“, který oprávněný předkládá, vůbec nesplňuje náležitosti soudního smíru či že se sice o soudní smír jedná, avšak vůbec nespadá do působnosti nařízení Brusel I.[258] Naopak i zde platí, že jakýkoli přezkum co do stránky obsahové je zcela nepřípustný. Proti rozhodnutí o odvolání je možné podat ještě opravný prostředek dle přílohy IV nařízení Brusel I – na příkladu ČR jsou těmito dovolání a žaloba pro zmatečnost.

IV.2.2. Nařízení Brusel I bis

Prohlášení vykonatelnosti tvoří v oblasti procesu výkonu největší změnu mezi nařízením Brusel I a nařízením Brusel I bis.[259]

Při tvorbě nařízení Brusel I bis bylo za účelem zjednodušení procesu a odstranění zbytečných časových i finančních nákladů zejména pro oprávněného prohlášení o vykonatelnosti zrušeno. Konkrétně důvodová zpráva k tomuto nařízení stanoví, že existence řízení o prohlášení vykonatelnosti (cit.): „*... představuje i nadále překážku pro volný pohyb rozhodnutí, která přináší zbytečné náklady a zpoždění pro dotčené účastníky, a odrazuje společnosti a občany od plného využívání vnitřního trhu.*“[260] Důvodová zpráva k nařízení Brusel I bis dále hovoří o tom, že postupným přibližováním právních řádů a jejich kvalitativní úrovní lze důvěřovat soudnímu systému jiného právního řádu a vzájemné justiční spolupráci natolik, že se *exequatur* stává

[258] VÉKÁS, Lajos. Komentář k čl. 58. In: MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, s. 806.
[259] Srov. SCHRAMM, Dorothee. Enforcement and the Abolition of Exequatur Under the 2012 Brussels I Regulation. *Yearbook of Private International Law*, 2013/2014, roč. 15, s. 143-174, nebo TIMMER, Laurens J. E. Abolition of *Exequatur* Under the Brussels I Regulation: ILL Conceived and Premature?.*Journal of Private International Law*, 2013, roč. 9, č. 1, s. 129-147.
[260] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) {SEK(2010)1547}{SEK(2010)1548}, KOM(2010) 748, C7-0433/10, s. 3.

nadbytečným.[261] Tato názorová východiska převzalo následně i samotné nařízení Brusel I bis, které je souhrnně proklamuje zejména v bodu 25 Preambule. Závaznou právní úpravu v tomto smyslu obsahuje čl. 39 nařízení Brusel I bis, který stanoví, že rozhodnutí vydané v členském státě je v jiném členském státě vykonatelné, aniž by se vyžadovalo prohlášení vykonatelnosti. Z hlediska soudního smíru zakotvuje stejné východisko ustanovení čl. 58 odst. 1 věta první ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis.

IV.2.3. Bruselská úmluva

Bruselská úmluva obsahuje pro účely výkonu povinnost prohlášení vykonatelnosti.[262] Na soudní smír se zde ve shodě s nařízením Brusel I aplikují obecná ustanovení o výkonu rozhodnutí.[263] Rovněž dle čl. 50 ve spojení s čl. 51 Bruselské úmluvy je jediným důvodem, který je možné uplatnit proti návrhu na prohlášení vykonatelnosti, rozpor s veřejným pořádkem. Oproti nařízení Brusel I je zde však možno pozorovat dvě odlišnosti. V první řadě Bruselská úmluva nevyžaduje, aby rozpor s veřejným pořádkem nabýval intenzity „zjevnosti".[264] V řadě druhé dle čl. 34 Bruselské úmluvy zkoumá důvody pro odepření již soud první instance. I zde je výslovně stanoveno, že povinný nemá možnost činit v řízení před soudem prvního stupně jakákoli podání, čímž se opět míří na zabránění povinnému v postupu, který by ztěžoval pozdější výkon. Soudní smír je však nutno posuzovat z hlediska jeho rozporu s veřejným pořádkem již od počátku.

IV.2.4. Luganská úmluva II

Luganská úmluva II též stanoví požadavek na prohlášení vykonatelnosti.[265] Shodně s nařízením Brusel I, a odlišně od Bruselské úmluvy, však rovněž zde z hlediska jediného důvodu pro odepření vykonatelnosti soudního smíru, tj. zjevným rozporem s veřejným pořádkem, platí, že tento lze namítat a zkoumat až ve druhém stupni. Dle čl. 57 ve spojení s čl. 58 Bruselské úmluvy se na

---

[261] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) {SEK(2010)1547}{SEK(2010)1548}, KOM(2010) 748, C7-0433/10, s. 7.

[262] Srov. GIARDINA, Andrea. European court and the Brussels convention on jurisdiction and judgments. *International & Comparative Law Quarterly*, 1978, roč. 27, s. 263-276.

[263] Zatímco nařízení Brusel I hovoří pro účely zahájení procesu prohlášení vykonatelnosti o „application", používá Bruselská úmluva výrazu „order for its enforcement". Pro vymezení zde činěná však na tento rozdíl nebude brát zřetel.

[264] K veřejnému pořádku viz blíže v rámci kapitoly o výkonu, kde je tato problematika rozebrána. Srov. WATT, Horatia M. Evidence of an Emergent European Legal Culture: Public Policy Requirements of Procedural Fairness Under the Brussels and Lugano Conventions. *Texas International Law Journal*, 2001, roč. 36, č. 3, s. 539-55.

[265] Srov. GIROUD, S. – MARKUS, A. R. A Swiss Perspective on West Tankers and Its Aftermath. What about the Lugano Convention? *ASA Bulletin*, 2010, roč. 28, č. 2, s. 230-252, nebo POWELL, J. F. – BURT, CH. Brussels and Lugano Conventions: What they are, what they do. *Defense Counsel Journal*, 1994, roč. 61, č. 3, s. 371-377.

prohlášení vykonatelnosti použije postup dle čl. 38 a násl. stanovený pro rozhodnutí. Ustanovení čl. 41 Bruselské úmluvy zakotvuje obdobnou konstrukci, jakou obsahuje rovněž čl. 41 nařízení Brusel I. K prohlášení vykonatelnosti dojde soudem prvního stupně toliko na základě splnění formálních požadavků a přezkum z hlediska odpíracího důvodu neprobíhá. Tento může povinný uplatnit až opravným prostředkem. V této rovině platí pro systém Luganské úmluvy II obdobně závěry učiněné výše pro nařízení Brusel I.

IV.2.5. Zákon o mezinárodním právu soukromém

Česká právní úprava obsažená v ZMPS vychází z dualismu pojmů uznání a výkon. V případě, že tedy proces bude podřízen postupu dle ZMPS, nebude se hovořit o rovině *exequatur*, nýbrž toliko o případném uznání a následném výkonu. Toto platí pro ty situace, ve kterých postup není vymezen v mezinárodní smlouvě či v předpisech práva EU.[266] Právě proto, že ČR musí svůj právní řád přizpůsobovat rovněž těmto normám nadnárodního původu, však ZMPS pro účely procesu *exequatur* obsahuje zvláštní předpisy v ustanoveních § 17–19. Ustanovení § 17 ZMPS vymezuje, že se tato zvláštní právní úprava použije v případě postupu dle přímo použitelného předpisu EU či mezinárodní smlouvy, které *exequatur* vyžadují. Ustanovení § 18 ZMPS vymezuje pravidla pro rozhodnutí o uznání, o čemž bylo pojednáno výše v rámci příslušné kapitoly. Zde při popisu procesu prohlášení vykonatelnosti je tak pozornost nutno věnovat poslednímu z těchto ustanovení, totiž § 19 ZMPS.

Ustanovením § 19 ZMPS tato úprava umožňuje, aby byl společně podán návrh na prohlášení vykonatelnosti jakož i návrh na nařízení výkonu rozhodnutí dle jiného právního předpisu. Jedná se však toliko o možnost, nikoli povinnost. Právní úprava tím správně vychází z možnosti volby oprávněného, který může chtít buď přímo navrhovat výkon rozhodnutí, ke kterému zároveň „připojí“ žádost o prohlášení vykonatelnosti, nebo naopak zamýšlí rozdělení této fáze na dva samostatné kroky. Oprávněný totiž nejprve může mít zájem pouze na zvýšení své právní jistoty ohledně možnosti výkonu rozhodnutí proti povinnému na daném území. Proto oprávněný může při volbě druhého způsobu kdykoli podat pouze návrh na prohlášení vykonatelnosti, čímž se ujistí, že *pro futuro* pro území dožádaného státu vlastní exekuční titul. Dle konkrétních okolností jen později zvolí chvíli, kdy případně z důvodu nedobrovolného plnění povinného požádá rovněž o výkon rozhodnutí, v rámci kterého již vykonatelnost nebude možné znovu zkoumat. Tím se však

[266] Srov. BŘÍZA, Petr. Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 17, s. 580-589.

má na mysli nemožnost přezkumu vykonatelnosti toliko z formálního hlediska, tedy z hlediska podstaty *exequatur*. V rámci návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí bude samozřejmě předmětem zkoumání dostatek vykonatelnosti materiální, který představuje odlišnou problematiku. Nutným podkladem pro pozdější návrh na výkon rozhodnutí je právě předešle získané prohlášení vykonatelnosti.[267]

Pro oba postupy je společné, že nikdy není možné, aby právní moc nařízení výkonu předcházela právní moci prohlášení vykonatelnosti, neboť vykonatelnost ve formálním smyslu je nutným předpokladem pro následnou možnost výkonu. Povinnost, aby pravomocné rozhodnutí o vykonatelnosti samotnému výkonu předcházelo, stanoví § 19 odst. 4 ZMPS, který výslovně hovoří o tom, že rozhodnutí nemůže ve výroku o nařízení výkonu nabýt právní moci dříve než výrok, kterým se rozhodnutí prohlašuje za vykonatelné.

Ustanovení § 19 ZMPS odkazuje ohledně návrhu na právní úpravu dle jiného právního předpisu. Tím se má na mysli v první řadě OSŘ,[268] za určitých specifik však cizí rozhodnutí lze vykonat i v režimu EŘ. Proto kupříkladu z hlediska nutných náležitostí návrhu na nařízení výkonu bude aplikovatelný § 261 OSŘ.[269]

Mírně odlišný je postup při využití výkonu rozhodnutí postupem dle EŘ. Dle § 35 odst. 6 EŘ lze současně s exekučním návrhem podat i návrh na prohlášení vykonatelnosti. Zde je však vyjma obecných pravidel dle EŘ nutno zohlednit to, že soudní exekutor, kterému je doručen exekuční návrh, žádá exekuční soud o pověření, přičemž pověření není soudním rozhodnutím. Pokud tedy je v rámci EŘ podán návrh na výkon cizího rozhodnutí, u kterého se vyžaduje prohlášení vykonatelnosti, musí samotnému pověření předcházet rozhodnutí soudu o prohlášení vykonatelnosti.[270]

---

[267] Tento dualismus přitom najde svůj odraz i v případě, že se o obé žádá společným návrhem. I zde totiž soud může sice vydat jediné rozhodnutí, avšak o každé z těchto problematik rozhodne samostatným výrokem. Viz PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 137–138.
[268] Pro účely výkonu rozhodnutí bude aplikovatelný § 251 a násl. OSŘ.
[269] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 137.
[270] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 139.

V. Výkon soudního smíru

V.1. Výkon soudního smíru v českém právním řádu

Zatímco problematika uznávání soudního smíru míří pojmově na problém přeshraniční, je pro výkon podstatné nejprve vymezit jeho legislativní zakotvení v rámci státu schválení soudního smíru (zde optikou českého právního řádu). Až následně se lze zabývat rovněž možnostmi výkonu v zahraničí. Výkon rozhodnutí, tedy případně též rozhodnutí o schválení smíru, je tak zapotřebí v první řadě řešit v tuzemském rozsahu.

Usnesení o schválení smíru se stává vykonatelným v souladu s pravidly uvedenými v ustanovení § 171 odst. 1 OSŘ uplynutím lhůty k plnění, která počíná běžet od doručení usnesení.[271] Odlišnou úpravu pro vykonatelnost usnesení stanoví § 171 odst. 2 a 3 OSŘ. Princip se nemění ani co do možnosti stran urovnat ve smíru i vzájemná práva a povinnosti, která vzniknou teprve v budoucnu, která ještě nejsou dospělá či ta, která jsou závislá na splnění odkládací podmínky. V takovém případě nabude schválený soudní smír vykonatelnosti opět uplynutím pariční lhůty, která poběží až od budoucího okamžiku.[272]

Je-li rozhodnutí vykonatelné, je možné navrhnout i jeho výkon. Český právní řád pro účely výkonu rozhodnutí stanoví dvoukolejnost, kdy výkonu lze dosáhnout jednak soudním výkonem rozhodnutí, tj. v režimu OSŘ, jednak exekucí, tj. dle režimu EŘ se subsidiárním použitím OSŘ.[273] Totéž platí pochopitelně i pro usnesení o schválení smíru. Z hlediska smíru jakožto dohody stran na dle jejich vůle libovolných okolnostech vzniká otázka, zda lze však již ve smíru samotném upravit, že tento nebude oprávněným nijak vymáhán. Toto se dle názorů uvedenych v odborné literatuře nepřipouští, neboť takové ujednání by znamenalo, že se strana zcela vzdala práva na soudní ochranu garantovaného ústavním pořádkem.[274] Naopak však lze připustit, že oprávněný nebude vymáhat plnění toliko po určitou dobu. Takové smluvní ujednání založené nutně na

[271] Srov. SUM, Tomáš. Vykonatelnost soudního smíru. In: *epravo.cz* [online]. 3. 10. 2006 [cit. 22-02-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>. Ze zvláštní povahy smíru zároveň plyne, že strany si mohou počátek běhu pariční lhůty sjednat. Zároveň lhůta počne běžet doručením usnesení, pokud to je v souladu se zněním smíru, tj. dohodou stran, viz KURKA, V. – DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. LINDE Praha a.s., 2004, s. 90.

[272] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4759/2008. Toto usnesení bylo napadeno ústavní stížností, která byla odmítnuta jako návrh zjevně neopodstatněný – viz usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. I. ÚS 333/11.

[273] Viz § 52 odst. 1 OSŘ. Jednotlivé projevy vzájemné interakce úpravy EŘ a OSŘ lze však najít na více místech, viz např. § 47 odst. 2 EŘ, § 49 odst. 6–8 EŘ, § 55b odst. 1 a 3 EŘ atd.

[274] KURKA, V. – DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. LINDE Praha a.s., 2004, s. 91. S tímto názorem autor práce souhlasí, neboť je toho názoru, že smluvní ujendání tohoto druhu by z uvedených důvodů bylo v rozporu právě s kogentním ustanovením zákona, které soudní ochranu garantuje - např. čl. 36 LZPS.

konsensu odborné názory připouští[275] a lze s nimi jistě souhlasit. Sjednaná doba by však z logiky věci neměla být neúměrně vysoká, aby fakticky neznamenala úplné odepření možnosti výkonu.

V.1.1. Výkon soudního smíru dle OSŘ

V občanském soudním řádu (OSŘ) je výkon rozhodnutí upraven v ustanoveních § 251 a násl. Zákon nestanoví pro usnesení o schválení smíru žádnou speciální úpravu, tudíž výkon tohoto rozhodnutí je procedurálně shodný s obecným postupem. Usnesení o schválení smíru je tak možné subsumovat pod § 251 odst. 1 OSŘ jakožto vykonatelné rozhodnutí. Jednalo-li by se o cizí smír, o jehož výkonu je pojednáno dále, vztahuje se na předmětnou situaci § 274 odst. 1 písm. h) OSŘ, dle kterého se ustanovení vymezená v § 274 odst. 1 OSŘ použijí rovněž na výkon exekučního titulu ve formě jiného vykonatelného rozhodnutí, *schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon*. Z hlediska použitelnosti obecné úpravy je tak vhodné zaměřit se spíše na možné odchylky způsobené zvláštní povahou soudního smíru.

Procesní postup při vadách smíru

Z hlediska problematiky soudního smíru je vhodné zamyslet se nad tím, jak je možnost výkonu rozhodnutí ovlivněna v případě vad smíru – ve smyslu dohody, která byla jako soudní smír schválena. Pro účely výkonu je podstatný vzájemný vztah mezi smírem a usnesením o jeho schválení.

Vychází se z předpokladu, že dojde-li ke zrušení usnesení o schválení smíru postupem dle § 99 odst. 3 OSŘ, tj. v důsledku rozsudku na základě žaloby o neplatnost smíru, nemá toto rozhodnutí žádný vliv na smír, který byl pro rozhodnutí podkladem, a tento tak zůstává v platnosti.[276] Citované ustanovení totiž přímo hovoří o zrušení usnesení o schválení smíru, čímž není smír samotný nijak ovlivněn. Pro účely výkonu však může nastat zajímavá situace opačná, totiž jaký je postup soudu ve vykonávacím řízení, jestliže smír je stižen vadou způsobující jeho neplatnost, avšak v důsledku opomenutí tohoto nedostatku skutečně dojde k vydání usnesení o schválení smíru.[277] Zde je zapotřebí rozlišit dvě situace, a to:

a) existenci pouze usnesení o schválení smíru, avšak na základě absolutně neplatného

[275] KURKA, V. – DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. LINDE Praha a.s., 2004, s. 91.
[276] Toto stanoví zákon jednoznačně v ustanovení § 99 odst. 3 věta druhá OSŘ.
[277] Tato teoretická konstrukce vychází z předpokladu chybného postupu soudu, ke kterému by nemělo dojít. Na druhou stranu však není důvod předpokládat, že taková chyba skutečně nemůže nastat. Ostatně právě s tímto vědomím zákonodárce vytvořil konstrukci žaloby na neplatnost smíru, stejně tak jako v obecné rovině opravné prostředky.

smíru, nebo

b) současnou existenci usnesení o schválení smíru a rozsudku o neplatnosti smíru získaného v jiném řízení.

Ad a)

V první situaci je podán návrh na výkon usnesení o schválení smíru, přičemž jeho podkladem je absolutně neplatný smír, jehož text byl převzat do výroku usnesení. Soud tedy obdrží návrh na výkon něčeho, co vykonat nelze z důvodu kupříkladu zjevného rozporu s dobrými mravy, avšak co bylo přesto soudem schváleno. Je očividné, že v takové situaci by k výkonu rozhodnutí nemělo dojít. Právní otázkou však je, jak bude soud procesně postupovat.

Nabíledni se jeví zastavení řízení dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, jelikož tento hovoří o nepřípustnosti výkonu rozhodnutí z jiného důvodu, pro který nelze rozhodnutí vykonat. Postupnou rozhodovací praxí se pod tento důvod pro zastavení řízení začalo řadit stále více okolností, pro které soudy dovodily, že je nutno je zahrnout právě pod tuto úpravu. Pouze demonstrativně lze uvést zánik vymáhané pohledávky započtením jednáním povinného před vydáním vykonávaného rozhodnutí,[278] zastavování výkonu ve věcech problematiky vad rozhodčích smluv[279] či v situacích, kdy by výkon představoval zjevnou nespravedlnost, protože (cit): „*...provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) by znamenalo popření základních principů právního státu* (…).“[280] Teoreticky by tak ve zde pojednávaném případě v úvahu mohl přicházet postup, ve kterém by soud nevykonal rozhodnutí na základě rozporu se základními zásadami. Již § 2 *in fine* OSŘ stanoví, že v občanském soudním řízení soudy mimo jiné dbají na to, aby právo nebylo zneužíváno. Zákaz zneužití práva však představuje princip, na kterém je nutno trvat i bez konkrétního legislativního zakotvení. Dle rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, který zákaz zneužití práva označuje jako *institut ztělesňující korigující funkci principu rovnosti*,[281] slouží tento zákaz právě k tomu, (cit.):

[278] LEVÝ, Jiří. § 268 [Důvody zastavení výkonu rozhodnutí]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1290.

[279] K tomu viz např. HOZMAN, David. 3. Zastavení exekuce. *Komorní listy*, 2021, č. 4, s. 54, MIKMEKOVÁ, Lucie. Nejednotnost rozhodovací praxe k neplatnosti rozhodčí doložky a s ní souvisejícím nákladům exekučního řízení při zastavení exekuce. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 56, HAVLÍČEK, Jan. Nejvyšší soud k “alternativním“ rozhodčím doložkám (smlouvám). In: *Právní labyrint* [online]. 9. 10. 2016 [cit. 22-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravnilabyrint.cz/nejvyssi-soud-k-alternativnim-rozhodci-dolozkam-smlouvam/>, VLACHOVÁ, Barbora. Rozhodčí nález jako exekuční titul. *Komorní listy*, 2017, č. 3, s. 20, usnesení Nejvyššího soudu ČR – velkého senátu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012 nebo nález Ústavního soudu – senátu ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. I. ÚS 2331/19. Jedná se však o značně citlivou a problematickou oblast.

[280] LEVÝ, Jiří. § 268 [Důvody zastavení výkonu rozhodnutí]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1291.

[281] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 4. 2020, sp. zn. 22 Cdo 895/2020.

„*aby pomocí něj byla odepřena právní ochrana takovému výkonu práva, který sice formálně odpovídá zákonu či obsahu existujícího právního vztahu, avšak jenž je vzhledem k okolnostem případu nepřijatelný*.“[282] Zároveň i rozhodovací praxe potvrdila, že právě rozpor s právními zásadami tvoří podklad pro zastavení řízení dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ. K tomu Nejvyšší soud uvádí (cit.):

> „*Z povahy věci (včetně logického požadavku srovnatelnosti jednotlivých důvodů zastavení výkonu) musí jít o takové okolnosti, pro které další provádění výkonu je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je výkon rozhodnutí (jakožto procesní institut) vybudován* (…). *Z toho, že se žádá, aby výkon byl prohlášen za nepřípustný, plyne, že musí jít o okolnosti, které se v uvedených směrech vyznačují odpovídající relevancí, resp. působí intenzívně a v podstatné míře;* (…).“[283]

Výkon rozhodnutí, který spočívá na absolutně neplatném smíru, by tak zřejmě šlo podřadit právě pod rozpor se základními zásadami, a to působením v podstatné míře. Argumentem je zde zejména zákonný rozsah vymezených důvodů pro absolutní neplatnost a její hlavní cíl, kterým je ochrana obecného zájmu.[284] Lze se tedy domnívat, že pokud by oprávněný podal návrh na výkon usnesení o schválení smíru, u kterého by soud shledal absolutní neplatnost smíru, jenž je východiskem tohoto usnesení, nerozhodoval by soud nijak o neplatnosti samotné, neboť to mu ve fázi výkonu nikterak nepřísluší. Zastavil by však řízení právě dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ pro zde uvedené důvody. Konkrétní důvody vedoucí k zastavení řízení, tj. elaboraci rozporu případného výkonu se základními zásadami, soud podrobně uvede v odůvodnění.

Ad b)

V druhé situaci se jedná o problém složitější. Zde se vychází rovněž z myšlenky, že soud schválí smír, který trpí vadou způsobující jeho absolutní neplatnost, a tudíž je vydáno usnesení o schválení smíru, po němž zároveň uplyne tříletá lhůta pro podání žaloby dle § 99 odst. 3 OSŘ. Zároveň však před podáním návrhu na výkon tohoto usnesení druhá strana v samostatném řízení dospěje k tomu,

---

[282] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 22 Cdo 5159/2014.

[283] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98. Viz MÁDR, Jaroslav. Komentář k § 268. In JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu.* Havlíček Brain Team, 2014, s. 108. Viz též usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013, nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 20 Cdo 467/2020.

[284] Srov. ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 9, s. 13, PETROV, Jan. Nový občanský zákoník: Neplatnost právních jednání. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 36, SPÁČIL, Jiří. Některé sporné otázky relativní neplatnosti v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 172-177, BEJČEK, Josef. Námitka promlčení a bezdůvodné obohacení z absolutně neplatných smluv. *Právní rozhledy*, 2020, č. 23-24, s. 833-835, DVOŘÁK, Bohumil. Rozpor právního jednání se zákonem. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 28-35.

že soud rozsudkem deklaruje absolutní neplatnost smíru (ve smyslu hmotněprávní dohody). V případě vykonávacího řízení tak na jedné straně stojí osoba s pravomocným a vykonatelným usnesením o schválení smíru, na druhé však povinný předkládá rozsudek, který určuje neplatnost onoho smíru.

Nejprve je nutné vyložit, zda je vůbec možné, aby osoba po uplynutí lhůty pro podání žaloby na zrušení usnesení o schválení smíru dle § 99 odst. 3 OSŘ podala žalobu na neplatnost smíru samotného. Na první pohled by se na otázku chtělo odpovědět tím, že usnesení o schválení smíru má dle § 99 odst. 3 věta první OSŘ účinky pravomocného rozsudku. Nabývá tak dodatečné vlastnosti nikoli pouze ve formě vykonatelnosti, nýbrž i právní moci. V takovém případě vznikla překážka *rei iudicatae* a o dané věci již není možné znovu rozhodovat. Situace by byla tedy pro smír stejná jako pro jakýkoli jiný spor. Zde je však zapotřebí zodpovědět, o čem konkrétně a v jakém rozsahu není možné znovu rozhodovat, tj. jaké jsou limity právní moci a zda skutečně brání podání žaloby z důvodu neplatnosti smíru.

Právní moci nabývá výroková část rozhodnutí (*enunciát*), nikoli jeho odůvodnění.[285] Zároveň, není-li zákonem stanoveno jinak, je dle § 159a odst. 1 OSŘ výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení, přičemž toto platí dle § 167 odst. 2 OSŘ rovněž pro usnesení. Právě v rozsahu závaznosti výroku nemůže být věc dle § 159a odst. 4 OSŘ po jejím pravomocném rozhodnutí projednána znovu.

V usnesení o schválení smíru se ve výroku uvádí, že soud smír schvaluje a v jakém znění ho schvaluje. Tedy ačkoli je v souladu s ustanovením § 99 odst. 2 OSŘ předpokladem pro schválení smíru jeho soulad s právními předpisy, tzn. mimo jiné to, že smír je platný, není o jeho platnosti nijak závazně rozhodnuto, neboť se zde jedná pouze o podmínku vydání usnesení, kterou soud zkoumá, avšak nevyjadřuje se o ní ve výrokové části. Platnost smíru je tedy předpokladem, nikoli rozhodnutou na jisto postavenou otázkou. Ovšem výklad věci, o níž již bylo pravomocně rozhodnuto, obsažený v ustanovení § 159a odst. 4 OSŘ, je širší a neznamená pouze okolnosti, které jsou ve výrokové části přímo uvedeny. Dle rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je překážka *rei iudicatae* dána tehdy, (cit.): *„… jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již*

[285] KINDL, M. – ŠÍMA, A. – DAVID, O. *Občanské právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 228. Je však třeba reflektovat, že samotný výrok někdy není dostatečný k posouzení účinku závaznosti, viz DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí*. *Procesní studie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 121.

bylo v jiném řízení pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob."[286] Zároveň předmět řízení je totožný tehdy, (cit.): „… *jestliže nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze shodných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku)*."[287] Výklad je u obou pojmů poněkud extenzivní a *res iudicata* nesplývá striktně s výrokovou částí. Na příkladu zde řešeném lze teoreticky dovozovat, že zahájení řízení ve věci hmotněprávní neplatnosti smíru zřejmě vydané usnesení o schválení smíru brání z důvodu věci pravomocně rozhodnuté, neboť z pohledu výkladu pojmů totožnosti předmětu řízení a rozsahu závaznosti výroku by se pravděpodobně jednalo o totéž jako při schvalování smíru. Přece jen předmětem původního řízení je schválení smíru, přičemž oním navazujícím řízením by se požadovalo prohlášení jeho neplatnosti, pravděpodobně vedené snahou vyhnout se povinnosti plnit dle smíru. Je však otázkou, zda je tento závěr správný z praktického hlediska.

Pochybí-li soud a schválí-li smír trpící vadou způsobující dle předpisů hmotného práva jeho absolutní neplatnost, může se tohoto účastník řízení dovolat ve lhůtě 3 let dle § 99 odst. 3 OSŘ. Dovolává se však zrušení usnesení, kterým byl vadný smír schválen, bez vlivu na smír jako takový. Smír samotný ovšem ve své hmotněprávní rovině podléhá ustanovením hmotného práva, neboť se jedná o typ závazkového právního poměru, obvykle narovnání, které je jako smír předloženo. Pro dovolání se absolutní neplatnosti právního jednání nestanoví zákon žádnou lhůtu a této se tak lze dovolat kdykoli.[288] Vzhledem k tomu, že nelze připustit, aby některá právní jednání podléhala odlišnému právnímu režimu (ne)platnosti, jestliže tak výslovně není stanoveno, musí možnost dovolat se absolutní neplatnosti bez omezení jakoukoli lhůtou platit i pro smír v jeho hmotněprávní rovině. Dochází tedy ke střetu překážky věci pravomocně rozhodnuté a obecné úpravy absolutní neplatnosti. Pro posouzení, které rovině dát přednost, je podstatná povaha institutu absolutní neplatnosti. Tento druh neplatnosti, na rozdíl od relativní, míří na ochranu obecného zájmu, nikoli zájmů jednotlivce. Zároveň nesvázanost jakoukoli lhůtou pro její uplatnění vyplývá ze závažnosti důvodů, pro které je absolutní neplatnost stanovena. Zákonodárce se snaží o vymezení situací natolik závažných, že právní jednání, kterým dojde k jejich naplnění, má být od počátku neplatné. Vhodně význam absolutní neplatnosti vymezuje literatura na příkladu rozporu s dobrými mravy a srovnáním, jaké důsledky by mělo, kdyby byla zachována v nejvážnějších případech možnost

[286] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 3. 3. 2010, sp. zn. 33 Cdo 467/2008. Shodně též např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 8. 2016, sp. zn. 28 Cdo 2950/2015 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 1. 9. 2016, sp. zn. 28 Cdo 1214/2016.
[287] Usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1978/2015. Viz též usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2730/2016.
[288] HANDLAR, Jiří. § 588 [Absolutní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1896.

toliko neplatnosti relativní (cit.): „*Odlišné pojetí by totiž např. vedlo k důsledku, že v případě nedovolání se relativní neplatnosti by veřejná moc (soud) autoritativně ukládala nemravné povinnosti, a co více, v rámci výkonu rozhodnutí by nemravná ujednání i vynucovala státním donucením!*“[289] Je tak patrna důležitost a důvodnost legislativní konstrukce, která opravňuje k prohlášení absolutní neplatnosti kdykoli, tj. neomezuje toto lhůtou.

S ohledem na výše uvedené se jeví jako problematické, že by konstrukce soudního smíru směřovala tak daleko, že by fakticky zabránila domáhání se autoritativní deklarace absolutní neplatnosti. Ačkoli tedy z obecného hlediska dopadá na věc překážka *rei iudicatae*, jeví se, že by měla pracovat společně s institutem absolutní neplatnosti tak, aby jej nepopírala a zachovala pro všechna hmotněprávní jednání shodný režim. Nutnost dodržení pravidel absolutní neplatnosti není zřejmě možné popřít ani argumentem, že právě pro tyto účely je speciální žaloba dle § 99 odst. 3 OSŘ zavedena, čímž je právo pro namítání neplatnosti konzumováno. Je pravdou, že již z konsensuální povahy smíru je vůči tomuto logicky omezena možnost podání opravných prostředků a žaloba dle § 99 odst. 3 OSŘ je zvláštním institutem, který míří právě na to, aby byla možnost alespoň nějaké nápravy, když běžné opravné prostředky nelze využít. Toto je však institut mířící na nápravu pouze vydaného usnesení, opět bez jakéhokoli vlivu na samotný smír. Žalobce má jistě právo spojit s návrhem na zrušení usnesení i návrh na vyslovení neplatnosti smíru. I tak by však bylo absurdním důsledkem, kdyby pouze u smíru zákonodárce vytvářel vlastní režim a svazoval dovolání se absolutní neplatnosti lhůtou 3 let, čímž by popíral obecnou úpravu. Argumentace existencí žaloby na neplatnost smíru zde tedy není přiléhavá.

Nelze ovšem samozřejmě připustit prolomení základní zásady, překážky *rei iudicatae*, pouze pod tíhou snahy o nápravu nevhodné právní konstrukce soudního smíru. Zde je třeba se zaměřit nikoli na možnost jejího prolomení, nýbrž na její rozsah v tomto případě a hledat možné souznění překážky věci pravomocně rozhodnuté s režimem absolutní neplatnosti. Specifikum je třeba dovozovat z toho, jak je nutné nahlížet na otázku věci pravomocně rozhodnuté ve věcech smíru. Zde je zapotřebí zohlednit zvláštní okolnosti co do vztahu mezi stranami, povahy smíru a povahy usnesení o schválení smíru.

Pohled na *res iudicata* poskytují dvě základní teorie, procesní teorie právní moci a materiální teorie

[289] Melzer, Filip, Komentář k § 588. in MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419 – 654.* Praha: Leges, 2014, s. 785.

právní moci. V českém právním prostředí se vychází z teorie procesní.[290] Procesní teorie se opírá o navázání na procesněprávní vztah. Procesněprávní vztah vzniká až v rámci procesu a je normován právem procesním. Tento vztah je přitom zcela nezávislý na hmotněprávním poměru mezi stranami; může tudíž vznikat či zanikat bez relevance vůči němu.[291] Procesněprávní vztah vznikne až v důsledku zahájení řízení, a to buď smírčího, či „běžného", ve kterém se postupně k uzavření smíru dojde.[292] Smír samotný je však dohodou, kterou nelze považovat za čistě hmotněprávní. Vzhledem k tomu, že jejím předmětem je vedle hmotněprávního narovnání práv a povinností rovněž shoda na společné vůli řízení ukončit, a to ve formě schválení konsensu na hmotněprávních aspektech, lze v obsahu smíru spatřovat rovněž procesní prvky. Smír je tak povahy smíšené.[293] Proto se účinky soudního smíru člení do dvou kategorií, a to *rei transactae* a *rei iudicatae*. *Res transacta* odkazuje na hmotněprávní oblast, kde se za účinek považuje hmotněprávní určení práv a povinností.[294] Vedle toho však stojí právě rovina *rei iudicatae*, která způsobuje toliko projevy procesní a vyjadřuje tedy účinky pravomocného rozsudku.[295] Zdroje proto smír popisují jako procesní dohodu, která má jednak hmotněprávní, jednak procesněprávní účinky.[296] Je tedy nutné zohlednit, že veškeré otázky věci pravomocně rozhodnuté se týkají toliko roviny procesní.

Zvláštní povahy je i následné rozhodnutí o schválení smíru. Toto rozhodnutí je usnesením. Je zřejmé, že toto usnesení je povahy deklaratorní, nikoli konstitutivní. Dalo by se ovšem říci, že ona deklaratorní povaha není shodná s ostatními deklaratorními rozhodnutími a od těchto se mírně liší. Obecné deklaratorní rozhodnutí je (cit.): „… *výsledkem toho, že se účastník s úspěchem dovolal práva na soudní ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva.*"[297] Soud rozhoduje o konkrétně vymezeném předmětu sporu a svým rozhodnutím staví problematickou otázku na jisto. Deklaruje například platnost kupní smlouvy či stanoví žalovanému povinnost zaplatit dlužné

[290] Viz DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí. Procesní studie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 40.
[291] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 89.
[292] Srov. COUFALÍK, Petr. *Procesněprávní vztah*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 32 a násl.
[293] Shodně WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 292.
[294] Viz NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, č. 4, s. 583, usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 33 Cdo 4406/2009 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1056/2020.
[295] Viz VRCHA, Pavel. K aplikaci § 159a odst. 4 o.s.ř. *ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI*, 2017, usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 22 Cdo 3214/2006, 22 Cdo 3215/2006 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 2. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2104/2000.
[296] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1056/2020.
[297] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 265.

plnění, neboť v řízení shledá a následně rozhodnutím deklaruje, že tato povinnost skutečně žalovaného tíží. Pro účely zde projednávané problematiky lze pro zjednodušení takové rozhodnutí označit za konkrétní deklaratorní rozhodnutí.

Jinak tomu ovšem je u deklaratorního usnesení, kterým se schvaluje smír. Zde je třeba se zaměřit na to, co vlastně soud tímto usnesením deklaruje. Usnesení o schválení smíru představuje úspěšný výsledek shodné vůle stran, aby jejich smír byl formálně „povýšen" na hodnotnější úroveň závaznosti a kvality tím, že nabude formu soudního rozhodnutí s účinky pravomocného rozsudku. Ostatně jinak by strany schválení vůbec nepotřebovaly a mohly by si vystačit s pouhým vstoupením do hmotněprávního poměru. Zároveň toto usnesení vyjadřuje důsledek vůle stran ukončit řízení právě tímto postupem, neboť bez konsensu na postupu by vydání usnesení o schválení smíru nebylo myslitelné. Následkem je, že soud nijak nerozhoduje o právech a povinnostech stran, nikterak nehodnotí, zda je předložená úprava vzájemných práv a povinností vhodná a zda se kupříkladu žalovaný zavazuje k zaplacení částky v adekvátní výši. Soud ve svém rozhodnutí konstatuje toliko existenci smíru a jeho soulad s právními předpisy. O právech a povinnostech stran tedy rozhoduje jen v přeneseném smyslu, neboť nedeklaruje např. povinnost žalovaného zaplatit, nýbrž pouze existenci smíru, ve kterém se žalovaný zaplatit zavazuje. Rovněž na autoritativnost takového rozhodnutí je nutno nazírat trochu konzervativněji, neboť tuto si zde lze představit spíše formálně – materiálně snad jen co do ukončení řízení a souladu smíru s právními předpisy.[298] Na rozdíl od obecných deklaratorních rozhodnutí tak usnesení o schválení smíru lze označit za abstraktní deklaratorní rozhodnutí.[299]

Propojením výše uvedených specifik je nyní možné vrátit se zpět k posouzení rozsahu věci pravomocně rozhodnuté v případě usnesení o schválení smíru. Předmětem rozhodnutí je schválení smíru a ukončení řízení. Dané rozhodnutí nemá žádný vliv na hmotněprávní postavení stran, neboť ve výrokové části konstatuje pouze schválení smíru v určitém znění, přičemž v odůvodnění vyjádří soulad s právními předpisy. Vysloví-li se tedy soud pouze o schválení smíru, lze pozorovat, že veškeré účinky takového rozhodnutí mají dopad toliko na procesněprávní vztah bez jakékoli relevance na hmotněprávní poměr mezi stranami, který vznikl již uzavřením smíru. Překážka věci

[298] Soulad s právními předpisy však soud uvede pouze v odůvodnění usnesení, ne závazně ve výroku, tudíž i zde je autoritativnost nižší intenzity.
[299] Autor upozorňuje, že zvolené členění deklaratornosti na konkrétní a abstraktní je zde zvoleno toliko pro zjednodušení a lepší představu o projednávané problematice. V žádném případě se nelze domnívat, že by rozhodnutí jakéhokoli druhu mohlo v obecné rovině nabývat povahy abstraktnosti, neboť každé rozhodnutí se činí o konkrétních právech a povinnostech vůči konkrétním stranám. Konkrétnost je tak každému rozhodnutí imanentní.

pravomocně rozhodnuté by se tak měla vztahovat na všechny procesněprávní aspekty, nikoli však na rovinu hmotněprávní, neboť do této není rozhodnutím nijak zasaženo. Výsledkem vydání usnesení o schválení smíru je tedy vytvoření překážky věci pravomocně rozhodnuté pouze co do procesní roviny smíru, kterou je vůle stran ukončit řízení tímto způsobem a nechat si smír schválit soudem. Je nepochybné, že tato překážka brání zahájení řízení o téže věci v tom smyslu, že by se kupříkladu jedna ze stran pokusila nechat si smír ve stejném znění znovu schválit. Absentuje však cokoli, co by vytvářelo překážku věci pravomocně rozhodnuté pro hmotněprávní aspekty smíru samého, neboť o těchto se soud závazně nevyjadřuje. Toto je zásadní rozdíl a důvod, proč zde uvedenou logikou nelze dovodit aplikovatelnost tohoto postupu obecně i na jiné situace. V porovnání například s rozhodnutím soudu o povinnosti žalovaného plnit na základě kupní smlouvy lze demonstrovat, proč v obecné rovině tento postup není možný a platí toliko pro soudní smír z důvodu jeho specifických vlastností. Nelze si totiž představit, že by se žalovaný zde uvedenou logikou kupříkladu zprostil povinnosti plnit pouze tím, že by mohl ve věci podat žalobu na neplatnost kupní smlouvy a tím věc „vyřešil".

Rozhodnutí na plnění vyvěrající z kupní smlouvy představuje překážku věci pravomocně rozhodnuté pro určovací žalobu na určení neplatnosti této kupní smlouvy. Důvodem je, že existence či neexistence určitého právního vztahu nebo práva, či zde (ne)platnost smlouvy, byla již posouzena při rozhodování o žalobě na plnění z důvodu tohoto právního vztahu či práva.[300] Jako předběžnou otázku tedy soud posoudil (ne)platnost právního poměru, ze kterého vycházel, když rozhodl o oprávněnosti žaloby na plnění. Rozsudek na plnění tedy staví na stejném skutkovém základě (na stejné části skutku), jako by stavěla určovací žaloba.[301] Jinými slovy jestliže soud shledal smlouvu za platnou, což bylo jeho povinností posoudit, a na základě toho deklaroval, jaké právo žalobci náleží, nelze pouze onu první část o platnosti smlouvy znovu otevřít v jiném řízení, neboť je to totéž ve smyslu rozsahu překážky věci pravomocně rozhodnuté a deklarované právo tak žalobci náleží i s ohledem na posouzení platného právního důvodu takového soudního konstatování. Překážka věci pravomocně rozhodnuté tedy v případě konkrétního rozsudku na plnění zahrnuje autoritativní konstatování existence práva žalobce a uložení, resp. deklaraci existence povinnosti žalovaného, která nutně vychází z (dle soudu) platného právního titulu. Připuštění určovací žaloby by odporovalo právě i procesnímu rozsahu překážky *rei iudicatae*, neboť by popírala i samotný petit na plnění, který musí z platného titulu vycházet –

[300] Usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 7. 1. 1994, sp. zn. IV. ÚS 2/93.
[301] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 26 Cdo 644/2011. Viz též rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. 26 Cdo 2064/2006.

jinak by si soud deklarované povinnosti „vymýšlel“ bez jakéhokoli právního důvodu. Tak tomu u schválení soudního smíru není. U toho soud nedeklaruje žádná konkrétní práva a povinnosti, která musejí nutně z nějakého platného právního titulu vyplývat. Soud toliko konstatuje existenci smíru a jeho schválení.[302] Plně se zde projeví rozdíl mezi výše uvedeným označením konkrétního deklaratorního rozhodnutí, které se vyjadřuje přímo k danému právu či povinnosti, které závazně deklaruje, a abstraktního deklaratorního rozhodnutí, které toliko konstatuje existenci smíru, avšak jeho obsah a práva a povinnosti nijak neřeší. Závěrem komparace dlužno podotknout, že i samotnou konstrukci překážky věci pravomocně rozhodnuté vytvořené rozhodnutím o žalobě na plnění a bránící pozdější určovací žalobě část odborné veřejnosti zpochybňuje. Předkládá se zde argument, že pro překážku *rei iudicatae* je nutná nikoli pouze identita skutkového základu, nýbrž též předmětu procesního nároku. Ten samozřejmě shodný není, když se v prvním případě žaluje na plnění, ve druhém na určení. Zároveň tato odborná veřejnost upozorňuje i na to, že právě proto, že posouzení platnosti v rámci rozhodnutí na plnění je toliko prejudiciální a netvoří obsah výroku, nýbrž odůvodnění, nemůže nabýt právní moci.[303]

Návratem zpět k problematice kolize překážky *rei iudicatae* a možného podání žaloby na neplatnost smíru z hlediska jeho obecné povahy jakožto hmotněprávního jednání je zapotřebí dojít k závěru, že se pojmově o kolizi ani nejedná, neboť překážka věci pravomocně rozhodnuté nenabývá kvalitativně takového rozsahu, aby jakkoli kolidovala s čistě hmotněprávní rovinou ve formě posouzení platnosti právního jednání v samostatném řízení. Důsledkem tohoto stavu je, že podání žaloby směřující striktně do hmotněprávní povahy smíru představuje otázku, o které do té doby pravomocně rozhodnuto nebylo, a proto může být podána i přes existenci pravomocného a

---

[302] Příklad výroku usnesení poskytuje odborná literatura, která jako vzor uvádí (cit.): „*Soud schvaluje tento smír: Žalovaný se zavazuje zaplatit žalobci částku 67 532 Kč do 6 měsíců ode dne právní moci usnesení, kterým se schvaluje tento smír. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.*“, viz VANČUROVÁ, K. – JANEK, K. Komentář k § 99. In: JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, s. 124. Je očividné, v čem se uvedené odlišuje od výroku rozsudku na plnění. Zde soud toliko konstatuje, že se strany dohodly na určitém znění, ačkoli by jakkoli ono znění zkoumal. Naproti tomu při rozsudku na plnění je to přímo soud, který deklaruje povinnost žalovaného. To je zásadní rozdíl pro rozsah překážky *rei iudicatae*.

[303] Viz KASÍKOVÁ, M. – LAVICKÝ, P. – ZIMA, P. Komentář k § 159a. In: DAVID, L. – IŠTVÁNEK, F. – JAVŮRKOVÁ, N. – KASÍKOVÁ, M. – LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 726. Obdobně HRNČIŘÍK, Vít. Komentář k § 159a. In: SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – ŠÍNOVÁ, R. *Občanský soudní řád*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 556 a násl. Odborná literatura přitom předkládá řešení této situace argumentací o naléhavém právním zájmu, jehož existenci v této situaci dovozují pouze při zamítnutí žaloby na plnění. Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR – velkého senátu ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 31 Cdo 2740/2012. Ačkoli se autor ztotožňuje s těmito závěry, neshledává přesto jejich aplikovatelnost i na soudní smíry. Otázka naléhavého právního zájmu je pro žalovaného při schváleném soudním smíru značně odlišná, jestliže se ocitá v situaci, kdy mu je jako jediný nástroj nápravy neplatného smíru předložena žaloba dle § 99 odst. 3 OSŘ, u které by navíc musel zvlášť žádat o vyslovení neplatnosti, neboť jinak žaloba pouze ruší usnesení. Zároveň je proti němu jako povinnému již podáván návrh na výkon, přičemž tento výkon by z podstaty absolutní neplatnosti navíc zasahoval do právních statků právem zvlášť chráněných.

vykonatelného usnesení o schválení smíru.

Zároveň již výše bylo vyloženo, že není možné striktním výkladem právní úpravy dovodit, že v důsledku zvláštní povahy soudního smíru by měla být z jakéhokoli důvodu odepřena možnost domáhat se dle obecných ustanovení hmotněprávní neplatnosti právního jednání. Je to však otázka značně problematická. Tento nevhodný právní stav opět vychází z duality normované OSŘ, ve které žaloba dle § 99 odst. 3 OSŘ nedopadá rovněž na smír samotný, nýbrž pouze na usnesení o jeho schválení. Problémem je zároveň již výše zmíněné nezohlednění nové právní úpravy civilního hmotného práva, které se odráží v nevhodné konstrukci užívané v rozhodných ustanoveních OSŘ, tj. rozpor s právními předpisy v § 99 odst. 2 OSŘ a neplatnost dle hmotného práva v § 99 odst. 3 OSŘ. Kombinací těchto tak teoreticky buď bude nutno připustit stav, ve kterém se účastník řízení po uplynutí lhůty pro podání žaloby dle § 99 odst. 3 OSŘ dovolá neplatnosti smíru pro jeho absolutní neplatnost, nebo by v opačném případě musela být úprava absolutní neplatnosti popřena pod „tíhou" *rei iudicatae*, kde ovšem autor dovozuje, že ani překážka věci pravomocně rozhodnuté by neměla mít takový následek, a to mimo jiné proto, že by se v důsledku popřela jakákoli možnost prohlášení absolutní neplatnosti smíru.[304]

Je patrné, že platná právní úprava je extrémně problematická. Na tento stav se snaží reagovat i připravovaný Věcný záměr. Proto ve svém bodu 192 v rámci jeho první předkládané varianty navrhuje (cit.): „*Usnesení o skončení řízení smírem není na překážku tomu, aby byl smír v jiném řízení posouzen z hlediska hmotného práva*. (…)".[305] Odůvodnění zde uvedené nasvědčuje právě zamezení vzniku zde rozebírané problematiky. Pro důvodnost vypuštění koncepce o tříleté lhůtě pro podání žaloby na neplatnost smíru se konstatuje (cit.): „*Věcný záměr nepřebírá zvláštní, tříletou lhůtou omezenou, procesní žalobu na zrušení smíru z důvodu jeho hmotněprávní neplatnosti (§ 99 odst. 3 OSŘ), jelikož vychází z toho, že hmotněprávní vady smíru by mělo být možné uplatnit stejně jako hmotněprávní vady jakéhokoli jiného právního jednání (se stejným se má nakládat stejně).*"[306] Dále se zde rovněž uvádí, že právě kupříkladu žalobou by mělo být možné smír následně zpochybnit, přičemž umožnění tohoto postupu je dáno navrhovaným opuštěním právní moci smíru.

[304] Znovu nutno připomenout, že žaloba dle § 99 odst. 3 OSŘ je schopna zajistit toliko zrušení usnesení o schválení smíru. Není-li přímo navrhnuto i něco jiného, nemůže soud rozhodovat v jiném rozsahu.
[305] Viz bod 192 Věcného záměru, s. 232.
[306] Viz Věcný záměr, odůvodnění k bodu 192 varianta 1, s. 232.

Věcný záměr při vysvětlování své koncepce vhodně odkazuje na slova pana prof. Hory,[307] který k celé problematice uvádí následující (cit.): „*Z toho ale nelze dovozovati, že by byla jakákoli možnost odporu při soudním smíru u nás vyloučena. Byl by tu soudní smír hůře na tom, než smír mimosoudní; žádá-li obč. právo ku platnosti mimosoudního smíru b e z e l s t n o s t stran (1386, 1387 obž. z.), nemůže zajisté prostě okolnost ta, že smír byl uzavřen před soudem, za sporu a k jeho odklizení, učiniti smír, podle obč. práva neplatný, platným, nenaříkatelným a nezměnitelným. To by činilo ze soudů, které tu jsou k ochraně práva, vlastně protektory bezpráví! Vždyť i soudní smír je s m l o u v o u stranami uzavřenou. Ta okolnost, že tato smlouva byla uzavřena před soudem, má sice svoje důsledky (vykonatelnost, obrana proti nové žalobě, možnost smíru i tam, kde není vzájemných ústupků stran), ale nemění ničeho na povaze smíru jako s m l o u v y.*“[308] Ačkoli je toto uváděno k historické právní úpravě, která neznala usnesení o schválení smíru, lze závěry použít pro podporu výše tvrzeným argumentům, a to jednak z hlediska problematičnosti současné právní úpravy, jednak pohledem vhodnosti navrhované konstrukce Věcného záměru.

Aby se argumentace po vymezení střetu věci pravomocně rozhodnuté a absolutní neplatnosti vrátila do sféry výkonu, lze nyní přistoupit k demonstraci toho, co by nastalo, kdyby převážila argumentace o možnosti prohlášení absolutní neplatnosti a ve vykonávacím řízení došlo k původně vymezené situaci, ve které oprávněný požaduje výkon usnesení o schválení smíru, zatímco povinný předkládá rozsudek dokazující absolutní neplatnost smíru. Zřejmě lze předpokládat, že ani zde nemůže dojít k výkonu usnesení. Právní otázkou je opět, jaký bude procesní postup soudu.

Již výše konstatované zastavení řízení z důvodu § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ nepůsobí nevhodně. Danou situaci by skutečně mělo být možné považovat za jiný důvod, pro který nelze vykonat rozhodnutí. Již výše však bylo uvedeno, že písm. h) tohoto ustanovení má působit jako zakotvení jakého si demonstrativního výčtu důvodů pro zastavení pro případ, že by na některý nemyslely důvody uvedené v písmenech předchozích. Jinými slovy zastavení řízení z důvodu uvedeného v ustanovení § 268 odst. 1 OSŘ pod písm. h) je aplikovatelné, nelze-li použít některý z předchozích důvodů. Z těchto předchozích přitom autorovi práce připadá vhodné věnovat pozornost i důvodu uvedenému pod písm. g), tj. zastavení řízení proto, že po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané.

---

[307] Odkaz uveden ve Věcném záměru, odůvodnění k bodu 192 varianta 1, s. 232.
[308] HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy prvé stolice*. Třetí, opravené a doplněné vydání. 1932, převzato z HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010, s. 419.

Pro analýzu možnosti aplikace tohoto důvodu je nutné zabývat se blíže tím, jak je svázáno právo osoby vůči uzavřenému smíru. Pohledem na smír jakožto dohody, zejména v podobě narovnání, je dovoditelné, že osoba má určité právo na základě předpisů hmotného práva. V důsledku vzniku nároku nastává možnost uplatnit toto právo u soudu. Dojde-li však v průběhu soudního řízení (či ve smírčím řízení) k uzavření smíru, povahou narovnání, dochází z podstaty institutu narovnání k zániku původních práv a povinností, neboť původní závazek je nahrazen úpravou vymezenou právě v narovnání. Ostatně takto o tom konkrétně hovoří § 1903 odst. 1 OZ (cit.): „*Dosavadní závazek lze nahradit novým závazkem i tak, že si strany ujednáním upraví práva a povinnosti mezi nimi dosud sporné nebo pochybné.*“ Je tedy nesporné, že dosavadní závazek je smírem (přesněji narovnáním) nahrazen závazkem novým. V takovém případě však právo nelze ztotožňovat se situací původní, jelikož ono právo nyní vyplývá jen a pouze z narovnání, tj. z textu uzavřeného smíru. Rovněž následné rozhodnutí soudu nezakládá právo jako takové, neboť usnesení pouze schválí uzavřený smír. Takové usnesení je deklaratorní povahy, nikoli konstitutivní, tudíž ke vzniku práva nemůže dojít.[309] Právě ze samotné podstaty deklaratorního rozhodnutí nemůže toto působit do sféry hmotněprávních vztahů.[310] Právo samotné je vázáno výlučně na narovnání, tedy v tomto případě uzavřený smír.

Bylo-li výše uvedeno, že v teoretické rovině může nastat situace, kdy proti sobě ve vykonávacím řízení stojí usnesení o schválení smíru na straně jedné a rozsudek o jeho hmotněprávní neplatnosti na straně druhé, lze zároveň dovodit, že jestliže dojde k vydání rozsudku o neplatnosti určitého hmotněprávního jednání, neexistuje rovněž právo, které neplatné hmotněprávní jednání ztělesňovalo. K absolutně neplatnému jednání sice došlo, ale finguje se, že učiněno nebylo,[311] a tudíž *ex tunc* nevyvolává zamýšlené právní následky.[312] Absolutní neplatnost tudíž není závislá na vydání rozhodnutí, neboť toto pouze konstatuje, že právní jednání od počátku není platné. Při problematice smíru tedy trvá existence usnesení o jeho schválení, právo však neexistuje.

---

[309] Zde autor vychází z rozdílu mezi deklaratorním a konstitutivním rozhodnutím. Zatímco u konstitutivního rozhodnutí toto samo o sobě tvoří právní skutečnost, v důsledku které dochází ke vzniku, změně či zániku práv a povinností, rozhodnutí deklaratorní toliko zjišťuje předprocesní stav, aniž by tento měnilo. Viz WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 265.

[310] WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 265.

[311] DVOŘÁK, J. – ŠVESTKA, J. – ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 190.

[312] HANDLAR, Jiří. § 588 [Absolutní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1896.

V tuto chvíli se lze vrátit k analýze důvodu pro zastavení řízení v § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ. Zde se přímo hovoří o tom, že k zastavení výkonu rozhodnutí dojde, jestliže (cit.): „… *po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden;* (…)". Podmínky jsou zřejmé – zaniklo právo, k tomuto zániku došlo až po vydání rozhodnutí, které bylo podkladem pro nařízení výkonu rozhodnutí, a výkon rozhodnutí doposud nebyl proveden.[313] K jejich naplnění přitom musí dojít *cumulative*. Tato situace je pro soudní smír představitelná pouze v některých aspektech – rozsudek o hmotněprávní neplatnosti smíru je vydán po vydání usnesení o jeho schválení (resp. i po lhůtě pro podání žaloby dle § 99 odst. 3 OSŘ) a k provedení výkonu dosud nedošlo. Právo samotné však v důsledku zmíněného rozsudku neodpadlo, neboť bylo neplatné od počátku – neexistovalo. Nelze tak dovodit existenci práva, které zaniklo, nýbrž je třeba hovořit o tom, že oprávněnému právo vůbec nenáleželo. Za těchto podmínek se tedy jeví, že řízení by stejně jako v předchozím případě mělo být zastaveno postupem dle § 268 odst. 1 písm. h), nikoli g), neboť se pojmově nejedná o zánik práva, nýbrž o jeho neexistenci.

Zcela stranou vůči projednávané problematice se ponechává neplatnost relativní. Důvod je prostý – relativní neplatnosti se lze dovolávat toliko ve lhůtě 3 let, neboť je majetkovým právem, a tudíž se promlčuje.[314] Vychází-li výše zkoumané problémy z premisy, že již uplynula tříletá lhůta pro podání žaloby dle § 99 odst. 3 OSŘ, uplynula (pravděpodobně) i lhůta pro namítání relativní neplatnosti. Zároveň zde do kolize přichází i samotná podstata toho, jakým způsobem by bylo možné dovolávat se relativní neplatnosti něčeho, s čím strany předešle vyjádřily souhlas. O tomto však již bylo pojednáno výše.

V.1.2. Výkon cizího soudního smíru dle OSŘ

Dle OSŘ se pro účely výkonu postupuje i v případě, že se na území ČR žádá o výkon cizího soudního smíru. Tento je vykonatelným titulem na základě ustanovení § 274 odst. 1 písm. h) OSŘ. Na jeho výkon se použijí obecná ustanovení o výkonu tuzemského rozhodnutí s výjimkami uvedenými v § 274 odst. 1 OSŘ. Je však zapotřebí vnímat, že před vnitrostátní právní úpravou mají aplikační přednost mezinárodní smlouvy či právní akty EU, které otázky výkonu upravují. Postupuje se tedy primárně vždy dle takové právní úpravy, např. dle nařízení Brusel I bis, Luganské úmluvy apod., přičemž pro otázky těmito přímo neupravené lze poté subsidiárně použít

[313] SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 235.
[314] MELZER, F. Komentář § 586. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419 – 654.* Praha: Leges, s. 777.

právě postup dle OSŘ. Jedná se o situace, které pod přímo použitelný předpis EU či mezinárodní smlouvu spadají, tyto však neobsahují vyčerpávající právní úpravu, a proto se subsidiárně postupuje dle OSŘ. Zejména tak nařízení EU či mnohostranné mezinárodní smlouvy stanoví aspekty uznání, prohlášení vykonatelnosti či podání návrhu na výkon, jednotlivé provedení je však ponecháno na vnitrostátní právní úpravě. Toto je nutné odlišit od situace, kdy právní norma s aplikační předností na otázku vůbec nedopadá – v takovém případě se postupuje dle ZMPS, přičemž toto poté odkáže pro účely výkonu na OSŘ.

V.1.3. Výkon soudního smíru v exekučním řízení

Výkon soudního smíru je v rámci exekučního řízení předvídán ustanovením § 40 odst. 1 písm. a) EŘ. Dle tohoto ustanovení je za exekuční titul označeno *vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek*. Vzhledem k tomu, že smír se schvaluje v nalézacím řízení usnesením soudu, spadá takový exekuční titul právě do této kategorie vykonatelných soudních rozhodnutí. Shodně s postupem dle OSŘ, a odlišně od výkonu v nadnárodních právních normách, se tedy rovněž dle EŘ vykonává pojmově rozhodnutí, nikoli soudní smír. Pro soudní smír, resp. usnesení o jeho schválení, platí obecný postup stanovený pro výkon rozhodnutí, jehož popis zde není nutný. Z hlediska specifik se zde odkazuje na předchozí část, která problematické aspekty rozebírala v rámci výkonu dle OSŘ.

Rovněž v exekučním řízení lze vykonat cizí rozhodnutí, stejně tak i cizí soudní smír. Tento je exekučním titulem dle § 40 odst. 1 písm. f) EŘ, které za exekuční titul prohlašuje *jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.* I zde platí, že je nutno postupovat dle příslušné nadnárodní právní úpravy z důvodu její aplikační přednosti a až následně v otázkách, které co do výkonu nebudou v těchto výslovně upraveny, se použije EŘ, případně subsidiárně OSŘ.[315]

V patrnost je nutno brát v tomto kontextu ustanovení § 37 EŘ, které na základě novelizace s účinností od 1. 1. 2022 doznalo změn.[316] Ohledně exekučního návrhu stanoví § 37 odst. 3 EŘ, která rozhodnutí nemohou být exekučním titulem. V § 37 odst. 3 písm. d) EŘ je uvedeno, že

[315] KASÍKOVÁ, Martina. § 40 [Výčet exekučních titulů a materiální vykonatelnost titulu]. In: KASÍKOVÁ, M. – JIRMANOVÁ, M. – HUBÁČEK, J. – PLÁŠIL, V. – ŠIMKA, K. – KUČERA, Z. – NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 243.

[316] Novelizace byla provedena zákonem č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

exekučním titulem nemůže být cizí rozhodnutí, pokud nestanoví § 37 odst. 4 písm. b) nebo c) EŘ jinak. Právě výjimky uvedené v § 37 odst. 4 písm. b) a c) EŘ však dopadají na zde projednávanou problematiku, neboť se připouští podání exekučního návrhu u cizího rozhodnutí s prohlášením vykonatelnosti dle přímo použitelného předpisu či mezinárodní smlouvy [§ 37 odst. 4 písm. b) bod 1 EŘ], u rozhodnutí vykonatelného dle přímo použitelného předpisu EU bez požadavku na *exequatur* [§ 37 odst. 4 písm. b) bod 2 EŘ] a u cizího rozhodnutí, u kterého bylo rozhodnuto o uznání [§ 37 odst. 4 písm. c) EŘ]. Cizím rozhodnutím se zde přitom rozumí i soudní smír.[317]

V.1.4. Smíry schválené rozhodčími komisemi

Ač obsahuje OSŘ ve svém § 251 ve spojení s § 274 seznam exekučních titulů[318] poněkud odlišně oproti § 40 EŘ, je jejich výčet co do obsahu téměř identický. V obou těchto úpravách lze shodně najít zmínku o vykonatelnosti schválených smírů, které tvoří vlastní zvláštní kategorii a nespadají pod výše zmíněná obecná ustanovení hovořící o vykonatelnosti soudního rozhodnutí. Pro účely rozlišení je vhodné krátce pojednat i o těchto.

Ustanovení § 274 dost. 1 písm. c) OSŘ deklaruje za vykonatelný titul smír schválený rozhodnutím rozhodčí komise. Dle EŘ je stejné rozhodnutí exekučním titulem dle § 40 odst. 1 písm. f) EŘ jakožto jiný schválený smír, jehož výkon připouští zákon. Tyto komise sloužily v minulosti k rozhodování pracovněprávních sporů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem na základě zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění účinném před novelizací učiněnou zákonem č. 3/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce,[319] kde v průběhu řízení mohlo rovněž dojít k uzavření smíru a následnému schválení tohoto smíru rozhodčí komisí. Ač již z důvodu zrušení tohoto orgánu nemůže dojít ke schválení nového smíru, jsou ustanovení relevantní pro možnost nadále vykonat smíry v minulosti rozhodčí komisí schválené. Takto o tom ostatně hovoří i přechodná ustanovení zákona č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, na základě jehož čl. III bodu 7 písm. b) jsou tyto smíry nadále vykonatelné,[320] přičemž dle tohoto čl. III bodu 7 písm. b) *jejich vykonatelnost potvrzuje okresní soud, v jehož obvodu rozhodčí*

[317] JIRMANOVÁ, Miroslava. § 37 [Návrh oprávněného]. In: KASÍKOVÁ, M. – JIRMANOVÁ, M. – HUBÁČEK, J. – PLÁŠIL, V. – ŠIMKA, K. – KUČERA, Z. – NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 222.

[318] Nevyplývá-li z konkrétního kontextu něco jiného, používá tato práce termín „exekuční titul" jako souhrnné označení vykonatelného titulu, ať už v rámci soudního výkonu rozhodnutí, či exekuce.

[319] LEVÝ, Jiří. Komentář k § 274. In: SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – ŠÍNOVÁ, R. *Občanský soudní řád*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 961.

[320] KASÍKOVÁ, Martina. § 40 [Výčet exekučních titulů a materiální vykonatelnost titulu]. In: KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava, HUBÁČEK, Jaroslav, PLÁŠIL, Vladimír, ŠIMKA, Karel, KUČERA, Zdeněk, NEKOLA, Václav. Exekuční řád. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 243.

komise měla své sídlo. Ač se zde jedná o potvrzení okresním soudem, nejde nikterak o schválení smíru a pojmově se tedy o soudní smír ve smyslu této práce nejedná.

V.2. Výkon soudního smíru v kontextu práva EU

V.2.1. Právní úprava dle nařízení Brusel I

Aktuální nařízení Brusel I bis představuje revidovanou formu původního nařízení Brusel I. Vzhledem k tomu je vhodné posoudit výkon smíru dle nařízení Brusel I zejména za účelem komparace. Zároveň je zapotřebí brát v patrnost, že nařízení Brusel I bis se dle jeho čl. 66 použije jen na řízení zahájená, případně soudní smíry schválené a uzavřené ke dni 10. ledna 2015 či později. Vymezení problematiky nařízení Brusel I je tak nutné i z toho hlediska, že na soudní smíry uzavřené či schválené před tímto dnem bude stále aplikovatelná právě úprava obsažená v nařízení Brusel I.[321]

Nařízení Brusel I neobsahuje samostatnou definici pojmu soudní smír. Obsah tohoto pojmu tak vyplývá až z čl. 58 tohoto nařízení, které hovoří o konkrétních podmínkách jeho výkonu v jiném členském státě. Ustanovení čl. 58 podává, že vykonatelný dle pravidel zde uvedených je smír, *který byl schválen soudem v průběhu řízení a je vykonatelný v členském státě, v němž byl uzavřen*.[322]

Bude-li upozaděna podmínka vykonatelnosti, lze spatřovat, že definice hovoří pouze o smíru schváleném soudem. Nebere tedy v potaz možnosti dosáhnout smíru i před jiným orgánem, než je soud. To nutně nečiní problém pohledem české právní úpravy, neboť, jak již bylo výše vyloženo, dle OSŘ soud smír schvaluje. To znamená, že smír musí být nutně schválen soudem, aby se pojmově jednalo o soudní smír, který má účinky vykonatelného rozsudku. Je však zapotřebí mít na paměti, že jakákoli nadnárodní právní úprava musí brát v potaz veškeré právní řády, kterých se dotýká, tj. v tomto případě úpravu (soudního) smíru napříč všemi právními řády členských států EU.[323] Tímto způsobem vznikl v praxi kupříkladu výkladový problém ohledně toho, zda definičně pod toto ustanovení spadají smíry získané procesem WCAM (*Wet collectieve afwikkeling van*

---

[321] Srov. KENNETT, Wendy. Current Developments. Private International Law. The Brussels I Regulation. *International and Comparative Law Quarterly*, 2001, roč. 50, č. 3, s. 725-737.

[322] Výkladem institutu smíru se zabývá např. rozsudek Evropského soudního dvora sp. zn. C-414/92, ze dne 2. června 1992, ve věci *Solo Kleinmotoren GmbH* v. *Emilio Boch*, zejména bod 18, ve kterém ESD popisuje, že se povahou jedná o institut, jehož autoritativnost vyplývá ze stran, který schvaluje soud a jímž se řízení končí. K tomu viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition*. European Commentaries on Private International Law. Sellier European Law Publishers, 2012, s. 803.

[323] Nutno ovšem vždy zohlednit zvláštní postavení Dánska.

massaschades) na základě příslušných ustanovení nizozemského občanského soudního řádu.[324] Dle této právní úpravy se nejprve připraví znění „hromadného" smíru, který je s žádostí o schválení předložen soudu, čímž se počíná řízení. Soud poté svým rozhodnutím schvaluje takto připravený smír.[325] Přes podobnost s procesem dle § 67 a násl. OSŘ však v případě takto schválených smírů převažující názor praví, že se tyto budou vykonávat dle nařízení Brusel I, případně dle nařízení Brusel I bis v závislosti na problematice intertemporality, jako rozhodnutí, nikoli jako soudní smíry.[326] Důvodem, a současně důležitým rozdílem oproti české právní úpravě, jsou procesní aspekty schválení soudem, kde soud nikoli pouze provádí formální kontrolu, nýbrž může zkoumat i přiměřenost ve smíru sjednané částky a dalšími různými způsoby se aktivně angažovat.[327] Z tohoto důvodu je ve svém důsledku pojímán jako rozhodnutí soudu, nikoli soudní smír.

Zároveň je definice poskytnutá nařízením Brusel I značně problematická i proto, že hovoří pouze o schválení soudem a nebere tak v potaz jiné možnosti dosáhnutí smíru, při kterých se proces sice ve své finální verzi děje před soudem, avšak tento ho neschvaluje, nýbrž činí jiné procesní úkony. Problém souvisí s nejasností jednotlivých překladů daného ustanovení. Zatímco česká verze, odpovídající významově kupříkladu verzi anglické[328] či slovenské,[329] míří pouze na schválení soudem, kupříkladu verze německá[330] či italská[331] hovoří o smírech uzavřených v průběhu řízení.[332] Českou verzi, stejně tak jako jiné jazykové verze české odpovídající, lze proto označit za problematickou, neboť není důvod, proč by definice neměla reflektovat rovněž smíry uzavřené před soudem v průběhu řízení, u kterých však na základě dikce odlišné právní úpravy k

---

[324] Převzato z MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 986.
[325] Stručné vysvětlení tohoto procesu poskytuje TZANKOVA, I. – TAI, E. T. T. – VAN DOORN, K. The Netherlands - A. The Collective settlement procedure (WCAM). In: *British Institute of International and Comparative Law* [online]. (datum publikace neuvedena) [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/thenetherlands/thecollectivesettlement>.
[326] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 986.
[327] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 986.
[328] Srov. čl. 58 nařízení Brusel I v anglickém znění (cit.): „*A settlement which has been approved by a court in the course of proceedings …*".
[329] Srov. čl. 58 nařízení Brusel I ve slovenském znění (cit.): „*Zmier schválený súdom v konaní …*".
[330] Srov. čl. 58 nařízení Brusel I v německém znění (cit.): „*Vergleiche, die vor einem Gericht im Laufe eines Verfahrens geschlossen und in dem Mitgliedstaat, in dem sie errichtet wurden, vollstreckbar sind …*".
[331] Srov. čl. 58 nařízení Brusel I v italském znění (cit.): „*Le transazioni concluse davanti al giudice nel corso di un processo …*"
[332] Shodný význam má rovněž kupříkladu verze francouzská. Viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 100, pozn. pod čarou 78.

formálnímu schválení nedochází. Tento textový problém však v současnosti již řeší platná definiční konstrukce soudního smíru obsažená v nařízení Brusel I bis.

V.2.2. Právní úprava dle nařízení Brusel I bis

Režim výkonu soudního smíru v rámci nařízení Brusel I bis stanoví čl. 59 tohoto nařízení, který uvádí, že se soudní smír, je-li vykonatelný v členském státě původu, vykonává v jiném členském státě za stejných podmínek jako veřejné listiny.[333] Z takto formulovaného znění čl. 59 lze cítit zohlednění absence nutnosti *exequatur*, což představuje v tomto směru zřejmě nejzásadnější rozdíl mezi nařízením Brusel I a nařízením Brusel I bis. Odborná literatura v této souvislosti dovozuje, že změna je právě patrna i z textů daných ustanovení, kdy nyní je v čl. 59 nařízení Brusel I bis řečeno, že soudní smír *se vykonává*, zatímco čl. 58 nařízení Brusel I stanovilo, že smír je *vykonatelný*.[334]

V režimu čl. 58 nařízení Brusel I bis je pro výkon veřejné listiny, čímž se má řídit i výkon soudních smírů, stanoveno, že se nevyžaduje prohlášení vykonatelnosti a výkon veřejné listiny je možné odepřít pouze na základě výhrady veřejného pořádku, přičemž jinak se užije odpovídajícím způsobem ustanovení oddílu 2, oddílu 3 pododdílu 2 a kapitoly III oddílu 4 nařízení Brusel I bis. Podmínkou výkonu soudního smíru je jeho vykonatelnost v členském státě původu, tj. dle čl. 2 písm. d) nařízení Brusel I bis ve státě, ve kterém byl soudní smír uzavřen nebo schválen. Je zde tedy třeba vycházet z podmínek vnitrostátního právního řádu. Vykonatelnost je však zapotřebí chápat ve formálním a abstraktním smyslu. Soudní smír je vykonatelný ve chvíli, kdy splňuje formální podmínky dle vnitrostátního právního řádu bez ohledu na to, zda z praktického hlediska je jeho výkon možný.[335] Za vykonatelný je tak nutno považovat i takové rozhodnutí, které z praktického hlediska stejně nebude možné vykonat. Judikatura SD EU k tomuto přímo stanoví

---

[333] Viz čl. 59 nařízení Brusel I bis (cit.): „*Soudní smír, který je vykonatelný v členském státě původu, se vykonává v jiném členském státě za stejných podmínek jako veřejné listiny*.“ Srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Veřejná listina v kontextu tuzemského a mezinárodního práva. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 8, s. 275-285.

[334] Viz MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 986, kde je rozdíl prezentován na anglické verzi stanovící v prvním případě *shall be enforced*, v druhém *shall be enforceable*. Lze však podotknout, že kupříkladu v německé verzi zůstala stále stejná konstrukce, tj. „*... werden ... vollstreckt.*“ Viz ANZENBERGER, Phillip. The Cross-Border Enforcement of Court Settlements within Brussels Ia Regulation: From a European and an Austrian Perspective. *LeXonomica*, *Journal of Law and Economics*, 2020, roč. 12, č. 2, s. 151. Je tak otázkou, zda skutečně tato jazyková změna vede k možnosti činit závěry o vyjádření změny pojetí, či zda se jedná o úpravu toliko „kosmetickou“. Na příkladu německého znění lze pozorovat, že se zřejmě lze přiklonit ke druhé variantě.

[335] Viz kupříkladu rozsudek SD ze dne 29. dubna 1999, sp. zn. C-267/97, ve věci *Éric Coursier* v. *Fortis Bank SA, Martine Coursier, née Bellami*, bod 29 (cit.): „*… the term 'enforceable' in Article 31 thereof refers solely to theenforceability, in formal terms, of foreign decisions and not to the circumstancesin which such decisions may be executed in the State of origin.*“. Dané rozhodnutí sice interpretuje čl. 31 Bruselské úmluvy, avšak jeho závěry jsou použitelné i pro účely interpretace tohoto pojmu ve smyslu nařízení Brusel I bis.

(cit.): „*Okolnost, že by se navrhovatelé při výkonu dotčených rozsudků v severní oblasti mohli setkat s obtížemi, nemůže tyto rozsudky zbavit jejich vykonatelnosti* (…)“.[336] Dále je třeba brát v patrnost zcela základní pravidlo ovládající nařízení Brusel I bis, uvedené v čl. 52 tohoto nařízení, dle kterého v žádném případě nesmí být rozhodnutí vydané v členském státě přezkoumáváno v dožádaném státě ve věci samé. Toto ustanovení se dle čl. 58 ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis plně aplikuje i na soudní smíry. Vykonatelné tak pojmově je i takové rozhodnutí, u kterého soud dožádaného státu shledá porušení vnitrostátního práva nebo nesprávnou aplikaci práva EU.[337] V první řadě by totiž taková skutečnost zcela popřela prvotní účel nařízení Brusel I bis, v řadě druhé by to zároveň popřelo i systém opravných prostředků ve státě původu, neboť dle SD EU (cit.): „*Je třeba mít naopak za to, že v takových případech systém opravných prostředků zavedený v každém členském státě, který je doplněn mechanismem řízení o předběžné otázce stanoveným v článku 234 ES, poskytuje právním subjektům dostatečnou záruku* (…).“[338] Důvodem pro odepření výkonu soudního smíru je dle čl. 58 ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis pouze zjevný rozpor s veřejným pořádkem dožádaného státu, tudíž rovněž zde uvedené důvody, které samy o sobě vliv na vykonatelnost nemají, budou důvodem pro odepření výkonu pouze, pokud hodnotově naplní tento jediný důvod.

Výhrada veřejného pořádku

Vzhledem k tomu, že se na soudní smír použijí ustanovení o výkonu veřejných listin, platí rovněž i jediný důvod pro možnost odepření výkonu, kterým je zjevný rozpor s veřejným pořádkem v dožádaném členském státě. Veřejný pořádek představuje ovšem neurčitý právní pojem,[339] který nemá napříč různými státy shodnou definici a každý právní řád jej chápe mírně odlišně, ačkoli obsahově směřuje k témuž.[340] V rámci České republiky lze definici dohledat výkladem § 4 ZMPS, který hovoří o nemožnosti použít ustanovení zahraničního právního řádu, jestliže by se takové použití příčilo veřejnému pořádku. Ačkoli toto ustanovení samo o sobě definici pojmu *veřejný pořádek* neposkytuje, lze k této dojít, neboť důvodová zpráva k § 4 ZMPS uvádí, že výhrady

[336] Rozsudek SD EU ze dne 28. dubna 2009, sp. zn. C-420/07, ve věci *Meletis Apostolides* v. *David Charles Orams, Linda Elizabeth Orams*, bod 70.
[337] Rozsudek SD EU ze dne 28. dubna 2009, sp. zn. C-420/07, ve věci *Meletis Apostolides* v. *David Charles Orams, Linda Elizabeth Orams*, bod 60.
[338] Rozsudek SD EU ze dne 28. dubna 2009, sp. zn. C-420/07, ve věci *Meletis Apostolides* v. *David Charles Orams, Linda Elizabeth Orams*, bod 60.
[339] Srov. PAWLIKOVÁ, Klára. Veřejný pořádek jako neurčitý právní pojem v PobCiz a judikatuře NSS. *Soudní rozhledy*, 2019, roč. 9, s. 274.
[340] Srov. ROZEHNALOVÁ, N. – TÝČ, V. Kolizní smluvní právo, výhrada veřejného pořádku a mezinárodně kogentní normy. *Právník*, 2002, č. 6, s. 634.

veřejného pořádku se má použít, pokud (cit.): „… *by se účinky použití cizího předpisu příčily takovým zásadám českého právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat, a dobrým mravům*.“[341] Odborná literatura k důvodové zprávě k ZMPS uvádí, že tímto předpokládá kontinuitu s vymezením veřejného pořádku v ZMPSaP, který ve svém § 36 uváděl téměř shodnou definici.[342] Prakticky se tak bude jednat zejména o případy, kdy (cit.): „… *v řízení, z něhož příslušné rozhodnutí cizozemského soudu vzešlo, byla porušena základní práva účastníka řízení*.“[343] Oproti tomu kupříkladu německý právní řád pojem vymezuje jako základní zásady německého práva[344] a rakouský právní řád jako základní hodnoty rakouského právního řádu.[345]

Při použití výrazu *veřejný pořádek* v legislativě EU však nelze aplikovat vnitrostátní definice, nýbrž je zapotřebí tento pojem vykládat autonomně.[346] K poskytování autonomního výkladu nařízení, tj. výkladu nezávislého na právních řádech a vnitrostátních definicích, je povolán SD EU.[347] Již ve vztahu k čl. 27 odst. 1 Bruselské úmluvy SD EU judikoval, že použití výhrady veřejného pořádku přichází v úvahu jen, pokud (cit.): „... *uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném smluvním státě by nepřijatelným způsobem narušovaly právní řád státu, ve kterém se uznání uplatňuje, neboť by byla dotčena nějaká základní zásada. Aby byl respektován zákaz přezkoumávání cizího rozhodnutí ve věci samé, musel by zásah představovat zjevné porušení*

---

[341] Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém.

[342] BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. § 4 [Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 25.

[343] Viz nález Ústavního soudu – senátu ze dne 25. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 709/05. Srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 2 As 78/2006, rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. 5 Azs 13/2013. Srov. dále např. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 981/2018, dle kterého rozpor s veřejným pořádkem nenaplňuje pouhá odlišnost cizí právní úpravy, která nevyvolává zvláštní negativní důsledky.

[344] Viz čl. 6 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, převzato z BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. § 4 [Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 25.

[345] Viz § 6 Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht, převzato z BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. § 4 [Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 25.

[346] Srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander. Výhrada veřejného pořádku hmotněprávního a procesního ve vztazích s mezinárodním prvkem. *Právník*. 2006, č.11. s. 1267.

[347] K autonomnímu výkladu viz např. rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-432/93, ze dne 11. srpna 1995, ve věci *Société d'informatique service réalisation organisation* v. *Ampersand Software BV*, bod 39, rozsudek SDEU sp. zn. C-458/06, ze dne 12. června 2008, ve věci *Skatteverket* v. *Gourmet Classic Ltd*, bod 23, posudek SDEU č. 2/13, ze dne 18. prosince 2014, odst. 176, rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-327/82, ze dne 18. ledna 1984, ve věci *Ekro BV Vee- en Vleeshandel* v. *Produktschap voor Vee en Vlees*, bod 11, rozsudek SDEU sp. zn. C-270/17 PPU, ze dne 10. srpna 2017, ve věci *Tupikas*, bod 65, rozsudek sp. zn. C-571/17 PPU, ze dne 22. prosince 2017, ve věci *Ardic*, bod 63, rozsudek sp. zn. C-66/08, ze dne 17. července 2008, ve věci *Szymon Kozłowski*, bod 42. Viz dále např. MUNDAY, R. J. C. The Uniform Interpretation of International Conventions. *International & Comparative Law Quarterly*, 1978, roč. 27, č. 2, s. 450-459, GEBAUER, Martin. Uniform Law: General Principles and Autonomous Interpretation. *Uniform Law Review*, 2000, č. 4, s. 683-705, nebo ČERNÁ, Dagmar. Výklad Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Evropským soudem pro lidská práva. *Jurisprudence (Wolters Kluwer)*, 2008, č. 3, s. 15.

právního pravidla považovaného v právním řádu státu, ve kterém se uznání uplatňuje, za podstatné, nebo práva, které je v tomto právním řádu uznáváno za základní.“[348] Naopak by však bylo proti smyslu uplatnění výhrady veřejného pořádku pro nepřipuštění výkonu na daném území, kdyby měl SD EU pravomoc členským státům určit jednotnou definici tohoto pojmu, tj. deklarovat obsah veřejného pořádku pro všechny státy. I proto SD EU v již citovaném rozhodnutí, stejně jako v rozhodovací praxi navazující, zastává názor, že mu definovat obsah veřejného pořádku členského státu nepřísluší, avšak je příslušný ke kontrolování mezí, v jehož rámci soud členského státu tento pojem pro účely odepření výkonu rozhodnutí použije.[349] V návaznosti na pravomoc kontrolovat meze užití SD EU ve své rozhodovací praxi rovněž zdůrazňuje, že obsah tohoto pojmu je zapotřebí vykládat restriktivně,[350] neboť použití výhrady veřejného pořádku tvoří odchylku od základních zásad EU, kterými jsou zásada volného pohybu osob, zboží, služeb, kapitálu a v tomto případě v přeneseném smyslu i jakýsi „volný pohyb rozhodnutí“. Zároveň je zapotřebí zachovat dostatečnou interpretační volnost, neboť obsah pojmu se může v kterémkoli státě v čase měnit.[351] Ačkoli tedy trvá nutnost autonomního výkladu pojmu, logicky SD EU ve své interpretaci bere v potaz, že by bylo nemístné, aby právě procesem autonomního výkladu mohl stanovit jednotlivým členským státům, co je jejich základními hodnotami a zásadami.

Ustanovení čl. 58 odst. 1 věta druhá nařízení Brusel I bis hovoří o možnosti odepření výkonu v případě, že rozpor s veřejným pořádkem je *zjevný*. Nestačí tedy jakýkoli zásah do veřejného pořádku, nýbrž tento musí být navíc v určité kvalitě. V reakci na rozhodovací praxi SD EU odborná literatura k požadavku zjevnosti uvádí (cit.): „*... použití výhrady veřejného pořádku zde přichází v úvahu pouze tehdy, pokud by uznání rozhodnutí porušovalo určitou podstatnou právní zásadu, a proto by bylo v nepřijatelném rozporu s právním řádem členského státu místa výkonu* (…).“[352] Reflexí zjevnosti je tak nutnost zásahu do právních zásad podstatných, nikoli jakýchkoli. Z praktického hlediska je však otázkou, zda doplnění nutnosti zjevnosti mění, kupříkladu oproti Bruselské úmluvě, přístup, či spíše formálně zpřesňuje dané ustanovení. Již od začátku je totiž výkladový konsensus na tom, že veřejný pořádek se musí interpretovat velmi restriktivně, a proto se podstatnost zásahu zkoumá i bez uvedení požadavku zjevnosti. Z hlediska normativního

[348] Rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-7/98, ze dne 28. března 2000, ve věci *Dieter Krombach* v. *André Bamberski*, bod 37.
[349] Viz rozsudek SD sp. zn. C-394/07, ze dne 2. dubna 2009, ve věci *Marco Gambazzi* v. *DaimlerChrysler Canada Inc*. and *CIBC Mellon Trust Company*, bod 26.
[350] Viz rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-54/99, ze dne 14. března 2000, ve věci *Association Eglise de scientologie de Paris a Scientology International Reserves Trust* v. *Premier ministre*, bod 17.
[351] Viz rozsudek Soudního dvora sp. zn. 41/74, ze dne 4. prosince 1974, ve věci *Yvonne Van Duyn* v. *Home Office*, bod 18.
[352] PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 43.

zakotvení lze ovšem takovou konstrukci považovat za vhodnou, neboť by skutečně nebylo vhodné, aby výhrada veřejného pořádku mohla být použita proti jakémukoli, byť i marginálnímu, zásahu.

Ustanovení čl. 58 nařízení Brusel I bis stanoví, že pro možnost odepření musí být ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem výkon. Jde tak o následky případného výkonu, které musí založit zjevný rozpor s veřejným pořádkem.[353] Naopak důvodem pro aplikaci výhrady veřejného pořádku není sama o sobě skutečnost, že soudní smír jako takový bude obsahově v rozporu s určitou základní hodnotou dožádaného státu, neboť teprve posouzení následků jeho v této chvíli ještě hypotetického výkonu musí tento rozpor založit, nikoli pouze jeho obsah.

Přeneseně by bylo lze se na první pohled domnívat, že by rovněž pro soudní smír mohly být použitelné důvody pro odepření výkonu uvedené v čl. 45 ve spojení s čl. 46 nařízení Brusel I bis. Ačkoli se totiž na soudní smíry neaplikuje čl. 45 stanovící důvody pro odepření uznání, zahrnuje výčet aplikovatelných ustanovení v čl. 58 odst. 1 ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis rovněž ustanovení čl. 46, které použitelnost čl. 45 stanoví též pro výkon. Takový závěr je však nutno odmítnout v důsledku textace čl. 58 nařízení Brusel I bis, který stanoví, že výkon může být odepřen *pouze*, pokud by byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem. Toto ustanovení je třeba chápat jako *lex specialis* omezující důvody pro odepření na tento jediný.[354]

V odborné literatuře se vedou spory o to, zda veřejný pořádek může být svou povahou toliko národní, či zda lze připustit existenci i tzv. mezinárodního veřejného pořádku či evropského veřejného pořádku. V souvislosti s nařízením Brusel I bis se zastává následující názor (cit.): „*It is only one particular aspect of public policy that comes into consideration under Art. 45 (1) (a), namely international public policy. This narrow concept does not cover all internal rules of public policy but only the core principles and values that cannot be derogated from, even for situations presenting foreign elements.*“[355] Ačkoli se autor citovaného úryvku vyjadřuje k čl. 45 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis týkající se důvodu pro odepření rozhodnutí, je jistě z hlediska obsahu pojmu veřejného pořádku závěr aplikovatelný i pro účely této výhrady proti soudnímu smíru dle čl. 58 odst. 1 ve spojení s čl. 59 nařízení Brusel I bis. Obsah mezinárodního veřejného pořádku je vymezen následujícími prvky (cit.): „*(i) fundamental principles, pertaining to justice or morality,*

[353] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 5180/2008 nebo usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 10. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10.
[354] Srov. rozsudek SD ze dne 2. června 1994, sp. zn. C-414/92, ve věci *Solo Kleinmotoren GmbH* v. *Emilio Boch*, bod 25, ve kterém SD interpretuje důvod odepření výkonu rozhodnutí v čl. 27 odst. 3 Bruselské úmluvy v tom smyslu, že tento nemůže být aplikovatelný na soudní smíry.
[355] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 879.

that the State wishes to protect even when it is not directly concerned; (ii) rules designed to serve the essential political, social or economic interests of the State, these being known as "lois de police" or "public policy rules"; and (iii) the duty of the State to respect its obligations towards other States or international organizations."[356] Lze pozorovat, že výčet opět míří na základní hodnoty, avšak nezahrnuje veškeré týkající se každého státu, nýbrž pouze jakési hlavní a stěžejní.[357] Právě do těchto musí být zasaženo, aby šlo odepřít výkon ve smyslu výhrady veřejného pořádku dle nařízení Brusel I bis.

Evropský veřejný pořádek má být dle odborné literatury při aplikaci příslušných ustanovení nařízení Brusel I bis chráněn rovněž.[358] Zde však vyvstává otázka, co vůbec by měl evropský pořádek představovat. Při pohledu na státy nikoli jako na izolované celky, nýbrž jako na subjekty vystupující v nadnárodním prostředí a vstupující do právních poměrů přesahující toliko jejich samostatnou suverenitu údajně vznikají základní zásady a neporušitelná pravidla i v rámci vzniknuvších nadnárodních celků. Evropský veřejný pořádek by tak dle takového přístupu byl tvořen hodnotami vyvěrajícími z evropské normotvorby a rozhodovací praxe, zejména tedy z EÚLP a judikatury SD EU.[359] Je ovšem otázkou, zda lze uznat existenci evropského veřejného pořádku jako samostatné kategorie. Je nesporné, že normotvorba jiné než národní povahy může přinést do té doby pro národní právní řád neznámé zásady, které se mohou stát součástí veřejného pořádku. Opět se však stanou součástí veřejného pořádku národního, neboť v rámci tohoto jako právo fungují. Při uznání existence evropského veřejného pořádku jako vlastní kategorie by byl i nesmírný problém s vymezením obsahu takového pojmu. Premisa by fungovala pouze za podmínky, že by evropské seskupení sdružovalo státy, které by měly zcela shodné právní řády, myšlenková a historická východiska a ústavní systémy, aby bylo možno vyčlenit toliko základní

[356] Převzato z INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION. ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES. International Council for Commercial Arbitration, 2011 [cit. 22-02-15]. Dostupné z: <https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/judges_guide_nyc_english_2018_reprint.pdf>.
[357] Srov. DOLINGER, Jacob. World Public Policy: Real International Public Policy in the Conflict of Laws. *Texas International Law Journal*, 1982, roč. 17, s. 171.
[358] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 879. Srov. BRODEC, Jan. Pojem „evropský veřejný pořádek" v judikatuře Evropského soudního dvora a Ústavního soudu ČR. *Jurisprudence*. 2006, č. 8, s. 7-13, KERESTEŠ, Tomáš. Public Policy in Brussels Regulation I: Yesterday, Today and Tomorrow. *LeXonomica. Journal of Law and Economics*, 2016, roč. 8, č. 2, s. 77-91, nebo LIEBSCHER, Christoph. European Public Policy. *Journal of International Arbitration*, 2000, roč. 17, č. 3, s. 73-88.
[359] ŠKERL, Jerca K. European Public Policy (with an Emphasis on *Exequatur* Proceedings). *Journal of Private International Law*, 2011, roč. 7, č. 3, s. 462.

zásady všem společné. Opatrnost při takovém přístupu je patrna i z rozhodovací praxe SD EU, který přesto při výkladu veřejného pořádku propojuje tento pojem s národními právními řády.[360]

Na druhou stranu evropský veřejný pořádek, ostatně stejně jako veřejný pořádek mezinárodní, může sloužit jako vhodná obrana proti tomu, aby určitý stát nemohl sám deklarovat rozsah svého veřejného pořádku mimo přípustné limity a tím zabránit naplňování cílů EU. Jinými slovy každý stát sám vymezuje, co je součástí jeho národního veřejného pořádku, čímž by teoreticky mohl vzniknout problém, pokud by do této skupiny zařadil i něco, na základě čehož by nešlo vykonávat jinak běžně vykonávaná rozhodnutí. V takové chvíli argumentace existencí evropského veřejného pořádku najde své uplatnění, neboť tento by zahrnoval právě jen ty hodnoty, které jsou státům společné či přímo vyplývají z evropské normotvorby.

Postup při výkonu soudního smíru

Výkon soudního smíru se provádí dle čl. 60 nařízení Brusel I bis. Dle tohoto ustanovení vydá příslušný orgán či soud (v případě procedury schváleného soudního smíru dle právního řádu ČR tedy soud)[361] na žádost kterékoli dotčené strany osvědčení, a to pomocí formuláře uvedeného v příloze II nařízení Brusel I bis. Do tohoto formuláře příslušný orgán či soud vyplní potřebné údaje, tj. demonstrativně který soud smír schválil, datum schválení, strany sporu, potvrzení vykonatelnosti smíru v členském státě původu, stručný popis předmětu sporu, shrnutí dohody stran uvedené v soudním smíru, částku, která má být zaplacena, v jaké měně a podobně. Termín *dotčená strana* nařízení Brusel I bis nedefinuje, avšak lze se domnívat, že bude nutné ho vyložit v tom smyslu, že zahrnuje osoby, které budou mít právní zájem na výkonu soudního smíru.[362] Prakticky však půjde zejména o oprávněného.

Vzhledem k tomu, že na soudní smír se dle čl. 59 aplikuje čl. 58 a dle čl. 58 jsou pro výkon veřejné listiny či smíru použitelná rovněž další ustanovení nařízení Brusel I bis, postupuje se pro účely výkonu smíru (mimo jiné) dle čl. 42, 43 a 57.[363] Oprávněnému pro účely výkonu v jiném členském státě než ve státě původu postačí, opatří-li si formulář a vyplněný jej předloží současně se soudním

---

[360] Rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-341/04, ze dne 2. května 2006, ve věci *Eurofood IFSC Ltd*, bod 60 a násl., rozsudek Soudního dvora sp.zn. C-681/13, ze dne 16. července 2015, ve věci *Diageo Brands BV* v. *Simiramida-04 EOOD*, bod 68, rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-302/13, ze dne 23. října 2014, ve věci *flyLAL-Lithuanian Airlines AS, v likvidaci* v. *Starptautiska lidosta Riga VAS* a *Air Baltic Corporation AS*, bod 44 a násl., nebo rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-373/13, ze dne 24. června 2015, ve věci *H. T.* v. *Land Baden-Württemberg*, bod 79 a násl.

[361] Dle legální definice čl. 2 písm. f) nařízení Brusel I bis půjde terminologicky o *soud původu*.

[362] Shodně MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 989.

[363] MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, s. 988.

smírem (čl. 42 odst. 1 nařízení Brusel I bis) příslušnému soudu v dožádaném členském státě.[364] K tomu může po žadateli orgán příslušný pro výkon požadovat dle čl. 42 odst. 4 nařízení Brusel I bis ještě předložení překladu rozhodnutí, pokud bez takového překladu nemůže pokračovat v řízení. Pro účely smíru se zde postupuje dle čl. 57 odst. 2 nařízení Brusel I bis, dle kterého lze překlad formuláře provést do jakéhokoli úředního jazyka, který označil dotyčný členský stát za přijatelný.

Poté, co je výkon v jiném členském státě navrhnut, doručí se povinnému v souladu s čl. 43 nařízení Brusel I bis osvědčení (formulář) a současně s ním rozhodnutí, pokud toto již nebylo osobě doručeno dříve. Analogický je postup i pro soudní smír. Samotný výkon v rámci dožádaného státu již probíhá dle příslušného právního řádu.

V.2.3. Nařízení o evropském exekučním titulu

Z hlediska výkonu poskytuje zajímavou možnost postupu nařízení o EET.[365] Nařízení o EET ve svém čl. 1 stanoví, že jeho účelem je zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky, (cit.): „… *aby byl stanovením minimálních norem umožněn volný pohyb rozhodnutí, soudních smírů a úředních listin ve všech členských státech, aniž by se v členském státě výkonu musela před uznáním a výkonem konat zprostředkující řízení*.“[366] Co tvoří nesporný nárok, stanoví čl. 3 tohoto nařízení. Ustanovení čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení o EET za nesporný nárok považuje takový, se kterým dlužník souhlasil prostřednictvím smíru, který soud schválil nebo který byl v průběhu řízení před soudem uzavřen. Působnost nařízení vymezuje čl. 2, dle kterého se vztahuje na občanské a obchodní věci.

Soudní smír získaný vnitrostátním procesním postupem může být dle tohoto nařízení potvrzen jako evropský exekuční titul. Výchozím principem dle čl. 24 odst. 2 nařízení o EET je, že soudní smír, který byl potvrzen jako evropský exekuční titul, je uznán a vykonán v ostatních členských státech, aniž by bylo zapotřebí prohlášení vykonatelnosti a aniž by bylo možno proti jeho vykonatelnosti podat protest.[367] Potvrzení evropského exekučního titulu se na žádost v souladu s čl. 24 odst. 1 nařízení o EET vydá dle vzorového formuláře uvedeného v příloze II tohoto nařízení. V rámci dalšího postupu se na soudní smír poté dle potřeby použijí ustanovení kapitoly II a IV, s výjimkou ustanovení vyčtených v čl. 24 odst. 3 nařízení o EET. Při výkonu se tedy postupuje dle ustanovení aplikovatelných na rozhodnutí. Dle čl. 20 odst. 1 nařízení o EET se

---

[364] Pojem *dožádaný členský stát* představuje dle čl. 2 písm. e) nařízení Brusel I bis (cit.): „… *členský stát, v němž má být rozhodnutí uznáno, popřípadě v němž má být proveden výkon rozhodnutí, soudního smíru nebo veřejné listiny;*“.
[365] Srov. BRODEC, Jan. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. *Právník*, 2005, č. 9, str. 1027.
[366] Srov. SALAČ, Jaroslav. Evropský exekuční titul. *Evropské právo*, 2003, roč. 1, s. 16.
[367] Srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Evropský exekuční titul a novela občanského soudního řádu a dalších předpisů. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 10., s. II.

vykonávací řízení řídí právem členského státu výkonu, přičemž při výkonu se postupuje za týchž podmínek jako při výkonu rozhodnutí vydaného v členském státě výkonu.[368]

Kromě podstatně jednoduššího procesního postupu poskytuje toto nařízení jednu značnou výhodu pro oprávněného. Na soudní smír se totiž neaplikuje čl. 21 odst. 1 nařízení o EET, které stanoví důvody pro zamítnutí výkonu. Zároveň vzhledem k tomu, že pro soudní smír není stanovena zvláštní právní úprava, není povinnému dán žádný odpírací důvod, a to ani ve formě argumentace narušením veřejného pořádku.[369] Nařízení o EET ovšem poskytuje povinnému ochranu v čl. 6. Pokud by totiž soudní smír potvrzený jako evropský exekuční titul přestal být vykonatelný či jeho vykonatelnost byla pozastavena nebo omezena, vystaví se na základě žádosti dle formuláře uvedené v příloze IV osvědčení o pozastavené či omezené vykonatelnosti.

Nařízení o EET nachází svůj odraz ve vnitrostátním právu v rámci ustanovení § 353 OSŘ. Zde jsou obsaženy procesní aspekty pro účely vydání potvrzení o evropském exekučním titulu. Dle § 353 odst. 1 OSŘ soud na žádost a při splnění podmínek stanovených nařízením o EET potvrdí soudní smír jako evropský exekuční titul.[370] Pokud podmínky splněny nejsou, soud potvrzení nevydá a písemně vyrozumí oprávněného o důvodech nevydání. K vydání potvrzení je dle § 353 odst. 2 OSŘ příslušný soud, který smír schválil.

V.2.4. Nařízení o drobných nárocích

Nařízení o drobných nárocích se dle svého čl. 2 vztahuje na občanské a obchodní věci v přeshraničních případech, jestliže hodnota nároku nepřesahuje částku 5 000 EUR. Jsou-li tyto podmínky splněny, umožňuje toto nařízení zahájit tzv. evropské řízení o drobných nárocích. Řízení se dle čl. 19 nařízení o drobných nárocích řídí procesním právem členského státu, v němž probíhá, a základní pravidla pro jeho zahájení a průběh stanoví čl. 4 a násl. nařízení o drobných nárocích. Hlavním cílem celé této úpravy je nabídnout rychlou a levnou alternativu ke standardnímu soudnímu řízení.[371] Tyto cíle naplňuje rovněž zde obsažený režim uznání a výkonu rozhodnutí. V první řadě pro rozhodnutí v jiném členském státě není dle čl. 20 odst. 1 nařízení o drobných nárocích třeba prohlášení vykonatelnosti. Zároveň dle stejného ustanovení se rozhodnutí uzná a

---

[368] Členský stát výkonu je definován v čl. 4 odst. 5 nařízení o EET.

[369] ANZENBERGER, Phillip. The Cross-Border Enforcement of Court Settlements within Brussels Ia Regulation: From a European and an Austrian Perspective. *LeXonomica*, Journal of Law and Economics, 2020, roč. 12, č. 2, s. 157.

[370] ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 292.

[371] Viz KNAPOVÁ, Jana. K evropskému řízení o drobných nárocích. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, s. 11, nebo SZABOVÁ, A. – ŠERÁ, M. Evropské řízení o drobných nárocích. In: *epravo.cz* [online]. 12. 03. 2009 [cit. 22-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich-55592.html>.

vykoná bez možnosti napadnout jeho uznání. Vykonávací řízení upravuje čl. 21 nařízení o drobných nárocích, dle jehož odst. 1 se vykonávací řízení řídí právem členského státu výkonu, přičemž dle čl. 21 odst. 2 tohoto nařízení se rozhodnutí vykonává za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané v členském státě výkonu. Možné důvody pro podání návrhu na zamítnutí výkonu povinným jsou stanoveny v čl. 22 odst. 1 nařízení o drobných nárocích. I zde však samozřejmě platí striktní zákaz přezkoumání rozhodnutí ve věci samé (čl. 22 odst. 2 nařízení o drobných nárocích).

I v evropském řízení o drobných nárocích se soud má dle čl. 12 odst. 3 nařízení o drobných nárocích pokusit, a to za podmínky, že je to vhodné. Důsledkem tohoto ustanovení je nově přidaný čl. 23a nařízení o drobných nárocích, který přímo upravuje soudní smír, jenž je schválen soudem nebo uzavřen před soudem právě v rámci evropského řízení o drobných nárocích.[372] Dle tohoto ustanovení se vykonatelný soudní smír uzná a vykoná v jiném členském státě za podmínek, které platí pro rozhodnutí vydané v evropském řízení o drobných nárocích. Kapitola III nařízení o drobných nárocích, stanovící úpravu pro uznání a výkon rozhodnutí, se dle čl. 23a nařízení o drobných nárocích použije obdobně. Tuto úpravu lze považovat za zajímavou, neboť na rozdíl od ostatních zde projednávaných oblastí nejen že nařízení o drobných nárocích stanoví úpravu pro výkon soudního smíru, nýbrž zároveň zakotvuje i samotnou možnost soudní smír v rámci tohoto specifického řízení získat.

V.2.5. Právní úprava dle Bruselské úmluvy

Z hlediska právní úpravy výkonu soudního smíru je důležité, stejně jako tomu bylo výše v kapitole o uznání, zmínit rovněž úpravu obsaženou v Bruselské úmluvě. Ačkoli lze totiž obecně říci, že materiálně je problematika, na kterou Bruselská úmluva dopadá, ve značné míře nahrazena nařízením Brusel I bis, má tato stále svůj vysoký význam, a to zejména s ohledem na čl. 68 nařízení Brusel I bis s odkazem na čl. 355 SFEU.[373] Zároveň nelze zanedbat rovněž význam z hlediska výkladového, kde valná většina rozhodovací praxe týkající se výkladu Bruselské úmluvy je aplikovatelná i dnes pro účely výkladu nařízení Brusel I a Brusel I bis.[374] Příkladmo lze uvést

[372] Ustanovení čl. 23a bylo přidáno na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2421 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a kterým se mění nařízení (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu.
[373] Srov. též bod 9 Preambule nařízení Brusel I bis.
[374] Důvodem je podobnost, či v některých aspektech i shodnost, těchto úprav. Proto je některá judikatura SD EU použitelná i pro výklad Luganské úmluvy II, viz usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4352/2017.

rozhodnutí SD, dle kterého je Bruselská úmluva aplikovatelná pouze na právní poměry s mezinárodním prvkem, ačkoli toto výslovně v Bruselské úmluvě není stanoveno.[375]

Dle Bruselské úmluvy se výkon soudního smíru rovněž řídí režimem stanoveným pro veřejné listiny. Konkrétně čl. 50 Bruselské úmluvy stanoví, že na žádost o výkon se použijí ustanovení čl. 31 a násl. Bruselské úmluvy, tj. ustanovení o výkonu rozhodnutí.

Bruselská úmluva stanoví pro odepření výkonu soudního smíru jediný důvod, kterým je dle čl. 50 ve spojení s čl. 51 Bruselské úmluvy rozpor s veřejným pořádkem. Odlišně od nařízení Brusel I bis však nikterak nehovoří o tom, že by tento rozpor musel být zjevný. Jedná se formálně o mírnější standard. Ze samotné textace Bruselské úmluvy by mohlo vyplývat, že každý, byť jen nepatrný a zanedbatelný, rozpor s veřejným pořádkem je důvodem pro odepření výkonu. Stále je však třeba dané ustanovení vykládat jako výjimečné a restriktivně pojímané okolnosti. Absence požadavku zjevnosti tak nemá větší praktické dopady.

V.2.6. Právní úprava dle Luganské úmluvy II

Stejně jako při analýze problematiky uznání a prohlášení vykonatelnosti je i ohledně výkonu třeba reflektovat rovněž Luganskou úmluvu II.[376] Dle čl. 58 věty druhé Luganské úmluvy II pro účely výkonu soudního smíru soud nebo jiný příslušný orgán státu vázaného Luganskou úmluvou II,[377] ve kterém byl soudní smír schválen, vydá osvědčení dle formuláře uvedeného v příloze V této úmluvy. Celkový postup se značně podobá postupům dle ostatních zde popisovaných právních norem. Je však zapotřebí brát v potaz, že takto vymezené pravidlo, stejně jako ostatní ustanovení Luganské úmluvy II, směřuje toliko na normování pravidel pro možnost výkonu ve státě vázaném touto úmluvou. Následně dle čl. 40 Luganské úmluvy II podléhá podání návrhu na výkon právu státu, ve kterém se návrh na výkon podává a rovněž jednotlivé aspekty výkonu jako takového jsou opět podřízeny vnitrostátním právním normám státu výkonu.

---

[375] Rozsudek SD ze dne 1. března 2005, sp. zn. C-281/02, ve věci *Andrew Owusu* v. *N.B. Jackson, trading as 'Villa Holidays Bal-Inn Villas', Mammee Bay Resorts Ltd, Mammee Bay Club Ltd, The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd, Consulting Services Ltd, Town & Country Resorts Ltd*, bod 25.

[376] Srov. PAUKNEROVÁ, Monika. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 9, s. 333-338, nebo EISENBRUKOVÁ, Lenka. StaroNová Luganská úmluva. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 3, s. 61.

[377] Viz definici *státu vázaného touto úmluvou* obsaženou v čl. 1 odst. 3 Luganské úmluvy II, dle které se tímto rozumí rovněž členský stát Evropského společenství (dnes EU) i Evropské společenství (dnes EU) jako celek.

V.2.7. Právní úprava v ZMPS

Nepodléhá-li soudní smír přímo použitelnému předpisu EU či mezinárodní smlouvě, postupuje se opět dle ustanovení ZMPS. Uznání a výkon upravuje Hlava III ZMPS.[378] Přímo o výkonu však hovoří pouze § 16 odst. 5 ZMPS, dle kterého lze nařídit výkon cizího rozhodnutí o majetkových věcech, které splňuje podmínky uznání dle ZMPS. Rozhodnutí českého soudu o nařízení výkonu rozhodnutí musí být odůvodněno. Toto ustanovení tedy dopadá na cizí rozhodnutí o majetkových věcech, která splňují podmínky uznání, avšak o kterých nebylo samostatně o uznání rozhodnuto. Je třeba toto ustanovení chápat v souvislosti s § 16 odst. 1 ZMPS, dle kterého právě pro cizí rozhodnutí v majetkových věcech platí, že se uznání nevyslovuje zvláštním výrokem. Postup dle § 16 odst. 5 ZMPS je takto konstruován proto, že se týká toliko cizích rozhodnutí, u kterých není vyžadován žádný mezistupeň – tj. ani uznání, ani prohlášení vykonatelnosti. Návrh na výkon lze podat bez dalšího. Z tohoto důvodu je ovšem takový výkon přípustný pouze soudním výkonem rozhodnutí dle OSŘ. Výkon pomocí soudního exekutora postupem dle EŘ není možný.[379] Ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) EŘ sice za exekuční titul stanoví i *jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon*. Oprávněný však exekuční návrh může dle § 37 odst. 4 EŘ podat pouze, má-li být exekuce vedena dle cizího rozhodnutí, které splňuje jednu z následujících podmínek:

- cizí rozhodnutí je dle přímo použitelného předpisu EU vykonatelné bez požadavku na prohlášení vykonatelnosti (§ 37 odst. 4 písm. b) bod 2 EŘ);
- u cizího rozhodnutí bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti dle přímo použitelného předpisu EU či mezinárodní smlouvy (§ 37 odst. 4 písm. b) bod 1 EŘ);
- bylo rozhodnuto o uznání tohoto cizího rozhodnutí (§ 37 odst. 4 písm. c) EŘ).

Vzhledem k tomu, že cizí rozhodnutí podléhající režimu § 16 odst. 5 ZMPS nesplňuje žádnou z vyčtených podmínek, není postup dle EŘ připuštěn.[380]

---

[378] Je však nutno brát v potaz rovněž zvláštní ustanovení o uznání a výkonu některých cizích rozhodnutí dle Hlavy IV ZMPS, která se použijí pro uznání a výkon cizích rozhodnutí, u kterých se vyžaduje prohlášení vykonatelnosti. Tato problematika již byla popsána výše v rámci kapitoly o *exequatur*.

[379] BŘICHÁČEK, Tomáš. § 16 [Postup uznání a výkonu]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 115. Viz též usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016.

[380] V rámci úpravy ZMPS je však co do uznání a výkonu nutno pamatovat, že Hlava III ZMPS obsahuje obecnou úpravu, z níž mohou být dále v zákoně činěny výjimky. Uvést lez tak kupříkladu § 58 ZMPS, dle kterého rozhodnutí ve věcech nezletilých, pokud se jím ukládá majetkové plnění, *může být* (…) *uznáno a vykonáno, jestliže tomu nebrání překážky stanovené v § 15 odst. 1 písm. b) až e).* Stejně tak EŘ reflektuje některé zvláštní úpravy a pro rozhodnutí o výživném na nezletilé dítě připouští možnost výkonu dle EŘ na základě § 37 odst. 4 písm. a) EŘ. Toto však není předmětem této práce, a proto bylo pojednáno o výkonu dle ZMPS toliko v obecné rovině.

VI. Výkon soudního smíru v přeshraničním kontextu vůči třetím státům

VI.1. Obecná východiska

V důsledku aplikační přednosti se v předchozích kapitolách rozlišuje úprava v mnohostranných mezinárodních smlouvách, v právu EU a případně postup vnitrostátní, není-li jiné úpravy, která by na předmětnou problematiku dopadala. Nutno však podotknout, že aplikační přednosti požívají pochopitelně i bilaterální mezinárodní smlouvy. Jejich systém je však z hlediska přehlednosti značně složitější, a proto jim byla vyčleněna samostatná kapitola.

VI.2. Úprava ve vybraných bilaterálních mezinárodních smlouvách, kterými je ČR vázána

Česká republika z pozice suverénního státu vstupuje jakožto subjekt mezinárodního práva do vzájemných právních vztahů s jinými suverény. Pro zde pojednávanou oblast jsou klíčové dvoustranné smlouvy o právní pomoci, které obsahují rovněž pravidla pro uznání a výkon rozhodnutí, případně též soudního smíru.[381] Pro jejich mnohost se následující část zaměří na výběr těch, které obsahují z hlediska soudního smíru některé zajímavé prvky. Již úvodem však lze zmínit některé aspekty, které mají bilaterální mezinárodní smlouvy společné.

VI.2.1. Společná východiska

K uzavírání smluv o právní pomoci docházelo ve většině případů za existence ČSR či ČSSR. Do těchto závazků vstoupila ČR z pozice nástupnického státu. K jejich převzetí došlo prostřednictvím čl. 5 odst. 2 ústavního zákona České národní rady č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky. Zde uváděné bilaterální mezinárodní smlouvy uzavřené ČSR či ČSSR jsou tak pro ČR plně závazné.[382]

---

[381] Pro detailní výčet relevantních bilaterálních mezinárodních smluv viz BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 715 a násl. Srov. též Přehled hlavních dvoustranných mezinárodních smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících. *justice.cz*. [cit. 22-02-25]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>.

[382] Srov. KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 84 a násl.

Výchozím principem bilaterálních právních úprav je, že stanoví právní režim pro vzájemné uznání a výkon rozhodnutí mezi signatářskými státy, následný výkon samotný na daném území však již plně podléhá vnitrostátním předpisům. To znamená, že režim uznání a výkonu se řídí příslušnou bilaterální mezinárodní smlouvou, která ovšem pro účely následného provedení výkonu odkazuje na vnitrostátní právní řád dožádaného státu. Jde tedy o úpravu kolizního typu. Vzájemná provázanost předmětných dvoustranných mezinárodních smluv a vnitrostátní úpravy je tak obdobná jako u výše vymezených mnohostranných mezinárodních smluv, případně vybraných přímo použitelných předpisů EU.

S podáním žádosti o uznání či výkon souvisí i povinnost přiložit k takovému návrhu překlady příslušných listin. Zde lze shledat první specifika některých bilaterálních smluv, které umožňují předložit listiny i v jiném jazyce, než je jazyk signatářských států. V tomto ohledu tak lze uvést kupříkladu čl. 42 odst. 3 bilaterální smlouvy mezi ČR a Albánií, která stanoví povinnost přiložit (cit.): „*... překlad do jazyka dožádané smluvní strany nebo do jazyka ruského, ověřený podle článku 9 odstavce 2.*“[383] Ruština přitom není úředním jazykem ani jednoho z těchto států. Obdobnou úpravu lze najít i ve smluvním vymezení právní pomoci mezi ČR a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou.[384] Ustanovení čl. 26 odst. 2 písm. c) této smlouvy stanoví možnost ověřeného překladu do jazyka francouzského, avšak zde pouze za podmínky, že není možné ověřený překlad dokladů vyhotovit v jazyce dožádané smluvní strany.[385] Další zvláštnosti týkající se bilaterálních smluv jsou již rozebrány níže v souvislosti s konkrétním státem. Pokud jde o možnost použít listinu, resp. překlad do jiného jazyka než jazyka smluvních stran, nejde však o řešení nikterak neobvyklé. Naopak se jedná o postup používaný dříve a ostatně i v současnosti obecně v rámci mezinárodní smluvní praxe. V případě bilaterálních smluv jde o typické řešení za situace, kdy jazyk některé ze smluvních stran (případně obou) není zcela frekventovaným

[383] Viz čl. 42 odst. 3 Smlouvy mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 16. ledna 1959. V ČSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 97/1960 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.
[384] Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 4. února 1981. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 17/1984 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.
[385] Obdobně též mezinárodní smlouva ve vztahu k Sýrii, kde je však překlad do francouzštiny připuštěn bez dalšího, tudíž není podmíněn nemožností překladu do jazyka dožádaného státu. Viz čl. 29 odst. 1 písm. c) Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 18. dubna 1984. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 8/1986 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

jazykem.[386] Ostatně i řada multilaterálních smluv stanoví pro různé formy komunikace a zejména pro předkládání listin též možnost používání jazyků třetí země, resp. velmi frekventovaných jazyků (jako například angličtina, francouzština, španělština apod.).[387]

VI.2.2. Albánská republika

Výkon soudního smíru ve vztahu k Albánii je z pohledu ČR podřízen režimu Smlouvy mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 16. ledna 1959.[388] Tato smlouva hovoří o soudních smírech ve svém čl. 47, když stanoví, že se ustanovení o uznání a výkonu rozhodnutí o majetkových nárocích dle čl. 41–46 této smlouvy obdobně použijí i na *smíry uzavřené před justičními úřady*. Justiční úřad tato smlouva definuje v čl. 1 odst. 2, dle kterého se jím rozumí soud, prokuratura a státní notářství. Pro uznání a výkon soudního smíru je tedy dostatečné jeho uzavření před soudem a pro naplnění definice soudního smíru není třeba i jeho schválení. Z toho vyplývá, že je stanoven „nižší standard",[389] než jaký zná kupříkladu česká úprava vyžadující schválení. Tato textace však nezpůsobí výkladové potíže a výkon smíru schváleného soudem v ČR v Albánii tak ohrožen není, neboť jde v daném případě o kvalitativně vyšší formu. Jestliže mezinárodní smlouva požaduje pouze uzavření před justičním orgánem, spadá tedy pod definiční vymezení jistě i takový

[386] Proto má podobně jako náhradní možnost ruštinu zakotven i čl. 5 Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, ze dne 15. října 1976. V ČR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 106/1978 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech. Srov. též čl. 52 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech, ze dne 18. ledna 2002. V ČR vyhlášena jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 133/2003 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech.

[387] Srov. HUDSON, Manley O. Languages used in Treaties. *The American Journal of International Law*, 1932, roč. 26, č. 2, s. 369, nebo GAMBLE, J. K. – KU, Ch. Choice of Language in Bilateral Treaties: Fifty Years of Changing State Practice. *Indiana International & Comparative Law Review*, 1993, roč. 3, č. 2, s. 240. Srov. též Treaty Section of the Office of Legal Affairs (UN). Treaty Handbook. United Nations Publication, Sales No. E.12.V.1, revised edition of 2012. [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/source/publications/thb/english.pdf>, s. 11, kde se doporučuje předložení „zdvořilostního" překladu do angličtiny nebo francouzštiny.

[388] V ČSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 97/1960 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních. Autor poznamenává, že ačkoli smlouva byla uzavírána s Albánskou lidovou republikou, je plně použitelná i po transformaci na Albánskou republiku. Použitelnost dokládá rozhodovací praxe, viz např. rozsudek Okresního soud Semily ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 6 C 176/2020, rozsudek Obvodního soudu Praha 3 ze dne 30. 7. 2021, sp. zn. 21 C 356/2020, nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5382/2017.

[389] Má se na mysli toliko nižší procesní složitost. Samozřejmě z obecného hlediska je smír uzavřený před justičním orgánem vůči smíru soudem schválenému postaven zcela naroveň, je-li mu v obou případech přiznán příslušným právním řádem stejný účinek.

smír, který kromě uzavření před dotčeným orgánem navíc prochází procesem schválení. To lze chápat jen jako jakýsi nadstandard požadovaný vnitrostátním právem.[390]

Vymezení smíru dle zde posuzované mezinárodní smlouvy nepůsobí obtíže optikou současné úpravy ČR, ačkoli ta za soudní smír prohlašuje jen smíry soudem schválené. Rovněž v době uzavření této smlouvy vyžadovala tuzemská úprava dle § 40 ve spojení s ustanoveními § 75 a 76 OSŘ 1950 schválení soudem. Stejně tak současná albánská vnitrostátní úprava civilního práva procesního předpokládá schválení, když například čl. 158/ç odst. 3 albánského občanského soudního řádu hovoří o schválení smíru, ke kterému došlo bez zahájení jednání, usnesením soudu.[391] Přesto však volnější definice v mezinárodní smlouvě najde své uplatnění, a to kupříkladu v souvislosti s plánovanou konstrukcí Věcného záměru, který koncepci schvalování smíru soudem opouští.

Důvody pro odepření uznání a výkonu rozhodnutí či soudního smíru uvádí čl. 46 dotčené smlouvy. Za zajímavé lze považovat, že toto ustanovení nepočítá s výhradou veřejného pořádku a rovněž žádná jiná ustanovení smlouvy se o veřejném pořádku nezmiňují. Nabízí se tudíž otázka, jaký by měl být procesní postup soudu, pokud by byl v režimu této smlouvy navrhován výkon cizího rozhodnutí takového, jehož účinky by veřejnému pořádku odporovaly.

Vzhledem k absenci výslovné úpravy v předmětné mezinárodní smlouvě je třeba v první řadě posoudit, za jakých okolností lze subsidiárně použít ZMPS na otázky mezinárodní smlouvou výslovně neupravené, resp. opomenuté.[392] Literatura zastává názor, že pro posouzení je nutné zohlednit, zda (cit.): „… *úprava v mezinárodní smlouvě je úpravou celistvou a uzavřenou a daný institut zcela vylučuje, nebo zda využití vnitrostátní úpravy přichází v úvahu.*“[393] Ustanovení čl. 46 smlouvy svou textací nenavozuje dojem, že poskytuje výčet toliko demonstrativní. Důvody pro možné odepření jsou vymezeny taxativně, tudíž uzavřeny a jasně ohraničeny. Možnost použití výhrady veřejného pořádku není explicitně vyloučena, toto vyloučení však vyplývá z toho, že

---

[390] Výkladový problém však nastává v situaci opačné, tj. jestliže vnitrostátní právní řád stanoví toliko uzavření před soudem, zatímco mezinárodní smlouva hovoří o smírech soudem schválených. K tomu viz níže.

[391] Viz čl. 158/ç odst. 3 albánského občanského soudního řádu [Code of Civil Procedure of the Republic of Albania], v anglickém znění (cit.): „*When reconciliation is reached without starting the hearing, a record is held, which is signed by the parties. The judge approves the reconciliation by way of decision.*“ Čerpáno z anglického překladu dostupného na: <https://euralius.eu/index.php/en/library/albanian-legislation?task=download.send&id=257&catid=51&m=0>. [cit. 22-02-26].

[392] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 25 Nd 17/2002.

[393] BELLOŇOVÁ, Pavla. Komentář k § 2. In: PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 19.

mezinárodní smlouva poskytuje vlastní výčet důvodů pro odepření, mezi kterými výhradu veřejného pořádku neuvádí. Praktickým pohledem lze zřejmě pomýšlet nad závěrem, že se jedná toliko o opomenutí, neboť právě výhradu veřejného pořádku lze ve výčtu klasických důvodů pro odepření považovat za stěžejní. Na druhou stranu však pouze tímto argumentem nelze popřít znění mezinárodní smlouvy a toto rozšiřovat bez jakéhokoli podkladu. Pouhé konstatování, že by se výčet důvodů měl doplnit o jiný, uvedený v ZMPS, pouze z důvodu jeho absence, by bylo značně slabé a nemělo oporu v žádné právní normě či výkladových pravidlech. Ostatně připuštění takového postupu by zcela vyprázdnilo možnou snahu smluvních stran si navzájem upravit podmínky k oboustranné prospěšnosti, kdyby postačoval argument, že cokoli nebylo upraveno, si tam jedna ze smluvních stran „domyslí" dle svého vnitrostátního práva. Nejeví se tedy jako možné, zejména pro absenci jakéhokoli argumentu ve prospěch této myšlenky, dovodit subsidiární použití výhrady veřejného pořádku dle § 4 ve spojení s § 15 odst. 1 písm. e) ZMPS.[394/395]

Opačnou otázkou však je, zda veřejný pořádek představuje něco, čeho se stát v rámci své svrchovanosti může smluvně vzdát. Z hlediska možného předmětu smlouvy mají totiž státy širokou smluvní autonomii.[396] Přesto však existují určité hranice. V první řadě je zapotřebí pamatovat na limity vytyčené VÚSP. Důležitý je zejména čl. 53 VÚSP, který prohlašuje za nulitní každou smlouvu, která by v době svého uzavření byla v rozporu s imperativní normou obecného mezinárodního práva.[397] Tyto imperativní normy, jakožto systém označovaný *ius cogens*, však míří na nepřípustnost určitých smluvních ujednání, která by byla nepřijatelná pro mezinárodní prostředí jako celek.[398] Limity státu z hlediska vzdání se suverenity tudíž do této kategorie

---

[394] Srov. BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. § 4 [Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 30 (cit.): „*Komentované ustanovení jako takové se uplatní samozřejmě pouze v rámci mechanismů upravených v zákoně, pokud má být zákon aplikován, čemuž brání též okolnost, že daná oblast je pokryta přímo aplikovatelným unijním předpisem.*" Ačkoli citovaná část hovoří o vztahu k právu EU, je zřejmě závěr shodný i pro přednostně aplikovanou mezinárodní smlouvu.

[395] Autor upozorňuje, že další zde učiněný výklad velmi záleží na tom, jak soud posuzující daný případ definičně chápe veřejný pořádek. Jestliže se přikloní k iuspozitivistickému pojetí, dle kterého veřejný pořádek pojme jako toliko legislativní konstrukt pro účely odepření důsledků cizího práva na českém území, pravděpodobně završí, že výhrada proti tomuto v dané právní normě, zde mezinárodní smlouvě, není obsažena, čímž je situace vyřešena a výhradu veřejného pořádku na danou situaci nelze aplikovat. Opačně však může přemýšlet soud, který veřejný pořádek pojme iusnaturalisticky a v tomto pojmu tak bude spatřovat všeobecně fungující a platný konstrukt, který je nutno chránit vždy, neboť vyjádření v zákoně představuje pouze garanci a jakési upřesnění jeho použitelnosti, nikoli jeho samotné vytvoření. Vzhledem k tomu, že iuspozitivistické pojetí působí velmi odvážně a zřejmě plně nenaplňuje tuzemské pojetí veřejného pořádku, postupuje autor při dalším výkladu z druhé uvedené, značně komplikovanější, varianty.

[396] POTOČNÝ, O. – ONDŘEJ. J. *Mezinárodní právo veřejné. Zvláštní část.* 3., doplněné a rozšířené vydání. C. H. Beck, 2002, s. 172.

[397] Srov. ŠTURMA, P. – ČEPELKA, Č. – BALAŠ, V. *Právo mezinárodních smluv*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011, s. 163 a násl.

[398] Blíže k vymezení *ius cogens* viz např. VILLIGER, Mark E. *Commentary on the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties*. Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 665 a násl. Srov. též MRÁZEK, Josef. The Ways of

nespadají. Je tak třeba problém zkoumat z hlediska přípustnosti takového omezení pohledem státu samého, nikoli kontraktačních pravidel.

Obecně se dobrovolné omezení suverenity a pravomocí státu chápe jako výkon a projev suverenity jako takové.[399] Český právní řád možnost státu vzdát se některých svých práv či omezit svou suverenitu předpokládá. Ostatně důkazem přípustnosti takového postupu je čl. 10a Ústavy.[400] Obecným limitem však vždy je, že v *příslušné mezinárodní smlouvě* [musejí být] *dodrženy základní zásady demokratického a právního státu podle čl. 9 odst. 2* [Ústavy].“[401] V případě vzdání se ochrany veřejného pořádku by o dodržení tohoto limitu bylo možno pochybovat; jedná se ovšem opět o otázku nutně navázanou na to, co vlastně interpretující osoba chápe pojmem veřejný pořádek. Iusnaturalistickým východiskem o „všudypřítomném“ veřejném pořádku bez nutnosti jeho zakotvení v zákonné podobě lze o možnosti vzdát se jeho ochrany pochybovat.[402] Na druhou stranu veřejný pořádek v předmětné mezinárodní smlouvě uveden jako odpírací důvod není, tudíž situace koliduje s problémem možnosti soudu „vytvořit“ odpírací důvod pod argumentem ochrany základních hodnot státu. Jestliže se totiž při řízení před soudem neshledá naplnění některého odpíracího důvodu, bylo by povinností soudce uznání či výkon rozhodnutí připustit. Nabízí se tak navazující otázka, a to soulad takového případného rozhodnutí s ústavním pořádkem. Ta je ovšem značně problematická.

Ústavní soud je nadán kompetencí posoudit soulad mezinárodní smlouvy podle čl. 10a nebo čl. 49 Ústavy s ústavními zákony, a to v řízení dle § 71a a násl. ZÚS. Ustanovení § 71a odst. 1 ZÚS však dává oprávnění podat návrh pouze z hlediska předběžného posouzení mezinárodní smlouvy, nikoli rovněž následného.[403] Toto je v souladu rovněž s dikcí Ústavy, která ve svém čl. 87 odst. 2 stanoví,

---

Identification of Jus Cogens and Invocation of International Responsibility. *The Lawyer Quarterly*, 2017, č. 2, s. 103-118.

[399] Srov. nález Ústavního soudu – pléna ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, nález Ústavního soudu – pléna ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 19/08, nebo nález Ústavního soudu – pléna ze dne 3. 11. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/09. Srov. též KNOB, Miroslav. Role suverenity při analýze vztahu Evropské unie a České republiky jako členského státu EU – slepá větev, nebo odrazový můstek? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, č. 2, s. 325-337.

[400] Srov. nález Ústavního soudu – pléna ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 19/08, bod 107 a násl., nebo nález Ústavního soudu – pléna ze dne 3. 11. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/09, bod 147 a násl.

[401] SYLLOVÁ, Jindřiška. Čl. 10a [Podmínky přenesení pravomoci]. In: SLÁDEČEK, V. – MIKULE, V. – SUCHÁNEK, R. – SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 142.

[402] Naopak pokud by se veřejný pořádek chápal toliko jako jeden ze zákonných odpírací důvodů bez širších spojitostí, nebránilo by jeho vyloučení nic. I v takovém případě by však ochrana základních hodnot musela být zachována, kupříkladu výkladem pomocí ústavního pořádku.

[403] Viz též § 71e odst. 3 ZÚS, který z hlediska právních následků nálezu v této věci uvádí, že nález *brání ratifikaci mezinárodní smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn.* Ani zde se nijak nepočítá s následnou kontrolou souladu. Srov. FILIP, J. – HOLLÄNDER, P. – ŠIMÍČEK, V. *Zákon o Ústavním soudu. Komentář*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 464.

že Ústavní soud rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem *před její ratifikací*.[404] Ani podáním ústavní stížnosti není pro Ústavní soud možné s mezinárodní smlouvou něco učinit, neboť ústavní stížnost je dle § 72 odst. 1 písm. a) ZÚS koncipována jako prostředek proti zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv nebo svobod, nikoli proti domnělému nesouladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem. Český právní řád tedy nepočítá s tím, že by se někdo mohl dovolat ústavněprávní ochrany z důsledků plynoucích ze samotného obsahu mezinárodní smlouvy, nikoli jejího konkrétního výkladu učiněného soudní soustavou, neboť vzhledem k tomu, že mezinárodní smlouva již prošla postupy nutnými k její závaznosti, při kterých byla kontrola ústavní konformity možná, počítá se s tím, že ústavněprávně závadná není.

Navrátí-li se nyní zde činěný výklad k soudu, u kterého se výkon navrhuje, lze spatřovat, že jeho možnosti postupu jsou značně omezené. Soud je při svém rozhodování dle čl. 95 odst. 1 Ústavy vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, je-li tato součástí právního řádu, přičemž je oprávněn posoudit pouze soulad jiného právního předpisu právě s mezinárodní smlouvou či zákonem.[405] Dle čl. 95 odst. 2 Ústavy může soud předložit Ústavnímu soudu věc, jestliže shledá rozpor zákona s ústavním pořádkem. Opět se ovšem mechanismus nijak netýká mezinárodní smlouvy. Na druhou stranu dle rozhodovací praxe Ústavního soudu musejí soudy při své činnosti (cit.): „… *postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality.*“[406] Soud má tak i v případě nutnosti „nahradit“ interpretační závěr, ke kterému došel jazykovým výkladem, a má použít jiné metody výkladu.[407] Úlohou soudů je nikoli pouze omezit se (cit.): „… *na pouhý mechanický výklad a aplikaci podústavního práva, aniž by zároveň nedomýšlely praktické dopady přijetí určitého výkladu právní normy, které nesmějí být nesmyslné.*“[408] I ve zde posuzovaném případě je jistě třeba vyjít z předpokladu, že soud nemůže činit takový výklad, z něhož vyplývají „nesmyslné závěry“. Na druhou stranu nelze za výklad označit situaci, kdy v mezinárodní smlouvě určité ustanovení zcela absentuje. V takovém případě soud nemá vůči čemu korektní výkladové postupy aplikovat. Následují tak dle autora dvě možnosti soudního postupu.

---

[404] Srov. nález Ústavního soudu – senátu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 252/04.
[405] Srov. MLSNA, Petr. Komentář k čl. 10. In: RYCHETSKÝ, Pavel a kol. *Ústava České republiky: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 110.
[406] Nález Ústavního soudu – senátu ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12.
[407] Nález Ústavního soudu – senátu ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12.
[408] Nález Ústavního soudu – senátu ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12. Srov. též nález Ústavního soudu – senátu ze dne 6. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 258/03, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 10. 12. 2018, sp. zn. 22 Cdo 1424/2018.

Zaprvé soud s ohledem na výše uvedené dojde k tomu, že právní řád mu neumožňuje pouze pro rozpor s veřejným pořádkem v dané situaci výkon odepřít a tento aprobuje. Na základě lapsu při sjednávání mezinárodní smlouvy tedy připustí výkon takového rozhodnutí, neboť absentuje jakýkoli důvod, pro který by mohl postupovat opačným způsobem. Takový závěr, ač se nejeví jako vhodný, je právně v pořádku, neboť soud dodržel pro něj závazné právní normy. Uvažovat lze o částečné reparaci tohoto postupu v samotném vykonávacím řízení zastavením řízení pro *jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat* dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, kdyby provedení výkonu znamenalo soudní aprobování zásahu do konkrétních práv. To ovšem pouze vzbuzuje další problémy – v první řadě by postup jasně evokoval nejednotnost soudní soustavy v posuzování vykonatelnosti daného exekučního titulu, v řadě druhé tento postup neřeší otázku těch rozhodnutí, která budou za současného rozporu s veřejným pořádkem toliko uznána, neboť ze své povahy nepředpokládají výkon. Naopak fungovat nebude ústavní stížnost proti takovému postupu, neboť, jak již bylo naznačeno výše, v této situaci není v rozporu s ústavním pořádkem rozhodnutí soudu jako takové, nýbrž namítat by se musela toliko konstrukce mezinárodní smlouvy, což není přípustné. Ústavní soud by ústavní stížnost musel odmítnout jako návrh zjevně neopodstatněný, případně tuto zamítnout, pokud by se rozhodl meritorně problematiku posoudit. V obou případech by tím ovšem přeneseně *schválil* takový postup jako ústavně nezávadný.

Zadruhé by se soud mohl pokusit neexistenci výhrady veřejného pořádku překlenout argumentací o rozporu se samotným ústavním pořádkem. Soud má povinnost mezinárodní smlouvu aplikovat. Ačkoli tak není výslovně v mezinárodní smlouvě uvedeno, je logické, že soud zároveň nemůže přiznat vykonatelnost titulu takovému, který by zasahoval samotné základní ústavní hodnoty, které, při iusnaturalistickém pojetí veřejného pořádku, rovněž část veřejného pořádku nutně tvoří.[409] Soud by v takovém případě musel detailně a přesně odůvodnit, které konkrétní dopady potenciálního výkonu rozhodnutí by byly takové intenzity, že by byly v rozporu s ústavním pořádkem jako takovým.[410] Odpírací důvod by ve výsledku netvořil některý z důvodů přímo v mezinárodní smlouvě uvedených, nýbrž samotná závažnost daného rozhodnutí a jeho aspektů,

[409] Srov. nález Ústavního soudu – pléna ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 (cit.): „*Je nutno rozlišovat případy, ve kterých lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zabezpečit jeho ústavně konformní interpretací a kdy tak učinit nelze a je nutno přistoupit k jeho zrušení. Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jenž mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci*."

[410] Viz nález Ústavního soudu – senátu ze dne 25. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 709/05 (cit.): „*Jinak řečeno, uznání rozhodnutí, které neobstojí z hlediska ochrany základních práv, by bylo v rozporu s veřejným pořádkem České republiky a v konečném důsledku i se samotným ústavním pořádkem České republiky.*"

v důsledku kterých soud *dovodí* nepřípustnost výkonu takového rozhodnutí pro rozpor s ústavním pořádkem. Pomocný argument by zde mohla tvořit opět samotná podstata veřejného pořádku. Jedná se však o situace, kdy soud skutečně najde konkrétní právo obsažené v ústavním pořádku, které by případným výkonem bylo porušeno. V úvahu mohou přicházet zejména některá z práv obsažená v LZPS či hodnoty deklarované Ústavou. Ostatně i z interpretační povinnosti uvedené v ustanovení čl. 9 odst. 3 Ústavy vyplývá, že (cit.): „*... každá právní norma musí být vykládána tak a s použitím takových metod, aby byla v souladu se základy demokratického státu, aby tyto základy byly dodrženy a uchovány, nikoli proti nim.*“[411] Pokud by soud schválil výkon, přičemž jeho rozhodnutí by zasahovalo do určitého konkrétního práva či hodnoty obsažené v ústavním pořádku, je samozřejmě přípustná i ústavní stížnost, čímž by chybu následně zhojil Ústavní soud.

Je však patrné, že existencí konkrétního zásahu se již jedná o jinou situaci, než na kterou výše uvedený rozbor směřoval. Zároveň je třeba opětovně upozornit na to, že je nutno striktně rozlišovat, zda se v dané situaci jedná o výklad jako takový, či o absenci aplikovatelného ustanovení. Zde se řeší problematika druhá, čímž nelze aplikovat obecné postupy ochrany ústavnosti, které vycházejí z toho, jak se má ústavně konformně interpretovat.[412]

Nutno závěrem podotknout, že Albánie má v době vyhotovení této práce status kandidátské země a rovněž probíhá postupný proces přístupových jednání za účelem vstupu Albánie do EU.[413] V případě úspěšnosti přístupových jednání by samozřejmě režim vzájemného uznání a výkonu rozhodnutí, včetně soudního smíru, podléhal normám EU a vzájemná bilaterální úprava mezinárodní smlouvou by byla upozaděna. Je však zapotřebí pamatovat, že ani v takovém případě nedochází k úplnému nahrazení všech bilaterálních mezinárodních smluv právem EU, neboť např. na ustanovení čl. 73 odst. 3 nařízení Brusel I bis lze demonstrovat, že dvoustranné úmluvy a dohody mezi třetím státem a členským státem, k jejichž uzavření došlo před nabytím účinnosti nařízení Brusel I, jsou nadále použitelné, neboť těchto se nařízení Brusel I bis nedotýká.

---

[411] SYLLOVÁ, Jindřiška. Čl. 9 [Změna Ústavy; nezměnitelná část Ústavy]. In: SLÁDEČEK, V. – MIKULE, V. – SUCHÁNEK, R. – SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 115.
[412] Srov. nález Ústavního soudu – senátu ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 158/04.
[413] Pro bližší informace viz EUROPEAN COMMISSION. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. Albania. [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/albania_en>.

VI.2.3. Korejská lidově demokratická republika

Rovněž s KLDR má ČR uzavřenu smlouvu o právní pomoci zohledňující uznání a výkon rozhodnutí.[414] Tato smlouva však upravuje toliko uznání a výkon rozhodnutí, konkrétně v čl. 26-32, avšak nikterak se nezmiňuje o soudních smírech. Je tedy otázkou, zda soudní smír dle OSŘ lze vykonat dle této smlouvy jakožto rozhodnutí, či zda toto není možné a postup by musel být podřízen jinému režimu. Za účelem zodpovězení této otázky je třeba pokusit se vyložit, jaký význam smluvní státy v době přijetí dané mezinárodní smlouvy mohly přisuzovat termínu „rozhodnutí" ve smyslu čl. 26 a násl. této smlouvy.

Na podporu argumentu, že se dle mezinárodní smlouvy jedná skutečně jen o rozhodnutí ve smyslu samém, by bylo lze uvést, že vnitrostátní zákonodárství KLDR institut soudního smíru nepředpokládá. Alespoň s ohledem na právní úpravu občanského soudního řízení KLDR lze za nejbližší právní úpravu k soudnímu smíru považovat čl. 25 ve spojení s čl. 85 severokorejského občanského soudního řádu,[415] který však nehovoří přímo o soudním smíru jakožto výsledku soudního řízení. Dle čl. 25 mohou strany navzájem dojít ke smírnému řešení a žalobce tak může upustit od vzneseného nároku. Zároveň dle úpravy čl. 85 severokorejského občanského soudního řádu soud schválí nálezem, že strany uzavřely smír a je podán návrh na zastavení řízení.[416] Z komparace s odlišnou verzí překladu daných ustanovení však spíše vyplývá, že soud schvaluje společnou žádost stran na zastavení řízení/zpětvzetí žaloby,[417] tudíž nelze dovozovat, že by se jednalo o dovršení jakéhokoli soudního smíru, když soud toliko schvaluje zpětvzetí návrhu v důsledku dohody stran. Celá situace navozuje spíše dojem mimosoudního řešení sporu s důsledky na řízení samotné než existenci možnosti soudního smíru. Rovněž žádná jiná ustanovení nehovoří o soudním smíru v jeho smyslu samém, stejně tak jako výkon takového

[414] Konkrétně se jedná o Smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 11. září 1988. V ČSSR byla smlouva vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 93/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

[415] Převzato z anglického znění Civil Procedure Law of the Democratic People's Republic of Korea (2015). [cit. 22-02-24]. Dostupný z: <https://www.lawandnorthkorea.com/laws/civil-procedure-law-2015>.

[416] Spojení „zastavení řízení" je zde použito za účelem zjednodušení. Anglická verze daného zákona hovoří o „to cancel a lawsuit", což by bylo nutno doslovně překládat jako zrušení žaloby. Pohledem české právní terminologie však takové spojení nepůsobí příliš přehledně. Pro srovnání dostupný anglický překlad severokorejského občanského soudního řádu ve znění účinném od roku 2009, tj. ve znění neaktuálním, avšak totožném co do zde posuzovaného ustanovení, předkládá variantu „for withdrawal of the litigation", což by v doslovném překladu mířilo na „stažení"/zpětvzetí soudního sporu. Viz <https://kimchilaw.files.wordpress.com/2014/06/20-civil-procedure-law.pdf>. [cit. 22-02-27].

[417] Viz anglické znění čl. 85 severokorejského občanského soudního řádu ve znění účinném od roku 2009, dostupné z: <https://kimchilaw.files.wordpress.com/2014/06/20-civil-procedure-law.pdf>. [cit. 22-02-27].

institutu nepředpokládá čl. 175 a násl. severokorejského občanského soudního řádu stanovící pravidla pro výkon (pouze) rozsudku nebo nálezu.[418]

Někdo by se mohl pokusit k situaci přistupovat pohledem opačným, kterým by se dovodilo, že soudní smír dle českého práva definičně odpovídá rozhodnutí. Požadavek pravomocného a vykonatelného rozhodnutí dle čl. 27 bodu 1 smlouvy je u soudního smíru splněn, jelikož tento je schvalován ve formě usnesení a má účinky pravomocného rozsudku. Též ZMPS ve svém pojmu „cizí rozhodnutí" zahrnuje i cizí soudní smíry, tudíž režim jejich výkonu podřizuje právě režimu aplikovatelnému na rozhodnutí. Tomuto přístupu přitom odpovídá i platné a účinné znění ZMPSaP v době přijetí dané mezinárodní smlouvy, kdy ustanovení § 63 ZMPSaP cizí rozhodnutí definoval ve stejném duchu. To by však znamenalo postup, který uplatňuje pro výklad mezinárodní smlouvy čistě vnitrostátní východiska, což nelze připustit. Předmětná smlouva o právní pomoci mezi ČR a KLDR žádnou definici pojmu rozhodnutí neobsahuje a vzhledem k výše učiněnému výkladu o vnitrostátním právu KLDR se nelze domnívat, že by smluvní strany v době sjednávání této mezinárodní smlouvy měly z jakéhokoli důvodu na mysli pojmem rozhodnutí i soudní smír. Stejně tak by naopak bylo možno vznést námitku, že neuvedení daného pojmu do smlouvy mohlo být záměrem, neboť stát nechtěl připustit vykonatelnost něčeho, co z právního hlediska vůbec nezná. Pro účely soudního smíru je tedy závěrem nutno konstatovat, že český soudní smír není na území KLDR vykonatelný.

Pro zajímavost lze doplnit, že ani v této mezinárodní smlouvě není jako odpírací důvod uvedena výhrada veřejného pořádku. Platí tedy shodné závěry, které byly učiněny výše ohledně režimu uznání a výkonu vůči Albánské republice.

VI.2.4. Kubánská republika

Právní úpravu uznání a výkonu soudního smíru obsahuje ve vztahu ke Kubánské republice Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních ze dne 18. dubna 1980.[419] Úpravu

[418] Jakoukoli znalost institutu soudního smíru nelze dovodit ani z textu Law of the Democratic People' Republic of Korea on External Civil Relations, nalezeného v anglickém překladu ve znění účinném od roku 1998, které hovoří rovněž toliko o rozsudcích a nálezech. Viz Law of the Democratic People' Republic of Korea on External Civil Relations ve znění z roku 1998, v anglickém překladu dostupné z: <https://kimchilaw.files.wordpress.com/2014/06/19-law-on-external-civil-relations.pdf>. [cit. 22-02-27].

[419] V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 80/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

uznání a výkonu stanoví čl. 46 a násl., přičemž konkrétně čl. 46 písm. a) hovoří o možnosti uznání a výkonu pro *rozhodnutí o nárocích majetkové povahy ve věcech občanských a rodinných, jakož i soudem schválené smíry v těchto věcech*. Z pohledu současného legislativního stavu je tedy úprava bez problémů, neboť soudem schválený smír je plně souladný termín s vnitrostátním právem ČR. V případě takovéto úpravy soudního smíru v mezinárodní smlouvě však může nastat výkladový problém opačný, a to v souvislosti s Věcným záměrem, který předpokládá pouze uzavírání smíru, nikoli jeho schvalování.[420] Otázka, kterou je nutno posoudit, spočívá v tom, jak se změna vnitrostátní právní úpravy může odrazit na dosavadním postupu dle této mezinárodní smlouvy.

Mezinárodní smlouva hovoří pouze o soudem schválených smírech a nijak nepředpokládá i smíry, které, ač uzavřeny před soudem, schválení nepodléhají. Je sice pravdou, že existuje doktrína evolutivního výkladu mezinárodní smlouvy, která hovoří o nutnosti přizpůsobení výkladu významu pojmu době, ve které je pojem interpretován, namísto lpění na původním významu, který pojem měl v době uzavírání smlouvy.[421] Tato ovšem míří na proměnlivost významu výrazu v čase, nikoli na legislativní změnu pojetí určitého institutu. Jinými slovy takového přístupu by bylo lze využít v situaci, kdy by se v čase měnil význam samotného slova, nikoli ve chvíli, kdy textace vyžadující soudní schválení smíru zůstává neměnná, avšak tento koncept pouze vnitrostátní právo opustí. Zároveň není možné, aby mezinárodní smlouva byla interpretována pouze pohledem a rozhodnutím jednoho smluvního státu a k jeho „libosti".[422]

Na podporu možnosti subsumovat pod dané ustanovení rovněž smír toliko uzavíraný se lze pokusit o teleologický výklad.[423] Teoreticky vzato by bylo lze se pokusit argumentovat tím, že dané ustanovení má v první řadě umožnit vzájemné uznání a výkon rozhodnutí, včetně soudních smírů. Takový účel by mohl být zmařen, jestliže by se veškerá oblast soudních smírů vyloučila „pouze" v důsledku odlišného pojetí koncepce daného institutu. Takový argument však působí poněkud slabě. Naopak lze totiž namítat, že úmyslem jednoho ze smluvních států mohlo být zajištění

[420] Viz bod 460 věta první Věcného záměru (cit.): „*Uzavřou-li strany smír, soud jej na návrh zapíše do protokolu.*" Srov. též bod 191 Věcného záměru ohledně smíru uzavřeného v průběhu nalézacího řízení.
[421] Viz např. definici evolutivního výkladu obsaženou v DJEFFAL, Christian. *Static and Evolutive Treaty Interpretation*. Cambridge Studies in International and Comparative Law. Cambridge University Press, 2016, s. 18 (cit.): „*This general phenomenon in the context of treaty interpretation is what we call evolutive interpretation: The words in the treaty stay the same, their meaning is altered.*"
[422] Viz DIXON, Martin. *Textbook on International Law*. 6th ed. Oxford University Press, s. 71. Srov. též např. LO, Chang-fa. *Treaty Interpretation Under the Vienna Convention on the Law of Treaties*. Springer Nature Singapore, 2017, s. 28.
[423] K teleologického výkladu srov. HANUŠ, Libor. Ke smyslu a účelu práva z pohledu interpretace právních předpisů: argumentaci teleologickým výkladem (vázanosti soudce zákonem). *Právny obzor*, 2009, roč. 92, č. 2, s. 97-122, nebo SLYNN, Gordon. They Call It 'Teleological'. *Denning Law Journal*, 1992, roč. 7, s. 225-244.

výkonu pouze takových titulů, které požívají určitého stupně „kvality“. Smluvní stát tedy v kontraktačním procesu mohl mít konkrétní zájem na uvedení pouze smírů soudem schválených, neboť u těchto má, například, vyšší stupeň jistoty. Ačkoli o tomto nelze dohledat konkrétní důkaz, je nepřípustné, aby se naopak presumovalo, že žádný důvod pro zvolenou textaci nebyl.

Autor je tak toho názoru, že v případě novelizace vnitrostátní úpravy soudního smíru ve smyslu opuštění jeho schvalování dojde k nevykonatelnosti takového smíru na území Kuby dle této mezinárodní smlouvy.[424] Postupovat by nebylo lze ani dle ustanovení upravujících výkon rozhodnutí uvedených v této mezinárodní smlouvě, neboť zaprvé v duchu předmětné novelizace by se o žádné soudní rozhodnutí nejednalo, v řadě druhé soudní smíry mezinárodní smlouva konkrétně upravuje, tudíž by nebylo přípustné se pokoušet tato ustanovení obejít. Uplatnit by se případně musela pouze kubánská vnitrostátní pravidla mezinárodního práva procesního.

Konkrétní výklad by samozřejmě záležel na orgánu, který jej činí, a na okolnostech daného případu. Lze tímto však poukázat na možné dopady plánované novelizace české vnitrostátní úpravy, které pro zákonodárce nemusejí být na první pohled zřejmé. Problematika se přitom netýká pouze této smlouvy, nýbrž se může objevit i ve smluvní úpravě vůči jiným státům. Tak kupříkladu bilaterální mezinárodní smlouva s Kyprem ve svém čl. 26 odst. 1 písm. a) rovněž předpokládá toliko soudem schválené smíry.[425] V případě smlouvy s Kyprem by přitom případné dovozování opačného výkladu, tj. že se pod „soudem schválené smíry“ subsumuje i jejich režim hovořící toliko o uzavření před soudem, bylo ještě složitější. Smlouva s Kyprem totiž s uzavíráním smírů výslovně počítá dle svého čl. 23 odst. 1 písm. c) z důvodu odlišného systému smíru v oblasti

[424] Obdobný problém může nastat i vůči Jemenské lidové demokratické republice, Syrské arabské republice nebo Vietnamské socialistické republice. Bilaterální úprava uznání a výkonu vůči těmto státům totiž také počítá jen se schválenými smíry.
Pro Jemen viz čl. 24 písm. a) Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 19. ledna 1989. V ČSSR vyhlášena jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věci č. 76/1990 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.
Pro Sýrii viz čl. 26 odst. 1 písm. c) Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 18. dubna 1984. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 8/1986 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.
Pro Vietnam viz čl. 46 odst. 1 písm. a) Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 12. října 1982. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 98/1984 Sb., vyhláška o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.
[425] Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 23. dubna 1982. V ČSSR byla smlouva vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 96/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.

rozhodčího řízení. Šlo by tudíž namítat, že v době sjednávání smlouvy si strany byly vědomy různosti možných procedur dovršení smíru, které se mohly pokusit zohlednit i v případě smírů soudních, avšak neučinily tak.

VI.2.5. Republika Uzbekistán

Zajímavou koncepci obsahuje Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech ze dne 18. ledna 2002.[426] Ustanovení čl. 50 bodu 1 této smlouvy hovoří o možnosti uznání a výkonu soudem schválených smírů v občanských věcech.[427] Pojem „občanské věci" přitom definuje čl. 1 bod 1 této smlouvy jako *věci občanskoprávní, rodinněprávní, obchodněprávní a správní věci projednávané soudy*. Ve většině vyčtených oblastí zřejmě v praxi nevzniknou potíže. Důležitá je však oblast správních věcí projednávaných soudy, neboť i vůči v těchto věcech uzavřeným smírům umožňuje mezinárodní smlouva jejich výkon. To je přitom přístup atypický. Je tak otázkou, zda lze nalézt soudní smír takový, který by obsahově spadal do této právní oblasti.

V oblasti správní je pohledem české úpravy nutné řešit tři roviny – právní úpravu SŘ, SŘS a část pátou OSŘ. Úprava § 141 odst. 8 SŘ sice zná možnost uzavřít smír, který následně podléhá schválení správního orgánu. Tento smír však zde není možné zohlednit, neboť nesplní čl. 1 bod 1 smlouvy, která vyžaduje projednání soudem, nikoli správním orgánem. Právní úprava SŘS institut smíru vůbec nezná, tudíž zde také není relevantní. Naproti tomu OSŘ institut smíru přímo zakotvuje a ve své části páté, konkrétně v § 245 OSŘ, stanoví, že se přiměřeně užijí ustanovení části první až čtvrté OSŘ, pokud část pátá nestanoví jinak. Z hlediska předmětu části páté OSŘ by přitom bylo lze předpokládat, že se jedná o správní věc projednávanou soudem. Ačkoli to však není stanoveno výslovně, není ani zde možné dovodit uzavření smíru. Pro tento závěr jsou nasnadě dva argumenty. Prvním z nich je skutečnost, že § 250g a násl. OSŘ stanoví speciální úpravu co do možného rozhodování soudu. Vzhledem k tomu, že usnesení o schválení smíru lze pojímat jako rozhodnutí o žalobě, je tím pádem výchozí právní úprava nahrazena zvláštní a odchylku není možné připustit. Jako druhý argument lze rovněž konstatovat i samotnou logikou části páté OSŘ, která míří na potvrzení či nahrazení rozhodnutí správního orgánu. Jakýkoli postup podobající se

[426] V ČR vyhlášena jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 133/2003 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech.
[427] Z hlediska přípustnosti pouze smírů soudem schválených, nikoli toliko před ním uzavřených, platí pro tuto mezinárodní smlouvu stejné závěry, jaké byly v tomto směru učiněny pro Kubánskou republiku.

smíru tedy není zcela dobře představitelný.[428] Ve správní oblasti zní tedy závěr tak, že za současného legislativního stavu ČR není možné pod tuto oblast nějaký druh soudního smíru subsumovat. To však neznamená, že by dané ustanovení mezinárodní smlouvy bylo automaticky zcela prázdné, neboť ještě záleží na tom, zda takovou úpravu naopak zná právní řád Uzbekistánu.

Soudní smír upravuje v obecné rovině čl. 40 uzbeckého občanského soudního řádu.[429] Ačkoli je však právní řád této země znalý institutu soudního smíru, neexistuje o něm na základě dostupných zdrojů žádná zmínka ve smyslu smíru správního.[430] S výkonem správního smíru se tak za současného legislativního stavu obou států zřejmě nepočítá. To ovšem neznamená, že toto ustanovení nemůže být využito v budoucnu v případě změny koncepce správních předpisů.

Jako zajímavost lze z hlediska zde analyzované mezinárodní smlouvy o právní pomoci mezi ČR a Republikou Uzbekistán podotknout i promlčení uvedené výslovně jako odpírací důvod. Dle čl. 54 bodu 6 této smlouvy totiž může být uznání a výkon rozhodnutí, včetně soudního smíru, odmítnut, jestliže *podle právního řádu smluvní strany, jejíž soud rozhoduje o žádosti o uznání a výkon rozhodnutí, uplynula promlčecí lhůta pro podání návrhu na výkon rozhodnutí.* Klíčové je právě posuzování promlčení pohledem právního řádu toho státu, jehož soud o návrhu rozhoduje. V případě výkonu uzbeckého soudního rozhodnutí na území ČR se aplikuje § 640 OZ, dle kterého se právo promlčí za 10 let ode dne, kdy dle rozhodnutí mělo být plněno. Pozor si je však třeba dávat v postupu opačném, kdy by osoba měla zájem o výkon rozhodnutí českého orgánu veřejné moci v Uzbekistánu. Zatímco v ČR je lhůta 10 let, aplikuje se pro výkon rozhodnutí v Uzbekistánu lhůta omezující možnost předložení soudního rozhodnutí k výkonu, která je na základě ustanovení

---

[428] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. 28 Cdo 301/2005.

[429] Převzato z FMC. Гражданский процессуальный кодекс РУз. Раздел I. Общие положения. Глава 5. Участники процесса [Občanský soudní řád Republiky Uzbekistán. Oddíl I. Obecná ustanovení. Kapitola 5. Účastníci procesu]. [cit. 22-02-27] Dostupné z: <http://fmc.uz/legisl.php?id=k_grajd_pr_5>. Autor práce upozorňuje, že při práci s tímto zdrojem využíval zároveň služeb internetových překladačů za účelem překladu ruského znění do anglického. Přes možnou odchylnost z původního znění způsobené tímto procesem je však toho názoru, že zde popisované zcela základní aspekty této právní úpravy by měly významově odpovídat původnímu znění.

[430] Viz anglické znění uzbeckého civilního řádu správního – Code of Administrative Judicial Procedure of the Republic of Uzbekistan, Statutes & Decisions. *The Laws of the USSR and Its Successor States*, 2019, roč. 53, č. 1-2, s. 3-125. [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10610014.2019.1600353?needAccess=true>. Pro potvrzení lze pozorovat, že čl. 7 tohoto zákona potvrzuje výčet možných druhů soudních rozhodnutí, přičemž mezi těmito uvádí *decision, findings* a *orders*. Žádný z těchto přitom významově neodpovídá smíru. Zároveň čl. 276 tohoto zákona z hlediska výkonu počítá toliko s postoupením k výkonu *court ruling* na základě *decision (order)*. Ani zde tedy zmínka o jiném institutu není obsažena.

čl. 377 uzbeckého občanského soudního řádu toliko tříletá a běží ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.[431/432]

VI.2.6. Ruská federace

Právní pomoc mezi ČR a Ruskou federací zajišťuje Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 12. srpna 1982.[433/434] Rovněž tato obsahuje mechanismus pro účely vzájemného uznání a výkonu rozhodnutí. Ustanovení čl. 54 odst. 1 písm. a) přitom konkrétně hovoří o soudem schválených smírech, tudíž zde se z hlediska současného legislativního stavu v ČR nejedná o problematické ustanovení.[435]

Vedle obecných pravidel procesu uznání a výkonu, která se obsahově, zejména v hlavních prvcích, shodují s ostatními bilaterálními mezinárodními smlouvami o právní pomoci, lze však spíše v návaznosti na výše uvedenou problematiku odpíracího důvodu ve formě dodržení lhůt upozornit na specifikum v tomto směru ve smlouvě obsažené. Ustanovení čl. 60 písm. b) této smlouvy totiž mezi důvody pro odmítnutí uznání či výkonu řadí jako důvod, že *podle právního řádu třeba jen jedné smluvní strany marně uplynula lhůta k výkonu rozhodnutí*. Na rozdíl od režimu uvedeného výše pro Republiku Uzbekistán je tedy v tomto případě zapotřebí brát v potaz obě vnitrostátní úpravy, nikoli pouze právní řád státu, ve kterém se o uznání či výkon žádá.

---

[431] Převzato z FMC. Гражданский процессуальный кодекс РУз. Раздел IV. Исполнение судебных постановлений [Občanský soudní řád Republiky Uzbekistán. Oddíl IV. Výkon rozsudků] [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <http://fmc.uz/legisl.php?id=k_grajd_pr_41>. Autor práce upozorňuje, že při práci s tímto zdrojem využíval zároveň služeb internetových překladačů za účelem překladu ruského znění do anglického. Přes možnou odchylnost z původního znění způsobené tímto procesem je však toho názoru, že zde popisované zcela základní aspekty této právní úpravy by měly významově odpovídat původnímu znění.

[432] Lze přitom nalézt i ještě striktnější právní úpravy. Kupříkladu čl. 219 čínského občanského soudního řádu stanoví lhůtu pro podání návrhu pouze jednoletou, přičemž pro případ, že obě strany jsou právnickými osobami, tuto zkracuje dokonce na pouhých 6 měsíců. Převzato z Database of Laws and Regulations. Procedural and Nonprocedural Laws. Civil Procedure Law of the People's Republic of China [cit. 22-02-28]. Dostupné z: <http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383880.htm>.

[433] V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 95/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních.

[434] Ruská federace převzala po rozpadu SSSR jeho závazky, když se prohlásila nástupnickým státem. Blíže viz Council of Europe. AD HOC COMMITTEE OF LEGAL ADVISERS ON PUBLIC INTERNATIONAL LAW (CAHDI). PRELIMINARY DRAFT REPORT ON THE PILOT PROJECT OF THE COUNCIL OF EUROPE ON STATE PRACTICE REGARDING STATE SUCCESSION AND ISSUES OF RECOGNITION. 16th Meeting. Paris, 17-18 September 1998, s. 12. [cit. 22-02-28]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168004a360>.

[435] Pro výklad o tom, jaké důsledky mohou z takto zvolené textace vyplynout v souvislosti s Věcným záměrem viz výše subkapitolu o právním režimu ve vztahu ke Kubánské republice.

Nutno poznamenat, že režim zde vyložený pro Ruskou federaci se uplatní i vůči některým dalším státům, které tvořily součást SSSR. Ačkoli se tak za nástupnický stát prohlásila Ruská federace, přejalo aplikovatelnost zde analyzované mezinárodní smlouvy i kupříkladu Bělorusko. Mezi ČR a Běloruskou republikou za tímto účelem došlo v roce 2001 k podepsání protokolu, který upravil právní nástupnictví Běloruska do některých mezinárodních smluv.[436] Mezi těmito je v bodě 3 tohoto protokolu vyčtena právě i výše zmíněná smlouva o právní pomoci uzavřená mezi ČSSR a SSSR. Shodný postup byl zvolen i např. ve vztahu ke Gruzii[437] nebo Moldavské republice.[438]

Obdobný postup se uplatňuje i v případě některých států bývalé Jugoslávie. Původně uzavřená smlouva o úpravě právních vztahů mezi ČSSR a Socialistickou federativní republikou Jugoslávie[439] je tak na základě jejího převzetí použitelná pro účely uznání a výkonu rozhodnutí, včetně soudních smírů [čl. 50 odst. 1 písm. a) této smlouvy], i např. pro postup vůči Bosně a Hercegovině, Černé Hoře, Republice Severní Makedonie či Srbské republice.[440]

VI.2.7. Tuniská republika

Problematika dualismu uzavření a schválení soudního smíru je vhodně vyřešena ve Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem, ze dne 12. dubna 1979.[441] Tato smlouva ve svém čl. 24 odst. 1 písm. c) stanoví uznávání a výkon smírů v občanských věcech uzavřených před justičními orgány. V českém právním řádu uzavření smíru znamená „pouze“ vstoupení stran do závazku, jehož schválení navrhují soudu. Ačkoli již toto vstoupení do závazku smíšené povahy znamená naplnění určitých

[436] Konkrétně se jedná o Protokol mezi Českou republikou a Běloruskou republikou o úpravě právního nástupnictví ohledně mezinárodních smluv sjednaných mezi bývalým Československem (kterým se rozumí někdejší Česká a Slovenská Federativní Republika, Československá socialistická republika, resp. Československá republika) a bývalým Svazem sovětských socialistických republik. V ČR vyhlášen jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 79/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Běloruskem.
[437] Viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 82/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Gruzií.
[438] Viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 81/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Moldavskou republikou.
[439] Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 207/1964 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních.
[440] Viz Přehled hlavních dvoustranných mezinárodních smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících. *justice.cz*. [cit. 22-02-25]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>.
[441] V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 40/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem.

procesněprávních aspektů, tj. strany nakládají s předmětem řízení a vyjadřují vůli řízení ukončit,[442] samotným právním jednáním nenabývá smír vlastnosti právní moci či vykonatelnosti. Tyto zajišťuje až usnesení o schválení smíru vydané soudem. Nelze se však domnívat, že by taková rozdílná koncepce měla dopad pro účely výkladu smíru v mezinárodní smlouvě. Stejně, jako bylo vyloženo ve vztahu k Albánii, i zde tedy pod pojetí smíru dle mezinárodní smlouvy spadají smíry soudem schválené dle vnitrostátního práva ČR.

VI.2.8. Mongolsko

Za zcela bezproblémovou lze pohledem výkonu smíru považovat právní úpravu ve vztahu s Mongolskem.[443] Příslušná mezinárodní smlouva o právní pomoci stanoví ve svém čl. 55 odst. 1 písm. a) uznání a výkon *rozhodnutí soudů ve věcech občanských a rodinných a smíry v těchto věcech majetkové povahy*. Takto jednoduchou textací uvádějící toliko „smíry“ bez výslovného vyjádření povinnosti schvalovací procedury je zřejmé, že právní úprava je aplikovatelná za současného legislativního stavu, přičemž zároveň bude dle tohoto režimu možno vykonávat smíry i po případné novelizaci české civilní procesní právní úpravy.

[442] K tomuto blíže viz předchozí kapitoly.

[443] Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, ze dne 15. října 1976. V ČR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 106/1978 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech.

Závěr

Soudní smír představuje vhodný a potřebný prostředek skončení soudního sporu cestou, která nevyžaduje meritorní projednání a autoritativní rozhodnutí. Pomocí dosažení smírného řešení neexistuje při skončení soudního řízení „vítěz“ ani „poražený“ (minimálně z právního hlediska), díky čemuž je rovněž pravděpodobnější následné dobrovolné plnění bez nutnosti podstupování vykonávacího řízení. Zároveň soudní smír pomáhá i odbřemenění soudního systému.

I v oblasti soudního smíru je ovšem zřejmé, že v určitých případech nebude možné se nutnosti následnému podstoupení vykonávacího řízení vyhnout. Výkon soudního smíru však představuje problematiku odborně pojednanou v literatuře nedostatečně a jen v nepatrném množství pramenů a rovněž povědomí o jednotlivých aspektech tohoto procesu, zejména v přeshraničním kontextu, je většinou minimální. Za tímto účelem tato práce rozebírala jednotlivé prvky tohoto procesu, zejména se zaměřením na ty, které se liší od výkonu soudního rozhodnutí.

Autor je obecně toho názoru, že právě prostřednictvím akademické práce lze zvýšit celkový zájem o tento institut, čímž ho zprostředkovaně „dostat“ až ke stranám sporu. Tyto poté možná budou při správném pochopení podstaty ochotny znovu zvážit jimi uplatňované nároky a případnou možnost dohody s druhou stranou. Tato práce má však sloužit též jako upozornění na problematičnost současného stavu právní úpravy zabývající se výkonem soudního smíru, a to rovněž v přeshraničním rozměru. Právní úprava je v této oblasti povětšinou strohá, nevhodně co do své dikce koncipovaná či případně zcela neexistující.

V kontextu řečeného je nutno upozornit rovněž na skutečnost, že v českém právním prostředí se v době uzavření rukopisu této práce stále více hovoří o nutnosti rekodifikace českého civilního práva procesního a přípravné rekodifikační práce již několik let probíhají. Za tímto účelem byl již vypracován Věcný záměr, který velice určitě předkládá strukturu a obsah, jak by měl být tento institut v budoucnu v českém právním řádu upraven. S ohledem na tuto skutečnost tak autor v různých částech práce upozorňuje na možné negativní důsledky plánované konstrukce novelizace institutu smíru, stejně tak jako místy hodnotí pozitivně některé plánované změny týkající se problematiky smíru.

Autor v práci dochází k několika dílčím závěrům, které je zde vhodno krátce shrnout. Z hlediska soudního smíru jako institutu a jeho pozitivněprávního vymezení je autor toho názoru, že

v současnosti zvolená konstrukce soudního smíru založená na dvojkolejnosti hmotněprávních a procesních aspektů tohoto institutu je velice problematická a v praxi je schopna vyvolat nemalé potíže.

V hmotněprávní rovině se autor zaměřuje na analýzu toho, jaké povahy vlastně smír může být, přičemž na rozdíl od určité odborné literatury a rozhodovací praxe dochází k závěru, že při důkladném pohledu na podstatu tohoto institutu není možné dovozovat, že by mohl být smír ve své hmotněprávní rovině privativní novací. Posuzuje však i ostatní alternativy, stejně tak jako popisuje historický vývoj pro účely lepšího pochopení tohoto institutu.

Z hlediska roviny procesní se práce, mimo jiné, zabývá problematičností současné textace OSŘ, která dle názoru autora nedostatečně reagovala na změnu civilního hmotného práva v důsledku nabytí platnosti a účinnosti OZ. Práce poukazuje na nejasnost rozporu s právními předpisy jakožto důvodu pro neschválení smíru dle § 99 odst. 2 OSŘ, stejně tak jako problematičnost obdobné konstrukce ustanovení § 99 odst. 3 OSŘ, ve které je důvodem pro žalobu na neplatnost smíru jeho neplatnost dle hmotného práva. Dochází se k závěru, že mezi tyto důvody by bylo lze jen velmi problematicky řadit neplatnost relativní, čímž se tato možnost spíše odmítá. Autor se rovněž vyjadřuje k povaze tříleté lhůty pro podání žaloby na neplatnost smíru dle § 99 odst. 3 OSŘ, přičemž se přiklání k její hmotněprávní povaze.

Dále práce předkládá názor na rozsah překážky věci pravomocně rozhodnuté z hlediska usnesení o schválení smíru. Autor je toho názoru, že rozsah překážky *rei iudicatae* je nutno chápat pouze v rozsahu procesní roviny soudního smíru, avšak naopak tyto účinky nelze spojovat i s rovinou hmotněprávní. Důsledek tohoto pojetí autor demonstruje na příkladu případné neplatnosti soudního smíru z hmotněprávního hlediska při jeho (nesprávném) následném schválení soudem, přičemž se dále zabývá možnostmi nápravy tohoto nedostatku. Autor rovněž předkládá úvahu o možnosti pozdějšího prohlášení smíru za neplatný dle hmotného práva, ačkoli již došlo k jeho schválení soudem. Zde se dochází k závěru, že je teoreticky možné, právě s ohledem na rozsah překážky věci pravomocně rozhodnuté u usnesení o schválení smíru, aby byla později podána žaloba v kontextu čistě hmotněprávní neplatnosti smíru. Souhrnně lze konstatovat, že dle názoru autora by této problematice bylo lze *de lege ferenda* zabránit odstraněním schvalování soudního smíru a opuštěním jeho právní moci. Soudnímu smíru by se tak z hlediska jeho účinků ponechala pouze vykonatelnost. Jedná se o pojetí v zahraničí využívané, se kterým ostatně rovněž počítá i Věcný záměr.

Problematičnost zmíněné dvojí povahy soudního smíru se však projevuje rovněž ve stěžejní části této práce, kterou je výkon soudního smíru. V této kapitole se práce pokouší namísto obecného popisu vykonávacího řízení zaměřit právě na ty dílčí aspekty, u kterých lze v důsledku zvláštní povahy soudního smíru nalézt určité nejasnosti. Rozsah překážky *rei iudicatae* se zde dává do kontextu možného postupu soudu, shledá-li, že je u něho podán návrh na výkon usnesení o schválení smíru, které se však zakládá na schválení smíru absolutně neplatného. Autor zde dochází k závěru o nutnosti aplikace § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ pro zastavení výkonu rozhodnutí pro nepřípustnost z jiného důvodu, na základě kterého nelze rozhodnutí vykonat.

Kromě výkonu soudního smíru ve vykonávacím řízení vnitrostátním se práce zabývá rovněž výkonem přeshraničním, neboť tento aspekt dle autora v dnešní době již nelze opomíjet. Práce tak popisuje režimy možného výkonu soudního smíru dle jednotlivých právních úprav, ať už v rámci EU dle přímo použitelných právních předpisů, či ve vztahu k jiným státům na základě mnohostranných mezinárodních smluv. Zde autor dochází k závěru, že je vždy třeba dávat pozor na to, co se má smírem dle toho kterého právního předpisu na mysli. V tomto kontextu se kupříkladu předkládá analýza toho, zda se v nadnárodním kontextu soudní smír vykonává jako rozhodnutí (tedy usnesení o schválení smíru), nebo zda se aplikuje zvláštní režim přímo pro soudní smíry.

S výše uvedeným ovšem rovněž souvisí problematika bilaterálních mezinárodních smluv. Z důvodu jejich problematičnosti jim je vyčleněna samostatná kapitola této práce. V této části autor analyzuje, jaké možnosti výkonu soudního smíru jednotlivé bilaterální mezinárodní smlouvy, kterými je ČR vázána, poskytují. Autor zde dochází k většímu množství dílčích závěrů, přičemž za stěžejní lze považovat poukázání na problematičnost některých bilaterálních mezinárodních smluv z hlediska absence odepření výkonu pro rozpor s veřejným pořádkem. Zde autor předkládá dva možné postupy, jak situaci řešit, a to jednak odepřením výkonu pro rozpor s ústavním pořádkem za splnění určitých předpokladů, případně nutností titul vykonat i přes jeho rozpor s veřejným pořádkem pro nemožnost volby jiného postupu. Práce rovněž v případě některých těchto smluv poukazuje na možné dopady plánované rekonstrukce českého civilního práva procesního na tyto mezinárodní smlouvy a zabývá se případnou vykonatelností soudního smíru vůči vybraným státům v situaci, kdy by došlo k opuštění schvalování soudního smíru a konceptu jeho právní moci, jak navrhuje Věcný záměr. Zde dochází autor k závěru, že existují bilaterální mezinárodní smlouvy takové, dle kterých je v současnosti možné soudní smír vykonat, avšak v případě změny koncepce soudního smíru dle navrhované novelizace by tato možnost

odpadla. Práce se zde tak snaží upozornit na možné důsledky novelizace českého civilního procesního práva, které nemusejí být na první pohled zřejmé.

Seznam zkratek

BGB	Bürgliches Gesetzbuch – německý občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
Bruselská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (1968)
CŘS	zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. 12. 1947
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
EU	Evropská unie
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv, ve znění Protokolů č. 11, 14 a 15, s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12, 13 a 16
Haagský protokol	Protokol, ze dne 23. listopadu 2007, o právu rozhodném pro vyživovací povinnost
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
Luganská úmluva II	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Model Rules	ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure, From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure, Oxford University Press, 2021, dostupné na: https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/200925-eli-unidroit-rules-e.pdf (poslední návštěva 05. 10. 2021)
nařízení Brusel I	nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, 16. 1. 2001, s. 1—23)

nařízení Brusel I bis	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012, ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 351, 20. 12. 2012, s. 1—32)
nařízení Brusel II bis	nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, ze dne 27. listopadu 2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, 23. 12. 2003, s. 1—29)
nařízení o dědictví	nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012, ze dne 4. července 2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27. 7. 2012, s. 107—134)
nařízení o EET	nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 15—39)
nařízení o výživném	nařízení Rady (ES) č. 4/2009, ze dne 18. prosince 2008, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10. 1. 2009, s. 1—79)
Obecný soudní řád	Obecný soudní řád („josefínský“), ze dne 1. května 1781, vydaný pod č. 13 Sb. z. s.
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ 1950	zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ 1964	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SD	Soudní dvůr (ve smyslu soudního orgánu Evropského společenství, tj. před vznikem Evropské unie)
SD EU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie, publikována v rámci Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie Smlouva o Evropské unii (Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 1—388)

SoudP	zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Věcný záměr	Věcný záměr Civilního řádu soudního, převzat z DOBROVOLNÁ, Eva. DVOŘÁK, Bohumil. LAVICKÝ, Petr. PULKRÁBEK, Zdeněk. WINTEROVÁ, Alena. Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze. 2020, dostupné na: https://www.justice.cz (poslední návštěva 04. 10. 2021).
VÚSP	Vídeňská úmluva o smluvním právu, vyhlášena v ČR jako vyhláška č. 15/1988 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Vídeňské úmluvě o smluvním právu
WCAM	Wet collectieve afwikkeling van massaschades
zákon o mediaci	zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů
ZMPS	zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů
ZMPSaP	zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění účinném do 31. 12. 2013
ZPO	Zivilprozessordnung – německý civilní procesní řád
ZRŘ	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
ZÚS	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

1.1. Česká odborná literatura

1.1.1 Monografie

BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1776.

BOBEK, M. – MOLEK, P. – ŠIMÍČEK, V. (eds.). Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví. Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita: Brno, 2009, str. 513-552. Dostupné z: <https://www.komunistickepravo.cz>.

BŘÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. – HORÁK, P. – PTÁČEK, L. – SVOBODA, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 767 s.

COUFALÍK, Petr. *Procesněprávní vztah*. Praha: C. H. Beck, 2020, 221 s.

ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanské právo procesní*. Panorama Praha, 1989, 448 s.

DAVID, L. – IŠTVÁNEK, F. – JAVŮRKOVÁ, N. – KASÍKOVÁ, M. – LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, 1108 s.

DAVID, L. – IŠTVÁNEK, F. – JAVŮRKOVÁ, N. – KASÍKOVÁ, M. – LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, 948 s.

DOBIÁŠ, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* Praha: Leges, 2013, 528 s.

DRÁPAL, L. – BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1579 s.

DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí*. *Procesní studie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 203 s.

DVOŘÁK, J. – ŠVESTKA, J. – ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016.

ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek § 488-880.* Linde Praha, a.s., 2008, 2639 s.

FIALA, Josef a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, a.s., 2006, 1000 s.

FILIP, J. – HOLLÄNDER, P. – ŠIMÍČEK, V. *Zákon o Ústavním soudu. Komentář*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 929 s.

GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory. Podle stavu k 1. 1. 2014*. Praha: Leges, 2014, 232 s.

HAIS, K. – HODEK, B. *Velký anglicko-český slovník. I. A-M*. LEDA ACADEMIA, 1997, 1504 s.

HANDL, V. – RUBEŠ, J. *Občanský soudní řád – Komentář*. I. díl. Panorama, 1985, 864 s.

HARTMANN, Antonín. *Civilní řád soudní ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými. Část II*. Nakladatel Václav Kraus, 1898, 672 s.

HLAVSA, Petr. *Exekuční řád – s výkladem a prováděcími předpisy*. 3. vyd. Praha: Linde, 2008.

HOLÁ, L. – URBANOVÁ, M. a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 396 s.

HOLÁ, L. – URBANOVÁ, M. a kol. *Právní a sociální aspekty mediace v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 176.

HORA, Václav. *Exekuční právo*. Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart v Praze, 1938, 230 s.

HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010.

HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy prvé stolice*. Třetí, opravené a doplněné vydání. 1932, převzato z HORA, V. – SPÁČIL, J. ed. Československé civilní právo procesní: I.-III. díl. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), 2010, s. 417.

HORÁČEK, T. – SVATOŠ, M. – OLÍK, M. *Zákon o mediaci. Komentář*. Wolters Kluwer ČR, 2019, 376 s.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.

CHROMÁ, Marta. *Anglicko český právnický slovník*, LEDA, dotisk druhého, upraveného vydání, 2004.

JANOUŠEK, M. – MAISNER, M. – MÁLEK, P. – OLÍK, M. – POKORNÝ, R. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. Wolters Kluwer, 2019, s. 528.

JIRSA, J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 536 s.

JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019, 648 s.

JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha III. Zvláštní řízení soudní*. 3. vydání. Wolters Kluwer, 2019, 1136 s.

JIRSA J. a kolektiv. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu.* Havlíček Brain Team, 2014, 627 s.

JIRSA, Jaromír. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. Havlíček Brain Team, 2016.

KASÍKOVÁ, M. – KUČERA, Z. – PLAČIL, V. – ŠIMKA, K. – JIRMANOVÁ, M. – HUBÁČEK, J. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, 685 s.

KASÍKOVÁ, M. – JIRMANOVÁ, M. – HUBÁČEK, J. – PLÁŠIL, V. – ŠIMKA, K. – KUČERA, Z. – NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1168.

KÁBRT, J. – KUCHARSKÝ, P. – SCHAMS, R. – VRÁNEK, Č. – WITTICHOVÁ, D. – ZELINKA, V. *Latinsko/český slovník*. LEDA, 2016, 576 s.

KINDL, M. – ŠÍMA, A. – DAVID, O. *Občanské právo procesní.* 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 407 s.

KLANG, Miloš. *Malá encyklopedie latiny v právu*. Linde Praha, a.s. 5. doplněné vydání, 2006, 181 s.

KLÍMA, Karel et al. *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 579 s.

KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 1019 s.

KNOLL, V. – JÁNOŠÍKOVÁ, P. Kodifikace a vývoj občanského práva procesního v 18. a 19. století [Res: A Developpement of the Codification of the Civil Procedure in 19th century].

In: TAUCHEN, Jaromír. *Soubor publikovaných příspěvků k historii soukromého práva*. The European Society for History of Law, KEY Publishing, s.r.o., CD, 2010.

KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 430.

KURKA, V. – DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. LINDE Praha a.s., 2004, 854 s.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 1116 s.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1−654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2292.

MALACKA, M. – RYŠAVÝ, L. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. rozšířené vydání. Praha: Leges, 2021, 364 s.

MELZER, F. – TÉGL, P. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419 – 654*. Praha: Leges, 2014, 1264 s.

MIKŠOVSKÝ, Petr. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti – komentář*. Praha: IFEC, 2001.

OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 334 s.

PAUKNEROVÁ, M. – ROZEHNALOVÁ, N. – ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 928 s.

PRAŽÁK, Z. – FIALA, J. – HANDLAR, J. a kol. *Závazky z právních jednání podle občanského zákoníku. Komentář k § 1721 – 2893 OZ.* Praha: Leges, 2017, 1680 s.

ROZEHNALOVÁ, N. – VALDHANS, J. – DRLIČKOVÁ, K. – KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 392 s.

RYCHETSKÝ, Pavel a kol. *Ústava České republiky: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1224 s.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. Eurolex Bohemia, 2006, 1203 s.

SLÁDEČEK, V. – MIKULE, V. – SUCHÁNEK, R. – SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s.

STAVINOHOVÁ, J. – HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Masarykova Univerzita a Nakladatelství Doplněk, 2003, 660 s.

SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C. H. Beck, 2020, 540 s.

SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 287 s.

SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – ŠÍNOVÁ, R. *Občanský soudní řád*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1422.

SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – ŠÍNOVÁ, R. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, 1632 s.

SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1834 s.

SVOBODA, K. – TLÁŠKOVÁ, Š. – VLÁČIL, D. – LEVÝ, J. – HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1160 s.

ŠTURMA, P. – ČEPELKA, Č. – BALAŠ, V. *Právo mezinárodních smluv*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011, 403 s.

ŠVESTKA, J. – SPÁČIL, J. – ŠKÁROVÁ, M. – HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 2528 s.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2001.

VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s 491.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. 2. aktualizované a přepracované vydání*. Linde Praha a.s., 2002, 688 s.

WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A., a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 648 s.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 565 s.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 579 s.

1.1.2 Periodika

BAJCURA, A. – MOLČAN, T. K povahe procesného úkonu podľa § 99 ods. 3 Občianského súdneho poriadku. *Právny obzor*, 1966, s. 797 a násl.

BEJČEK, Josef. Narovnání. *Bulletin advokacie*, 2004, č. 4, s. 17-27.

BEJČEK, Josef. Námitka promlčení a bezdůvodné obohacení z absolutně neplatných smluv. *Právní rozhledy*, 2020, č. 23-24, s. 833-835.

BEJČEK, Josef. O proměnlivosti a zastupitelnosti započtení, uznání a narovnání. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 15-16, s. 515.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Evropský exekuční titul a novela občanského soudního řádu a dalších předpisů. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 10., s. II.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Veřejná listina v kontextu tuzemského a mezinárodního práva. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 8, s. 275-285.

BĚLOHLÁVEK, Alexander. Výhrada veřejného pořádku hmotněprávního a procesního ve vztazích s mezinárodním prvkem. *Právník*. 2006, č.11. s. 1267.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Význam pojmu majetkové právo v občanskoprávních a hospodářských vztazích. *Právo a podnikání*, 2005, č. 12, s. 2-9.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. *Právní zpravodaj*, 2004, s. 16.

BOHŮNOVÁ, P. – KAPITÁN, Z. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 228.

BRODEC, Jan. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. *Právník*, 2005, č. 9, str. 1025-1039.

BRODEC, Jan. Pojem „evropský veřejný pořádek" v judikatuře Evropského soudního dvora a Ústavního soudu ČR. *Jurisprudence*. 2006, č. 8, s. 7-13.

BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 165-171.

BŘÍZA, Petr. Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 17, s. 580-589.

ČERNÁ, Dagmar. Výklad Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Evropským soudem pro lidská práva. *Jurisprudence (Wolters Kluwer)*, 2008, č. 3, s. 15.

ČUHELOVÁ, K. – ŠMÍD, O. Mediace v některých rodinně-právních věcech de lege ferenda. *Právní fórum*, 2012, č. 5, s. 176.

DOLEŽALOVÁ, M. – LEYNSEELE, P. V. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, č. 12, s. 419-429.

DVOŘÁK, Bohumil. Rozpor právního jednání se zákonem. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 28-35.

EISENBRUKOVÁ, Lenka. StaroNová Luganská úmluva. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 3, s. 61.

ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 9, s. 13.

FIALA, J. – STEINER, V. Žaloba podle § 99 odst. 3 OSŘ o zrušení pravomocného usnesení schvalujícího smír. *Právník*, 1968, s. 432 a násl.

FINTA, Martin. Specifika incidenčních sporů. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2019, č. 5, s. 28 a násl.

HANDLAR, Jiří. K pojmům privativní a kumulativní novace. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2006, roč. 14, č. 2, s. 151-121.

HANDLAR, Jiří. K problematice rozlišování dohod působících změnu a zánik závazku. *Právní rozhledy*, 2007, č. 23, s. 841-848.

HANUŠ, Libor. Ke smyslu a účelu práva z pohledu interpretace právních předpisů: argumentaci teleologickým výkladem (vázanosti soudce zákonem). *Právny obzor*, 2009, roč. 92, č. 2, s. 97-122.

HÁJKOVÁ, Š. – POTOČKOVÁ, D. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2018, č. 5, s. 13 a násl.

HOBL, J. – KONEČNÁ, P. Přepracované nařízení Brusel I z pohledu uznání a výkonu rozhodnutí. *Komorní listy*, 2013, č. 3, s. 27.

HOZMAN, David. 3. Zastavení exekuce. *Komorní listy*, 2021, č. 4, s. 54.

HRDLIČKA, Jindřich. Dispoziční zásada v novém občanském soudním řádu. *Právník*, 1965, roč. 104, č. 1, s. 132-140.

HRDLIČKA, Jindřich. Žaloba o neplatnost smíru. *Socialistická zákonnost*, 1966, s. 139 a násl.

HRDLIČKA, Jindřich. Jsou pravomocná konstitutivní rozhodnutí nezrušitelná? *Právník*, 1969, s. 139 a násl.

HROMÁK, P. – HROMADA, M. Výzva k vyjádření podle § 114b OSŘ v soudní praxi a několik poznámek k připravované novelizaci občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2005, č. 3, s. 92-95.

HUDECOVÁ, L. – KRÁLÍČEK, J. Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis. *Právník*, 2015, roč. 154, č. 2, s. 145-163.

HUŠEK, Jan. Rozsudek pro zmeškání v obchodních věcech. *Obchodní právo*, 1998, č. 5, s. 12 a násl.

HUŠEK, Jan. Rozsudek pro uznání – fikce uznání nároku – výzva k vyjádření. *Obchodní právo*, 2012, č. 3, s. 109 a násl.

CHLEBCOVÁ, Radka. Veřejná listina a její použití v mezinárodním a evropském právu, 3. část. *Právní fórum*, 2007, č. 3, s. 82.

KAPITÁN, Z. – BOHŮNOVÁ, P. Judikatura ESD v oblasti justičního prostoru ve věcech civilních, 14. část. Nařízení Brusel I ve světle judikatury Evropského soudního dvora. *Právní fórum*, 2009, č. 6, s. 29.

KAPITÁN, Z. – BOHŮNOVÁ, P. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 228.

KASÍKOVÁ, M. Evropský exekuční titul – nová fáze komunitární úpravy exekucí. *Právní zpravodaj*, 2006, č. 1.

KNAPOVÁ, Jana. K evropskému řízení o drobných nárocích. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, s. 11.

KNOB, Miroslav. Role suverenity při analýze vztahu Evropské unie a České republiky jako členského státu EU – slepá větev, nebo odrazový můstek? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, č. 2, s. 325-337.

KRÁLÍK, M. K možnosti vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci v souvislosti s jeho snahou o dosažení smíru mezi účastníky v probíhajícím soudním řízení. *Soudní rozhledy*, 2007, č. 2, s. 58 a násl.

KUCHAŘ, Ondřej. Prétorský smír. *Právní rádce*, 1998, č. 6, s. 31 a násl.

LORENC, Jakub. Dvoustranné smlouvy o právní pomoci jako pramen mezinárodního práva rodinného v České republice. *Rodinné listy*, 2020, č. 4, s. 4.

MAZEL, Filip. Právní rozhovor soudu a stran v civilním procesu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2020, č. 2, s. 267 a násl.

MELICHAROVÁ, Dita. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu České republiky. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2006, č. 2, s. 24 a násl.

MIKMEKOVÁ, Lucie. Nejednotnost rozhodovací praxe k neplatnosti rozhodčí doložky a s ní souvisejícím nákladům exekučního řízení při zastavení exekuce. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 56.

MIKYSKA, Martin. Spory o mzdu za práci přesčas. *Personální a sociálně právní kartotéka*, 2018, č. 2, s. 2 a násl.

MRUZEK, Karel. Problematika výkladu „může“ v ustanovení § 153b odst. 1 OSŘ. *Právní rozhledy*, 2004, č. 4. s. 150.

MYSLIL, Stanislav. Málo smírů v majetkových sporech. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 11-12, s. 30-34.

NESROVNAL, Václav. Dispozičná zásada občianského súdneho konania, *Právnické štúdie*, Slovenská akadémia vied, 1969, roč. XVII, č. 1, s. 82-108.

NĚMCOVÁ, Drahomíra. Analogie v civilním právu v kontextu smírčího řízení. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2018, č. 2, s. 197-218.

NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, č. 4, s. 583.

NESROVNAL, V. Dispozičná zásada občianského súdneho konania. *Právnické štúdie*, 1969, č. 1, s. 82 a násl.

OLÍK, M. – COUFALOVÁ, L. Mediace jako nástroj k řešení sporů v obchodních vztazích. *Soukromé právo*, 2021, č. 6, s. 9 a násl.

PAUKNEROVÁ, Monika. Evropské mezinárodní civilní procesní právo (Brusel I, Brusel IIa) a mezinárodní civilní procesní právo České republiky – vybrané otázky. *Právní fórum*, 2006, č. 4, s. 45.

PAUKNEROVÁ, Monika. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 9, s. 333-338.

PAWLIKOVÁ, Klára. Veřejný pořádek jako neurčitý právní pojem v PobCiz a judikatuře NSS. *Soudní rozhledy*, 2019, roč. 9, s. 274.

PEŠLOVÁ, Andrea. Necháte se soudit nebo mediovat? *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2007, č. 10, s. 32 a násl.

PETR, Jiří. Narovnání uzavřené jedním ze solidárně zavázaných dlužníků. *Právní rozhledy*, 2022, č. 3, s. 98-101.

PETROV, Jan. Nový občanský zákoník: Neplatnost právních jednání. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 36.

POLÁK, Vladimír. Možnosti interdisciplinární spolupráce ve věcech péče soudu o nezletilé děti. *Rodinné listy*, 2018, č. 7, s. 8 a násl.

POTOČNÝ, O. – ONDŘEJ. J. *Mezinárodní právo veřejné. Zvláštní část*. 3., doplněné a rozšířené vydání. C. H. Beck, 2002, 416 s.

PFEIFFER, M. – ZAVADILOVÁ, M. Recognition and Enforcement of Judgments in Commercial Matters Rendered by Courts of Non-EU Countries in the Czech Republic. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*, 2020, roč. LXVI, č. 4, s. 157.

PODRAZIL, Petr. Povaha řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 389 a násl.

PULKRÁBEK, Zdeněk. Soudce a smír. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2017, č. 5, s. 7.

PŘIDAL, Ondřej. Postup soudu po nařízení jednání. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 6, s. 39-42.

RANDA, Lukáš. Nerušte soudům možnost nařídit první setkání s mediátorem. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2019, č. 9, s. 25 a násl.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropský justiční prostor ve věcech civilních, 2. část. Nařízení č. 44/2001 (ES), o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech civilních a obchodních. *Právní fórum*, 2005, č. 3, s. 81.

ROZEHNALOVÁ, N. – TÝČ, V. Kolizní smluvní právo, výhrada veřejného pořádku a mezinárodně kogentní normy. *Právník*, 2002, č. 6, s. 634.

SALAČ, Jaroslav. Evropský exekuční titul. *Evropské právo*, 2003, roč. 1, s. 16.

SIGMUNDOVÁ, M. Využití mediace pro mimosoudní řešení konfliktů. *Rodinné listy*, 2021, č. 5, s. 29.

SEDLÁČEK, Miroslav. Rozsudek pro uznání ve světle judikatury. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2019, č. 7, s. 13 a násl.

SEDLÁČEK, Miroslav. Vybrané aspekty právní úpravy mediace de lege lata. *Stavební právo. Bulletin*, 2017, č. 3, s. 25-30.

SCHNEIDER, Michal. Přeshraniční výkon rozhodnutí s přihlédnutím ke vztahu mezi ČR a Polskem. *Komorní listy*, 2012, č. 2, s. 16.

SPÁČIL, Jiří. Některé sporné otázky relativní neplatnosti v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 172-177.

SVOBODA, K. Na co si dát pozor při uzavírání smíru. *Jurisprudence*, 2007, č. 5, s. 19 a násl.

SVOBODA, K. Obnova řízení, v němž bylo rozhodnuto na základě dokazování. *Jurisprudence*, 2009, č. 2, s. 3 a násl.

SVOBODA, Karel. K právním úkonům s vlastnostmi na pomezí práva hmotného a procesního. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2012, č. 2, s. 127.

VEJSADA, D. – HERMANOVÁ, M. Využití mediace v pracovněprávních sporech. *Práce a mzda*, 2017, č. 10, s. 14 a násl.

VLACHOVÁ, Barbora. Rozhodčí nález jako exekuční titul. *Komorní listy*, 2017, č. 3, s. 20.

VRCHA, Pavel. Aplikace § 99 odst. 1 občanského soudního řádu. *Právní rádce*, 2006, č. 2, s. 29 a násl.

VRCHA, Pavel. K aplikaci § 159a odst. 4 o.s.ř. *ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI*, 2017.

VYORALOVÁ, Tereza. Formální a materiální vykonatelnost exekučního titulu. *Soukromé právo*, 2018, č. 11, s. 29 a násl.

WINTEROVÁ, Alena. Máme vůbec nějakou koncepci? (Nad dvěma ustanoveními poslední novely občanského soudního řádu). *Právní rozhledy*, 2005, č. 4, s. II.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Mediace a soudní proces. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2007, č. 2, s. 12 a násl.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Praxe aplikace Nařízení, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky v České republice. *Soudce (Wolters Kluwer)*, 2007, č. 3, s. 32 a násl.

ZÁLIŠ, Pavel. Původ bipartity legisakčního řízení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2021, č. 1, s. 55-85.

1.2. Zahraniční odborná literatura

1.2.1 Monografie

BASEDOW, J. *Encyclopedia of Private International Law*. Edward Elgar Publishing, 2017, 4184 s.

BĚLOHLÁVEK, A. J. – ROZEHNALOVÁ, N. *Czech Yearbook of International Law*, 2019, 248 s.

BROWNLIE, Ian. *Principles of Public International Law*, Oxford: Oxford University Press, 7th ed., 2008, 784 s.

CALSTER, van Geert. *European Private International Law*, Second edition, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2016, 579 s.

DIXON, Martin. *Textbook on International Law*. 6th ed. Oxford University Press, 372 s.

DJEFFAL, Christian. *Static and Evolutive Treaty Interpretation*. Cambridge Studies in International and Comparative Law. Cambridge University Press, 2016, 418 s.

GARNER, Bryan A. *A Dictionary of Modern Legal Usage*. 2nd ed. Oxford University Press, 2001, 951 s.

KACZOROWSKA, ALINA. *Public International Law*. 3rd ed. Routledge Cavendish, 2005, 562 s.

KENNETT, Wendy. *The Enforcement of Judgments in Europe*. Oxford Monographs in Private International Law, 2000, 435 s.

KENNETT, Wendy. *Cross Border Enforcement of Monetary Claims – Interplay of Brussels I a Regulation and National Rules. National Report: England and Wales*. University of Maribor, University Press, 2018, 144 s.

LAZIĆ, V. – STUIJ, S. (eds.). *Brussels Ibis Regulation – Changes and Challenges of the Renewed Prcedural Scheme*. Asser Press, 2017, 152 s.

LO, Chang-fa. *Treaty Interpretation Under the Vienna Convention on the Law of Treaties*. Springer Nature Singapore, 2017, 361 s.

LYSINA, P. – ŠTEFANKOVÁ, N. – ĎURIŠ, M. – ŠTEVČEK, M. *Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, 585 s.

MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. (eds.). *Brussel I Regulation*. European Commentaries on Private International Law, Sellier. European Law Publishers, 2007, 852 s.

MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. 2nd Revised Edition. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, 972 s.

MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume I. Brussels Ibis Regulation*, Sellier European Law Publishers, 2016, 1163 s.

MAGNUS, U. – MANKOWSKI, P. *Brussels II bis Regulation. European Commentaries on Private International Law.* Sellier European Law Publishers, 2012, 506 s.

MALNCZUK, Peter. *Akehurst's Modern Introduction to International Law*. London: Routledge, 7th ed., 1997, 449 s.

RYNGAERT, Cedric. *Concept of Jurisdiction in International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2015, 243 s.

SHAW, Malcolm M. *International Law*. Cambridge University Press, 2008, 1542 s.

STONE, Peter. *EU Private International Law. Harmonization of Laws.* Elgar European Law, 2006, 489 s.

STONE, Peter. *Stone on Private International Law in the European Union*. 4th. ed., 2018, 960 s.

VILLIGER, Mark E. *Commentary on the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties*. Martinus Nijhoff Publishers, 2009, 1057 s.

1.2.2 Periodika

AHMED, Mukarrum. The enforcement of settlement and jurisdiction agreements and parallel proceedings in the European Union: The Alexandros T litigation in the English courts. *Journal of Private International Law*, 2015, roč. 11, č. 3, s. 406.

ANZENBERGER, Phillip. The Cross-Border Enforcement of Court Settlements within Brussels Ia Regulation: From a European and an Austrian Perspective. *LeXonomica*, *Journal of Law and Economics*, 2020, roč. 12, č. 2, s. 149-162.

BERLEMANN, M. – CHRISTMANN, R. Determinants of in-court settlements: empirical evidence from a German trial court. *Journal of Institutional Economics*, Cambridge University Press, 2019, roč. 15, č. 1, s. 143.

DOLINGER, Jacob. World Public Policy: Real International Public Policy in the Conflict of Laws. *Texas International Law Journal*, 1982, roč. 17, s. 167-194.

GAMBLE, J. K. – KU, Ch. Choice of Language in Bilateral Treaties: Fifty Years of Changing State Practice. *Indiana International & Comparative Law Review*, 1993, roč. 3, č. 2, s. 233-264.

GEBAUER, Martin. Uniform Law: General Principles and Autonomous Interpretation. *Uniform Law Review*, 2000, č. 4, s. 683-705.

GIARDINA, Andrea. European court and the Brussels convention on jurisdiction and judgments. *International & Comparative Law Quarterly*, 1978, roč. 27, s. 263-276.

GIROUD, S. – MARKUS, A. R. A Swiss Perspective on West Tankers and Its Aftermath. What about the Lugano Convention? *ASA Bulletin*, 2010, roč. 28, č. 2, s. 230-252.

HARDER, S. The Effects of Recognized Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters, *International and Comparative Law Quarterly*, 2013, roč. 62, č. 2, s. 441-461.

HUDSON, Manley O. Languages used in Treaties. *The American Journal of International Law*, 1932, roč. 26, č. 2, s. 368-372.

KENNETT, Wendy. Current Developments. Private International Law. The Brussels I Regulation. *International and Comparative Law Quarterly*, 2001, roč. 50, č. 3, s. 725-737.

KERESTEŠ, Tomáš. Public Policy in Brussels Regulation I: Yesterday, Today and Tomorrow. *LeXonomica. Journal of Law and Economics*, 2016, roč. 8, č. 2, s. 77-91.

LIEBSCHER, Christoph. European Public Policy. *Journal of International Arbitration*, 2000, roč. 17, č. 3, s. 73-88.

MRÁZEK, Josef. The Ways of Identification of Jus Cogens and Invocation of International Responsibility. *The Lawyer Quarterly*, 2017, č. 2, s. 103-118.

MUNDAY, R. J. C. The Uniform Interpretation of International Conventions. *International & Comparative Law Quarterly*, 1978, roč. 27, č. 2, s. 450-459.

PARNESS, J. A. – WALKER, M. R. Enforcing Settlements in Federal Civil Actions. *Indiana Law Review*, 2003, roč. 36, č. 1, s. 33.

POWELL, J. F. – BURT, CH. Brussels and Lugano Conventions: What they are, what they do. *Defense Counsel Journal*, 1994, roč. 61, č. 3, s. 371-377.

RAYMOND, John M. Exercise of Concurrent International Jurisdiction: "Move with Circumspection Appropriate". *Boston College Industrial and Commercial Law Review*, 1967, roč. 8, č. 4, s. 673 a násl.

SCHRAMM, Dorothee. Enforcement and the Abolition of Exequatur under the 2012 Brussels I Regulation. *Yearbook of Private International Law*, 2013/2014, roč. 15, s. 143-174.

SLYNN, Gordon. They Call It 'Teleological'. *Denning Law Journal*, 1992, roč. 7, s. 225-244.

ŠKERL, Jerca K. European Public Policy (with an Emphasis on *Exequatur* Proceedings). *Journal of Private International Law*, 2011, roč. 7, č. 3, s. 461-490.

THE HARVARD LAW REVIEW ASSOCIATION. The Consent Judgment as an Instrument of Compromise and Settlement. *Harvard Law Review*, 1959, roč. 72, č. 7, 1314-1336.

TIMMER, Laurens J. E. Abolition of *Exequatur* Under the Brussels I Regulation: ILL Conceived and Premature? *Journal of Private International Law*, 2013, roč. 9, č. 1, s. 129-147.

WATT, Horatia M. Evidence of an Emergent European Legal Culture: Public Policy Requirements of Procedural Fairness Under the Brussels and Lugano Conventions. *Texas International Law Journal*, 2001, roč. 36, č. 3, s. 539-555.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Council of Europe. AD HOC COMMITTEE OF LEGAL ADVISERS ON PUBLIC INTERNATIONAL LAW (CAHDI). PRELIMINARY DRAFT REPORT ON THE PILOT

PROJECT OF THE COUNCIL OF EUROPE ON STATE PRACTICE REGARDING STATE SUCCESSION AND ISSUES OF RECOGNITION. 16th Meeting. Paris, 17-18 September 1998, s. 12. [cit. 22-02-28]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168004a360>.

EUROPEAN COMMISSION. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. Albania. [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/albania_en>.

HAVLÍČEK, Jan. Nejvyšší soud k "alternativním" rozhodčím doložkám (smlouvám). In: *Právní labyrint* [online]. 9. 10. 2016 [cit. 22-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravnilabyrint.cz/nejvyssi-soud-k-alternativnim-rozhodci-dolozkam-smlouvam/>.

INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION. ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES. International Council for Commercial Arbitration, 2011 [cit. 22-02-15]. Dostupné z: <https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/judges_guide_nyc_english_2018_reprint.pdf>.

NOVÁ, Martina. Poučovací povinnost soudu v civilním řízení. In: *Právní prostor* [online]. 12. 12. 2018 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/poucovaci-povinnost-soudu-v-civilnim-rizeni>.

Přehled hlavních dvoustranných mezinárodních smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících. *justice.cz*. [cit. 22-02-25] Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>.

Rozhodování českých soudů o diskriminačních sporech 2015-2019. Výzkum veřejného ochránce práv 2020. Sp. zn.: 61/2019/DIS/JF, č. j.: KVOP-40830/2020. [online]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/dokument/rozhodovani_ceskych_soudu_o_diskriminacnich_sporech_2015_2019/2020-vyzkum_judikatura-dis.pdf> [cit. 22-03-05].

SUM, Tomáš. Vykonatelnost soudního smíru. In: *epravo.cz* [online]. 03. 10. 2006 [cit. 22-02-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>.

SZABOVÁ, A. – ŠERÁ, M. Evropské řízení o drobných nárocích. In: *epravo.cz* [online]. 12. 03. 2009 [cit. 22-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich-55592.html>.

Treaty Section of the Office of Legal Affairs (UN). Treaty Handbook. United Nations Publication, Sales No. E.12.V.1, revised edition of 2012. [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/source/publications/thb/english.pdf>.

TZANKOVA, I. – TAI, E. T. T. – VAN DOORN, K. The Netherlands - A. The Collective settlement procedure (WCAM). In: *British Institute of International and Comparative Law* [online]. (datum publikace neuvedena) [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/thenetherlands/thecollectivesettlement>.

VRCHA, Pavel. Aplikace § 99 odst. 1 občanského soudního řádu. In: *Právní rádce* [online]. 22. 2. 2006 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-17891470-aplikace-99-odst-1-obcanskeho-soudniho-radu>.

3. Seznam použitých právních předpisů

albánský občanský soudní řád [Code of Civil Procedure of the Republic of Albania]. Anglický překlad dostupný na: <https://euralius.eu/index.php/en/library/albanian-legislation?task=download.send&id=257&catid=51&m=0>. [cit. 22-02-26].

čínský občanský soudní řád. Database of Laws and Regulations. Procedural and Nonprocedural Laws. Civil Procedure Law of the People's Republic of China [cit. 22-02-28]. Dostupné z: <http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383880.htm>.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv, ve znění Protokolů č. 11, 14 a 15, s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12, 13 a 16.

nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, 16. 1. 2001, s. 1—23) (nařízení Brusel I).

nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, ze dne 27. listopadu 2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, 23. 12. 2003, s. 1—29) (nařízení Brusel II bis).

nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 15—39) (nařízení o EET).

nařízení Rady (ES) č. 4/2009, ze dne 18. prosince 2008, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10. 1. 2009, s. 1—79) (nařízení o výživném).

nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012, ze dne 4. července 2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27. 7. 2012, s. 107—134) (nařízení o dědictví).

nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012, ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 351, 20. 12. 2012, s. 1—32) (nařízení Brusel I bis).

německý civilní procesní řád z roku 1879, ve znění pozdějších předpisů (Zivilprozessordnung).

německý občanský zákoník z roku 1896, ve znění pozdějších předpisů (Bürgliches Gesetzbuch).

Obecný soudní řád („josefínský“), ze dne 1. května 1781, vydaný pod č. 13 Sb. z. s.

Protokol mezi Českou republikou a Běloruskou republikou o úpravě právního nástupnictví ohledně mezinárodních smluv sjednaných mezi bývalým Československem (kterým se rozumí někdejší Česká a Slovenská Federativní Republika, Československá socialistická republika, resp. Československá republika) a bývalým Svazem sovětských socialistických republik. V ČR vyhlášen jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 79/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Běloruskem.

Protokol, ze dne 23. listopadu 2007, o právu rozhodném pro vyživovací povinnost (Haagský protokol).

sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 81/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Moldavskou republikou.

sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 82/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv ve vztazích mezi Českou republikou a Gruzií.

severokorejský občanský soudní řád (Civil Procedure Law of the Democratic People's Republic of Korea (2015)). [cit. 22-02-24]. Ve znění k roku 2015 dostupný z:

<https://www.lawandnorthkorea.com/laws/civil-procedure-law-2015>. Ve znění k roku 2009 dostupný z: <https://kimchilaw.files.wordpress.com/2014/06/20-civil-procedure-law.pdf>.

Smlouva mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 16. ledna 1959. V ČSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 97/1960 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 4. února 1981. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 17/1984 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 11. září 1988. V ČSSR byla smlouva vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 93/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních ze dne 18. dubna 1980. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 80/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 23. dubna 1982. V ČSSR byla smlouva vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 96/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 19. ledna 1989. V ČSSR vyhlášena jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věci č. 76/1990

Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, ze dne 15. října 1976. V ČR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 106/1978 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech.

Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech, ze dne 18. ledna 2002. V ČR vyhlášena jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 133/2003 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 207/1964 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 12. srpna 1982. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 95/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, ze dne 18. dubna 1984. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 8/1986 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem, ze dne 12. dubna 1979. V ČSSR vyhlášena jako

vyhláška ministra zahraničních věcí č. 40/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, ze dne 12. října 1982. V ČSSR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 98/1984 Sb., vyhláška o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních.

Smlouva o fungování Evropské unie, publikována v rámci Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie Smlouva o Evropské unii (Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 1—388).

švýcarský federální zákon o občanském soudním řízení, ze dne 4. prosince 1947, ve znění účinném k 1. květnu 2013 (Loi fédérale de procédure civile fédérale du 4 décembre 1947 (Etat le 1er mai 2013)). V německém znění dostupné z: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1948/485_473_421/de>.

usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

uzbecký občanský soudní řád, Oddíl I. FMC. Гражданский процессуальный кодекс РУз. Раздел I. Общие положения. Глава 5. Участники процесса [Občanský soudní řád Republiky Uzbekistán. Oddíl I. Obecná ustanovení. Kapitola 5. Účastníci procesu]. [cit. 22-02-27] Dostupné z: <http://fmc.uz/legisl.php?id=k_grajd_pr_5>.

uzbecký občanský soudní řád, Oddíl IV. FMC. Гражданский процессуальный кодекс РУз. Раздел IV. Исполнение судебных постановлений [Občanský soudní řád Republiky Uzbekistán. Oddíl IV. Výkon rozsudků] [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <http://fmc.uz/legisl.php?id=k_grajd_pr_41>.

uzbecký soudní řád správní [Code of Administrative Judicial Procedure of the Republic of Uzbekistan, Statutes & Decisions]. *The Laws of the USSR and Its Successor States*, 2019, roč. 53, č. 1-2, s. 3-125. [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10610014.2019.1600353?needAccess=true>.

Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (1968) (Bruselská úmluva).

Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Luganská úmluva II).

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Vídeňská úmluva o smluvním právu, vyhlášena v ČR jako vyhláška č. 15/1988 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Vídeňské úmluvě o smluvním právu.

zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. 12. 1947.

zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů.

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

4. Seznam použité judikatury

nález Ústavního soudu – pléna ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 6. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 258/03

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 252/04

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 158/04

nález Ústavního soudu – pléna ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 25. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 709/05

nález Ústavního soudu – pléna ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 19/08

nález Ústavního soudu – pléna ze dne 3. 11. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/09

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12

nález Ústavního soudu – senátu ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. I. ÚS 2331/19

rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 12. 6. 1964, sp. zn. 5 Co 181/64, uveřejněný pod č. 56/1964 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 1. 1921, sp. zn. Rv II 302/20, publikováno ve Vážný 882 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), III/1921

rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 3. 6. 1924, sp. zn. čís. pres. 36/24, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 3928

rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. 1. 1931, sp. zn. R II 471/30, publikováno ve Vážný 10429 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), XIII-a/1931

rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 1. 1940, sp. zn. Rv I 1211/39, publikováno ve Vážný 17566 (Sbírka rozhodnutí NS 1919-1945), XXII/1940

rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 9. 1953, sp. zn. Cz 281/51, publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu svazek 10, ročník 1953, pod publikačním číslem 159/1953

rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 6. 1965, sp. zn. 5 Cz 31/66

rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 28. 4. 1976, sp. zn. 1 Cz 48/76, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu číslo vydání (svazku) 9-10, ročník 1977, s. 547, pod pořadovým (publikačním) číslem 45/1977

rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 9. 1994, sp. zn. 3 Cmo 143/94

rozhodnutí Nejvyššího soudu SR sp. zn. Ur 69/1998

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2499/98

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 3. 3. 2010, sp. zn. 33 Cdo 467/2008

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 30 Cdo 641/2005

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. 26 Cdo 2064/2006

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 16. 1. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2047/2006

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1899/2007

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4452/2008

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4913/2009

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 20 Cdo 65/2008

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 26 Cdo 644/2011

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 22 Cdo 5159/2014

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 8. 2016, sp. zn. 28 Cdo 2950/2015

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1720/2019

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1056/2020

rozsudek Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 10. 12. 2018, sp. zn. 22 Cdo 1424/2018

rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 2 As 78/2006

rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu ze dne 11. 7. 2007, sp. zn. 6 As 55/2006

rozsudek Nejvyššího správního soudu – senátu ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. 5 Azs 13/2013

rozsudek Obvodního soudu Praha 3 ze dne 30. 7. 2021, sp. zn. 21 C 356/2020

rozsudek Okresního soud Semily ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 6 C 176/2020

rozsudek Okresního soudu Teplice ze dne 2. 6. 2021, č. j. 20 C 4/2021–102

rozsudek SD sp. zn. 41/74, ze dne 4. prosince 1974, ve věci *Yvonne Van Duyn* v. *Home Office*

rozsudek SD sp. zn. C-327/82, ze dne 18. ledna 1984, ve věci *Ekro BV Vee- en Vleeshandel* v. *Produktschap voor Vee en Vlees*

rozsudek SD, ze dne 4. února 1988, sp. zn. 145/86, ve věci *Horst Ludwig Martin Hoffmann* v. *Adelheid Krieg*

rozsudek SD (šestého senátu) sp. zn. C-414/92, ze dne 2. června 1994, ve věci *Solo Kleinmotoren* v. *Emilio Boch*

rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-432/93, ze dne 11. srpna 1995, ve věci *Société d'informatique service réalisation organisation* v. *Ampersand Software BV*

rozsudek SD ze dne 29. dubna 1999, sp. zn. C-267/97, ve věci *Éric Coursier* v. *Fortis Bank SA, Martine Coursier, née Bellami*

rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-54/99, ze dne 14. března 2000, ve věci *Association Eglise de scientologie de Paris a Scientology International Reserves Trust* v. *Premier ministre*

rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-7/98, ze dne 28. března 2000, ve věci *Dieter Krombach* v. *André Bamberski*

rozsudek SD ze dne 1. března 2005, sp. zn. C-281/02, ve věci *Andrew Owusu* v. *N.B. Jackson, trading as 'Villa Holidays Bal-Inn Villas', Mammee Bay Resorts Ltd, Mammee Bay Club Ltd, The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd, Consulting Services Ltd, Town & Country Resorts Ltd*

rozsudek SD sp. zn. C-341/04, ze dne 2. května 2006, ve věci *Eurofood IFSC Ltd*

rozsudek SDEU sp. zn. C-458/06, ze dne 12. června 2008, ve věci *Skatteverket* v. *Gourmet Classic Ltd*

rozsudek SD sp. zn. C-66/08, ze dne 17. července 2008, ve věci *Szymon Kozłowski*

rozsudek SD sp. zn. C-394/07, ze dne 2. dubna 2009, ve věci *Marco Gambazzi* v. *DaimlerChrysler Canada Inc*. and *CIBC Mellon Trust Company*

rozsudek SD, ze dne 28. dubna 2009, sp. zn. C-420/07, ve věci *Meletis Apostolides* v**.** *David Charles Orams a Linda Elizabeth Orams*

rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-302/13, ze dne 23. října 2014, ve věci *flyLAL-Lithuanian Airlines AS, v likvidaci* v. *Starptautiska lidosta Riga VAS* a *Air Baltic Corporation AS*

rozsudek Soudního dvora sp.zn. C-681/13, ze dne 16. července 2015, ve věci *Diageo Brands BV* v. *Simiramida-04 EOOD*

rozsudek Soudního dvora sp. zn. C-373/13, ze dne 24. června 2015, ve věci *H. T.* v. *Land Baden-Württemberg*

rozsudek SDEU sp. zn. C-270/17 PPU, ze dne 10. srpna 2017, ve věci *Tupikas*

rozsudek SDEU sp. zn. C-571/17 PPU, ze dne 22. prosince 2017, ve věci *Ardic*

stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR – kolegium ze dne 11. 11. 1986, sp. zn. Cpj 44/86

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 27. 6. 1996, sp. zn. 2 Cdon 661/96

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 2. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2104/2000

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 25 Nd 17/2002

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. 28 Cdo 1226/2003

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 32 Odo 643/2003

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 22 Cdo 3214/2006, 22 Cdo 3215/2006

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. 28 Cdo 301/2005

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 10. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3967/2007

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2886/2008

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4759/2008

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 5180/2008

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3097/2010

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 33 Cdo 4406/2009

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 939/2011

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 14. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 2281/2010

usnesení Nejvyššího soudu ČR – velkého senátu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1465/2014

usnesení Nejvyššího soudu ČR – velkého senátu ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 31 Cdo 2740/2012

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1978/2015

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 Cdo 452/2014

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5258/2014

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 1. 9. 2016, sp. zn. 28 Cdo 1214/2016

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2730/2016

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 30 Cdo 510/2018

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5382/2017

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. 22 Cdo 1232/2018

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 8. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 981/2018

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4352/2017

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. 26 Cdo 2319/2019

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 23. 4. 2020, sp. zn. 22 Cdo 895/2020

usnesení Nejvyššího soudu ČR – senátu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 20 Cdo 467/2020

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 7. 1. 1994, sp. zn. IV. ÚS 2/93

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 2. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 144/97

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. III. ÚS 119/98

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 3. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 2959/07

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 36/07

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 12. 2008, sp. zn. III. ÚS 1703/08

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 6. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 671/10

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 10. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. I. ÚS 333/11

usnesení Ústavního soudu – senátu ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. III. ÚS 2860/18

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 11. 1995, sp. zn. 10 Cmo 414/95

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2020, sp. zn. 14 Cmo 379/2019

5. Seznam ostatních zdrojů

Council of Europe. AD HOC COMMITTEE OF LEGAL ADVISERS ON PUBLIC INTERNATIONAL LAW (CAHDI). PRELIMINARY DRAFT REPORT ON THE PILOT PROJECT OF THE COUNCIL OF EUROPE ON STATE PRACTICE REGARDING STATE SUCCESSION AND ISSUES OF RECOGNITION. 16th Meeting. Paris, 17-18 September 1998, s. 12. [cit. 22-02-28]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168004a360>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

EUROPEAN COMMISSION. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. Albania. [cit. 22-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/albania_en>.

HAVLÍČEK, Jan. Nejvyšší soud k "alternativním" rozhodčím doložkám (smlouvám). In: *Právní labyrint* [online]. 9. 10. 2016 [cit. 22-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravnilabyrint.cz/nejvyssi-soud-k-alternativnim-rozhodci-dolozkam-smlouvam/>.

INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION. ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES. International Council for Commercial Arbitration, 2011 [cit. 22-02-15]. Dostupné z: <https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/judges_guide_nyc_english_2018_reprint.pdf>.

NOVÁ, Martina. Poučovací povinnost soudu v civilním řízení. In: *Právní prostor* [online]. 12. 12. 2018 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/poucovaci-povinnost-soudu-v-civilnim-rizeni>.

Přehled hlavních dvoustranných mezinárodních smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících. *justice.cz*. [cit. 22-02-25] Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>.

Rozhodování českých soudů o diskriminačních sporech 2015-2019. Výzkum veřejn=eho ochránce práv 2020. Sp. zn.: 61/2019/DIS/JF, č. j.: KVOP-40830/2020. [online] [cit. 22-03-05]. Dostupné z:

<https://www.ochrance.cz/dokument/rozhodovani_ceskych_soudu_o_diskriminacnich_sporech_2015_2019/2020-vyzkum_judikatura-dis.pdf>.

SUM, Tomáš. Vykonatelnost soudního smíru. In: *epravo.cz* [online]. 03. 10. 2006 [cit. 22-02-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vykonatelnost-soudniho-smiru-43701.html>.

SZABOVÁ, A. – ŠERÁ, M. Evropské řízení o drobných nárocích. In: *epravo.cz* [online]. 12. 03. 2009 [cit. 22-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich-55592.html>.

Treaty Section of the Office of Legal Affairs (UN). Treaty Handbook. United Nations Publication, Sales No. E.12.V.1, revised edition of 2012. [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/source/publications/thb/english.pdf>.

TZANKOVA, I. – TAI, E. T. T. – VAN DOORN, K. The Netherlands - A. The Collective settlement procedure (WCAM). In: *British Institute of International and Comparative Law* [online]. (datum publikace neuvedena) [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/thenetherlands/thecollectivesettlement>.

VRCHA, Pavel. Aplikace § 99 odst. 1 občanského soudního řádu. In: *Právní rádce* [online]. 22. 2. 2006 [cit. 2021-06-25]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-17891470-aplikace-99-odst-1-obcanskeho-soudniho-radu>.

Věcný záměr Civilního řádu soudního, převzat z DOBROVOLNÁ, Eva. DVOŘÁK, Bohumil. LAVICKÝ, Petr. PULKRÁBEK, Zdeněk. WINTEROVÁ, Alena. Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze. 2020, dostupné na: https://www.justice.cz (poslední návštěva 04. 10. 2021).

ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure, From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure, Oxford University Press, 2021, dostupné na: https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/200925-eli-unidroit-rules-e.pdf (poslední návštěva 05. 10. 2021).

návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění). COM/2013/0554 final - 2013/0268 (COD).

stanovisko generálního advokáta Gulmann sp. zn. C-414/92, ze dne 2. června 1992, ve věci *Solo Kleinmotoren GmbH* v. *Emilio Boch*.

stanovisko Nejvyššího soudu SR ze dne 22. 5. 1985, sp. zn. Cpj 13/85

stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 8. 1987, sp. zn. Cpjf 27/86

stanovisko Nejvyšší soud ČSSR – kolegium ze dne 22. 1. 1985, sp. zn. Cpj 180/84

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém

Výkon soudních smírů

Abstrakt

Tématem diplomové práce je výkon soudních smírů. Soudní smír představuje institut, který, ačkoli jde o tradiční součást civilní procesní úpravy, nepožívá velké pozornosti. Absence jakékoli podrobnější analýzy soudního smíru je o to překvapivější vzhledem ke skutečnosti, že v současnosti zvolená konstrukce soudního smíru obsažená v OSŘ je značně nedokonalá a vyvolává řadu teoretických otázek, z čehož některé jsou schopny v praxi vyvolat řadu potíží. Problematické aspekty se přitom zvyšují následně i z hlediska výkonu soudního smíru.

S ohledem na uvedené tato práce v první řadě mapuje historický vývoj soudního smíru na území dnešní ČR, a to za účelem objasnění základních východisek a lepšího pochopení tohoto institutu v současnosti. Po historickém vymezení se práce zabývá soudním smírem jakožto institutem a jeho pozitivněprávním vymezením, přičemž se snaží ukázat možné výkladové problémy v určitých aspektech a zároveň poukázat na jejich následky. Dále práce předkládá možná řešení daných problémů a zároveň tam, kde je to vhodné, porovnává právní úpravu rovněž s navrhovanou novelizací českého civilního práva procesního.

V následných kapitolách tvořících stěžejní část této práce se pozornost věnuje výkonu soudních smírů, a to jednak v režimu čistě vnitrostátním, jednak v přeshraničním styku dle vybraných právních pramenů. Část pojednávající o výkonu soudního smíru ve vnitrostátním pojetí logicky navazuje na vymezení soudního smíru v českém právním řádu, neboť ukazuje, jakým způsobem se předešle uvedené problémy obsažené v právní úpravě samotného institutu soudního smíru následně projevují ve vykonávacím řízení. V nadnárodní rovině se poté kromě samotného výkonu soudních smírů krátce zmiňuje rovněž problematika jejich uznání a řízení *exequatur*.

Poslední kapitola této práce obsahuje analýzu vybraných bilatelárních mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána. Ustanovení týkající se uznání a výkonu v těchto mezinárodních smlouvách obsažená jsou kriticky rozebírána a komentuje se možná problematičnost případného využití jimi normovaného postupu v praxi.

Klíčová slova:

smír, soudní smír, výkon soudních smírů, uznání soudních smírů, *exequatur*, bilaterální mezinárodní smlouvy, nařízení Brusel I, nařízení Brusel I bis, Luganská úmluva

The Enforcement of Court Settlements

Abstract

The topic of this thesis is the enforcement of court settlements. Court settlement is an institute, which, although it is a traditional part of civil procedure, does not receive enough attention. The absence of any detailed analysis of the court settlement is even more surprising considering that currently chosen structure of the court settlement in the Czech Code of Civil Procedure (OSŘ) is very problematic and raises the great amount of the theoretical questions, from which some of them are capable of causing troubles in practice. At the same time, the problematic aspects increase also in terms of the enforcement of the court settlement.

With regard to the above, this thesis primarily maps the historical development of the court settlement in the legal territory of today's Czech Republic in order to clarify the basic principles and better understanding of this institute at present. After the historical part, the thesis deals with the court settlement as an institute and his positive legal definition in order to point out the interpretation problems in certain aspects and also to mention their possible consequences. Furthermore, the thesis presents possible solutions to the selected problems and simultaneously, where appropriate, compares the legislation with the proposed amendment to Czech civil procedural law.

In the following chapters forming the main part of this thesis, attention is paid to the enforcement of court settlements – purely nationally, as well as in the transnational relations according to selected legal sources. The part dealing with the enforcement of court settlement in the national sense logically follows the definition of court settlement in the Czech legal system, as it shows, how the previously stated problems included in the law itself subsequently manifest themselves in enforcement proceedings. The problematic of recognition and *exequatur* proceedings at the transnational level is briefly mentioned as well.

The last chapter of this thesis contains an analyses of the selected bilateral international treaties by which the Czech Republic is bound. The provisions concerning recognition and enforcement contained in these international treaties are critically discussed and comment is given about the possible problems of the practical use of these standardized procedures.

Keywords:

settlement, court settlement, enforcement of the court settlement, recognition of the court settlement, *exequatur*, bilateral international treaties, Brussels I Regulation, Brussels I bis Regulation, Lugano Convention